

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2018

TOIMINTAKERTOMUS

1 AVAINLUVUT

	2018	2017	2017 Pro forma
Vakuutusmaksut, milj.e	5 409,9	4 311,6	5 105,6
Maksetut eläkkeet, milj.e	5 698,4	4 721,8	5 535,8
Kokonaisliikekulut, milj. e	194,6	150,3	199,6
Kokonaistulos käyvin arvoin, milj.e	-1 581,0	1 078,4	1 167,2
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. e	148,8	108,9	143,2
Hoitokustannustulos, milj. e	29,9	25,4	31,5
Hoitokulusuhde, %	83,2	81,1	82,0
Vastuvelka, milj.e	40 625,7	33 390,9	39 219,1
Vakavaraisuuspääoma, milj.e	8 917,7	9 420,7	10 350,3
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,6	1,8	1,7
Eläkevarat, milj.e	46 473,8	39 633,6	46 232,6
% vastuvelasta	123,7	131,2	128,8
Sijoitukset käyvin arvoin, milj.e	46 024,0	39 355,1	45 825,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto, milj.e	-641,6	2 693,4	3 062,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	-1,4	7,2	7,1
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin, milj. e	-1 592,1	1 038,8	780,3
Eläkkeensaajia	459 993	336 654	469 531
TyEL -palkkasumma, milj.e	20 568,0	16 708,6	19 718,6
YEL -työtulosumma, milj.e	1 682,5	1 483,6	1 674,6
TyEL-vakuutuksia	73 370,0	38 766,0	67 766,0
TyEL-vakuutettuja	624 800	503 800	615 800
YEL-vakuutuksia	74 443,0	63 052,0	72 922,0
Vakituinen henkilöstö 31.12.	649	520	741

Ilmarinen ja Etera fuusioituivat 1.1.2018. Taulukossa on vertailulukuna esitetty Ilmarisen luvut vuodelta 2017 sekä Ilmarisen ja Eteran yhteenlasketut luvut vuodelta 2017 (Pro forma)

Ilmarisen vakuutusmaksutulo oli 5 409,9 miljoonaa euroa ja maksetut eläkkeet 5 698,4 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulo oli 178,7 miljoonaa euroa ja sillä katettavat liikekulut olivat 148,8 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 29,9 miljoonaa euroa, ja hoitokulusuhde 83,2 prosenttia. Hoitokustannustulosta rasittivat päällekkäisten järjestelmien alaskirjaukset (15,3 miljoonaa euroa), joita ilman hoitokustannustulos olisi ollut 45,2 miljoonaa euroa ja hoitokulusuhde 74,7 prosenttia. Lisäksi muut integraatiomenot olivat vuoden aikana 7,9 miljoonaa euroa.

Vakuutusmyynti sujui hyvin vuonna 2018. Maksutulolla mitattuna nettoasiakashankinta oli 262 miljoonaa euroa. Nettoasiakashankinta sisältää OP-Eläkekassan vastuunsiirron,

jonka vaikutus asiakashankinnan volyymiin oli vakuutusmaksutulolla mitattuna noin 121 miljoonaa euroa. Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 5 740 kappaletta ja YEL-vakuutuksia 9 097 kappaletta. Siirtoliikkeessä yhtiön vakuutuskanta (TyEL + YEL) pieneni 1 026 vakuutuksella ja maksutulo pieneni 6,3 miljoonalla eurolla.

Sijoitusvuosi oli haasteellinen ja erityisesti viimeisellä vuosineljänneksellä sijoitustuotot olivat heikkoja pörssikurssien laskusta johtuen. Ilmarisen sijoitusten tuotto oli neljänneellä vuosineljänneksellä -4,3 prosenttia, minkä johdosta koko vuoden sijoitustuotto jäi -1,4 prosenttiin. Heikon sijoitustuoton johdosta yhtiön kokonaistulos käyvin arvoin vuodelta 2018 oli negatiivinen 1 581,0 miljoonaa euroa. Ilmarisen sijoitusomaisuus oli vuoden lopussa yli 46 miljardia euroa ja yhtiön vakavaraisuusaste oli 123,7 prosenttia.

2 ILMARISEN JA ETERAN FUUSIO SEKÄ VASTUUNSIIRROT

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiö Eteran ja Ilmarisen hallitukset allekirjoittivat 29.6.2017 sulautumissuunnitelman, joka rekisteröitiin kaupparekisteriin 30.6.2017. Sulautumissuunnitelman mukaisesti Etera sulautui Ilmariseen työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 luvussa tarkoitetulla tavalla. Sulautumissuunnitelman mukaan Eteran vakuutuskanta sekä muut varat, velat ja oikeudet siirtyivät sulautumisessa selvitysmenettelyttä Ilmariselle. Täytäntöönpano rekisteröitiin 1.1.2018. Ilmarisen tilinpäätöksessä on käytetty aikaisemmilta vuosilta vertailulukuihin Ilmarisen lukuja.

Yhdistymisen tuloksena Ilmarisesta muodostui asiakasmäärältään Suomen suurin työeläkeyhtiö. Ilmarisessa vakuutettujen ja eläkettä saavien henkilöiden yhteismäärä nousi fuusion seurauksena yli 1,1 miljoonaan, markkinaosuus noin 37 prosenttiin ja eläkevarat yli 46 miljardiin euroon.

Yhdistymisen jälkeen Ilmarisessa on rakennettu yhteistä toimintakulttuuria ja yhtenäisiä, entistä tehokkaampia toimintatapoja. Yhtiössä toteutettiin fuusiosta johtuen kevään aikana henkilöstövähennyksiä, joiden seurauksena vakituisten työsuhteiden määrä pieneni 65:lla vuoden aikana. Fuusion yhteydessä määritettiin tavoitteiksi 20 miljoonan euron hoitokulusäästöt sekä 20 miljoonan euron säästöt sijoitustoiminnan suorissa ja epäsuorissa kuluissa. Sijoitustoiminnan kulujen osalta tavoitteisiin riittävät toimenpiteet on toteutettu. Hoitokulusäästöjen osalta tavoitteeseen tähtääviä toimenpiteitä jatketaan vuoden 2019 aikana ja synergioiden arvioidaan realisoituvan 2020 aikana.

Vuoden 2018 aikana tapahtui kolme vastuunsiirtoa, joista merkittävin oli OP-Eläkekassan vastuunsiirto Ilmariselle. OP-Eläkekassan vastuunsiirrossa 31.12.2018 varoja ja vastuita siirtyi 1,3 miljardia euroa. Vastuunsiirron myötä Ilmariseen siirtyi 12 000 vakuutettua.

3 TALOUDEN KEHITYS

Maailmantalouden kasvu oli ripeää vuonna 2018 vaikka kauppasodan uhka loi odotuksia kasvun hidastumisesta. Odotusten heikkeneminen näkyi selvimmin osakekurssien laskuna vuoden viimeisen neljänneksen aikana. EU-alueen talous kehittyi suotuisasti, joskin vuoden loppua kohden tuli tietoja kasvun hidastumisesta.

Suomen talouden vuonna 2016 alkanut ripeän kasvun kausi jatkui edelleen. Kokonaistuotannon arvioidaan kasvaneen vuonna 2018 noin 2,5 prosenttia. Talouden nousu näkyi myös työllisyydessä, joka kohentui merkittävästi. Työllisten määrä nousi noin 40 000 hengellä ja koko vuoden keskimääräinen työllisyysaste nousi lähes 72 prosenttiin. Työttömien määrä väheni ja Tilastokeskuksen mittaama vuoden keskimääräinen

työttömyysaste aleni noin 7 prosenttiin. Nämä muutokset näkyivät myös palkkasumman kehityksessä. Koko talouden palkkasumma kasvoi vuoden aikana noin 4 prosenttia ja yksityisten TyEL-palkkasumma noin 5 prosenttia. Palkkasumman kasvu näkyi myös työeläkelaitosten maksutulossa, joka kehittyi suotuisasti. Ansiotason keskimääräinen kasvuvauhti oli noin 2 prosenttia. Kuluttajahintojen nousu vuoden aikana oli 1,1 prosenttia ja keskimääräiset reaaliensiot nousivat siten noin yhden prosentin.

Hyvä työllisyyskehitys näkyi myös julkisessa taloudessa, jonka tasapaino parani vuoden aikana. Julkinen talous oli nk. Emu-jäämällä mitattuna lähes tasapainossa vuonna 2018. Julkisen velkaantumisen kasvu pysähtyi ja velkasuhde aleni noin 58 prosenttiin. Työeläkesektorin ylijäämän kansantalouden tilinpidon mukaan arvioidaan olleen noin miljardi euroa.

Vuoden loppupuolella odotukset talouden kehityksestä kääntyivät pessimistisempään suuntaan niin globaalisti kuin Suomessakin. Ennen kaikkea tämä näkyi pörssikurssien laskuna vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Keskeiset osakeindeksit laskivat vuoden viimeisen neljänneksen aikana 10–15 prosenttia. Muutoksen taustalla vaikuttivat kansainvälisen politiikan useat epävarmuustekijät ja kiristynyt rahapolitiikka. Yhdysvaltain keskuspankki Federal Reserve nosti ohjaukorkojaan vuoden 2018 aikana ja EKP alkoi supistaa pitkään jatkunutta arvopapereiden osto-ohjelmaansa. Loppuvuoden epävarmat näkymät johtivat siihen, että ennusteet talouden kehityksestä muuttuivat selvästi varovaisempaan suuntaan.

4 TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Vuoden 2017 eläkeuudistuksen seurauksena vanhuuseläkkeen alaikäraja nousi vuonna 2018. Vuonna 1955 syntyneen ikäluokan eläkeiäksi tuli 63 vuotta ja 3 kuukautta. Ikäluokittainen eläkeiän nousu jatkuu siihen asti, että alaikäraja kohoaa 65 ikävuoteen. Vuodelle 2018 vahvistettu elinaikakerroin oli 0,96102. Kerroin leikkasi siten alkavia eläkkeitä noin 3,9 prosentilla. Luku nousi hieman edellisvuodesta, jolloin elinaikakerroimen vaikutus oli noin 3,6 prosenttia.

Pitkään jatkunut aleneva kehitys työkyvyttömyyseläkkeissä taittui vuoden 2018 aikana ja työkyvyttömyyseläkehakemukset kääntyivät nousuun. Uudet työkyvyttömyyseläkehakemukset kasvoivat Ilmarisessa 9,4 prosenttia vuonna 2018. Kaikista uusista työkyvyttömyyseläkehakemuksista useimmiten eläkettä haettiin Ilmarisessa mielenterveyteen liittyvän sairauden perusteella. Eniten lisääntyivät mielenterveyden ongelmien perusteella haetut työkyvyttömyyseläkkeet alle 40-vuotiaiden ikäluokassa. Suhteellisesti suurin työkyvyttömyyseläkehakemusten kasvu Ilmarisessa tapahtui yli 60-vuotiaiden keskuudessa. Tässä ikäryhmässä työkyvyttömyyseläkettä haettiin yleisimmin tuki- ja liikuntaelinsairauden perusteella.

Työeläkevakuutusmaksun alennuksena annettuihin asiakashyvityksiin tuli muutos vuoden 2018 alusta lukien. Eläkeyhtiöt voivat nyt itse määrittellä, kuinka asiakashyvitykset jaetaan asiakkaiden kesken. Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut kullekin yhtiölle omat asiakashyvityksen laskuperusteet. Muutos näkyy asiakkaille vuonna 2019 maksettavissa hyvityksissä.

Vuoden 2018 aikana toimi kaksi sosiaali- ja terveysministeriön asettamaa työryhmää, joissa pohdittiin eläkejärjestelmän kehittämistä. Eläkejärjestelmien erillisyyttä kartoittavan ryhmän tehtävänä on selvittää, onko mahdollista luopua erillisestä kuntia koskevasta eläkelaista (KuEL) ja siirtää kuntasektorin työntekijät yksityisen sektorin työntekijöiden eläkelain (TyEL) piiriin. Muutos vaikuttaisi myös kuntaeläkkeitä hoitavan Kevan asemaan. Yrittäjien eläkelain (YEL) kehittämistarpeita selvittävä työryhmä haakee

ratkaisuja yrittäjien sosiaaliturvan parantamiseen ja uusien työtekemisen tapojen vakuuttamiseen.

Tilastokeskus julkaisi syksyllä uuden väestöennusteensa, joka huomioi 2010-luvulla tahtuneen voimakkaan syntyvyyden laskun. Uusi väestöennuste näyttää vanhushuoltosuhteen osalta selvästi aiempaa heikommalta. Syntyneiden lukumäärä aleni vuonna 2018 noin 50 000:een kun luku oli vielä noin 60 000 vuosikymmenen alussa. Samalla kokonaishedelmällisyysluku aleni historiallisen matalalle tasolle 1,5:een. Uuden väestöennusteen vaikutuksia työeläkejärjestelmän rahoitukseen arvioidaan Eläketurvakeskuksen pitkän ajan kestävyyslaskelmissa, joka julkistetaan maaliskuussa 2019.

5 ILMARISEN TULOS JA VAKAVARAISSUUS

Ilmarisen kokonaistulos käyvin arvoin vuodelta 2018 oli negatiivinen 1 581,0 miljoonaa euroa. Tulos muodostuu sijoitustoiminnan tuloksesta, vakuutusliikkeen tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta.

Yhtiön sijoitusten vuosituotto oli -1,4 prosenttia ja realituotto -2,6 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli -641,6 miljoonaa euroa. Käyvin arvoin laskettu sijoitustoiminnan tulos oli 1 592,1 miljoonaa euroa negatiivinen, kun vastuuvälille hyvitetiin korkoa 1 545,7 miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaista lisävakuutusvastuuta purettiin 595,2 miljoonaa euroa.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli -40,5 miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, vakuutusriskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus.

Hoitokustannustulos on määrä, jolla vakuutusmaksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Ilmarisen hoitokustannustulos oli 29,9 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulo oli 178,7 miljoonaa euroa ja vastaavat liikekulut olivat 148,8 miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus oli 8 917,7 miljoonaa euroa. Vakavaraisuusaste oli vuoden 2018 päättyessä 123,7 prosenttia. Vakavaraisuuspääoma on tarkoitettu vakuutus- ja sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Vakavaraisuuspääoma oli tilikauden päättyessä 1,6-kertainen verrattuna yhtiön riskijakauman edellyttämään vakavaraisuusrajaan.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvityksiin käytettävissä oleva määrä määräytyy yhtiön vakavaraisuuspääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 120 miljoonaa euroa vuodelta 2018. Siirto on 0,6 prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 192 euroa yhtiössä vakuutettua työntekijää kohden.

Edellä esitetyt tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin. Ne kertovat yhtiön taloudellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus kirjanpidossa perustuu hankintamenuun tai sitä alempaan käypään arvoon, ja tuloslaskelmassa näytettävän voiton määrää sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjaan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuvälkaan. Vuonna 2018 tuloslaskelman mukainen voitto oli 6,0 miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käypien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

M€	2018	2017
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	6,0	5,2
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutos	-543,0	731,6
Siirto asiakashyvityksiin	120,0	120,0
Poistoeron muutos	-0,2	0,3
Arvostuseron muutos	-1 163,8	221,4
Tulos käyvin arvoin	-1 581,0	1 078,4

6 VAKUUTUSKANTA JA VAKUUTUSMAKSUTULO

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutus sopimuksen. Tilapäisesti työtä teettävät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöön varsinaista vakuutus sopimusta tekemättä.

TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2018 lopussa voimassa 73 370, ja vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien lisäksi 21 039 tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutusmaksuja. TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 624 800 vakuutettua. Ilmarisen TyEL-vakuutusten keskimääräinen henkilömäärä vuonna 2018 oli 8,5, ja yhtiössä vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 20 568 miljoonaa euroa. YEL-vakuutuksia oli vuoden lopussa 74 443, ja YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 22 601 euroa vuodessa.

Vakuutusmaksutulo vuonna 2018 oli 5 409,9 miljoonaa euroa. TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 5 025,6 miljoonaa euroa, ja TyEL-maksuun alennuksina annetut asiakashyvitykset olivat yhteensä 136,4 miljoonaa euroa. YEL-vakuutusten maksutulo oli 384,3 miljoonaa euroa.

Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 15,6 miljoonaa euroa, ja luottotappioiden osuus maksutulosta oli 0,3 prosenttia. Näiden määrään tilivuonna vaikutti yhdistyneiden yhtiöiden käytäntöjen yhdenmukaistaminen. Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 3,4 miljoonaa euroa. YEL:n luottotappioista ei kuitenkaan jää tappiota yhtiölle, sillä YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Vakuutusasiakkaat kirjautuivat Ilmarisen verkkopalveluun 813 917 kertaa, ja heidän asiointaan hoidettiin myös 133 248 puhelussa sekä chat-keskusteluissa, sähköpostitse, taapaamisissa ja kirjeitse.

7 VAKUUTUSMAKSUTASO

Vuonna 2018 keskimääräinen TyEL-maksu oli 24,4 prosenttia palkasta eli sama kuin edellisenä vuonna. Työmarkkinajärjestöjen vuonna 2016 solmiman kilpailukyky sopimuksen mukaisesti työntekijöiden maksuosuus nousi 0,2 prosenttiyksikköä ja työnantajien maksuosuus laski vastaavasti. Alle 53-vuotiaiden ja 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksu oli siten 6,35 prosenttia ja 53–62-vuotiaiden työntekijöiden maksu 7,85 prosenttia. Työnantajien maksu oli keskimäärin 17,75 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Keskimääräistä maksutasoa laskettaessa on keskimääräiseksi asiakashyvitykseksi arvioitu 0,50 prosenttia työnantajan palkkasummasta.

Vuodelle 2019 vahvistettu keskimääräinen TyEL-maksu on samoin 24,4 prosenttia. Kilpailukyky sopimuksen mukaisesti työnantajan keskimääräinen maksu alenee edelleen 17,35 prosenttiin palkoista eli maksu alenee keskimäärin 0,40 prosenttiyksikköä. Työntekijöiden maksut nousevat vastaavasti. Alle 53-vuotiaiden ja 63 vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksu vuonna 2019 on siten 6,75 prosenttia ja 53–62-vuotiaiden maksu 8,25 prosenttia.

Yrittäjäeläkkeen maksuprosentti alle 53-vuotiaiden ja yli 62-vuotiaiden osalta oli 24,1 prosenttia ja muiden osalta 25,6 prosenttia. Maksuprosentit ovat samat myös vuonna 2019.

8 ELÄKKEET

Ilmarisessa tehtiin vuonna 2018 uusia eläkepäättöksiä 33 876 kappaletta, ja eläkkeitä maksettiin yhteensä 5 698,4 miljoonaa euroa.

Maksetut eläkkeet eläkelajeittain 2018

Milj. e	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	4 200,6	321,1	4 521,7	79,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	211,7	19,5	231,2	4,1
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	31,7	3,1	34,8	0,6
Osa-aikaeläkkeet	4,5	1,1	5,7	0,1
Työkyvyttömyyseläkkeet	467,3	27,4	494,7	8,7
Työuraeläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Perhe-eläkkeet	380,5	29,8	410,3	7,2
Yhteensä	5 296,2	402,2	5 698,4	100,0

Suurin osa eli 79,4 prosenttia 5,7 miljardin euron eläkemenosta muodostui vanhuuseläkkeistä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osuus eläkemenosta oli 8,7 prosenttia ja perhe-eläkkeiden 7,2 prosenttia.

Eläkevakuutusmaksutulo oli 5,4 miljardia euroa. Maksetut eläkkeet ilman eläkkeiden hoitokuluja oli 5,7 miljardia euroa ja siten noin 289 miljoonaa euroa maksutuloa suurempi.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2018

Perusturvan mukaiset eläkkeet

	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	310 969	32 508	343 477	75
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	4 196	712	4 908	1
Osa-aikaeläkkeet	319	64	383	0
Työkyvyttömyyseläkkeet	37 741	2 303	40 044	9
Perhe-eläkkeet	64 935	6 244	71 179	15
Työuraeläkkeet	2	0	2	0
Yhteensä	418 162	41 831	459 993	100

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 459 993. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 418 162 eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 41 831 eläkkeensaajaa.

Eläkepäätökset vuonna 2018

	2018	2017	Muutos-%
Uudet eläkepäätökset			
Vanhuuseläkkeet	13 396	12 393	8
Osittain varhennetut vanhuuseläkkeet	2 687	2 996	-10
Osa-aikaeläkkeet	0	94	
Työkyvyttömyyseläkkeet	8 446	6 302	34
Työuraeläkkeet	16	2	700
Perhe-eläkkeet	4 809	3 332	44
Kuntoutusoikeuspäätökset	4 522	3 485	30
Uudet eläkepäätökset yhteensä	33 876	28 604	18
Kaikki eläkepäätökset yhteensä	55 973	46 028	22

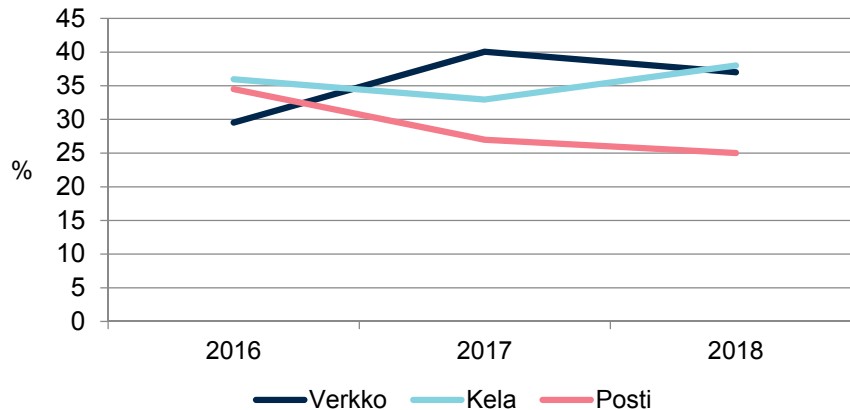
Vuoden 2018 aikana annettiin yhteensä 55 973 eläkepäätöstä.

Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden hakemusmäärä kasvoi yli 9 prosenttia ja oli samaa tasoa koko työeläkealan kehityksen kanssa. Hylkävän työkyvyttömyyseläkepäätöksen saaneiden asiakkaiden osuus oli 30,1 prosenttia. Niistä Ilmarisen hylkävistä päätöksistä, joista valitettiin Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan, muuttui 14,8 prosenttia. Muuttuneiden päätösten osuus oli 2,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muilla yksityisen sektorin toimijoilla keskimäärin.

Vanhuuseläkkeiden määrät ovat kääntyneet laskuun vuonna 2017 voimaan tuleen eläkeuudistuksen myötä, kun eläkkeelle siirtymisikä alkoi nousta. Vanhuuseläkkeistä 54 prosenttia haetaan verkon kautta ja kuntoutuksessa hakemuksia verkon kautta saadaan 64 prosenttia. Työeläkeote lähetetään kaikille alle 60-vuotiaille joka kolmas vuosi ja yli 60-vuotiaille joka vuosi. Oman työeläkeotteen voi tarkistaa myös Ilmarisen verkkosivuilla. Vuonna 2018 työeläkeote ladattiin verkkosivuilla 154 634 kertaa.

Eläkehakemukset kanavittain 2016–2018

9 TYÖKYKYÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

Työkykyä edistävässä toiminnassa Ilmarisen yhteistyö asiakkaiden kanssa on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja hankkeet suunnataan yhdessä tunnistettuihin työkyvyttömyysriskiä pienentäviin kehityskohteisiin. Yhteistyöstä tehdään sopimukset kirjallisesti, ja palveluiden tuloksellisuutta seurataan muun muassa asiakkaiden kanssa yhteisesti sovituille mittareille sekä asiakaskyselyillä. Tulosten seuranta osoittaa, että palvelujen avulla on onnistuttu parantamaan työkykyä ja pienentämään työkyvyttömyysriskiä asiakasyrityksissä.

Vuonna 2018 asiakasyrityksille järjestettiin eri puolilla Suomea 54 työkykyjohtamista tukevaa valmennusta, joissa oli osallistujina 3 100 henkilöä. Lisäksi vuoden aikana oli käynnissä 3 200 erillistä valmennusta tai muuta työkykyä ylläpitävää hanketta yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Näiden hankkeiden piiriin kuului noin 176 000 Ilmarisessa vakuutettua työntekijää.

Asiakasyritysten työkyvyttömyysriskin hallintaa tuetaan myös ammatillisen kuntoutuksen keinoin. Palvelu sisältää asiakasyritysten esimieskunnan koulutusta ja kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä esimiehille että henkilöstölle. Vuonna 2018 vahvistuksen ammatinvaihdon tai työhön paluun tukemiseen sai Ilmarisesta noin 4 500 uutta henkilöä. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa ja korvataan kuntoutuksesta aiheutuvia kuluja. Erilaisia kuntoutuksen päätöksiä annettiin vuonna 2018 yhteensä 9 400 kappaletta.

Asiakasyritysten työkyvyttömyysriskinhallintaan käytettiin 5,9 miljoonaa euroa, josta vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla rahoitettava osuus oli 5,7 miljoonaa euroa.

10 VASTUUVELKA

Ilmarisen vastuuvelka oli vuoden 2018 päättyessä yhteensä 40 625,7 miljoonaa euroa. Vastaisten ja alkaneiden eläkkeiden vastuu oli vuoden lopussa 37 725,8 miljoonaa

euroa, ja vakuutus- ja sijoitustappioita puskuroiva osittamaton lisävakuutusvastuu oli vuoden lopussa 3 043,6 miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu oli vuoden lopussa -262,9 miljoonaa euroa.

Vastaisten ja alkaneiden eläkkeiden vastuu kasvaa vuoden aikana karttuneen eläketurvan myötä ja purkautuu maksettujen eläkkeiden johdosta. Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuvälille korkoa laskuperusteiden mukaisesti. Pääosa työeläkeyhtiöiden vastuuvälän tuottovaatimuksesta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu sitoo 20 prosentin osuuden vastuuvälästä työeläkesijoittajien noteerattujen osakesijoitusten keskimääräiseen tuottoon ja siirtää siten osakeriskin tältä osin yhtiöltä koko työeläkejärjestelmän kannettavaksi. Kaikkiaan vastuuvälille vuonna 2018 hyvitetäväksi tuotoksi muodostui 2,5 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli -1,5 prosenttia. Muulle vastuuvälille hyvitetiin 4,0 prosentin mukainen tuotto.

Vakuutusteknisen vastuuvälän erittely

Milj. e	2018	2017
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	19 068,4	14 627,0
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 043,6	3 159,7
Ositettu lisävakuutusvastuu	119,2	119,9
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-262,9	676,4
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	21 968,3	18 583,1
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	18 657,4	14 807,7
Tasoituserä	0,0	0,0
Korvausvastuu yhteensä	18 657,4	14 807,7
Vakuutustekninen vastuuvälä yhteensä	40 625,7	33 390,9

11 SIOJITUSTOIMINTA

Eläkevarat on sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti. Tämän vuoksi eläkevarojen sijoittamisessa korostuu pitkäjänteisyys. Yhtiön sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoitusten mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä. Sijoitusten keskimääräinen riski ei kuitenkaan saa olla liian suuri suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn.

Vuonna 2018 vahva talouskasvu vaihtui kasvun hiipumiseen ja uhkaan pitkään jatkuneen kasvusyklin kääntymisestä. Rahapolitiikka kiristyi vuoden aikana USA:n keskuspankin jatkaessa varovaisia ohjauksorkojen nostoja ja taseen pienentämistään. Myös Euroopan ja Japanin keskuspankit vähensivät arvopapereiden ostoja. Inflaatio oli vuoden alussa nousussa, mutta nousu taittui viimeisen puoliskon aikana.

Elvyttävä rahapolitiikka ja USA:n verohelpotukset nostivat yritysten tuloksia ja omaisuuserien arvostuksia vuoden 2018 alussa. Pelko kiristyvän rahapolitiikan sekä USA:n ja Kiinan välisen kauppasodan vaikutuksista muutti lupaavasti alkaneen vuoden haastavaksi. Viimeisen vuosineljänneksen osakemarkkinoiden laskun seurauksena vuosi

2018 oli Ilmarisen osakesalkuissa negatiivinen kaikilla päämarkkina-alueilla. USA:n dollari vahvistui noin 5 prosenttia euroa vastaan vuoden aikana. Korkosalkun duraatio oli koko vuoden matala. Kokonaisuudessaan vuosi 2018 oli hyvä reaali- ja pääomasijoituksissa.

	12/2018		12/2018		12/2018		Voitalliteetti
	Perusjakauma	%	Riskijakauma	%	Tuotto	%	
	milj. e		milj. e				
Korkosijoitukset	17 360,7	37,7	14 035,1	30,5	0,0		
Lainasaamiset	954,0	2,1	954,0	2,1	3,4		
Joukkovelkakirjalainat	14 695,0	31,9	3 652,1	7,9	-0,3		1,6
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	5 101,2	11,1	4 209,0	9,1	-1,5		
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	9 593,8	20,8	-556,9	-1,2	0,4		
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset (ml. sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat)	1 711,7	3,7	9 429,0	20,5	1,3		
Osakesijoitukset	19 692,1	42,8	19 632,3	42,7	-3,6		
Noteeratut osakkeet	14 997,4	32,6	14 937,5	32,5	-9,7		8,9
Pääomasijoitukset	3 752,3	8,2	3 752,3	8,2	18,0		
Noteeraamattomat osakesijoitukset	942,4	2,0	942,4	2,0	28,8		
Kiinteistö-sijoitukset	6 096,4	13,2	6 113,5	13,3	6,0		
Suorat kiinteistö-sijoitukset	5 508,0	12,0	5 508,0	12,0	5,3		
Kiinteistö-sijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	588,4	1,3	605,5	1,3	11,8		
Muut sijoitukset	2 874,8	6,2	6 424,8	14,0	-10,1		
Hedge-rahastosijoitukset	2 000,2	4,3	2 000,2	4,3	2,9		3,9
Hyödykesijoitukset	20,1	0,0	99,8	0,2			
Muut sijoitukset	854,6	1,9	4 324,8	9,4	-26,6		
Sijoitukset yhteensä	46 024,0	100,0	46 205,7	100,4	-1,4		3,1
Johdannaisten vaikutus			-181,7	-0,4			
Sijoitukset käyvin arvo in yhteensä	46 024,0		46 024,0	100,0			

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio on 0,3 vuotta.

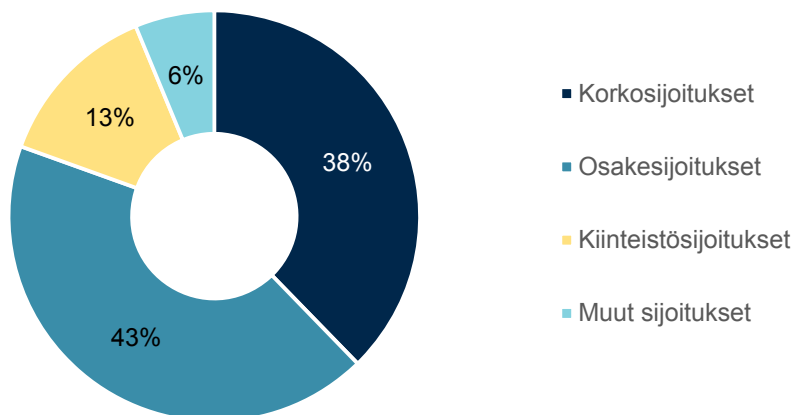
Avoim valuuttapositio on 20,6 % sijoitusten markkina-arvosta.

Kokonaistuotto-prosentti sisältää sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut.

Yhtiön sijoitukset olivat vuoden 2018 päättyessä käyvin arvo in yhteensä 46 024,0 miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto käyville arvoille laskettuna oli -1,4 prosenttia. Suomen inflaatio nopeutui hieman vuoden lopulla. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 1,2 prosenttia. Yhtiön sijoitusten arvon reaalisesti tuotoksi muodostui -2,6 prosenttia vuonna 2018. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 4,6 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 4,0 prosentin vuotuista reaalituottoa. Laskettuna vuodesta 1997 yhtiön sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,6 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 4,0 prosentin vuotuista reaalituottoa.

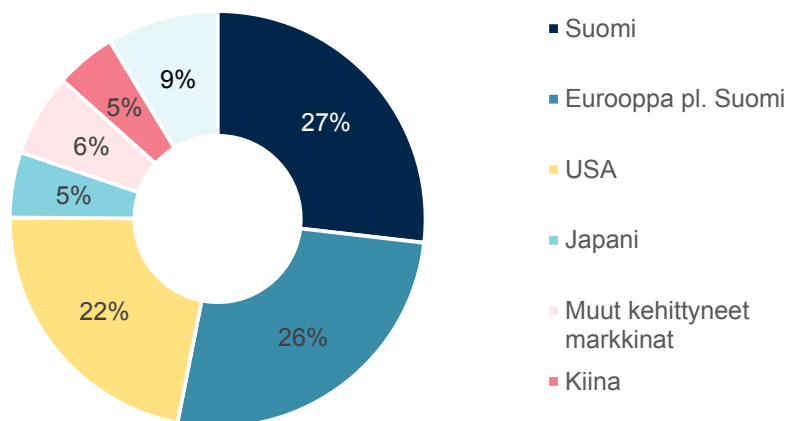
Seuraavassa on eritelty yhtiön sijoitusomaisuuden käypä arvo omaisuuslajeittain. Tilinpäätöksen liitetietoihin sisältyvät tämän perusjakauman lisäksi sijoitusten riskijakauma sekä taulukko sijoitustuottojen jakautumisesta eri sijoituslajeihin.

Sijoitusomaisuuden markkina-arvo (46,0 mrd €) omaisuuslajeittain

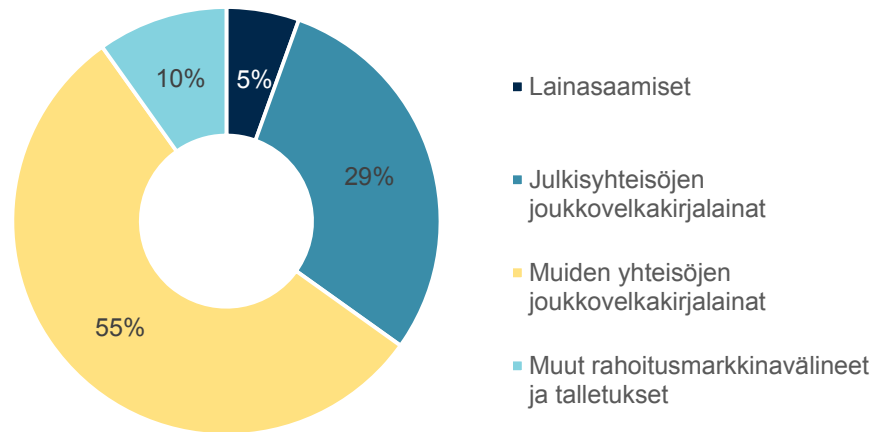
Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 42,8 prosenttia (19 692,1 miljoonaa euroa) ja niiden käyvin arvoon laskettu tuotto oli -3,6 prosenttia. Noteerattujen osakesijoitusten (14 997,4 miljoonaa euroa) jakauma maantieteellisille alueille on esitetty alla.

Noteeratut osakkeet (15,0 mrd €) alueittain

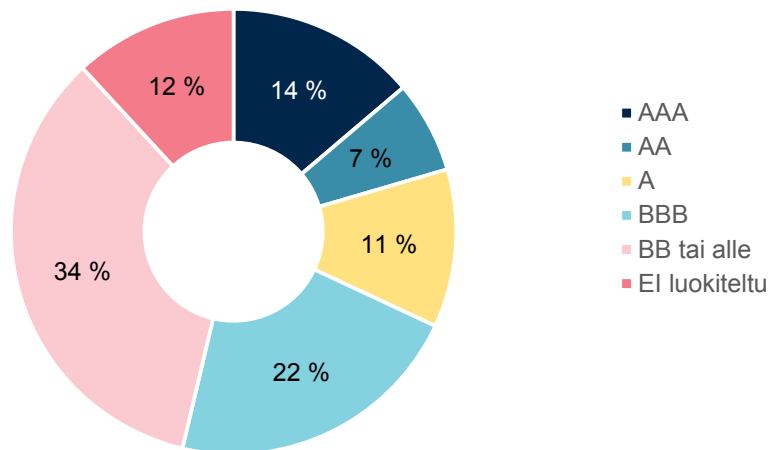
Korkosijoitusten osuus yhtiön sijoitusvarallisuudesta oli 37,7 prosenttia (17 360,7 miljoonaa euroa) ja tuotto 0,0 prosenttia. Korkosijoitukset koostuvat joukkovelkakirjalainoista, korkorahastoista, muista rahoitusmarkkinavälineistä sekä lainasaamisista. Korkosijoitusten jakauma sijoituslajeittain on esitetty alla.

Korkosijoitukset (17,4 mrd €) sijoituslajeittain

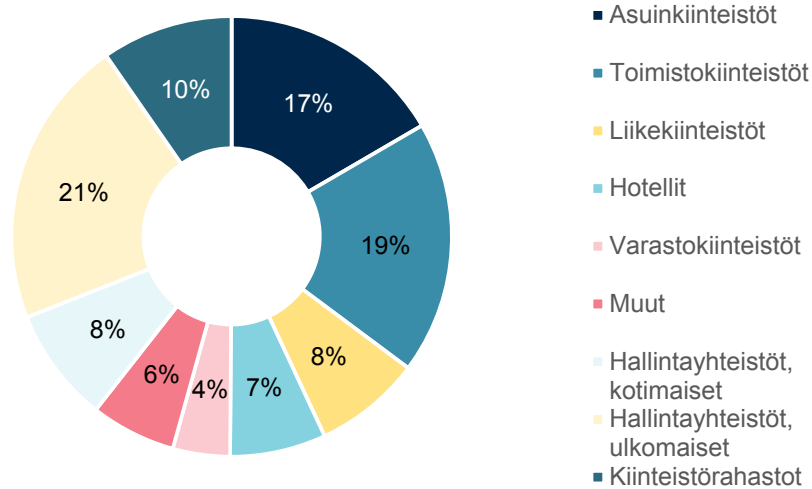
Joukkovelkakirjalainojen (14 304,5 miljoonaa euroa) jakauma luottoluokittain on esitetty alla.

Joukkovelkakirjalainat (14,3 mrd €) luottoluokittain

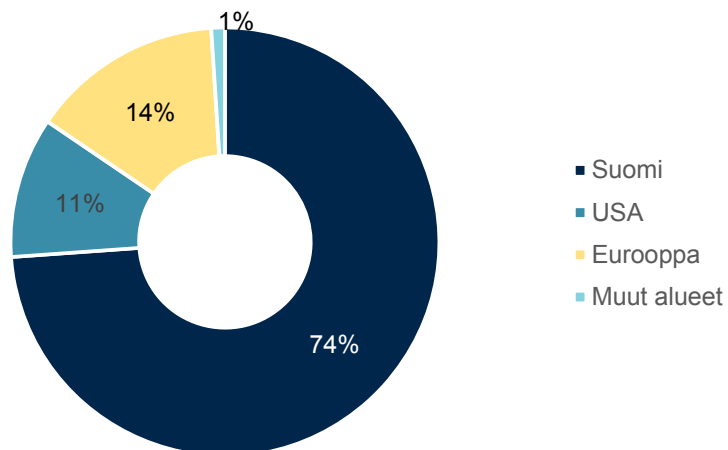
Kiinteistösijoitusten osuus sijoituksista oli 13,2 prosenttia (6 096,4 miljoonaa euroa). Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli 6,0 prosenttia. Kiinteistösijoitusten jakauma kiinteistötyypeittäin jaoteltuna on esitetty alla.

Kiinteistösijoitukset (6,1 mrd €) kiinteistötyypeittäin

Ilmarisen kiinteistösijoituksista 74 prosenttia (4 505,3 miljoonaa euroa) oli Suomessa ja 26 prosenttia (531,0 miljoonaa euroa) ulkomailla. Ilmarisen kotimaisten kiinteistöjen vuokrausaste nousi hieman ja oli vuoden lopussa 90,5 prosenttia. Kiinteistösijoitusten jakauma maantieteellisille alueille on esitetty alla.

Kiinteistösijoitukset (6,1 mrd €) alueittain

Edellä mainittujen omaisuusluokkien lisäksi sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta oli vuoden lopussa 6,2 prosenttia (2 874,8 miljoonaa euroa) hyödykesijoituksia, sijoituksia absoluuttisen tuoton rahastoihin sekä muita sijoituksia. Muiden sijoitusten tuotto sitoutuneelle pääomalle oli -10,1 prosenttia.

Ilmarisen hallitus hyväksyi uudet vastuullisen sijoittamisen periaatteet vuoden 2018 loppussa. Uusien periaatteiden mukaan vastuullisuutta katsotaan entistä selkeämmin

ympäristön, ihmisoikeuksien ja omistajaohjausperiaatteiden kautta. Vastuullisuuden perusmäärittelyyn ei kuitenkaan tehty merkittäviä muutoksia eli sijoitustoimintaa ohjaa edelleen kansainvälisten normien noudattaminen, aktiivinen omistajuus ja vastuullisuuden integrointi salkunhoitoon. Ilmarinen ei sijoita yhtiöihin, jotka osoittavat piittaamattomuutta kansainvälisiä normeja kohtaan. Sijoituksia ei tehdä myöskään tupakkatuotteiden tai kiistanalaisten aseiden valmistajiin eikä sellaisiin yhtiöihin, joiden liiketoiminta on merkittävästi riippuvaista kivihielestä (liikevaihdosta vähintään 30 prosenttia liittyy kivihieleen tai vähintään 30 prosenttia tuotetusta energiasta tuotetaan kivihiehellä, kun energiantuotanto on vähintään 30 prosenttia koko liikevaihdosta).

Mikäli Ilmarisen sijoituskohteena oleva yhtiö ei täytä vastuullisuuskriteereitä, yhtiön kanssa voidaan aloittaa vaikuttamisprosessi sijoituskohteen poissulkemisen sijaan. Vuoden 2018 lopussa Ilmarisella oli käynnissä 12 vaikuttamisprosessia, joista seitsemän pohjoismaisen vaikuttamisyhteistyön kautta, neljä palveluntarjoajan ja yksi muun yhteistyön kautta. Vuoden 2018 aikana uusia vaikuttamisprosesseja aloitettiin kaksi kappaletta ja neljä saatettiin päätökseen. Näiden vaikuttamisprosessien lisäksi jatkettiin pohjoismaisen vaikuttamisyhteistyön kautta tekstiiliteollisuuteen liittyvää vaikuttamisprosessia, jossa selvitetään tekstiiliteollisuuden raaka-ainehankintaan, erityisesti puuvillan, liittyviä ympäristö- ja ihmisoikeuskysymyksiä.

12 KEHITYS, IT JA TIETOTURVA

Vuonna 2018 tietojärjestelmäkehityksen painopisteinä olivat Ilmarisen ja Eteran fuusion toteuttamiseen liittyvät järjestelmäintegraatiotyöt sekä kansallisen tulorekisterivalmiuden rakentaminen.

Kahden yhtiön fuusiosta syntyneitä päällekkäisyyksiä on purettu, järjestelmiä ja informaatiota on yhdistetty ja prosesseissa on siirrytty yhtenäisiin toimintatapoihin. Integraatiotyöt jatkuvat vielä vuonna 2019, ja alun perin integraatiolle asetetut kustannussäästö-tavoitteet saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Tulorekisterivalmiuden rakentaminen toteutettiin osin integraatiotyön osana siten, että valittiin lähestymistapa, jossa järjestelmäintegraatio pyrittiin toteuttamaan ensin, jolloin tulorekisterin vaatimat toiminnalliset järjestelmämuutokset oli mahdollista toteuttaa vain yksiin, jo integroituihin järjestelmiin. Tulorekisterivalmiuden edellyttämät välttämättömät tekniset ja toiminnalliset muutokset otettiin onnistuneesti käyttöön syksyn 2018 aikana.

Tietosuojaprojekti (GDPR) päättyi aikataulussaan toukokuun lopussa ja suunnitellut tehtävät saatiin toteutetuksi. Jatkossa tietosuojan valvonnasta ja kehityksen ohjauksesta vastaava tietosuojatoimikunta aloitti työskentelynsä kesäkuussa. Kehitettävät osa-alueet liittyvät mm. testiaineiston käyttöön kehittämisessä ja sääntelyn tulkintaan. Erityisesti eläkekäsittelyprosessin alueella otettiin merkittäviä askeleita kehittämisen tietosuojan suhteen jo vuoden 2018 aikana.

13 RISKIENHALLINTA

Ilmarisen riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on lisäksi, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa.

Olennaisinta on yhtiön lakisääteisen toiminnan sekä vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutuksenottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Yhtiöllä on sen koko toiminnan kattavat riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet. Riskienhallinnan yhtiötasosta seuranta, arviointia ja kehittämistä varten on organisaatioyksiköiden edustajista muodostuva riskienhallintatoimikunta. Toimikunta valmistelee määrääjain johtoryhmän hyväksyttäväksi katsauksia yhtiön riskeihin sekä päivittää vuosittain riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet. Riskikatsaukset käsitellään hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnassa sekä hallituksessa.

Yhtiön riskienhallintatoiminto mukaan lukien sijoitustoiminnan riskien valvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienvalvonnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnosta. Yhtiön riskienhallintatoiminto valmistelee lisäksi hallituksen ohjauksessa vuosittain arvion riskienhallintatoiminnan asianmukaisuudesta ja yhdessä toimivan johdon kanssa yhtiön riski- ja vakavaraisuusarvion.

Sijoitustoiminnan riskinottoa ohjaavat hallituksen vahvistama sijoitusstrategia ja sitä teuttava sijoitussuunnitelma sekä sijoitusvaltuudet ja muut hallituksen määrittelemät periaatteet. Riskitason ja perusallokaation muutostarpeita seuraa tasehallintaryhmä, joka koostuu sijoitustoiminnan, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnon sekä taloustoiminnon edustajista. Seuranta ja arviointia varten riskienhallintatoiminto tuottaa myös muun muassa skenaario- ja stressitestejä. Sijoitustoiminnassa riskienseuranta ja -hallinta ovat jatkuvaa.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

14 HENKILÖSTÖ

Ilmarinen-konsernissa oli vuonna 2018 töissä keskimäärin 713 henkilöä. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli henkilötyövuosina mitattuna vuoden aikana keskimäärin 685. Tässä luvussa on mukana 56 osa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimäärä laskettaessa oikaistu koko-aikaisten henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailta ja muilla palkattomilla vapailta oli vuoden aikana 47 henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 687 henkilöä, joista vakituisessa työsuhteessa oli 649.

Ilmarisen toimitusjohtajana vuodesta 2015 lähtien toiminut Timo Ritakallio siirtyi OP Ryhmän uudeksi pääjohtajaksi maaliskuussa 2018. Joulukuussa 2017 Ilmarisen hallitus nimitti uudeksi toimitusjohtajaksi KTM Jouko Pölösen. Hän siirtyi Ilmarisen palvelukseen 1.5.2018, ja aloitti toimitusjohtajana 1.8.2018. Maaliskuun alusta heinäkuun loppuun Ilmarisen vt. toimitusjohtajana toimi varatoimitusjohtaja Stefan Björkman.

Yhdistymisen henkilöstövaikutuksia koskevat yhteistoimintaneuvottelut jatkuivat tammi-kuulle 2018. Niissä käsiteltiin resurssien lisäksi muun muassa palkitsemiskäytäntöjen, henkilöstöetujen sekä henkilöstökäytäntöjen yhtenäistämistä. Yhteistoimintaneuvotteluiden jälkeen, yhdistymisen aiheuttaman uudelleenorganisoinnin yhteydessä yhtiöstä väheni yhteensä 65 työsuhdetta. Tämän lisäksi arvioidaan, että yhtiössä henkilötöiden tehokkuus edelleen selvästi paranee liittyen toimintamallien uudistamiseen, vaiheittain tapahtuvaan tietojärjestelmien yhdistämiseen sekä kansallisen tulorekisterin käyttöönottoon.

Vuonna 2018 henkilöstön kehittämisessä keskityttiin yhteisten toimintatapojen ja yhteisen toimintakulttuurin luomiseen. Koko henkilöstölle järjestettiin koulutusta uusista yhteisistä toimintatavoista ja jokainen esimies kävi läpi pakollisen valmennusohjelman esimiestyön perusasioista Ilmarisessa. Ilmarisen jokaiselle tiimille tarjottiin mahdollisuus

tiimiytymistä tukevaan valmennukseen. Kevään yhteistoimintaneuvotteluiden yhteydessä vaikean tilanteen käsittelyyn annettiin tukea ja valmennusta sekä henkilöstölle että esimiehille.

15 LIIKEKULUT

Vuonna 2018 Ilmarisen kokonaisliikekulut olivat 194,6 miljoonaa euroa. Ilmarisen ja Eteran yhdistetyt kokonaisliikekulut vuonna 2017 olivat 199,6 miljoonaa euroa, eli vähennystä vertailukelpoisissa kokonaisliikekuluissa oli 5,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 kokonaisliikekulut sisältävät lisäksi päällekkäisten järjestelmien alaskirjauksia 15,3 miljoonaa euroa.

Vakuutusmaksun hoitokustannustuotot olivat 178,7 miljoonaa euroa, ja hoitokustannustuotoilla katettavat kulut olivat 148,8 miljoonaa euroa. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannusosiin oli 83,2 prosenttia. Hoitokustannustulos oli 29,9 miljoonaa euroa.

Lakisääteiset maksut 11,7 miljoonaa euroa rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Finanssivalvonnan valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 28,4 miljoonaa euroa eli 0,06 prosenttia sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla rahoitettava osuus asiakkaiden kanssa yhteistyössä tehtävästä työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitotoiminnan kustannuksesta oli 5,7 miljoonaa euroa.

16 SELVITYS MUISTA KUIN TALOUDELLISISTA TIEDOISTA

Vastuullisuus on yksi Ilmarisen arvoista ja erottamaton osa kaikkea toimintaa. Lakisääteisen perustehtävän myötä Ilmarisella on suuri vastuu yhteiskunnassa: vuonna 2018 yhtiö huolehti noin 1,1 miljoonan henkilön eläketurvasta sekä nykyisten ja tulevien eläkkeensaajien eläkevarojen sijoittamisesta tuottavasti ja turvaavasti. Tämän tehtävän hoitaminen edellyttää vastuullisuutta jokaiselta työntekijältä.

Ilmarisen yritys vastuulle on asetettu tavoitteita, joiden toteutumista seurataan KPI-mittareiden (*Key Performance Indicator*) avulla. Osa yritys vastuun mittareista ja tunnusluvuista ovat samoja, joita käytetään yleisesti liiketoiminnan mittaamiseen. Yritys vastuun KPI-mittarit on julkaistu [verkkosivuilla](#).

Sijoitustoimintaa koskevista muista kuin taloudellisista tavoitteista on linjattu Ilmarisen hallituksen hyväksymissä vastuullisen sijoittamisen periaatteissa. Niissä huomioidaan sijoitusten vaikutukset ympäristöön ja ihmisoikeuksiin sekä yritysten hallintoon liittyvät kysymykset.

Tämän selvityksen lisäksi Ilmarinen julkaisee vuosittain kansainvälisen GRI-viitekehyksen mukaisesti laaditun yritys vastuuraportin, jossa kuvataan yritys vastuun tavoitteita ja toteutumista toimintamme kannalta keskeisillä osa-alueilla. Vuotta 2018 koskeva raportti julkaistaan maaliskuussa 2019.

Ympäristöasiat

Yhtiön toiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset ovat välillisiä. Ne liittyvät ensisijaisesti sijoitusvarallisuuden käyttöön globaalisti. Ilmarisessa seurataan esimerkiksi arvopaperi- ja kiinteistösijoitusten ympäristövaikutuksia. Vastuullisuuden huomioiminen on osa sijoitusten riskien hallintaa. Esimerkiksi sijoituskohteiden ympäristöriskit voivat realisoitua taloudellisina menetyksinä ja mainehaittoina.

Sijoittajana Ilmarinen kantaa vastuuta myös sijoittamalla yrityksiin, jotka ottavat toiminnassaan huomioon ympäristövaikutukset ja ilmastonmuutoksen haasteet ja kestävä kehityksen laajemmin. Ilmarinen on asettanut tavoitteeksi kasvattaa kestävä kehityksen ratkaisuihin liittyvien sijoitusten osuutta suorien listattujen osakesijoitusten vuosiliikervaihdosta 12 prosenttiin. Esimerkiksi ilmastonmuutos avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille. Kysyntä energiatehokkuutta ja puhtaan teknologian ratkaisuja edistävälle innovaatioille kasvaa jatkuvasti.

Kestävä kehityksen ratkaisuihin lasketaan muun muassa energiatehokkuuteen, ravitsemukseen, tarttuvien tautien ehkäisyyn, vesihuoltoon ja koulutukseen liittyvä liiketoiminta. Kestävä kehityksen ratkaisuihin tehdyiltä sijoituksilta vaaditaan samat taloudelliset edellytykset kuin kaikilta muiltakin sijoituksilta. Ilmarinen on seurannut listattujen sijoitusten hiilijalanjälkeä vuodesta 2015 ja pyrkinyt pienentämään sitä.

Vuoden 2018 lopussa suoran listatun osakesalkun hiili-intensiteetti oli 265 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia per miljoona euroa liikevaihtoa. Tämä oli 31 prosenttia pienempi kuin vertailuindeksillä. Suoran listatun yrityslainasalkun hiilijalanjälki oli 316 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia per miljoona euroa liikevaihtoa.

Ilmarinen on Suomen suurimpia kiinteistösijoittajia sekä merkittävä rakennuttaja. Yhtiön suorat ympäristövaikutukset liittyvät ennen kaikkea kiinteistöjen energiatehokkuuteen ja muihin rakennetun ympäristön ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin. Ilmarinen sijoittaa resurssitehokkaisiin sekä käyttäjälle terveellisiin ja turvallisiin rakennuksiin, jotka sijaitsevat hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. Uudisrakennuskohteissa kartoitetaan uusiutuvan energian, erityisesti maalämmön ja aurinkoenergian, käyttömahdollisuudet. Rakennusvaiheessa otetaan huomioon kiertotalouden mahdollisuudet ja rakennusten koko elinkaari.

Pitkäjänteisen vastuullisuustyön tuloksena Ilmarinen hyväksyttiin ensimmäisten joukossa mukaan LEED Volume Programme v4 -luokitteluohjelmaan. Uusilta toimitilakiinteistöiltä edellytetään vähintään LEED kulta- tai vastaavaa ympäristöluokitusta. Ilmarisella on käynnissä hanke, jossa haetaan LEED-luokituksia kaikkiaan 12:lle olemassa olevalle kiinteistölle.

Vuonna 2018 Ilmarisen oma pääkonttori Kiinteistö Oy Helsingin Lepakko Ruoholahdessa sai LEED-luokituksen. Luokitusprosessin yhteydessä kiinteistöissä toteutetaan energiakatselmus sekä parannetaan ympäristöä säästäviä toimintamalleja. Luokituksen hakeminen on useita kuukausia kestävä prosessi, jossa kiinteistön käyttäjät ovat aktiivisesti mukana.

Ilmarinen laskee vuosittain kiinteistöjen energiankulutuksesta aiheutuvan hiilijalanjäljen sekä uudisrakennuskohteiden elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen. Näistä raportoidaan tarkemmin yritysraportissa.

Sosiaaliset asiat ja henkilöstöasiat

Yhtiön lakisääteinen tehtävä on huolehtia asiakasyritysten henkilöstön ja yrittäjien eläkevakuumattamisesta sekä eläkkeiden maksusta, mikä on keskeinen osa sosiaaliturvaa. Tätä perustehtävää Ilmarinen toteuttaa mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Vuonna 2018 vanhuuseläkepääätös annettiin keskimäärin 41 päivässä. Työkyvyttömyys ja ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle jääminen on aina vakava riski niin työntekijän, työnantajan, eläkevakuutusyhtiön kuin koko yhteiskunnan näkökulmasta. Ilmarisen yritys vastuuseen kuuluu asiakasyritysten henkilöstön työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisy sekä palvelut työurien pidentämiseksi. Näitä ovat ammatillinen kuntoutus sekä työhyvinvoinnin ja työkykyjohtamisen palvelut. Yhteistyössä asiakkaiden kanssa tavoitteena on parantaa työelämän laatua, ehkäistä työkyvyttömyyden riskiä ja lisätä tuottavuutta. Yhteistyö asiakkaiden kanssa on aina suunnitelmallista, tavoitteellista sekä mitattavaa ja hankkeet suunnataan yhdessä tunnistettuihin, työkyvyttömyysriskiä pienentäviin ja parempaa työelämää edistäviin kehityskohteisiin.

Vuonna 2018 Ilmarinen järjesti 54 työkykyä tukevaa Parempaa työelämää -valmennusta, ja työhyvinvointihankkeiden piirissä oli kaikkiaan noin 176000 henkilöä.

Ilmarinen on vastuullinen työnantaja sekä energisoiva ja monimuotoinen työpaikka. Työntekijöitä palkitaan oikeudenmukaisesti ja kannustavasti. Työympäristöä ja työhyvinvointia kehitetään jatkuvasti. Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti. Vuoden 2018 painopistealue oli Ilmarisen ja Eteran fuusion toimeenpano, joka yhtiössä haluttiin toteuttaa myös henkilöstön näkökulmasta mahdollisimman vastuullisesti ja avoimesti.

Vastuullisena työnantajana Ilmarinen haluaa näyttää esimerkkiä siitä, kuinka työ ja työyhteisö voivat tukea yksilön virettä. Henkilöstön virettä on tutkittu vuosittain ilmapiiritutkimuksella, jonka kokonaistulos vuonna 2018 oli 3,7 (asteikolla 1–5). Tulos oli hyvä ottaen huomioon, että henkilöstö joutui vuoden alussa kokemaan epävarmuutta fuusioon ja siihen liittyviin yt-neuvotteluihin liittyen.

Fuusioon liittyen Ilmarisessa oli jatkuvan ja avoimen viestinnän lisäksi useita eri valmennuksia, infotilaisuuksia ja koulutuksia niin esimiehille kuin henkilöstöllekin. Myös yt-prosessin jälkeen järjestettiin henkilöstölle valmennusta muutoksen herättämien tunteiden käsittelyyn.

Käytännön toimenpiteitä työyhteisön hyvinvoinnin tukemisessa ovat olleet mm. työpaikkaliikuttajan palkkaaminen, henkilöstön liikuntamahdollisuuksien tukeminen, lakisääteistä laajemmat työterveyspalvelut sekä eri valmennukset. Ilmarisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2017. Siinä linjataan yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyvät periaatteet niin iän, sukupuolen, perhesuhteiden, alkuperän ja kansalaisuuden, kielen, uskonnon, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ay-toiminnan, terveydentilan ja seksuaalisen suuntautumisen suhteen.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Ihmisoikeuskysymykset nousevat yhtiön agendalle lähinnä sijoitustoiminnan kautta. Ilmarinen on allekirjoittanut YK:n tukemat vastuullisen sijoittamisen periaatteet (PRI) vuonna 2006. Ilmarinen edellyttää, että sijoituskohteena olevat yhtiöt noudattavat kansallisen lainsäädännön lisäksi YK:n Global Compact -periaatteita ja niihin liittyviä kansainvälisiä normeja koskien ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristöä ja korrutia.

Ilmarisessa vastuullisuus on integroitu osaksi sijoituspäätösten tekoa. Käytössä on ulkoisten palveluntarjoajien luokituksiin ja sisäiseen analyysiin perustuvat vastuullisuusluokitukset, joita salkunhoitajat seuraavat taloudellisten tunnuslukujen rinnalla.

Luokitukset kattavat yli 3 000 listattua yhtiötä. Heikomman luokituksen saaneisiin yhtiöihin sijoittaminen vaatii aina erillisen selvityksen. Sijoituskohde voi joutua myös mustalle listalle, joka estää sijoittamasta siihen, niin kauan kuin yhtiön toiminnan epäkohtia ei ole ratkaistu. Tämä auttaa ehkäisemään mahdollisia ihmisoikeus- ja muita vastuullisuusriskejä jo ennakolta. Lisäksi osakevalinnassa on käytössä ESG-vertailuindeksit, eli salkunhoitajien tulosta verrataan indekseihin, joihin on otettu mukaan toimialan ja maantieteellisen alueen vastuullisimmat yritykset. Tämä kannustaa salkunhoitajia entistä vahvemmin painottamaan vastuullisia yrityksiä sijoituspäätöksissään.

Ulkopuolinen palveluntarjoaja käy Ilmarisen arvopaperisijoitukset läpi kaksi kertaa vuodessa ja raportoi havaitsemistaan normirikkomuksista ja rikkomusepäilyistä, mukaan lukien ihmisoikeusriskit. Mahdollisissa ihmisoikeus- ja muissa rikkomuksissa ensisijainen toimintatapa on pyrkiä vaikuttamaan yritykseen toiminnan korjaamiseksi joko yksin tai yhteistyössä muiden sijoittajien ja kumppaneiden kanssa. Vuoden 2018 aikana vaikuttamisprosessin kohteena oli 12 yritystä. Tapauksista 4 liittyi ihmisoikeuksien ja työelämän oikeuksien kunnioittamiseen, ja ongelmat koskivat mm. pakkotyötä ja heikkoja työoloja, alkuperäisasukkaiden oikeuksia sekä yhdistymisvapauden rajoittamista. Mikäli vaikutus ei tuota toivottua lopputulosta, on viimeisenä keinona sijoituksesta irtautuminen.

Sijoituskohteena olevien yritysten kanssa keskustellaan vastuullisuusasioista myös varsinainen vaikuttamisprosessien ulkopuolella. Ihmisoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä nostetaan säännöllisesti esille esimerkiksi työolot yrityksen alihankintaketjuissa.

Korruption ja lahjonnan torjunta

Ilmarisen tapa toimia on määritelty Code of Conductissa eli liiketoimintaperiaatteissa. Periaatteet ovat luonteeltaan pysyviä ja ne ajantasaistetaan tarvittaessa. Vuonna 2018 ”Sijoitamme vastuullisesti” lisättiin omaksi osiokseen Code of Conduct -periaatteisiin. Code of Conductissa linjataan mm., että Ilmarisessa noudatetaan hyvää vakuutustapaa, ei hyväksytä lahjontaa, tunnustetaan ja torjutaan eturistiriitatilanteet, ei väärinkäytetä sisäpiiritietoa, tunnetaan asiakkaamme ja tehdään hankinnat vastuullisesti. Yhtiön hallitus on vahvistanut Code of Conduct -periaatteet sekä niitä täydentäviä tarkempia periaatteita ja linjauksia, kuten lahjonnan vastaiset periaatteet. Periaatteet perustuvat Keskuskauppakamarin julkistamaan, Transparency Internationalin kehittämään lahjonnan vastaisiin periaatteisiin ja niiden soveltamisohjeeseen. Kaikilta liikekumppaneilta edellytetään sitoutumista vastaaviin vastuullisiin toimintatapoihin. Rakennuttajana Ilmarinen edellyttää, että kaikki yhteistyökumppanit noudattavat harmaan talouden torjuntavelvoitteita. Nämä julkiset periaatteet ja linjaukset löytyvät verkkosivuilta. Periaatteiden avulla hallitaan compliance-riskejä, mukaan lukien väärinkäytöksiin ja eturistiriitoihin liittyvät riskit.

Yhtiössä on päätoiminen Compliance Officer, jonka keskeisenä tehtävänä on tukea yhtiön hallitusta, johtoa ja liiketoimintaa luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden sekä säännösten ja liiketoimintaperiaatteiden noudattamisen varmistamisessa. Yhtiön kaikki työntekijät suorittavat Code of Conduct -koulutuksen. Henkilöstön käytössä on Whistle Blowing -kanava, jonka kautta mahdollisista väärinkäytösepäilyistä voi ilmoittaa nimettömästi. Kanavan kautta tuli vuonna 2018 yksi ilmoitus, joka tutkittiin ja todettiin aiheettomaksi. Vuonna 2018 Ilmarinen ei saanut lainsäädännön tai säännösten rikkomiseen liittyviä sakkoja tai ei-rahallisia sanktioita.

Yhtiön sijoituskohteissa seurataan mahdollisia korruptioepäilyjä ja lahjontaan liittyviä rikkomuksia samalla tavalla kuin ihmisoikeus- ja muita normirikkomuksia. Ensisijaisesti pyritään vaikuttamaan yrityksiin toiminnan muuttamiseksi. Vuoden 2018 aikana oli käynnissä 4 vaikuttamisprosessia, jotka liittyivät korruption vastaisiin toimiin. Viimeisenä keinona on omistuksesta irtautuminen.

17 HALLINTO

Ilmarisen varsinainen yhtiökokous pidettiin 27.3.2018. Yhtiökokouksessa hyväksyttiin tilinpäätös ja toimintakertomus, valittiin tilintarkastaja sekä hallintoneuvoston jäsenet erovuoroisten tilalle.

Ilmarisen hallintoneuvostoon kuuluu 32 jäsentä. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2018 aikana kaksi kertaa. Hallintoneuvoston puheenjohtajana jatkoi Metso Oyj:n senior advisor Matti Kähkönen, varapuheenjohtajina jatkoivat Akavan Erityisalat AE ry:n toiminnanjohtaja Salla Luomanmäki (puheenjohtajan ensisijainen varahenkilö) ja Caverion Oyj:n toimitusjohtaja Ari Lehtoranta.

Yhtiökokous valitsi hallintoneuvoston uusiksi jäseniksi 27.3.2018 alkaen Sanoma Media Finland Oy:n toimitusjohtajan Pia Kalstan, Olli Isotalon, Suomen Lakimiesliiton toiminnanjohtajan Jore Tilanderin ja Barona Oy:n toimitusjohtajan Minna Vanhala-Harmasen.

Hallintoneuvoston kokoonpano kokonaisuudessaan on luettavissa Ilmarisen verkkosivuilta www.ilmarinen.fi/ilmarinen/hallinto-ja-organisaatio/hallintoneuvosto.

Ilmarisen hallituksessa on 14 jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi on neljä vuotta. Hallintoneuvosto nimitti marraskuussa 2017 hallituksen toimikaudelle 2018–2021. Hallituksen puheenjohtajana jatkoi Kesko Oyj:n pääjohtaja Mikko Helander. Varapuheenjohtajina jatkoivat SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta ja EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämies. Hallitus kokoontui vuonna 2018 12 kertaa, joista yksi oli per capsulam -kokous.

Hallituksen kokoonpano 1.1.–31.12.2018:

Puheenjohtaja
Mikko Helander, pääjohtaja, Kesko Oyj

Varapuheenjohtajat
Jarkko Eloranta, puheenjohtaja, SAK
Jyri Häkämies, toimitusjohtaja, EK

Jäsenet
Sture Fjäder, puheenjohtaja, Akava
Tero Kiviniemi, toimitusjohtaja, Destia Group Oyj
Timo Kokkila, toimitusjohtaja, Pontos Group
Hille Korhonen, toimitusjohtaja, Nokian Renkaat Oyj
Leena Laitinen, toimitusjohtaja, Alko Oy
Olli Lehtilä, liiketoimintajohtaja, OP Ryhmä, vakuutusasiakkaat
Katarina Murto, edunvalvonnasta vastaava johtaja, STTK
Juho Nummela, toimitusjohtaja, Ponsse Oyj
Seppo Parvi, talousjohtaja, Stora Enso Oyj
Kristian Pullola, talous- ja rahoitusjohtaja, Nokia Oyj
Kyösti Suokas, varapuheenjohtaja, Rakennusliitto

Varajäsenet
Marja Aarnio-Isohanni, toimitusjohtaja, Esperi Care Oy
Annukka Lantto, varatoimitusjohtaja, Antell-konserni
Hannu Rautiainen, johtaja, lainsäädäntö ja hallinto, EK
Samu Salo, puheenjohtaja, Insinööriliitto IL

Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 14.11.2018 EK:n yrittäjyydestä ja elinkeinopoliitikasta vastaavan johtajan Jouni Hakalan hallituksen varajäseneksi Hannu Rautiaisen tilalle 1.1.2019 alkaen.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan muodostavat hallituksen puheenjohtajisto ja yksi jäsen. Vuonna 2018 nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat Mikko Helander (puheenjohtaja), Jarkko Eloranta, Jyri Häkämies ja Tero Kiviniemi. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan kokouksia oli vuoden aikana kuusi.

Tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnan puheenjohtajana toimi vuonna 2018 Kristian Pullola ja jäseninä toimivat Katarina Murto, Seppo Parvi ja Hannu Rautiainen. Tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa.

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Matti Kähkönen ja varapuheenjohtajana Matti Harjuniemi. Jäsenet olivat Markus Ainasoja, Sture Fjäder, Mikko Helander, Tero Kiviniemi, Ari Lehtoranta ja Katarina Murto. Vaalivaliokunnan kokouksia oli vuonna 2018 kolme.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten osallistuminen kokouksiin on ilmoitettu palkka- ja palkkioselvityksessä, joka on luettavissa Ilmarisen verkkosivuilta, www.ilmarinen.fi/ilmarinen/hallinto-ja-organisaatio/palkka-ja-palkkioselvitys.

Ilmarisen yhtiökokous valitsi 27.3.2018 tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab:n, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT-tilintarkastaja Juha-Pekka Mylén. Aiemmin Ilmarisen tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT-tilintarkastaja Harri Pärssinen.

18 KONSERNI

Ilmarisen konserniin kuului vuoden 2018 lopussa 209 tytäryhtiötä ja 71 omistusyhteisyyttä, joista 32 on yhdistelty konserniin osakkuusyhtiöinä. Tytäryhtiöt kolmea yhtiötä lukuun ottamatta ovat kiinteistöyhtiöitä. Myös osakkuusyhtiöistä pääosa on kiinteistöyhtiöitä tai kiinteistöhallintayhteisöjä. Tietollmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus Tietollmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tiedot kaikista tytäryrityksistä ja omistusyhteisyyksistä löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista.

19 TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Työnantajat ilmoittavat 1.1.2019 alkaen vuonna 2019 maksamansa palkat tulorekisteriin viiden päivän sisällä maksamisesta. Ilmarinen hakee palkkatiedot tulorekisteristä lähes reaaliajassa vakuutusmaksujen ja eläkkeiden laskentaan. Tulorekisterin käyttöönotto sujui hyvin ja Ilmarisella on valmiudet tulorekisteriäikaiseen eläkevakuuttamiseen. Työnantajien palkkailmoituksia on kuitenkin tullut tulorekisteriin ennakkoon arvioitua vähemmän. Tammikuun loppuun mennessä noin 60 prosenttia Ilmarisen työnantajista on tehnyt palkkailmoitukset. Ilmarisessa ollaan aktiivisesti yhteydessä asiakkaisiin, jotta varmistutaan ilmoittamismuutoksen sujuvuudesta ja saadaan työeläkevakuuttamisen asiat kuntoon.

20 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Kansainvälisen talouden näkymät muuttuivat vuoden 2018 loppupuolella epävarmimmiksi. Tuoreissa ennusteissa talouskasvun ennakoidaan edelleen jatkuvan, mutta hidastuvan alkaneen vuoden aikana niin Suomessa kuin muissa teollisuusmaissa vuoteen 2018 verrattuna. Sijoitusmarkkinoiden kannalta oleellista on, miten voimakkaasti hidastuva kasvu välittyy yritysten tuloksiin ja miten keskuspankit reagoivat tilanteeseen. Huolimatta siitä, että keskuspankkien viimeaikaisen viestinnän perusteella riskit rahapolitiikan liiallisesta kiristämisestä ovat pienentyneet, lisäävät talouskasvun vauhtiin, rahapolitiikkaan, Brexit-neuvotteluihin ja kauppasotaan liittyvät epävarmuudet edelleen markkinoiden hermostuneisuutta. Kasvun hidastumisesta huolimatta työllisyyden ja palkkasumman odotetaan kehittyvän Suomessa edelleen suotuisasti. Tällä on positiivinen vaikutus työeläkelaitosten maksutuloon myös vuonna 2019.

Keskeiset Ilmarisen toimintaan ja työeläkejärjestelmään vaikuttavat riskit liittyvät työllisyyden ja palkkasumman kehitykseen, sijoitusmarkkinoiden epävarmuuteen sekä väestörakenteen kehitykseen ja syntyvyyteen, joka on viime vuosina ollut poikkeuksellisen alhainen.

EMOYHTIÖN JA KONSERNIN TILINPÄÄTÖS

2018

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, kirjanpitoasetusta, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera ja Ilmarinen sulautuivat 1.1.2018. Tilinpäätöskäytäntöjä on yhtenäistetty vastaamaan Ilmarisen käsittelyä. Vertailutiedot ovat Ilmarisen lukuja, ja ne eivät ole vertailukelpoisia.

1 KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Emoyhtiöllä on tilinpäätöshetkellä tytäryhtiöinä 206 kiinteistöyhtiötä ja 3 muuta yhtiötä. Konserniin yhdistellyt yhtiöt esitetään liitetiedoissa.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Sulautumisen yhteydessä konserniin tulleet tytäryhtiöt on käsitelty uusina hankintoina. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan. Omaisuuserille kohdistamaton osuus konserniaktiivasta poistetaan 10 vuodessa, ja se on kirjattu taseeseen aineettomien oikeuksien ryhmään.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehdyt arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonorotukset on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käyvin arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytäryhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Olennot osakkuusyritykset eli yritykset, joiden osakkeiden tuottamasta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos olennainen osakkuusyritys on yhteisyritys, yhdistellään tämän yrityksen tuloslaskelma- ja tase-erät sekä liitetiedot omistusosuuden mukaisesti. Osakkuusyritykset laativat tilinpäätöksensä pääsääntöisesti vastaavilla laskentaperiaatteilla kuin emoyhtiö. Jos osakkuusyrityksestä ei ole saatavilla tätä tietoa, ja osakkuusyritys laatii tilinpäätöksensä käyvin arvoin tai IFRS periaatteella, käytetään yhdistelyssä näitä arvoja.

Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyrityksinä. Näiden merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernituloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyritysten tuloksista. Konsernitaseessa osakkuusyritysten hankintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen ker-tyneistä tuloksista.

2 SIOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistösijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä.

Rahoitusmarkkinavälineet on esitetty hankintamenon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä huomioiden korkotasosta aiheutuvat arvomuutokset. Hankintameno on kirjattu myös jaksotettu nimellisarvon ja hankintamenon erotus, joka jaksotetaan korkotuotoksi tai sen vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osakkeiden ja osuukien sekä rahoitusmarkkinavälineiden hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetyn hankintamenon määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintamenoon käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, hyödyke-, raaka-aine- ja valuuttajohdannaisia. Vakavaraisuudessa ja katelaskennassa osa valuuttajohdannaisista, jotka olivat tilinpäätöshetkellä tehokkaita suojauksia, on käsitelty riskiä pienentävinä. Kirjanpidossa ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräisinä tai sitä alempaan käypään arvoon. Pörssijohdannaisten hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta ja otc-johdannaisten hankintameno sopimuskohtaisesti. Jos yksittäiset sopimukset on määriteltävä tekohetkellä kuuluvaksi samaan johdannaistrategiaan, ne käsitellään sopimuskokonaisuuksina. Suljettujen ja erääntyneiden sekä keskitetysti selvitettävien johdannaisten päivittäin tilitettävät markkina-arvojen muutokset (daily variation margin) kirjataan tulosvaikutteisesti, riippumatta siitä onko kyseessä arvonnousu vai -lasku.

Johdannaissopimuksista aiheutuvat vastuut ja johdannaiskaupan vakuudeksi annetut sekä taseeseen sisällytettävät vastaanotetut vakuudet on eritelty liitetiedossa. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa käteisenä saatu vakuus on kirjattu velaksi ja vakuudeksi annettu käteinen on kirjattu saamiseksi.

Tiedot tilinpäätöshetkellä lainaksi otetuista arvopapereista ja lainauksen vakuudeksi annetuista panteista on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lyhyeksi myydyt arvopaperit on merkitty taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä.

3 MUUN OMAISUUDEN KUIN SIIJOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

4 SUUNNITELMAPOISTOJEN PERUSTEET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenoista ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat seuraavat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus

Joillekin kiinteistöille on määritetty 20 prosentin jäännösarvo.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenoista hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	5–10 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

5 SIIJOITUSTEN ARVONKOROTUKSET

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahas-
toon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvai-
kutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa. Vuonna 2018 arvonorotuksia ei
tehty.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

6 SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSEROT

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno sekä sijoitusten ja johdannaissopimusten kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvon erotus muodostuu sijoitusten arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun arvon erotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita omistaviin hallintayhteisöihin tehtyjen sijoitusten arvo määritellään vuosittain hallintayhtiön ilmoittaman tilinpäätöshetken varallisuusarvon perusteella. Tämän arvostuksen puuttuessa käytetään hankintahintaa tai muuta tuoreinta tiedossa olevaa arvostusta. Jos sijoitus sisältää sekä osuuden yhtiöstä että velkaosuuden, huomioidaan arvostuksen muutos ensisijaisesti yhtiön osuuksien arvossa. Velkaosuus arvostetaan nimellisarvoon, ellei yhtiön taloudellinen tila ole heikentynyt niin, että se on maksukyvyttömyystilassa tai maksukyvyttömyyden uhka on välitön. Kiinteistövelkasijoituksen käypänä arvona pidetään lähtökohtaisesti pääoman arvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo on määritetty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Sitä täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppa-arvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja vallitseva markkinavuokrataso. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuvat ulkopuoliset kiinteistöarvioijat ja yhtiön omat asiantuntijat.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä ostokurssia tai sen puuttuessa kaupankäyntikurssia. Kun edellä kuvattua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa.

Sijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty ulkoisen tietopalvelun kautta saatua rahastoyhtiön ilmoittamaa rahaston nettovarallisuuteen (NAV) perustuvaa hintaa. Jos arvostusta ei saada automaattisesti, käytetään viimeisintä saatavissa ollutta hallinnointiyhtiön ilmoittamaa rahasto-osuuden arvoa. Listatun rahaston käypänä arvona on käytetty ulkoisesta tietopalvelusta saatua viimeistä ostonoteerausta tai sen puuttuessa viimeisintä kauppahintaa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvistä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa.

Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai todennäköistä luovutushintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Suorien listaamattomien osakesijoitusten käypänä arvona käytetään hankintahintaa. Mikäli hankintahinta kuitenkin poikkeaa oletetusta luovutushinnasta, arvostuksessa käytetään erikseen määriteltyjä sisäisiä periaatteita.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksytyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään hankintahintaa.

Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa. Tarkempi selvitys johdannaisten käyvän arvon määritysmenetelmistä on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa Taseeseen sisällytettävät vastuusitoumukset ja vastuut.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

7 VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutussopimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuvelaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevaisuudessa myönnettävistä eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista eläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta.

Vastuuvelka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka on vakavaraisuuspääomaan luettava erä, sekä ositettu lisävakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin varatun määrän. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osaketuottoihin on sidottu kaksikymmentä prosenttia eläkkeiden korvaus- ja vakuutusmaksuvastuusta.

8 TILIKAUDEN VOITTO

Työeläkevakuutusyhtiössä tilikauden voitto emoyhtiön tuloslaskelmassa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Laskuperusteet määrittelevät tilikauden kirjanpidollisen tuloksen jakautumisen osittamattoman ja ositetun lisävakuutusvastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

9 VAKAVARAISUUSPÄÄOMA

Lainsäädäntö asettaa työeläkeyhtiölle vakavaraisuusvaatimukset, joiden täyttämistä Finanssivalvonta valvoo. Yhtiö varautuu vakuutus- ja sijoitusriskeihin vakavaraisuuspääomalla. Vakavaraisuuspääomalla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vastuuvelkaan ei tällöin lueta sijoitustoiminnan kirjanpidollisista tuloksista kertynyttä osittamattonta lisävakuutusvastuuta. Vakavaraisuuspääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset.

Vakavaraisuuspääoma esitetään liitetiedoissa.

10 VEROT JA LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset verot. Tuloverot varsinaisesta toiminnasta ovat ulkomaisista sijoituksista johtuvia lähdeveroja.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on merkitty mahdollisen vähemmistöosuuden erottamisen jälkeen omaan pääomaan ja konsernituloslaskelmassa niiden muutos sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennallisia verovelkoja ja -saamisia emoyhtiön taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä myöskään vähennä laskennallista verovelkaa vakavaraisuuspääomasta, koska näiden velkojen ja saamisten realisoitumista ei voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilinpäätöksessä todennäköisenä.

11 ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot muunnetaan euromääräisiksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia euron tilinpäätöspäivän viitekursseja tai jos tilinpäätöspäivä ei ole TARGETin aukiolopäivä, tätä päivää edeltäviä viimeisiä vastaavia kursseja. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssi-voitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

12 TOIMINTOKOHTAISET LIKEMENOT JA POISTOT

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin.

Muissa kuluissa esitetään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Rakennusten suunnitelma-poistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

13 HENKILÖKUNNAN ELÄKEJÄRJESTELYT

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallituneuvoston luottamustoimessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Sitä on täydennetty vapaaehtoisilla lisävakuutuksilla. Johdon eläkejärjestelyt on selostettu liitetiedossa.

Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluiksi.

14 TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin arvoihin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoihin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille sekä sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS

2018

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA		2018		2017	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutusmaksutulo	<u>1</u>		5 409 864 393,68		4 311 572 588,59
Sijoitustoiminnan tuotot	<u>3</u>		21 120 933 798,90		21 447 264 462,42
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	<u>2</u>		-5 774 032 094,58		-4 761 774 397,04
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		-1 024 488 702,00		279 141 759,00	
Vastuunsiirrot		584 833 828,00	-439 654 874,00	0,00	279 141 759,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos			-382 036 891,00		-2 211 331 172,00
Vastuunsiirrot			773 317 960,00	391 281 069,00	0,00
Liikekulut	<u>4</u>				
Sijoitustoiminnan kulut	<u>3</u>				
Vakuutustekninen tulos				19 206 249,18	16 610 289,30
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutustekninen tulos				19 206 249,18	16 610 289,30
Muut tuotot				52 448,47	7 125,45
Muut kulut				-12 617,55	0,00
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta				-13 446 107,49	-11 148 582,69
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta				5 799 972,61	5 468 832,06
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos				199 567,60	-269 807,50
Tilikauden voitto (tappio)				5 999 540,21	5 199 024,56

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2018		2017	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		9 904 643,58		11 000 121,46	
Muut aineettomat hyödykkeet		28 761 418,52		27 218 991,63	
Ennakkomaksut		10 699 926,70	49 365 988,80	813 016,65	39 032 129,74
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	8				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 112 199 507,40		1 604 022 059,53	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		1 223 292 949,74		901 445 659,24	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		862 489 467,34	4 197 981 924,48	692 953 067,84	3 198 420 786,61
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryhmittä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	9	17 354 097,22		153 000,00	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		30 802 902,78		0,00	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäjäryhmittä	9	145 984 742,77		78 540 658,41	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä		122 141 113,33	316 282 856,10	131 768 721,33	210 462 379,74
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	23 639 730 901,76		18 526 060 783,69	
Rahoitusmarkkinavälineet		10 435 891 306,82		10 902 852 736,18	
Kiinnelainasaamiset		403 827 478,22		388 957 557,48	
Muut lainasaamiset	12	391 257 477,44		306 567 804,32	
Talletukset		70 152 481,80	34 940 859 646,04	0,00	30 124 438 881,67
Saamiset					
Ensiluottotulot					
Vakuutusmaksuvelvoitteita		283 279 541,16		858 499 133,08	
Muut saamiset	14	4 017 682 196,74	4 300 961 737,90	7 534 695 916,76	8 393 195 049,84
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet	13				
Koneet ja kalusto		2 401 541,60		1 926 189,92	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 776 767,63	4 178 309,23	1 705 184,26	3 631 374,18
Rahat ja pankkisaamiset			1 260 280 354,80		392 487 139,95
Siirtosaamiset	15				
Korot ja vuokrat		193 807 132,25		163 758 043,77	
Muut siirtosaamiset		66 553 703,01	260 360 835,26	49 492 962,87	213 251 006,64
Vastaavaa yhteensä			45 330 271 652,61		42 574 918 748,37

EMOYHTIÖN TASE 31.12.		2018		2017	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	16				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31	
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		86 042 280,43		80 888 855,87	
Sidotun pääoman rahasto		5 112 000,00		0,00	
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		53 903 819,09		0,00	
Tilikauden voitto (tappio)		5 999 540,21	174 052 293,04	5 199 024,56	109 082 533,74
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero		5 682 489,88	5 682 489,88	5 393 371,21	5 393 371,21
Vakuutustekninen vastuovelka	17				
Vakuutusmaksuvastuu		21 968 259 856,00		18 583 107 225,00	
Korvausvastuu		18 657 417 551,00	40 625 677 407,00	14 807 745 423,00	33 390 852 648,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		48 649 834,43		757 356 922,58	
Muut velat	18	4 089 330 975,58	4 137 980 810,01	7 919 893 592,90	8 677 250 515,48
Siirtovelat	19		386 878 652,68		392 339 679,94
Vastattavaa yhteensä			45 330 271 652,61		42 574 918 748,37

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	5 799 972,61	5 468 832,06
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 406 623 035,00	1 932 189 413,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	1 376 148 494,38	1 191 002 477,27
Suunnitelman mukaiset poistot	21 010 048,57	15 140 209,93
Muut oikaisut	-1 100 919 481,39	-1 510 308 403,35
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	1 708 662 069,17	1 633 492 528,91
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	4 257 442 670,65	-3 283 096 818,99
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-4 605 411 010,72	3 188 292 439,53
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	1 360 693 729,10	1 538 688 149,45
Maksetut välittömät verot	-13 446 107,49	-11 148 582,69
Liiketoiminnan rahavirta	1 347 247 621,61	1 527 539 566,76
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-25 074 738 727,59	-24 054 299 706,10
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	23 872 323 313,20	21 879 683 724,45
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	3 300 082,67	-4 058 246,47
Investointien rahavirta	-1 199 115 331,72	-2 178 674 228,12
Rahoituksen rahavirta		
Muu voitonjako	-45 600,00	-96 964,00
Rahoituksen rahavirta	-45 600,00	-96 964,00
Rahavarojen muutos	148 086 689,89	-651 231 625,36
Rahavarat tilikauden alussa	392 487 139,95	1 043 718 765,31
Sulautumisen osuus	719 706 524,96	
Rahavarat tilikauden lopussa	1 260 280 354,80	392 487 139,95

1. EMOYHTIÖN VAKUUTUSMAKSUTULO	2018		2017	
Ensivakuutus				
TyEL:n mukainen eläkevakuutus				
Työnantajan osuus	3 680 580 356,24		2 923 410 282,55	
Työntekijän osuus	1 369 827 722,00	5 050 408 078,24	1 081 045 088,00	4 004 455 370,55
YEL:n mukainen vakuutus		384 280 024,18	5 434 688 102,42	343 025 998,17
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-24 823 708,74	4 347 481 368,72
Vakuutusmaksutulo			5 409 864 393,68	4 311 572 588,59
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät				
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista				
TyEL	-15 596 246,62		-7 599 415,12	
YEL	-3 394 643,11	-18 990 889,73	-2 160 394,95	-9 759 810,07

2. EMOYHTIÖN MAKSETUT KORVAUKSET	2018		2017	
Ensivakuutus				
Maksettu eläkkeensaajille				
TyEL:n mukainen perusvakuutus	5 734 347 846,31		4 401 082 190,45	
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	54 659 083,79		55 600 412,41	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	400 144 678,22		397 691 195,61	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 640 223,20	6 190 791 831,52	1 644 508,17	4 856 018 306,64
Maksettu / saatu kustannustenjakokorvauksia				
TyEL-eläkkeet	-267 948 499,49		84 402 580,41	
YEL-eläkkeet	33 797 050,47		9 284 052,59	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-154 626 382,51		-167 434 745,91	
YEL:n valtion osuus	-88 882 431,88		-59 564 426,85	
VEKL:n valtion korvaus	-1 468 480,36	-479 128 743,77	-915 796,78	-134 228 336,54
Korvaustoiminnon hoitokulut			56 648 895,79	4 721 789 970,10
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut			5 720 111,04	35 012 539,91
Maksetut korvaukset yhteensä			5 774 032 094,58	4 761 774 397,04

3. EMOYHTIÖN SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY	2018		2017	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	1 270 840,41	1 270 840,41	0,00	0,00
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Osinkotuotot	7 451 242,50		2 152 812,49	
Korkotuotot	4 496 794,41	11 948 036,91	4 800 291,11	6 953 103,60
Tuotot kiinteistöinvestoinneista				
Osinkotuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	5 707 228,00		2 393 813,15	
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	26 641 696,01		13 927 611,45	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	45 252 545,10	71 894 241,11	34 727 557,10	48 655 168,55
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1 006 025,58		999 426,16	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	200 185 552,93	201 191 578,51	171 461 410,63	172 460 836,79
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	423 320 160,28		413 449 331,55	
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	535 556,77		20 131,59	
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	434 878 358,79	435 413 915,56	383 985 179,81	384 005 311,40
Muut tuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	2 931 138 146,84	3 789 872 222,68	3 969 490 138,89	4 766 944 781,84
Yhteensä		4 081 884 147,62		4 997 407 703,93
Arvon alentumisten palautukset		700 215 275,72		121 530 905,71
Myyntivoitot		16 338 834 375,56		16 328 325 852,78
Yhteensä		21 120 933 798,90		21 447 264 462,42
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistöinvestoinneista		-161 054 873,58		-112 374 053,14
Kulut muista sijoituksista		-2 723 546 354,11		-2 486 851 169,19
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yrityksille	-431 632,63		-334 489,48	
Muille kuin saman konsernin yrityksille	-388 619 512,03	-389 051 144,66	-236 502 765,78	-236 837 255,26
Yhteensä		-3 273 652 372,35		-2 836 062 477,59
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-2 076 363 770,10		-1 312 533 382,98	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-10 814 860,74	-2 087 178 630,84	-8 615 447,98	-1 321 148 830,96
Myyntitappiot		-15 224 468 786,68		-14 806 868 866,74
Yhteensä		-20 585 299 789,87		-18 964 080 175,29
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		535 634 009,03		2 483 184 287,13
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		535 634 009,03		2 483 184 287,13

4. EMOYHTIÖN LIIKEKULUERITTELYT	2018		2017	
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	56 648 895,79		35 012 539,91	
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	5 720 111,04	62 369 006,83	4 971 887,03	39 984 426,94
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1 401 098,47		1 518 288,27	
Muut vakuutusten hankintamenot	15 750 854,96	17 151 953,43	12 913 413,42	14 431 701,69
Vakuutusten hoitokulut		53 761 488,16		41 174 645,94
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	9 426 294,53		8 453 154,56	
Oikeushallintomaksu	1 224 118,71		1 053 572,77	
Finanssivalvonnan valvontamaksu	1 091 659,42	11 742 072,66	835 897,12	10 342 624,45
Muut hallintokulut	21 230 739,70	32 972 812,36	18 233 804,30	28 576 428,75
Liikekulut yhteensä		103 886 253,95		84 182 776,38
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	3 963 599,44		2 794 408,48	
Kulut muista sijoituksista	24 416 176,37	28 379 775,81	23 368 021,39	26 162 429,87
Kokonaisliikekulut yhteensä		194 635 036,59		150 329 633,19

5. EMOYHTIÖN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	56 289 659,35	40 538 677,60
Eläkekulut	10 599 673,16	8 240 776,63
Muut henkilösivukulut	2 020 849,84	1 969 826,74
Varausten muutos	-4 678 455,93	-1 757 044,49
Yhteensä	64 231 726,42	48 992 236,48
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	664 489,90	708 192,82
Toimitusjohtajan sijainen	360 281,61	282 542,33
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	474 999,96	405 336,31
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	121 211,84	108 710,71
Yhteensä	1 620 983,31	1 504 782,17
Johdon eläkesitoumukset		
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtajat ovat vakuutettu lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella sijoitussidonnaisella lisäeläkevakuutuksella, joka on maksuperusteinen. Lisäeläkevakuutuksen vanhuuseläkkeeseen oikeuttava ikä on 1.3.2018 alkaen 65 vuotta tai TyEL:n 11 §:n 2 mom. mukainen alin vanhuuseläkeikä sen ollessa mainittua ikää alempi 1.3.2018 lukien (28.2.2018 asti eläkeikä oli 63 vuotta). Lisäeläkevakuutuksen vuosimaksu on 20 prosenttia vakuutetun lakisääteisen eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista. Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksut vuonna 2018 olivat yhteensä 197 813,85 €. Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	685	543
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	336 669,47	299 261,60
Veroneuvonta	35 870,87	17 635,88
Muut palvelut	54 293,24	335 640,20

Ilmarinen ei ole ostanut tilintarkastusyhteisöltään EU:n tilintarkastusasetuksen (art. 5) listaamia muita kiellettyjä palveluita.

6. EMOYHTIÖN SJOITUKSET 31.12.		2018			2017		
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Kiinteistösjoitukset							
Kiinteistöt	368 504 486,61	368 504 486,61	714 563 285,50	335 465 363,43	335 465 363,43	646 375 746,93	
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	694 494 128,53	698 698 826,69	1 465 111 802,76	566 515 387,23	570 720 085,39	1 279 364 277,42	
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	1 025 728 480,07	1 025 728 480,07	1 220 330 046,99	695 298 559,61	695 298 559,61	771 394 812,35	
Muut kiinteistöosakkeet	19 267 714,03	19 267 714,03	20 519 253,96	2 538 051,10	2 538 051,10	2 875 331,14	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 223 292 949,74	1 223 292 949,74	1 223 292 949,74	901 445 659,24	901 445 659,24	901 445 659,24	
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	862 489 467,34	862 489 467,34	862 965 658,11	692 953 067,84	692 953 067,84	692 953 067,84	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä							
Osakkeet ja osuudet	17 354 097,22	17 354 097,22	26 909 191,70	153 000,00	153 000,00	153 000,00	
Lainasaamiset	30 802 902,78	30 802 902,78	30 802 902,78	0,00	0,00	0,00	
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä							
Osakkeet ja osuudet	145 984 742,77	145 984 742,77	286 587 045,67	78 540 658,41	78 540 658,41	111 250 711,35	
Lainasaamiset	122 141 113,33	122 141 113,33	122 141 113,33	131 768 721,33	131 768 721,33	131 768 721,33	
Muut sijoitukset							
Osakkeet ja osuudet	23 639 730 901,76	23 639 730 901,76	26 944 173 624,23	18 526 060 783,69	18 526 060 783,69	22 470 779 304,96	
Rahoitusmarkkinavälineet	10 435 891 306,82	10 435 891 306,82	10 511 945 315,53	10 902 852 736,18	10 902 852 736,18	11 091 268 341,39	
Kiinnelainasaamiset	403 827 478,22	403 827 478,22	403 827 478,22	388 957 557,48	388 957 557,48	388 957 557,48	
Muut lainasaamiset	391 257 477,44	391 257 477,44	391 257 477,44	306 567 804,32	306 567 804,32	306 567 804,32	
Talletukset	70 152 481,80	70 152 481,80	70 152 481,80	0,00	0,00	0,00	
	39 450 919 728,46	39 455 124 426,62	44 294 579 627,75	33 529 117 349,86	33 533 322 048,02	38 795 154 335,75	
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:							
Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-16 151 809,03			-28 705 313,84	
Kirjanpitoarvo sisältää							
Tuloutettuja arvonkorotuksia			4 204 698,16			4 204 698,16	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			4 839 455 201,13			5 261 832 287,73	

7. EMOYHTIÖN SIOITUKSET 31.12.		2018		2017	
JOHDANNAISTEN KIRJANPITOARVO, KÄYPÄARVO JA ARVOSTUSERO					
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero					
Muut saamiset					
Johdannaisten hintaero	132 474 165,46	0,00	42 080 609,47	0,00	
Ennakkomaksut optiosopimuksista	1 341 049 613,58	1 742 814 653,23	1 355 177 790,32	1 685 657 402,13	
Muut velat					
Johdannaisten hintaero	-199 508 204,97	0,00	-129 168 323,62	0,00	
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-839 696 597,34	-626 472 579,78	-747 675 835,63	-531 356 292,72	
Muut siirtosaamiset ja -velat					
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset	-223 211 586,28	5 746 190,59	-279 786 721,19	9 389 436,49	
Kirjanpitoarvo ja käypäarvo yhteensä	211 107 390,45	1 122 088 264,04	240 627 519,35	1 163 690 545,90	
Arvostusero yhteensä		910 980 873,59		923 063 026,55	
LYHYEKSIMYNTIEN KIRJANPITOARVO, KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO					
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Lyhyeksimyntien käypä arvo ja arvostusero					
Muut velat					
Velat myydyistä osakelainoista	-3 411 532,10	-3 305 183,75	-70 506 530,64	-69 817 647,08	
Arvostusero yhteensä		106 348,35		688 883,56	

8. EMOYHTIÖN KIINTEISTÖSIIJOITUKSET 31.12.**2018**

	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:			
Hankintameno 1.1.	1 874 215 381,59	901 445 659,24	715 296 553,04
Sulautumisen osuus	438 777 494,27	427 079 388,33	62 979 045,26
Lisäykset	222 428 186,96	191 271 561,57	110 233 915,53
Vähennykset	-63 471 552,74	-292 354 618,22	-15 902 247,65
Siirrot erien välillä	4 149 041,18	-4 149 041,18	0,00
Hankintameno 31.12.	2 476 098 551,26	1 223 292 949,74	872 607 266,18
Kertyneet poistot 1.1.	-130 281 327,92		
Sulautumisen osuus	-10 318 571,85		
Tilikauden poistot	-10 814 860,74		
Kertyneet poistot 31.12.	-151 414 760,51		
Arvonalentumiset 1.1.	-148 321 390,46		-22 343 485,20
Sulautumisen osuus	-76 534 619,33		0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	12 940 910,75		0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-32 536 599,13		0,00
Arvonalentumisten palautukset	23 558 018,50		12 225 686,36
Arvonalentumiset 31.12.	-220 893 679,67		-10 117 798,84
Arvonkorotukset 1.1.	8 409 396,32		
Arvonkorotukset 31.12.	8 409 396,32		
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 112 199 507,40	1 223 292 949,74	862 489 467,34
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			
Jäljellä oleva hankintameno	17 349 368,39		
Kirjanpitoarvo	17 349 368,39		
Käypä arvo	29 147 704,03		

9. SIIJOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ		2018
Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:	Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä
Hankintamenot 1.1.	153 000,00	101 685 661,82
Sulautumisen osuus	17 201 097,22	64 134 399,83
Lisäykset	0,00	7 136 210,04
Hankintameno 31.12.	17 354 097,22	172 956 271,69
Arvonlentumiset 1.1.		-23 145 003,41
Sulautumisen osuus		-3 441 450,78
Tilikauden arvonalentumiset		-385 074,73
Arvonlentumiset 31.12.		-26 971 528,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	17 354 097,22	145 984 742,77

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (206 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Metsärahasito II Ky	Helsinki	100,00 / 100,00
Metsämassi Oy	Helsinki	100,00 / 100,00
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä		
Kiinteistöosakkeet		
AD Office Holding Sarl	Luxemburg	50,00 / 50,00 (1)
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 00,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Espoon Sellonhuippu	Espoo	25,50 / 25,50
Asunto Oy Helsingin Kipparin Klaava	Helsinki	28,80 / 28,80
Asunto Oy Helsingin Strömbergintie 8	Helsinki	22,50 / 22,50
Asunto Oy Jyväskylän Assistentti	Jyväskylä	25,61 / 25,61
Asunto Oy Jyväskylän Dosentti	Jyväskylä	40,29 / 40,29
Asunto Oy Olarin Capella, Espoo	Espoo	32,90 / 32,90
Asunto Oy Rovaniemen Lapinneito	Rovaniemi	25,53 / 25,53
Asunto Oy Rovaniemen Pohjanseniorit	Rovaniemi	44,50 / 44,50
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Turun Waltter	Turku	29,13 / 29,13
Asunto Oy Vantaan Kiltterinmetsä	Vantaa	33,54 / 33,54
BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00 / 49,00
Central Post I BV	Amsterdam	50,00 / 50,00 (1)
CFI Fund Management I Oy	Helsinki	49,00 / 49,00
Cloud Office Holding BV	Amsterdam	49,00 / 49,00
Col REO Victoria Office A S.a.r.l.	Luxemburg	49,00 / 49,00
EN Properties GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
EN Properties I KY	Helsinki	89,29 / 00,00
Herbert Park ICAV	Dublin	36,30 / 36,30 (1)
HL Covent Garden Comm. V. (HL Covent Garden)	Bryssel	94,97 / 00,00
HL Covent Garden Management N.V. (HL Covent Garden Management)	Bryssel	0,05 / 47,60
Hypo Fund Management I Oy	Helsinki	43,00 / 43,00
Hypo Fund Management II Oy	Helsinki	49,00 / 49,00
ILMA Sarl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDI GP Oy	Helsinki	32,26 / 32,26
KSK Parking I Ky	Helsinki	32,07 / 0,00
KSK Redi Ky	Espoo	32,07 / 0,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	32,26 / 32,26
Kiinteistö Oy Espoon Anna Sahlsténin katu 11 B	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Espoon Runoratsunkatu 9	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Helsingin Ajomiehentie 1	Helsinki	49,95 / 49,95
Kiinteistö Oy Kauppakeskus Sello	Espoo	25,50 / 25,50
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kipparipari	Helsinki	48,80 / 48,80
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
Kiinteistö Oy Kolarin Ylläs Villas 1	Kolari	20,00 / 20,00
Kiinteistö Oy Päiviöntori	Varkaus	33,00 / 33,00
Kiinteistö Oy Runoratsun Pysäköinti	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Selloparkki	Espoo	25,50 / 25,50
Kiinteistö Oy Toholammin Liikekulma	Toholampi	23,70 / 23,70
Kiinteistö Oy Uusi Espoon Perkkäantalo	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Viherlaakson Ostokeskus	Espoo	29,96 / 29,96
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Leppävaaran Hotelliikiinteistö Oy	Espoo	25,50 / 25,50
Mercada Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00 / 49,00
PH Buildings C.V.	Amsterdam	99,99 / 0,00
PH Buildings B.V.	Amsterdam	50,00 / 50,00
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Russia Invest BV	Amsterdam	40,31 / 40,31
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
SNI EURO Partnership I SCS	Senningerberg	49,90 / 49,90 (1)
SNI EURO Partnership II SCS	Senningerberg	49,90 / 49,90 (1)
SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90 / 49,90
Spektri Kiinteistöt GP Oy	Helsinki	31,86 / 31,86
Spektri Kiinteistöt Ky	Helsinki	31,84 / 0,00
Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 / 50,00
Tamina Homes Common share	Delaware	99,98 / 00,00
Tamina Homes Voting share	Delaware	40,00 / 40,00
Tripla Mall GP Oy	Helsinki	38,75 / 38,75
Tripla Mall Ky	Helsinki	38,75 / 0,00
Wiggum Sarl	Munzbach	49,00 / 49,00
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00

1) Hankinnat vuonna 2018

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

1/2

Muut

Arek Oy	Helsinki	24,26 / 24,26
ET-Hoivakiinteistöt Oy	Helsinki	40,00 / 40,00
The Forest Company Limited (A shares)	St. Peter Port	50,14 / 50,14
The Forest Company Limited (Ordinary shares)	St. Peter Port	7,52 / 7,52
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	Hämeenlinna	48,45 / 0,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Tomator Oyj	Imatra	23,13 / 23,13

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut			
Ahlstrom-Munksjö Oyj	3,33	35 772 570,43	46 303 167,12
Alma Media Oyj	2,64	11 625 687,30	11 625 687,30
Altia Oyj	3,01	7 716 047,00	7 716 047,00
Amer Sports Oyj	2,79	62 977 398,77	124 959 450,00
Asiakastieto Group Oyj	0,94	3 766 433,97	5 519 748,00
Aspo Oyj	3,18	6 816 154,60	7 945 367,44
Basware Oyj	4,11	12 169 234,15	23 262 495,30
Bittium Oyj	3,63	4 105 784,74	9 879 550,98
CapMan Oyj	7,11	14 237 969,09	15 382 690,05
Cargotec Oyj	1,53	26 232 679,14	26 232 679,14
Caverion Oyj	2,89	20 401 500,00	20 401 500,00
Citycon Oyj	7,13	102 632 113,82	102 632 113,82
Consti Yhtiöt Oyj	9,93	4 292 480,50	4 292 480,50
Cramo Oyj	2,95	19 666 886,40	19 666 886,40
Detection Technology Oyj	3,85	2 703 520,00	9 057 900,00
Digia Oyj	14,59	6 455 204,98	11 151 405,90
DNA Oyj	3,87	48 092 559,72	87 312 704,68
Efecte Oyj	5,00	1 122 908,74	1 122 908,74
Elisa Oyj	1,77	86 125 345,82	106 901 194,53
Enersense International Oyj	4,62	854 012,50	854 012,50
Evli Pankki Oyj	0,73	1 162 991,25	1 250 861,70
Exel Composites Oyj	2,88	1 374 359,33	1 374 359,33
Finnair Oyj	1,52	9 522 592,53	13 731 700,00
Fiskars Oyj Abp	1,34	13 817 423,55	16 502 087,84
Fortum Oyj	1,01	150 473 335,40	170 380 290,00
F-Secure Oyj	2,71	9 891 768,70	9 891 768,70
Glaston Oyj Abp	7,15	3 734 298,37	5 357 580,79
Gofore Oyj	6,65	5 554 914,34	7 070 306,11
Harvia Oyj	1,73	1 633 532,89	1 740 254,21
Herantis Pharma Oyj	4,83	1 140 960,00	1 140 960,00
Huhtamäki Oyj	2,34	58 305 806,92	68 014 800,00
Ilkka-Yhtymä Oyj	2,38	2 081 560,39	2 152 953,50
Incap Oyj	5,32	871 154,19	1 672 617,60
Innofactor Oyj	4,97	641 700,00	641 700,00
Kamux Oyj	4,09	8 918 844,48	8 918 844,48
Kemira Oyj	2,07	31 522 200,00	31 522 200,00
Kesko Oyj	2,08	72 139 433,08	95 786 431,88
Kojamo Oyj	13,09	29 004 650,36	263 727 830,45
Kone Oyj	0,86	124 671 694,49	188 230 595,50
Konecranes Abp	2,81	58 343 100,00	58 343 100,00
Kotipizza Group Oyj	1,02	576 485,00	1 482 000,00
Lassila & Tikanoja Oyj	2,41	10 207 723,61	13 910 359,68
Lehto Group Oyj	2,15	5 316 607,80	5 316 607,80
Marimekko Oyj	2,66	2 383 905,92	4 480 715,20
Martela Oyj	8,07	992 784,00	992 784,00
Metso Oyj	2,70	91 592 987,20	91 592 987,20
Metsä Board Oyj	2,44	41 478 064,25	47 914 286,20
Neste Oyj	1,59	143 622 755,79	274 033 334,40
Next Games Oyj	2,95	552 778,69	552 778,69
Nixu Oyj	2,55	812 697,60	1 403 750,40
NoHo Partners Oyj	2,09	3 289 276,53	3 404 900,00
Nokia Oyj	0,65	178 050 336,45	184 485 000,00
Nokian Renkaat Oyj	2,20	81 443 957,52	81 443 957,52
Nordea Bank Abp	0,65	190 414 945,14	190 414 945,14
Nurminen Logistics Oyj	19,84	2 124 760,00	2 124 760,00
Olvi Oyj	4,35	15 589 987,97	28 033 571,10
Oriola Oyj	3,25	11 589 160,98	11 589 160,98
Orion Oyj	2,52	68 858 827,36	107 770 202,76
Outokumpu Oyj	1,99	26 493 600,00	26 493 600,00
Outotec Oyj	4,01	22 517 460,08	22 517 460,08
Panostaja Oyj	8,11	4 071 604,00	4 071 604,00
Pihlajalinna Oyj	2,17	4 214 000,00	4 214 000,00
Ponsse Oyj	1,40	3 288 005,71	9 698 850,20
Pöyry Oyj	3,79	22 114 846,97	23 728 980,40
QT Group Oyj	10,14	5 013 297,36	18 773 311,16
Raisio Oyj	1,87	7 183 401,65	7 183 401,65
Ramirent Oyj	2,17	12 780 152,69	12 780 152,69
Rapala VMC Oyj	0,90	1 053 324,00	1 053 324,00
Robit Oyj	3,57	1 222 228,44	1 222 228,44
Rovio Entertainment Oyj	2,60	7 887 512,50	7 887 512,50
Sampo Oyj	0,73	141 014 042,19	154 755 407,25
Sanoma Oyj	2,18	30 203 120,10	30 203 120,10
Scanfil Oyj	1,69	2 381 212,32	3 985 200,00
Siili Solutions Oyj	4,61	1 739 495,95	2 616 300,00
Silmäasema Oyj	4,56	2 801 500,00	2 801 500,00
SRV Yhtiöt Oyj	1,59	1 622 355,07	1 622 355,07
SSH Communications Security Oyj	3,00	1 981 010,00	1 981 010,00
Stockmann Oyj Abp	1,65	2 244 876,00	2 244 876,00
Stora Enso Oyj	2,68	213 038 291,98	215 539 382,22
Suomen Hoivatilat Oyj	1,68	3 112 116,24	3 314 043,54
Suominen Oyj	6,09	7 271 128,60	7 271 128,60
Taaleri Oyj	0,59	1 185 771,00	1 185 771,00
Talenom Oyj	17,19	2 468 343,14	22 383 247,30
Teleste Oyj	4,74	4 659 280,50	4 659 280,50
Terveystalo Oyj	4,44	45 495 104,00	45 495 104,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Tieto Oyj	1,95	28 587 600,02	33 949 120,80
Tikkurila Oyj	2,58	13 655 152,72	13 655 152,72
Tokmanni Group Oyj	1,87	7 589 691,21	7 880 202,92
UPM-Kymmene Oyj	1,69	169 277 082,73	199 940 730,00
Uponor Oyj	2,37	14 843 240,00	14 843 240,00
Vaisala Oyj	4,35	20 733 110,53	25 767 413,75
Valmet Oyj	2,03	21 512 595,35	54 294 400,00
Verkkokauppa.com Oyj	2,85	5 270 090,80	5 270 090,80
Viafin Service Oyj	3,15	584 001,46	584 001,46
Vincit Oyj	3,05	1 470 000,00	1 785 000,00
VMP Oyj	3,04	1 476 000,00	1 476 000,00
Wärtsilä Oyj Abp	2,02	165 225 916,46	166 057 541,70
YIT Oyj	2,66	28 559 063,62	28 559 063,62
Muut		1 579 380,11	8 079 658,51
Yhteensä		2 970 890 859,52	3 842 441 099,54

Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat

3Step IT Group Oy	7,14	4 152 016,80	16 633 402,50
BMH Technology Oy	19,49	2 241 127,86	2 241 127,86
Bolt Group Oy	15,78	1 119 997,99	1 119 997,99
Cinia Oy	11,24	2 347 833,60	2 347 833,60
DevCo HoldCo 2 Oy	11,16	5 999 999,94	5 999 999,94
Enfo Oyj	1,81	713 063,12	924 150,00
Ferrován Oy	12,81	500 554,50	500 554,50
Fingrid Oyj	19,88	135 726 627,55	369 999 998,95
Fira Group Oy	9,52	3 702 125,18	7 846 367,68
Futurice Oy	16,22	1 958 405,99	8 515 312,08
Graniittirakennus Kallio Oy	9,18	9 499 899,00	9 499 899,00
GreenStream Network Oy	17,18	849 109,85	849 109,85
Hintsa Performance Oy	10,07	2 218 163,12	2 218 165,26
HUB Logistics Finland Oy	18,00	2 343 160,72	2 343 161,05
Hydroline Oy	15,88	615 500,16	2 016 455,28
Indoor Group Holding Oy	18,74	5 884 200,00	6 243 300,00
Keliber Oy	6,53	1 804 078,00	2 650 616,73
Lamor Corporation Ab	10,09	706 516,94	706 516,94
Lounea Oy	1,13	596 249,37	596 249,37
M-Brain Oy	12,76	752 744,19	752 744,19
Mehiläinen Konserni Oy	4,30	41 533 727,00	41 533 727,00
MultiTaction Oy	18,53	670 040,25	670 040,25
Newlcon Oy	9,09	1 150 330,20	1 150 368,45
Osuuskunta KPY	13,73	12 115 578,15	17 523 700,00
PHP Holding Oy	1,76	3 696 242,35	7 740 752,62
Pohjolan Voima Oyj	1,83	24 901 675,66	24 901 675,66
Porasto Oy	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	10,02	2 255 040,00	2 255 040,00
Muut		2 596 360,37	4 584 158,61
Yhteensä		273 206 680,22	544 920 737,48

	Kotivaltio	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut				
3i Group Plc	Iso-Britannia	0,04	3 458 352,43	3 458 352,43
3M Co	Yhdysvallat	0,03	24 864 044,79	24 864 044,79
a2 Milk Company Ltd	Uusi-Seelanti	0,17	7 962 496,92	7 962 496,92
ABB Ltd	Sveitsi	0,06	21 245 798,21	21 245 798,21
AbbVie Inc	Yhdysvallat	0,01	9 258 253,28	9 258 253,28
Accor SA	Ranska	0,09	9 252 500,00	9 252 500,00
Activision Blizzard Inc	Yhdysvallat	0,02	6 104 803,49	6 104 803,49
Adidas AG	Saksa	0,06	20 678 040,48	24 637 500,00
Adobe Inc	Yhdysvallat	0,02	14 505 548,90	14 827 729,26
Advance Auto Parts Inc	Yhdysvallat	0,01	937 980,31	937 980,31
Aegon NV	Alankomaat	0,02	1 874 960,00	1 874 960,00
Affiliated Managers Group Inc	Yhdysvallat	0,03	1 215 886,51	1 215 886,51
Aflac Inc	Yhdysvallat	0,01	2 033 989,97	2 377 078,08
AlA Group Ltd	Hong Kong	0,01	5 292 319,30	6 675 773,63
Air Liquide SA	Ranska	0,06	22 640 663,31	25 814 280,00
Aker BP ASA	Norja	0,06	4 799 010,89	4 799 010,89
Akzo Nobel NV	Alankomaat	0,06	11 108 197,01	11 649 505,20
Alfa Laval AB	Ruotsi	0,12	9 246 889,26	9 246 889,26
Alibaba Group Holding Ltd	Caymansaaret	0,00	5 985 152,84	5 985 152,84
Alimentation Couche-Tard Inc	Kanada	0,06	14 522 095,13	14 947 756,49
Allergan Plc	Irlanti	0,01	3 559 576,42	3 559 576,42
Allianz SE	Saksa	0,07	52 670 972,16	52 670 972,16
Alphabet Inc	Yhdysvallat	0,01	45 331 714,87	47 489 397,38
Alps Electric Co Ltd	Japani	0,13	4 227 254,67	4 227 254,67
Amadeus IT Group SA	Espanja	0,06	15 210 000,00	15 210 000,00
Amazon.com Inc	Yhdysvallat	0,00	8 534 528,38	8 534 528,38
American International Group Inc	Yhdysvallat	0,01	2 030 218,34	2 030 218,34
AmerisourceBergen Corp	Yhdysvallat	0,03	3 963 668,12	3 963 668,12
Amgen Inc	Yhdysvallat	0,01	9 466 622,88	11 227 493,45
Anthem Inc	Yhdysvallat	0,01	3 576 591,23	6 192 786,03
Antofagasta Plc	Iso-Britannia	0,03	2 207 298,08	2 370 227,81
Aon Plc	Iso-Britannia	0,03	8 002 573,04	9 165 800,68
Aperam SA	Luxemburg	0,12	2 305 000,00	2 305 000,00
Applied Materials Inc	Yhdysvallat	0,03	7 152 838,43	7 152 838,43
Arthur J Gallagher & Co	Yhdysvallat	0,05	4 746 145,26	5 663 510,92
Asahi Kasei Corp	Japani	0,06	7 561 668,90	7 715 057,61
ASML Holding N.V.	Alankomaat	0,06	35 446 255,12	37 702 500,00

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Assa Ablow AB	Ruotsi	0,12	19 860 105,87	19 860 105,87
Assicurazioni Generali SpA	Italia	0,03	6 766 720,40	6 766 720,40
Astellas Pharma Inc	Japani	0,02	5 174 672,23	5 174 672,23
AstraZeneca Plc	Iso-Britannia	0,01	9 562 665,27	11 220 437,05
Atlas Copco AB	Ruotsi	0,00	771 026,55	771 026,55
Atos SE	Ranska	0,12	8 935 000,00	8 935 000,00
Atrium Ljungberg AB	Ruotsi	0,64	7 952 585,20	12 463 370,93
Attendo AB	Ruotsi	2,18	26 840 398,95	26 840 398,95
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Australia	0,03	13 360 974,11	13 360 974,11
Autodesk Inc	Yhdysvallat	0,03	8 395 110,39	8 432 751,09
Aviva Plc	Iso-Britannia	0,03	4 995 304,80	4 995 304,80
AXA SA	Ranska	0,04	20 460 873,43	20 460 873,43
Axfood AB	Ruotsi	0,13	3 893 969,78	3 893 969,78
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	Espanja	0,05	15 888 408,03	15 888 408,03
Banco Santander SA	Espanja	0,00	641 370,61	1 191 150,00
Bank of America Corp	Yhdysvallat	0,00	5 922 707,42	5 922 707,42
Bank of Montreal	Kanada	0,03	11 924 954,44	11 924 954,44
Bank of New York Mellon Corp/The	Yhdysvallat	0,01	3 453 903,93	3 453 903,93
Bank of Nova Scotia/The	Kanada	0,02	10 231 272,03	10 231 272,03
BASF SE	Saksa	0,06	35 538 168,96	35 538 168,96
Bayer AG	Saksa	0,01	4 054 878,36	4 054 878,36
Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	0,03	14 138 000,00	14 138 000,00
BB&T Corp	Yhdysvallat	0,03	8 058 655,02	8 058 655,02
Best Buy Co Inc	Yhdysvallat	0,01	1 247 651,10	1 250 452,40
Biogen Inc	Yhdysvallat	0,02	9 146 479,26	9 195 676,86
BlackRock Inc	Yhdysvallat	0,02	12 545 838,07	12 623 343,90
Boliden AB	Ruotsi	0,12	5 307 336,55	5 915 077,36
Booking Holdings Inc	Yhdysvallat	0,01	5 266 842,79	5 266 842,79
BP Plc	Iso-Britannia	0,00	3 120 305,19	3 120 305,19
Brembo SpA	Italia	0,09	2 667 000,00	2 667 000,00
Bristol-Myers Squibb Company	Yhdysvallat	0,02	11 526 497,82	11 526 497,82
British Land Company Plc/The	Iso-Britannia	0,13	7 450 840,11	7 450 840,11
Brown-Forman Corp	Yhdysvallat	0,02	4 117 402,64	4 971 833,60
BT Group Plc	Iso-Britannia	0,04	9 798 043,59	9 798 043,59
Bunzl Plc	Iso-Britannia	0,11	9 991 096,55	9 991 096,55
Burberry Group Plc	Iso-Britannia	0,02	1 212 139,11	1 212 139,11
Buzzi Unicem SpA	Italia	0,22	6 724 964,68	6 724 964,68
C.H. Robinson Worldwide Inc.	Yhdysvallat	0,01	1 105 413,40	1 156 623,07
CaixaBank SA	Espanja	0,02	3 777 999,73	3 777 999,73
Caltex Australia Ltd	Australia	0,10	4 005 617,76	4 005 617,76
Canadian Imperial Bank of Commerce	Kanada	0,02	4 894 646,05	4 894 646,05
Canadian National Railway Co	Kanada	0,03	12 917 654,60	12 917 654,60
CapGemini SE	Ranska	0,07	10 389 600,00	10 389 600,00
Capita Plc	Iso-Britannia	0,03	554 323,23	554 323,23
Capri Holdings Ltd	Brittiläiset Neit:	0,10	4 967 685,59	4 967 685,59
Caterpillar Inc	Yhdysvallat	0,01	7 766 637,55	7 766 637,55
Celgene Corp	Yhdysvallat	0,01	4 819 004,37	4 819 004,37
CenterPoint Energy Inc	Yhdysvallat	0,04	5 160 296,07	5 160 296,07
Centrica Plc	Iso-Britannia	0,04	3 138 885,77	3 138 885,77
Cerner Corp	Yhdysvallat	0,02	2 940 945,12	2 940 945,12
Charles Schwab Corp/The	Yhdysvallat	0,02	8 634 515,28	8 634 515,28
Check Point Software Technologies Ltd	Israel	0,01	1 404 136,40	1 546 473,80
Chubb Ltd	Sveitsi	0,02	12 928 011,53	12 928 011,53
Church & Dwight Co Inc	Yhdysvallat	0,06	8 301 490,54	9 127 382,53
Cigna Corp	Yhdysvallat	0,01	4 993 268,93	5 144 104,80
Cintas Corp	Yhdysvallat	0,01	1 119 180,71	1 465 511,69
Cisco Systems Inc	Yhdysvallat	0,01	8 983 560,50	11 371 179,04
Citrix Systems Inc	Yhdysvallat	0,01	1 114 080,59	1 448 258,25
Clorox Co/The	Yhdysvallat	0,07	12 548 182,83	12 814 169,43
Cloudera Inc	Yhdysvallat	0,33	4 820 960,70	4 820 960,70
CME Group Inc	Yhdysvallat	0,02	8 697 187,17	10 678 733,62
Coca-Cola Amatil Ltd	Australia	0,14	4 976 586,93	4 976 586,93
Coca-Cola Co/The	Yhdysvallat	0,00	3 731 583,04	4 137 758,08
Cognizant Technology Solutions Corp	Yhdysvallat	0,02	6 976 137,03	6 976 137,03
Coles Group Ltd	Australia	0,01	932 171,92	932 171,92
Coloplast AS	Tanska	0,04	5 232 794,94	6 870 756,50
Colruyt SA	Belgia	0,06	4 084 051,86	5 333 417,28
Commerzbank AG	Saksa	0,04	2 774 643,73	2 774 643,73
Commonwealth Bank of Australia	Australia	0,04	28 823 064,06	28 823 064,06
Compagnie Financière Richemont SA	Sveitsi	0,02	11 177 566,78	11 177 566,78
Compagnie Générale des Établissements Michelin	Ranska	0,06	8 640 000,00	8 640 000,00
Compass Group Plc	Iso-Britannia	0,07	19 494 830,58	19 494 830,58
Conagra Brands Inc	Yhdysvallat	0,07	5 377 589,52	5 377 589,52
ConocoPhillips Co	Yhdysvallat	0,02	9 905 209,61	9 905 209,61
Continental AG	Saksa	0,02	4 814 000,00	4 814 000,00
Costco Wholesale Corp	Yhdysvallat	0,01	7 010 447,16	7 010 447,16
Covestro AG	Saksa	0,03	2 488 320,00	2 488 320,00
Crédit Agricole SA	Ranska	0,04	11 859 120,00	11 859 120,00
CRH Plc	Irlanti	0,04	8 347 550,00	8 347 550,00
Croda International Plc	Iso-Britannia	0,18	9 442 327,69	12 453 302,24
CSL Ltd	Australia	0,02	9 694 821,21	9 694 821,21
CSX Corp	Yhdysvallat	0,03	14 919 650,66	14 919 650,66
Daimler AG	Saksa	0,16	76 311 917,10	76 311 917,10
Daiwa House Industry Co Ltd	Japani	0,02	4 165 673,42	4 165 673,42
Danone SA	Ranska	0,02	9 641 505,00	9 641 505,00
Dassault Systèmes SE	Ranska	0,01	1 414 431,35	2 006 249,40
Deere & Co	Yhdysvallat	0,00	1 122 255,51	1 458 348,13
Denso Corp	Japani	0,01	3 883 194,28	3 883 194,28
Deutsche Börse AG	Saksa	0,11	18 050 872,44	21 840 704,10

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Deutsche EuroShop AG	Saksa	0,28	4 459 000,00	4 459 000,00
Deutsche Post AG	Saksa	0,06	17 945 650,50	17 945 650,50
Deutsche Telekom AG	Saksa	0,00	2 634 402,50	2 634 402,50
Deutsche Wohnen AG	Saksa	0,32	31 262 111,31	45 628 916,04
Diageo Plc	Iso-Britannia	0,01	10 682 980,17	10 735 939,54
Dick's Sporting Goods Inc	Yhdysvallat	0,02	592 091,53	592 091,53
DNB ASA	Norja	0,01	1 787 436,14	1 933 563,80
Dollar Tree Inc	Yhdysvallat	0,01	1 110 550,99	1 179 077,90
Dominion Energy Inc	Yhdysvallat	0,02	6 936 715,28	6 936 715,28
DowDuPont Inc	Yhdysvallat	0,01	7 098 200,87	7 098 200,87
DSV A/S	Tanska	0,01	1 389 010,60	1 462 213,62
E.ON SE	Saksa	0,06	10 595 415,60	10 595 415,60
Eastman Chemical Co	Yhdysvallat	0,05	4 062 151,27	4 062 151,27
EasyJet Plc	Iso-Britannia	0,02	1 108 465,64	1 153 262,61
Ecolab Inc	Yhdysvallat	0,03	7 909 273,69	10 166 506,55
EDP - Energias de Portugal SA	Portugali	0,06	6 395 537,73	6 618 660,64
Electricité de France SA	Ranska	0,00	1 469 167,50	1 469 167,50
Electronic Arts Inc	Yhdysvallat	0,02	5 168 122,27	5 168 122,27
Eli Lilly & Co	Yhdysvallat	0,01	4 569 557,10	7 357 568,56
Emerson Electric Co	Yhdysvallat	0,03	8 613 144,10	8 613 144,10
Enbridge Inc	Kanada	0,02	7 058 785,65	7 058 785,65
Endesa SA	Espanja	0,01	2 891 418,30	2 894 694,00
Enel SpA	Italia	0,00	2 127 845,64	2 240 160,60
Engie SA	Ranska	0,01	2 836 815,00	2 836 815,00
Eni SpA	Italia	0,01	3 213 756,00	3 213 756,00
Entra ASA	Norja	0,72	11 932 708,03	15 303 119,69
Epiroc AB	Ruotsi	0,15	14 547 064,22	14 547 064,22
Equinor ASA	Norja	0,03	17 898 791,54	18 233 912,41
Equity Residential	Yhdysvallat	0,23	37 156 758,53	48 988 209,61
EssilorLuxottica SA	Ranska	0,06	24 189 705,00	24 851 250,00
Essity AB	Ruotsi	0,03	4 329 624,18	4 329 624,18
Estée Lauder Companies Inc/The	Yhdysvallat	0,03	9 657 871,37	11 109 909,17
Evonik Industries AG	Saksa	0,03	3 169 700,00	3 169 700,00
Exelon Corp	Yhdysvallat	0,01	3 733 215,72	3 733 215,72
Expedia Group Inc	Yhdysvallat	0,04	5 415 458,52	5 415 458,52
Expeditors International of Washington Inc	Yhdysvallat	0,01	1 110 915,33	1 295 934,03
Experian Plc	Jersey	0,05	8 949 877,15	10 338 927,19
FANUC Corp	Japani	0,02	6 603 098,93	6 603 098,93
Fast Retailing Co Ltd	Japani	0,02	5 926 654,47	7 785 657,53
Fastenal Co	Yhdysvallat	0,01	1 110 522,45	1 121 348,93
FedEx Corp	Yhdysvallat	0,01	3 520 742,36	3 520 742,36
Ferrari NV	Alankomaat	0,03	6 502 500,00	6 502 500,00
Fortive Corp	Yhdysvallat	0,10	19 057 074,24	19 057 074,24
Fresenius Medical Care AG & Co KGaA	Saksa	0,01	2 373 000,00	2 373 000,00
Fuchs Petrolub SE	Saksa	0,04	1 948 714,56	1 948 714,56
Galp Energia SGPS SA	Portugali	0,07	8 207 368,00	8 207 368,00
Geberit AG	Sveitsi	0,01	979 495,61	979 495,61
Gecina SA	Ranska	0,04	3 867 764,00	3 867 764,00
Genmab A/S	Tanska	0,08	6 501 011,17	7 111 003,98
Gilead Sciences Inc	Yhdysvallat	0,01	9 238 174,67	9 238 174,67
Givaudan SA	Sveitsi	0,04	6 006 869,79	7 065 844,35
Gjensidige Forsikring ASA	Norja	0,03	1 766 061,04	1 766 061,04
Glanbia Plc	Irlanti	0,10	4 528 592,42	4 832 047,00
GlaxoSmithKline Plc	Iso-Britannia	0,06	46 299 198,62	46 299 198,62
Glencore Plc	Jersey	0,01	5 175 991,86	5 175 991,86
GN Store Nord A/S	Tanska	0,05	1 246 081,66	2 346 872,36
Halliburton Co	Yhdysvallat	0,00	868 198,85	868 198,85
Hammerson Plc	Iso-Britannia	0,15	4 253 149,70	4 253 149,70
HeidelbergCement AG	Saksa	0,07	7 227 900,00	7 227 900,00
Hemfosa Fastigheter AB	Ruotsi	0,09	758 563,75	1 022 448,02
Henkel AG & Co KGaA	Saksa	0,02	7 869 270,00	7 869 270,00
Hennes & Mauritz AB	Ruotsi	0,00	510 568,93	510 568,93
Hermès International SA	Ranska	0,02	7 802 092,60	8 106 694,80
Hershey Company/The	Yhdysvallat	0,02	4 049 929,05	4 259 912,66
HKT Trust & HKT Ltd	Hong Kong	0,03	2 417 996,32	2 417 996,32
Honda Motor Co Ltd	Japani	0,04	14 941 994,44	14 941 994,44
Hong Kong Exchanges and Clearing Ltd	Hong Kong	0,04	13 254 530,25	13 254 530,25
Hormel Foods Corp	Yhdysvallat	0,05	8 387 808,28	9 072 761,57
HP Inc	Yhdysvallat	0,02	3 708 293,37	4 469 432,31
Hugo Boss AG	Saksa	0,03	1 003 650,76	1 003 650,76
Huntington Bancshares Inc	Yhdysvallat	0,04	4 961 633,19	4 961 633,19
Husky Energy Inc	Kanada	0,03	2 714 692,73	2 714 692,73
Iberdrola SA	Espanja	0,06	20 303 841,56	25 309 814,00
Idemitsu Kosan Co Ltd	Japani	0,06	3 735 335,72	3 735 335,72
IGM Financial Inc	Kanada	0,13	6 219 952,64	6 219 952,64
Illinois Tool Works Inc	Yhdysvallat	0,04	13 772 354,78	16 039 912,66
IMI Plc	Iso-Britannia	0,04	952 073,07	952 073,07
Industria de Diseno Textil SA	Espanja	0,02	13 605 383,70	13 605 383,70
ING Groep NV	Alankomaat	0,07	25 908 574,84	25 908 574,84
Intel Corp	Yhdysvallat	0,01	9 096 571,18	10 251 091,70
International Business Machines Corp	Yhdysvallat	0,00	865 718,12	865 718,12
Intertek Group Plc	Iso-Britannia	0,19	16 097 839,09	16 097 839,09
Intesa Sanpaolo SpA	Italia	0,05	16 506 972,97	16 506 972,97
Investec Plc	Iso-Britannia	0,11	5 309 872,22	5 309 872,22
Italgas SpA	Italia	0,05	2 059 142,66	2 123 245,00
ITOCHU Corp	Japani	0,21	50 800 966,92	50 800 966,92
Johnson & Johnson	Yhdysvallat	0,01	23 238 282,87	27 570 372,05
Johnson Matthey Plc	Iso-Britannia	0,17	10 303 623,13	10 303 623,13
JXTC Holdings Inc	Japani	0,02	3 020 154,55	3 020 154,55

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Kao Corp	Japani	0,05	14 855 294,29	16 212 640,24
KBC Groep NV	Belgia	0,07	16 313 009,82	17 512 756,10
KDDI Corp	Japani	0,01	7 180 989,27	7 180 989,27
Kellogg Co	Yhdysvallat	0,05	8 441 889,96	8 441 889,96
Kering SA	Ranska	0,05	17 527 452,50	24 684 000,00
Kerry Group Plc	Irlanti	0,03	3 728 478,57	4 058 875,00
KeyCorp	Yhdysvallat	0,03	3 898 002,94	3 898 002,94
Keyence Corp	Japani	0,04	20 301 539,41	23 665 832,34
Kirin Holdings Co Ltd	Japani	0,04	7 303 696,07	7 303 696,07
Klépierre SA	Ranska	0,07	6 168 340,16	6 168 340,16
Knorr-Bremse AG	Saksa	0,06	7 476 500,00	7 476 500,00
Komatsu Ltd	Japani	0,02	3 193 325,39	3 193 325,39
Koninklijke Ahold NV	Alankomaat	0,09	20 568 232,63	23 975 657,50
Koninklijke DSM NV	Alankomaat	0,05	5 279 401,80	6 327 900,00
Koninklijke KPN NV	Alankomaat	0,02	2 126 592,00	2 126 592,00
Koninklijke Philips NV	Alankomaat	0,09	25 356 226,54	25 733 760,00
Kubota Corp	Japani	0,05	7 435 041,72	7 435 041,72
Kuehne & Nagel International AG	Sveitsi	0,01	982 859,45	982 859,45
Kungsleden AB	Ruotsi	0,30	2 778 415,43	4 083 966,27
Kyocera Corp	Japani	0,03	4 364 719,90	4 364 719,90
Kyowa Hakko Kirin Co Ltd	Japani	0,07	5 489 331,10	6 168 057,21
LafargeHolcim Ltd	Sveitsi	0,04	9 339 604,22	9 339 604,22
Lam Research Corp	Yhdysvallat	0,02	2 973 144,10	2 973 144,10
Land Securities Group Plc	Iso-Britannia	0,15	9 851 117,62	10 204 072,04
LEG Immobilien AG	Saksa	0,32	8 755 854,00	18 336 000,00
Legal & General Group Plc	Iso-Britannia	0,07	10 786 382,74	10 786 382,74
Legrand SA	Ranska	0,06	8 391 993,90	8 391 993,90
Linde Plc	Irlanti	0,01	8 894 698,46	10 171 069,78
Link REIT	Hong Kong	0,04	5 259 357,51	7 074 435,46
LKQ Corp	Yhdysvallat	0,13	8 286 462,88	8 286 462,88
LogMeIn Inc	Yhdysvallat	0,15	5 541 132,03	5 541 132,03
London Stock Exchange Group Plc	Iso-Britannia	0,10	15 435 319,88	15 598 455,28
Lonza Group AG	Sveitsi	0,06	8 884 689,07	9 259 472,89
L'Oréal SA	Ranska	0,03	30 500 664,30	35 496 600,00
Lowe's Companies Inc	Yhdysvallat	0,01	3 720 001,31	4 032 314,41
LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SE	Ranska	0,00	6 355 836,82	6 455 000,00
M&T Bank Corp	Yhdysvallat	0,04	6 875 240,17	6 875 240,17
Macquarie Group Ltd	Australia	0,02	3 944 193,34	4 418 988,90
Magna International Inc	Kanada	0,04	5 952 838,43	5 952 838,43
Manulife Financial Corp	Kanada	0,02	4 406 504,33	4 406 504,33
Marathon Petroleum Corp	Yhdysvallat	0,02	6 317 379,91	6 317 379,91
Marine Harvest ASA	Norja	0,12	10 593 379,27	10 593 379,27
Marsh & McLennan Companies Inc	Yhdysvallat	0,03	10 522 883,31	10 826 602,62
Marvell Technology Group Ltd	Bermuda	0,08	7 065 502,18	7 065 502,18
MasterCard Inc	Yhdysvallat	0,01	14 732 363,08	18 534 497,82
McCormick & Company Inc	Yhdysvallat	0,05	8 304 439,53	8 682 738,86
McDonald's Corp	Yhdysvallat	0,01	5 823 122,28	7 672 918,11
McKesson Corp	Yhdysvallat	0,01	2 089 571,41	2 089 571,41
Medtronic Plc	Irlanti	0,01	7 038 518,95	8 103 877,73
Merck & Co Inc	Yhdysvallat	0,01	18 199 490,48	22 370 393,01
Merck KGaA	Saksa	0,02	9 694 080,00	9 694 080,00
Metro Inc	Kanada	0,15	10 191 117,61	11 286 805,51
Microchip Technology Inc	Yhdysvallat	0,04	6 286 462,88	6 286 462,88
Microsoft Corp	Yhdysvallat	0,01	37 576 099,10	55 047 336,24
Mitsubishi Corp	Japani	0,03	8 503 839,16	10 078 665,08
Mitsubishi Electric Corp	Japani	0,02	4 829 161,70	4 829 161,70
Mitsubishi Estate Co Ltd	Japani	0,02	4 119 189,51	4 119 189,51
Mitsubishi UFJ Financial Group Inc	Japani	0,01	4 949 449,34	4 949 449,34
Mitsui Fudosan Co Ltd	Japani	0,03	4 855 979,34	4 855 979,34
Mizuho Financial Group Inc	Japani	0,03	9 461 263,41	9 461 263,41
Mondi Plc	Iso-Britannia	0,08	7 067 001,67	7 067 001,67
Mosaic Co/The	Yhdysvallat	0,06	6 320 572,16	6 375 545,85
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG in München	Saksa	0,06	15 850 060,81	16 397 700,75
Murata Manufacturing Co Ltd	Japani	0,03	7 721 493,84	7 721 493,84
National Australia Bank Ltd	Australia	0,02	9 694 816,28	9 694 816,28
National Bank of Canada	Kanada	0,05	4 692 121,54	5 713 399,55
National Grid Plc	Iso-Britannia	0,06	16 680 273,44	16 680 273,44
Natixis SA	Ranska	0,01	1 418 985,00	1 418 985,00
Naturgy Energy Group SA	Espanja	0,03	6 159 086,20	6 813 786,00
NetEase Inc	Caymansaaret	0,01	1 374 601,91	1 374 601,91
Netflix Inc	Yhdysvallat	0,01	8 425 716,99	10 517 816,59
Newcrest Mining Ltd	Australia	0,05	5 339 087,55	5 339 087,55
Nexon Co Ltd	Japani	0,03	2 680 811,92	2 802 940,01
NextEra Energy Inc	Yhdysvallat	0,01	3 598 053,28	3 598 053,28
Nidec Corp	Japani	0,02	5 482 773,14	5 482 773,14
NIKE Inc	Yhdysvallat	0,01	5 213 256,24	6 324 410,38
Nintendo Co Ltd	Japani	0,04	11 624 950,34	11 624 950,34
Nitto Denko Corp	Japani	0,04	3 339 531,19	3 339 531,19
Nordstrom Inc	Yhdysvallat	0,01	979 488,63	979 488,63
Norsk Hydro ASA	Norja	0,09	7 654 964,08	7 654 964,08
Novo Nordisk A/S	Tanska	0,05	38 913 696,92	46 480 384,73
Novozymes A/S	Tanska	0,10	12 011 545,70	12 011 545,70
NTT DOCOMO Inc	Japani	0,01	9 620 929,68	9 620 929,68
Nutanix Inc	Yhdysvallat	0,09	5 267 848,59	5 448 471,62
Nutrien Ltd	Kanada	0,03	7 114 988,79	7 114 988,79
NVIDIA Corp	Yhdysvallat	0,01	8 743 886,46	8 743 886,46
Nyfosa AB	Ruotsi	0,09	528 099,34	627 876,70
Oracle Corp	Yhdysvallat	0,00	1 492 197,64	1 492 197,64
Oracle Corp Japan	Japani	0,02	1 428 511,57	1 606 950,18

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Orange SA	Ranska	0,03	11 774 129,00	11 774 129,00
Oriental Land Co Ltd	Japani	0,02	4 816 045,51	5 268 176,40
Orsted A/S	Tanska	0,03	6 166 713,43	8 380 774,84
Otsuka Holdings Co Ltd	Japani	0,02	3 698 033,70	4 079 742,55
Palo Alto Networks Inc	Yhdysvallat	0,04	5 511 716,25	5 757 117,90
Panasonic Corp	Japani	0,04	7 871 275,33	7 871 275,33
Partners Group Holding AG	Sveitsi	0,02	1 993 141,60	2 344 307,39
PepsiCo Inc	Yhdysvallat	0,00	4 020 070,99	4 128 985,15
Pfizer Inc	Yhdysvallat	0,00	5 155 323,88	6 669 869,00
Phillips 66 Co	Yhdysvallat	0,02	6 252 458,52	6 252 458,52
Pirelli & C. SpA	Italia	0,10	5 598 000,00	5 598 000,00
Polaris Industries Inc	Yhdysvallat	0,02	937 962,24	937 962,24
Procter & Gamble Co/The	Yhdysvallat	0,00	6 315 617,22	6 913 566,81
Progressive Corp/The	Yhdysvallat	0,01	2 015 306,51	3 090 529,39
Proximus SA	Belgia	0,02	1 931 700,00	1 931 700,00
Prudential Financial Inc	Yhdysvallat	0,03	7 435 152,10	7 435 152,10
Prudential Plc	Iso-Britannia	0,08	33 759 294,22	33 759 294,22
Public Service Enterprise Group Inc	Yhdysvallat	0,03	7 031 081,22	7 031 081,22
Rakuten Inc	Japani	0,07	5 760 842,83	5 840 286,05
Randgold Resources Ltd	Jersey	0,00	6 146 959,86	6 146 959,86
Ready Capital Corp	Yhdysvallat	1,01	3 914 192,14	3 914 192,14
Reckitt Benckiser Group Plc	Iso-Britannia	0,04	20 716 053,76	20 716 053,76
Red Electrica Corp SA	Espanja	0,05	5 645 148,31	5 743 703,00
RELX Plc	Iso-Britannia	0,03	9 633 833,90	9 688 574,65
Renault SA	Ranska	0,03	5 455 000,00	5 455 000,00
Repsol SA	Espanja	0,05	3 486 939,75	10 331 904,00
Restaurant Brands International Inc	Kanada	0,03	5 708 515,28	5 708 515,28
Rio Tinto Plc	Iso-Britannia	0,01	3 939 154,74	5 102 093,42
Robert Half International Inc	Yhdysvallat	0,02	1 127 450,68	1 181 823,69
Roche Holding AG	Sveitsi	0,05	84 373 450,91	93 799 126,85
Rockwell Automation Inc	Yhdysvallat	0,09	11 818 158,60	13 799 475,98
Rogers Communications Inc	Kanada	0,03	6 651 038,39	6 692 762,58
Ross Stores Inc	Yhdysvallat	0,03	8 232 733,61	8 545 412,65
Royal Bank of Canada	Kanada	0,01	8 994 113,43	9 396 451,93
Royal Caribbean Cruises Ltd	Liberia	0,02	4 269 432,31	4 269 432,31
Royal Dutch Shell Plc	Iso-Britannia	0,00	3 260 750,50	3 260 750,50
Royal Unibrew A/S	Tanska	0,23	7 017 267,29	7 017 267,29
RPC Group Plc	Iso-Britannia	0,16	4 718 759,57	4 718 759,57
RTL Group SA	Luxemburg	0,01	721 757,80	721 757,80
RWE AG	Saksa	0,05	6 309 856,00	6 309 856,00
Sagax AB	Ruotsi	1,76	15 147 053,09	15 147 053,09
Sage Group Plc/The	Iso-Britannia	0,02	1 226 369,99	1 226 369,99
Salesforce.com Inc	Yhdysvallat	0,01	9 416 397,58	11 961 572,05
Sandvik AB	Ruotsi	0,14	22 098 797,64	22 098 797,64
Sanofi SA	Ranska	0,01	5 181 532,44	6 052 800,00
SAP SE	Saksa	0,05	57 250 159,23	58 156 773,39
Schindler Holding AG	Sveitsi	0,01	1 109 427,65	1 120 279,97
Schlumberger Limited	Curaçao	0,00	775 883,19	775 883,19
Schneider Electric SE	Ranska	0,10	35 924 446,56	35 924 446,56
ServiceNow Inc	Yhdysvallat	0,03	7 895 427,55	9 322 270,74
SES SA	Luxemburg	0,03	3 335 000,00	3 335 000,00
SGS SA	Sveitsi	0,13	17 596 045,38	18 953 608,13
Shin-Etsu Chemical Co Ltd	Japani	0,02	6 566 865,32	6 566 865,32
Shionogi & Co Ltd	Japani	0,04	5 057 257,48	5 725 784,66
Shire Plc	Jersey	0,02	8 531 742,93	8 531 742,93
Siemens AG	Saksa	0,03	27 690 798,60	27 690 798,60
Siemens Gamesa Renewable Energy SA	Espanja	0,09	8 246 000,00	8 246 000,00
Siemens Healthineers AG	Saksa	0,00	1 288 000,00	1 684 980,00
Sika AG	Sveitsi	0,07	5 930 079,54	10 818 209,25
Sirius XM Holdings Inc	Yhdysvallat	0,02	3 469 283,84	3 469 283,84
Skandinaviska Enskilda Banken AB	Ruotsi	0,05	9 888 421,60	9 888 421,60
Smith & Nephew Plc	Iso-Britannia	0,04	5 112 515,12	5 318 994,33
Snam SpA	Italia	0,01	1 633 987,12	1 633 987,12
SoftBank Group Corp	Japani	0,01	8 702 026,22	8 702 026,22
Sompo Japan Nipponkoa Holdings Inc	Japani	0,07	8 449 225,27	8 449 225,27
Sony Corp	Japani	0,05	21 567 425,22	26 415 375,45
Sotkamo Silver AB	Ruotsi	9,23	4 572 612,26	4 572 612,26
Southern Co	Yhdysvallat	0,01	2 274 116,16	2 274 116,16
Spark New Zealand Ltd	Uusi-Seelanti	0,08	3 169 028,16	3 514 015,39
Splunk Inc	Yhdysvallat	0,06	6 688 480,92	7 794 759,83
SSAB AB	Ruotsi	0,50	12 563 200,00	12 563 200,00
SSE Plc	Iso-Britannia	0,09	6 466 729,63	6 466 729,63
Standard Chartered Plc	Iso-Britannia	0,04	7 904 069,03	7 904 069,03
Standard Life Aberdeen Plc	Iso-Britannia	0,08	5 771 822,91	5 771 822,91
Starbucks Corp	Yhdysvallat	0,01	8 773 807,81	9 845 851,53
State Street Corp	Yhdysvallat	0,03	6 059 126,64	6 059 126,64
STMicroelectronics NV	Alankomaat	0,09	10 608 000,00	10 608 000,00
Sumitomo Chemical Co Ltd	Japani	0,08	5 495 431,07	5 495 431,07
Sumitomo Corp	Japani	0,03	4 182 670,21	5 173 980,93
Sumitomo Electric Industries Ltd	Japani	0,06	5 808 502,19	5 808 502,19
Sumitomo Mitsui Trust Holdings Inc	Japani	0,03	3 831 227,65	3 831 227,65
Suncor Energy Inc	Kanada	0,04	15 940 363,99	15 940 363,99
Suncorp Group Ltd	Australia	0,08	7 743 526,51	7 743 526,51
Sunrise Communications Group AG	Sveitsi	0,10	3 319 833,17	3 319 833,17
Swedbank AB	Ruotsi	0,06	13 864 853,34	13 864 853,34
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi	0,03	6 183 445,72	6 183 445,72
Swiss Life Holding AG	Sveitsi	0,08	8 077 992,68	9 135 859,44
Swiss Re AG	Sveitsi	0,06	16 822 814,80	16 822 814,80
Swisscom AG	Sveitsi	0,02	5 179 540,33	5 179 540,33

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Sysco Corp	Yhdysvallat	0,03	7 224 838,43	7 224 838,43
Takeda Pharmaceutical Co Ltd	Japani	0,03	6 327 850,62	6 327 850,62
Take-Two Interactive Software Inc	Yhdysvallat	0,07	7 196 506,55	7 196 506,55
Tate & Lyle Plc	Iso-Britannia	0,23	8 017 126,31	8 017 126,31
TechnipFMC Plc	Iso-Britannia	0,01	979 307,81	979 307,81
Tele2 AB	Ruotsi	0,11	6 038 016,43	6 038 016,43
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Ruotsi	0,04	9 473 612,36	9 473 612,36
Telefonica SA	Espanja	0,04	14 411 447,52	14 411 447,52
Telenor ASA	Norja	0,03	8 309 220,89	8 309 220,89
Telia Company AB	Ruotsi	0,20	35 343 817,39	35 812 705,50
TELUS Corp	Kanada	0,01	1 970 496,64	1 970 496,64
Tencent Holdings Limited	Caymansaaret	0,00	6 998 606,08	6 998 606,08
Terna Rete Elettrica Nazionale SpA	Italia	0,02	2 041 544,80	2 041 544,80
Tesco Plc	Iso-Britannia	0,02	3 553 443,82	3 553 443,82
Texas Instruments Inc	Yhdysvallat	0,01	5 762 931,88	5 762 931,88
TGS-NOPEC Geophysical Company ASA	Norja	0,12	2 675 098,26	2 675 098,26
Thermo Fisher Scientific Inc	Yhdysvallat	0,01	5 277 108,21	7 561 878,60
ThyssenKrupp AG	Saksa	0,04	3 290 665,00	3 290 665,00
Tiffany & Co	Yhdysvallat	0,06	5 229 173,98	5 272 270,74
Tobii AB	Ruotsi	1,80	4 597 359,29	4 597 359,29
Tokyo Electron Ltd	Japani	0,05	7 437 425,51	7 437 425,51
Toray Industries Inc	Japani	0,06	5 944 862,93	5 944 862,93
Toronto-Dominion Bank/The	Kanada	0,04	26 312 951,58	28 351 566,04
TOTAL SA	Ranska	0,05	67 848 810,50	67 848 810,50
Tractor Supply Co	Yhdysvallat	0,01	1 108 926,79	1 108 926,79
Tryg A/S	Tanska	0,04	2 013 793,59	2 534 273,94
Twilio Inc	Yhdysvallat	0,08	5 566 907,16	5 848 689,96
UCB SA	Belgia	0,04	5 036 090,32	5 346 000,00
Ultimate Software Group Inc/The	Yhdysvallat	0,11	6 892 731,20	7 486 331,88
Umicore SA	Belgia	0,03	1 669 136,80	2 365 758,09
Unibail-Rodamco-Westfield SE	Ranska	0,15	27 708 526,80	27 708 526,80
Unicharm Corp	Japani	0,07	11 896 236,00	11 896 236,00
Unilever NV	Alankomaat	0,05	58 925 529,80	70 429 716,60
United Parcel Service Inc	Yhdysvallat	0,01	7 239 475,98	7 239 475,98
United Utilities Group Plc	Iso-Britannia	0,05	2 712 133,30	2 712 133,30
Universal Health Services Inc	Yhdysvallat	0,06	5 598 951,97	5 598 951,97
Valeo SA	Ranska	0,06	3 826 500,00	3 826 500,00
Valero Energy Corp	Yhdysvallat	0,03	7 635 125,00	7 635 125,00
Walt Disney Co/The	Yhdysvallat	0,01	13 688 609,41	14 365 938,86
Weir Group Plc/The	Iso-Britannia	0,29	10 882 809,97	10 882 809,97
Verizon Communications Inc	Yhdysvallat	0,01	18 891 991,43	20 427 057,64
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	0,10	10 087 217,60	13 858 824,47
Westpac Banking Corp	Australia	0,03	17 908 890,26	17 908 890,26
William Demant Holding A/S	Tanska	0,07	2 902 619,01	4 287 764,47
Visa Inc	Yhdysvallat	0,01	17 807 305,68	17 807 305,68
Vivendi SA	Ranska	0,05	13 825 500,00	13 825 500,00
Volvo AB	Ruotsi	0,07	16 178 418,18	16 178 418,18
Vonovia SE	Saksa	0,05	10 309 881,46	10 649 175,00
WPP Plc	Jersey	0,02	2 366 046,97	2 366 046,97
WW Grainger Inc	Yhdysvallat	0,01	1 121 312,96	1 225 121,82
Xilinx Inc	Yhdysvallat	0,02	2 891 774,81	3 722 707,42
Yaskawa Electric Corp	Japani	0,11	6 205 562,18	6 205 562,18
Zendes Inc	Yhdysvallat	0,10	5 142 777,06	5 607 598,25
Zurich Insurance Group AG	Sveitsi	0,08	31 396 230,43	32 325 421,95
Muut			632 977,01	719 066,68
Yhteensä			4 084 019 839,92	4 354 541 335,10
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Muut			157 356,87	178 815,27
Yhteensä			157 356,87	178 815,27

	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Korkorahastot			
Aktia Emerging Market Local Currency Bond D	Suomi	40 000 000,00	40 415 435,53
Aktia Emerging Markets Bond+ D	Suomi	52 319 413,59	55 803 107,56
Amundi Money Market Fund - Short Term (EUR) IV	Luxemburg	130 096 078,64	130 096 078,64
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Feb 2007	Caymansaaret	9 954 122,07	11 183 782,51
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Initial Series	Caymansaaret	10 381 226,86	11 663 648,70
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Mar 2017	Caymansaaret	40 170 379,99	40 170 379,99
Aviva Inv - Short Duration Glob Hy Bond Fund M USD	Luxemburg	106 124 859,36	106 819 283,59
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	220 688 083,02	276 082 824,90
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	59 404 844,18	157 433 727,63
Barings Capital European Loan Tranche B	Irlanti	440 000 000,00	464 062 293,54
BlackRock SF EM Flexi Dynamic Bond Fund X2 USD	Luxemburg	38 704 305,99	38 704 305,99
Credit Suisse Nova Lux Global Senior Loan MB USD	Luxemburg	420 166 680,00	442 905 211,40
Deutsche Managed Eur Reserve	Irlanti	122 242 095,87	122 242 095,87
Global Evolution Funds Emerg Mkt Local De Zeur	Luxemburg	173 662 042,61	173 662 042,61
Global Evolution Funds Frontier Markets I	Luxemburg	30 356 435,65	30 356 435,65
Goldman Liq Res EUR Inst 650	Irlanti	145 482 818,79	145 482 818,79
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	157 208 991,07	157 208 991,07
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	153 495 711,79	153 495 711,79
JP Morgan LIQ EUR Inst Flex Dis E29	Luxemburg	180 322 530,37	180 322 530,37
Morgan Stanley EUR Liq Inst ZE1	Luxemburg	199 760 461,50	199 760 461,50
Muzinich Short Duration High Yield HEA	Irlanti	24 415 463,00	27 087 106,96
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund	Luxemburg	21 121 418,47	28 209 671,46
OHA SCA SICAV-SIF - OHA US Senior Loan Fund EUR	Luxemburg	49 900 000,00	54 406 227,34
OP-Euro A	Suomi	24 976 711,69	24 976 711,69
OP-High Yield Fund A	Suomi	19 998 132,80	34 990 830,15

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

OP-Korkotuotto A	Suomi	24 818 444,46	24 818 444,46
Pinebridge Global Dynamic Asset Pbi Global Y1h	Irlanti	87 526 460,17	87 526 460,17
Pinebridge Global Secured Credit Fund	Luxemburg	99 586 597,07	99 586 597,07
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	231 376 775,77	231 376 775,77
SPDR Bloomberg Barclays Short Term HghYld Bond ETF	Yhdysvallat	40 904 803,49	40 904 803,49
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	196 909 495,59	266 355 322,45
Taaleri Parkki A Erikoissijoitusrahasto	Suomi	10 000 694,98	10 000 694,98
UBS Lux Money Market Fund - EUR	Luxemburg	179 883 387,49	179 883 387,49
Muut		622 541,63	622 541,63
Yhteensä		3 742 582 007,96	4 048 616 742,74
Osakerahastot			
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	14 454 637,27	42 702 491,02
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	16 100 759,15	39 775 993,32
Amundi Index MSCI Emerging Markets UCITS ETF	Luxemburg	747 403 662,26	747 403 662,26
AQR Global Defensive Equity Fund	Luxemburg	200 000 000,00	232 467 471,12
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	9 202 995,67	9 394 183,13
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	7 329 339,22	12 906 517,82
East Capital Global Frontier Markets Fund A USD	Luxemburg	5 517 516,22	5 855 391,89
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1K	Suomi	45 000 000,00	59 747 915,08
eQ Kehittyvät Markkinat Pienyhtiö 1K	Suomi	10 000 000,00	10 095 970,30
Evli Europe B	Suomi	50 000 000,00	52 017 599,15
Evli GEM B	Suomi	30 000 000,00	40 710 704,12
FIM Frontier C	Suomi	4 000 000,00	4 026 243,31
FIM Kehittyvät Markkinat ESG Sijoitusrahasto	Suomi	19 179 452,34	22 073 833,26
Fondita Nordic Micro Cap A	Suomi	5 488 341,69	5 488 341,69
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	5 000 000,00	5 580 030,50
Fourton Hannibal	Suomi	3 216 309,71	4 800 744,16
Fourton Stamina A	Suomi	13 873 046,17	33 831 853,30
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	39 521 871,46	49 052 313,09
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	67 024 598,76	85 737 551,86
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	25 028 281,39	36 378 200,54
iShares Core MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	547 661 939,23	547 661 939,23
iShares Emerging Markets Index Fund	Irlanti	66 533 620,59	79 761 786,52
iShares MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	22 795 348,85	22 795 348,85
iShares MSCI South Africa ETF	Yhdysvallat	8 632 290,73	8 632 290,73
iShares MSCI South Korea ETF	Yhdysvallat	19 671 244,99	19 709 103,93
iShares MSCI Taiwan ETF	Yhdysvallat	15 030 355,88	15 152 765,76
iShares STOXX Europe 600 UCITS ETF	Saksa	28 906 539,84	28 906 539,84
iShares U.S. Real Estate ETF	Yhdysvallat	33 417 497,58	33 607 803,35
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	88 499 044,65	100 128 897,65
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	4 276 602,45	11 163 380,07
KJK Fund II Balkan December 2012	Luxemburg	2 795 720,29	6 224 851,92
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	2 127 671,53	3 443 983,31
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2016	Luxemburg	1 365 884,54	1 828 306,07
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 164 658,00	2 619 548,77
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	2 310 439,26	3 122 564,45
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A May 2016	Luxemburg	1 438 303,89	2 146 951,69
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Nov 2017	Luxemburg	1 251 096,31	1 323 243,63
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan A July 2012	Luxemburg	10 695 212,18	21 300 814,36
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan A September 2012	Luxemburg	2 220 948,27	2 220 948,27
KJK Fund III S.C.A. SICAV-RAIF BX1	Luxemburg	600 000,00	600 000,00
Lyxor Core EURO STOXX 50 DR	Luxemburg	40 936 436,64	40 936 436,64
Lyxor Core STOXX Europe 600 DR	Luxemburg	718 761 243,20	718 761 243,20
Mandatum Life European Small & Mid Cap Eq S3 EUR	Luxemburg	27 782 042,94	27 782 042,94
Mandatum Life Slim Tail US Equity Fund S USD CAP	Luxemburg	8 948 950,91	11 707 711,40
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	31 877 226,98	32 427 494,19
Nordea 2 - Emerging Markets Enhanced Equity Fund	Luxemburg	43 631 441,22	43 631 441,22
Nordea Stable Emerging Markets Equity	Luxemburg	126 163 870,07	143 147 465,30
OP-Kehittyvä Aasia	Suomi	29 450 556,50	46 320 913,33
OP-Amerikka Arvo A	Suomi	5 523 951,13	5 523 951,13
OP-Amerikka Indeksi A	Suomi	26 018 999,64	26 018 999,64
OP-Amerikka Kasvu A	Suomi	5 133 961,95	5 133 961,95
OP-Amerikka Pienyhtiöt B	Suomi	10 114 425,72	10 114 425,72
OP-Eurooppa Indeksi A	Suomi	44 742 754,31	44 742 754,31
OP-Latinalainen Amerikka A	Suomi	33 012 231,38	38 990 306,16
OP-Suomi Arvo A	Suomi	82 086 119,14	82 086 119,14
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	15 452 050,65	19 831 424,69
PAM USA Fund I Ky	Suomi	186 702 341,47	186 702 341,47
Pinebridge Global Focus Equity Pbi FN-Y	Irlanti	28 331 122,62	28 331 122,62
PineBridge Japan Small Cap Equity Fund	Irlanti	27 928 566,26	27 928 566,26
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	3 319 176,78	3 797 473,51
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Caymansaaret	16 477 401,33	26 532 724,85
Robeco Capital Growth Fund - US Select Opp I USD	Luxemburg	11 227 319,60	11 227 319,60
Robeco Global Developed Conservative Equities Fund III	Alankomaat	154 483 145,03	160 724 030,86
Russell Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	50 011 755,13	82 215 712,13
Schroder International Selection Fund MK-I	Luxemburg	22 463 496,82	41 823 615,72
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	217 378 573,94	217 378 573,94
SPDR S&P Biotech ETF Fund	Yhdysvallat	10 242 528,85	10 459 689,96
Taaleri Arvo Troikka Kasvu	Suomi	10 399 918,44	10 399 918,44
Taaleri Mikro Rein A Erikoissijoitusrahasto	Suomi	8 043 167,57	8 043 167,57
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	10 785 013,71	17 739 493,11
Topix ETF	Japani	388 936 471,31	391 935 854,94
UB Asia REIT Plus	Suomi	5 000 000,00	7 833 238,95
UB European REIT Fund	Suomi	4 999 880,59	7 090 122,97
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	9 999 999,97	11 145 471,97
Vanguard S&P 500 ETF	Yhdysvallat	1 549 655 752,17	1 549 655 752,17
Xtrackers MSCI Europe Small Cap Ucits ETF	Luxemburg	187 139 661,00	187 139 661,00
Yhteensä		6 331 896 785,34	6 697 658 622,32

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Kiinteistörahastot

Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	1 448 051,00	1 448 051,00
Aberdeen Indirect Property Partners II	Luxemburg	903 635,03	903 635,03
Aberdeen Property Fund Finland I Ky	Suomi	8 189 064,00	8 189 064,00
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	4 855 201,58	4 855 201,58
Amberia Ky	Suomi	1 928 999,31	1 928 999,31
ARCH Capital - Asian Partners II, L.P.	Caymansaaret	7 496 932,25	9 685 541,29
Avara Asuinkiinteistörahasto I Ky	Suomi	1 672 222,28	1 672 222,28
Boston Capital Income and Value U.S. Ap Fund	Luxemburg	1 392 993,21	1 392 993,21
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	44 848 422,65	53 009 102,93
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	5 315 148,57	11 377 358,91
CapMan Nordic Real Estate II FCP-RAIF	Suomi	2 846 005,80	3 084 922,29
Capman Re II KY	Suomi	12 754 156,32	12 754 156,32
CapMan Real Estate I Ky	Suomi	1 342 939,61	1 342 939,61
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	2 249 763,98	2 249 763,98
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	15 139 583,74	15 139 583,74
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	41 907 681,19	68 615 823,58
eQ Liikekiinteistöt 1T Erikoissijoitusrahasto	Suomi	3 883 155,41	4 616 420,82
European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	10 502 310,47	10 502 310,47
Fennica Toimitilat I Erikoissijoitusrahasto	Suomi	26 425 000,00	26 821 538,20
Fosca II	Luxemburg	8 000 000,00	24 698 760,00
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	4 685 782,79	4 685 782,79
Franklin Templeton European Real Estate F O F	Luxemburg	543 379,54	543 379,54
Frogmore Real Estate Partners, L.P	Iso-Britannia	1 268 488,64	1 268 488,64
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	19 357 200,00	19 357 200,00
ICECAPITAL Asunto 2012 Ky	Suomi	10 311 698,29	18 999 077,24
ICECAPITAL Asunto 2015 Ky	Suomi	21 960 634,45	25 900 416,19
ICECAPITAL Housing Fund IV Ky	Suomi	4 968 266,51	5 025 227,69
Kauppaeskiintörahasto FEA Ky	Suomi	41 395 032,89	41 395 032,89
OP Asuntorahasto I Ky	Suomi	6 931 265,17	6 931 265,17
OP Toimitilakiinteistö Ky	Suomi	8 988 103,82	8 988 103,82
OP Tonttirahasto Ky	Suomi	12 798 369,17	12 798 369,17
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	26 334 590,91	26 334 590,91
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	7 169 324,95	7 169 324,95
Real Estate Debt and Secondaries Ky	Suomi	3 216 141,96	3 216 141,96
Real Estate Fund of Funds II KY	Suomi	5 079 507,16	5 079 507,16
Real Estate Fund of Funds V KY	Suomi	6 849 117,99	6 849 117,99
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	19 857 399,22	19 857 399,22
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	30 857 015,06	30 857 015,06
Suomen Osatontti II Ky	Suomi	19 600 000,00	19 945 842,00
Suomen Osatontti Ky	Suomi	31 173 657,93	33 513 957,95
Tapiola KR III Ky	Suomi	8 026 142,34	8 026 142,34
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	6 259 044,00	6 313 998,40
YCE Housing I Ky	Suomi	7 887 000,00	9 573 351,02
Muut	Suomi	1 618 898,85	2 042 108,66
Yhteensä		510 237 328,04	588 959 229,31

Pääomarahastot *)

Access Capital Fund III Mid-market BO Europe LP	Guernsey	1 275 689,84	1 275 689,84
Access Capital Fund Infrastructure LP	Iso-Britannia	3 115 124,38	3 115 124,38
Access Capital Fund IV LP - Growth Buy-Out EU Sec	Guernsey	1 130 883,15	1 130 883,15
Adagio Co-invest LP	Guernsey	5 966 394,69	8 275 389,44
Adelis Equity Partners Fund I	Ruotsi	7 313 411,61	7 733 534,80
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	3 812 554,11	3 812 554,11
Amanda III Eastern Private Equity LP	Suomi	3 800 495,95	3 800 495,95
Amanda V East LP	Suomi	3 568 472,45	3 715 750,44
Amber Trust II SCA	Luxemburg	2 038 209,53	4 715 990,87
Amber Trust SCA	Luxemburg	546 909,70	546 909,70
AMP Capital Global Infrastructure Fund (Non-US) LP	Iso-Britannia	16 108 872,11	17 443 346,63
AMP Capital Global Infrastructure Fund II B LP	Luxemburg	42 356 981,68	42 356 981,68
Antin Infrastructure Partners FPCR	Ranska	4 839 286,96	8 292 916,69
Antin Infrastructure Partners III FPCI	Ranska	57 039 186,64	57 039 186,64
AP VIII Prime Security Services Holdings LP	Yhdysvallat	10 628 791,50	16 082 912,02
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	4 225 090,12	4 225 090,12
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	14 499 283,77	14 499 283,77
Apax IX	Guernsey	65 164 519,61	78 489 165,09
Apax VIII	Guernsey	86 867 472,68	95 768 522,00
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	12 764 244,97	12 764 244,97
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	66 720 424,14	83 324 609,37
Arcadia II	Saksa	621 079,43	621 079,43
Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	30 510 000,00	35 550 160,47
Ares Private Credit Solutions (Cayman) L.P	Caymansaaret	26 750 128,28	30 256 381,54
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	14 742 886,61	23 251 049,17
Ashmore EM Corporate Private Debt Fund SICAV-SIF	Luxemburg	3 477 354,51	3 477 354,51
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 366 762,64	1 369 561,31
AXA IM Partner Capital Solutions VII B-EUR-3-4-R	Ranska	75 711 638,47	76 557 657,32
Barings Global Private Loan Fund	Yhdysvallat	21 891 152,91	21 891 152,91
Barings Global Private Loan Fund 2	Luxemburg	52 881 987,00	53 614 413,27
BC European Capital IX, LP	Guernsey	56 749 681,37	71 985 949,32
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	3 163 990,17	3 163 990,17
Beechbrook UK SME Credit Feeder I L.P.	Iso-Britannia	14 680 311,81	14 680 311,81
Blackstone Capital Partners VII LP	Yhdysvallat	27 068 425,12	33 067 308,64
Blackstone GSO Corp Funding Eur Fund	Irlanti	4 753 910,27	4 753 910,27
Blackstone York Partners II (Cayman) L.P.	Caymansaaret	15 289 221,10	15 720 005,24
Blue Bay Direct Lending Fund II SLP	Luxemburg	21 519 189,90	22 116 971,48
BlueBay Direct Lending Fund III Unleveraged	Luxemburg	956 626,95	956 626,95
BlueBay Senior Loan Fund I (A)	Luxemburg	21 550 145,80	21 550 145,80
Bocap SME Achievers Fund II Ky	Suomi	3 681 946,18	3 681 946,18
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	6 806 356,68	6 806 356,68
Bridgepoint Europe IV B LP	Iso-Britannia	20 065 499,36	22 030 714,37
Bridgepoint Europe IV E LP	Iso-Britannia	19 946 043,81	29 374 339,26

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Bridgepoint Europe V 'C' LP	Iso-Britannia	83 746 393,89	94 820 765,78
Broad Street Loan Partners III Offshore Unlevered	Caymansaaret	20 461 030,20	21 407 311,18
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	20 631 189,87	20 631 189,87
CapMan Buyout Fund IX	Guernsey	23 371 507,39	27 904 294,39
CapMan Buyout X Fund A	Guernsey	15 963 891,55	15 963 891,55
CapMan Russia II	Guernsey	4 185 053,49	4 185 053,49
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	1 381 024,14	2 138 493,33
Carnot Co-invest LP	Iso-Britannia	8 390 000,00	8 433 300,79
Certior Credit Investment I Ky	Suomi	7 500 000,00	7 798 102,50
Certior Credit Opportunities Fund Ky	Suomi	13 531 033,82	15 170 562,13
Chicago Growth Partners II LP	Yhdysvallat	1 650 644,94	1 650 644,94
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Guernsey	10 556 798,21	32 221 996,74
Churchill Middle Market Senior Loan Fund II	Luxemburg	24 260 068,12	24 260 068,12
Churchill Senior Loan Fund II - European Co-Inv	Luxemburg	10 674 429,69	10 674 429,69
Cidron Childsafe Limited	Jersey	8 417 273,77	8 417 273,77
Cidron Humber Topco Limited	Jersey	15 180 245,38	15 238 717,48
Cinven Cullinan LP	Guernsey	5 947 205,32	8 301 263,81
Comvest Capital IV International (Cayman) LP	Yhdysvallat	3 770 230,10	3 800 338,49
Conor SPV III Ky	Suomi	2 011 197,94	7 387 356,16
Conor Technology Fund I Ky	Suomi	2 767 500,81	5 958 780,72
Conor Technology Fund II	Suomi	7 781 241,04	7 810 584,10
CORDET Direct Lending SCSp	Luxemburg	13 051 666,28	13 082 115,82
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 5	Caymansaaret	7 247 000,00	7 506 152,72
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 6	Caymansaaret	2 841 000,00	2 918 644,53
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 7	Caymansaaret	19 912 000,00	19 925 141,92
Crescent Mezzanine Partners VIC, LP	Yhdysvallat	3 210 945,85	5 528 102,52
Crestline Specialty Lending II (CAN), L.P.	Caymansaaret	6 310 684,70	6 684 306,08
Crown European Buyout Opportunities II plc	Irlanti	1 012 793,11	6 978 112,12
CVC Capital Partners VII	Jersey	7 945 740,98	8 573 001,61
CVC Credit Partners European Mid-Market Solutions Feeder Fund (	Iso-Britannia	21 840 385,78	21 977 871,01
CVC Europe V	Caymansaaret	6 626 239,81	14 758 411,89
Darwin Private Equity I	Iso-Britannia	2 853 298,69	2 853 298,69
Dasos FS Partnership SCSp	Luxemburg	10 000 000,00	16 711 240,00
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	14 751 110,22	16 944 777,32
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	34 529 328,32	40 657 403,60
Doughty Hanson V	Iso-Britannia	1 097 967,28	1 097 967,28
Emerald Hill Capital Partners II, L.P.	Japani	14 980 724,68	39 975 485,28
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Caymansaaret	1 287 709,92	1 287 709,92
EQT Credit Opportunities III L.P. III	Iso-Britannia	6 326 549,00	6 326 549,00
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	41 838 311,84	45 557 612,25
EQT Infrastructure III	Luxemburg	28 906 865,67	32 504 122,75
EQT Mid-Market Credit II (EUR Unlevered No.1) SCSp	Luxemburg	14 947 822,54	15 597 200,79
EQT Ventures No.1 SCSp	Luxemburg	5 212 270,40	7 100 702,03
EQT VI Fund	Iso-Britannia	30 093 440,80	36 538 402,55
EQT VII Fund	Iso-Britannia	62 666 430,83	70 238 039,67
Essedel Russia Opportunity Fund	Suomi	2 488 879,67	2 488 879,67
Euro Choice IV LP	Jersey	1 667 403,92	5 995 302,53
European Capital Private Debt LP	Luxemburg	26 139 886,64	26 139 886,64
European Diversified Infrastructure Fund II SCSp	Luxemburg	19 877 440,00	19 877 440,00
European Mid Market Secondary Fund II LP	Iso-Britannia	13 649 275,48	15 322 458,27
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	4 742 114,06	4 742 114,06
Folmer Equity Fund II Ky	Suomi	2 459 527,94	2 461 499,54
Greenspring Global Partners IV(Offshore) LP	Yhdysvallat	13 535 201,31	26 759 234,29
Greenspring SPV IV, L.P	Yhdysvallat	2 642 930,05	2 958 501,16
H.I.G Bayside Loan Opportunity Fund II	Yhdysvallat	2 106 951,44	2 106 951,44
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Guernsey	2 391 944,20	3 328 411,57
HgCapital 7	Iso-Britannia	50 958 732,16	81 961 397,81
ICG Senior Debt Partners Fund	Luxemburg	21 671 612,24	22 998 326,67
ICG Senior Debt Partners Fund III	Luxemburg	19 978 522,75	20 261 039,04
IIF UK 1 LP	Irlanti	16 838 918,23	17 405 540,66
Ilmarinen Suomi-Rahasto I Ky	Suomi	1 530 572,43	2 954 137,95
ILS Property & Casualty Feeder Fund Ltd.	Caymansaaret	6 174 950,85	8 173 915,16
InnKap 4 Partners LP	Guernsey	4 284 166,16	4 284 166,16
Innovator Kasvurahasto 1 Ky	Suomi	8 170 249,27	10 534 817,45
Intera Fund I Ky	Suomi	618 989,89	618 989,89
Intera Fund III Ky	Suomi	13 330 000,00	14 049 833,33
Inveni Life Science Fund I Ky	Suomi	1 464 194,18	1 464 194,18
Inventure Fund II Ky	Suomi	4 182 892,68	5 671 002,76
Inventure Fund III Ky	Suomi	539 782,10	539 782,10
IPR.VC Fund I Ky	Suomi	1 484 837,11	1 484 837,11
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	7 987 398,06	8 086 058,40
Kasvurahastojen Rahasto III Ky	Suomi	1 003 775,68	1 003 775,68
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	13 474 718,06	17 848 720,42
KKR 2006 Fund L.P.	Yhdysvallat	11 570 086,93	11 570 086,93
KKR Asian Fund II L.P.	Caymansaaret	43 426 954,99	55 212 323,33
KKR Asian Fund III (EEA) SCSp	Luxemburg	11 742 367,16	12 792 377,00
KKR Asian Fund L.P.	Caymansaaret	1 964 884,46	1 964 884,46
KKR Banff Co-invest LP	Yhdysvallat	19 817 335,86	20 087 336,24
KKR Blue Co-invest LP	Caymansaaret	13 289 269,55	20 919 692,41
KKR Byzantium Infrastructure Co-invest II LP	Kanada	13 937 769,00	13 937 769,00
KKR Enterprise Co-invest LP	Yhdysvallat	17 467 248,91	17 467 248,91
KKR European Fund III	Caymansaaret	10 046 891,00	10 592 115,68
KKR European Fund IV (EEA) LP	Iso-Britannia	71 144 561,00	89 816 095,31
KKR Evergreen Co- Invest II LP	Kanada	9 163 670,28	9 163 670,28
KKR Global Infrastructure Inv III EEA (EUR) SCSp	Luxemburg	3 452 589,00	3 452 589,00
KKR Lending Partners Europe (Euro) Unlevered L.P.	Iso-Britannia	22 687 385,69	22 687 385,69
KKR Mezzanine Partners I L.P.	Yhdysvallat	2 687 890,70	2 765 674,79
KKR Private Credit Opportunities Partners II L.P.	Iso-Britannia	9 883 404,35	9 883 404,35
KKR Sigma Co-invest, L.P	Caymansaaret	12 820 512,82	13 058 620,09
KKR Starlight Co-invest	Kanada	15 000 000,00	15 000 000,00
Kool Investment LP	Ruotsi	13 662 150,26	15 688 400,08
Lewis & Clark Timberlands, LP	Yhdysvallat	38 852 010,37	42 997 312,06
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	1 558 135,43	9 788 028,94
Lifeline Ventures Fund III Ky	Suomi	3 237 440,06	3 268 691,07

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

MAKI.VC Fund I Ky	Suomi	1 180 133,03	1 180 133,03
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	19 419 458,98	19 419 458,98
MB Equity Fund V Ky	Suomi	5 641 044,17	5 641 044,17
Midinvest Fund II Ky	Suomi	656 697,95	656 697,95
Montagu IV LP	Iso-Britannia	17 432 612,33	24 536 680,55
Montagu V LP	Iso-Britannia	34 444 093,70	41 372 833,14
Morgan Stanley Global Distressed Opportunities LP	Caymansaaret	2 378 321,81	6 718 741,15
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	3 643 184,48	3 643 184,48
NB Granite Private Debt LP	Yhdysvallat	21 559 744,36	22 095 743,69
NC Atrium Co-invest Beta, L.P	Jersey	15 000 000,00	15 077 055,00
NC Mighty Co-invest Beta LP	Jersey	17 719 500,31	34 381 901,27
NegaWatt Energiatehokkuusrahasto 2 Ky	Suomi	1 855 644,49	1 855 644,49
Nest Capital 2015 Fund Ky	Suomi	10 276 461,95	10 568 950,61
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P	Jersey	5 176 568,21	8 840 035,89
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	83 686 767,66	83 686 767,66
Nordic Capital V	Jersey	602 733,55	602 733,55
Nordic Capital VI	Jersey	747 481,40	747 481,40
Nordic Capital VII	Jersey	6 920 889,80	6 920 889,80
Nordic Mezzanine Fund II LP	Iso-Britannia	614 201,73	791 056,20
Nordic Mezzanine Fund III LP	Iso-Britannia	1 940 563,56	7 539 900,59
North Haven Infrastructure Partners II	Luxemburg	15 792 665,52	16 716 519,73
OP Pension Private Equity Funds Ky	Suomi	43 445 544,00	43 445 544,00
PAI Europe V FCPR	Ranska	1 431 962,06	4 384 407,21
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	1 926 385,51	1 926 385,51
Partners Group Asia Pacific Fund LP	Iso-Britannia	4 951 038,59	5 896 055,89
Partners Group Client Access 27 LP, Inc	Guernsey	10 000 000,00	10 005 010,00
Partners Group Direct Equity 2016, L.P. Inc.	Guernsey	15 860 802,59	16 589 511,30
Partners Group Direct Infrastructure 2015 S.C.A.	Luxemburg	24 198 579,98	24 198 579,98
Partners Group Direct Investments 2012, L.P. INC	Iso-Britannia	9 463 929,22	13 586 833,20
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	15 953 904,07	15 953 904,07
Patrimonium Middle Market Debt Fund II-A	Luxemburg	862 500,00	862 500,00
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	16 683 127,21	16 683 127,21
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	48 667 125,12	48 797 383,38
Permira Credit Solutions III Senior Euro L.P.	Guernsey	56 216 027,65	56 216 027,65
Permira IV LP	Guernsey	7 861 999,58	10 560 418,66
Permira V	Guernsey	87 501 573,26	114 086 126,24
Permira VI	Guernsey	79 524 883,76	87 695 190,79
PineBridge Structured Capital Partners III, L.P.	Yhdysvallat	12 349 596,98	13 033 700,34
Portfolio Advisors Private Equity Fund IV	Caymansaaret	5 605 348,76	5 605 348,76
Power Fund II Ky	Suomi	1 601 741,03	1 601 741,03
RCP Direct II LP	Caymansaaret	2 930 058,72	3 162 398,43
RCP Fund X LP	Caymansaaret	2 281 390,31	2 281 390,31
RCP IX Fund	Caymansaaret	3 297 269,44	3 452 867,53
RCP Secondary Opportunity Fund II	Yhdysvallat	6 834 763,73	6 834 763,73
RCP V Feeder Fund Ltd	Caymansaaret	4 034 204,94	4 034 204,94
RCP VI Fund Ltd	Caymansaaret	4 526 870,55	4 526 870,55
Saari I Ky	Suomi	1 104 928,25	1 104 928,25
Safe Co-investment No.2 Limited Partnership	Iso-Britannia	24 309 213,19	26 174 069,87
Salto LP Fund	Guernsey	8 862 458,62	16 750 605,13
Scottish Equity Partners III	Iso-Britannia	1 466 692,91	1 466 692,91
Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	2 077 210,50	3 429 309,29
Selected Private Equity Funds I	Suomi	2 784 313,94	4 606 856,24
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	580 914,93	1 781 245,93
Selected Private Equity Funds II Ky	Suomi	2 836 266,30	2 857 266,02
Sentica Buyout III Ky	Suomi	4 352 578,61	4 352 578,61
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	18 985 685,00	19 852 723,26
Sentica Buyout V Ky	Suomi	9 058 042,00	10 141 299,13
SEP V LP	Iso-Britannia	5 345 977,43	5 345 977,43
Siguler Guff Small Business Credit Opport. Fund LP	Yhdysvallat	10 837 342,04	10 837 342,04
Siguler Guff Unitranche Opportunities Fund, LP	Yhdysvallat	16 207 284,65	17 256 982,36
Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	16 000 624,31	28 923 880,95
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	140 319 874,30	221 189 827,61
Silver Lake Partners V	Yhdysvallat	31 601 455,11	31 601 455,11
SL SPV-Feeder I LP	Yhdysvallat	9 834 863,70	9 834 863,70
SLP Blue Co-invest	Yhdysvallat	14 421 445,54	14 864 191,27
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	21 487 515,67	86 321 275,45
SLP West Holdings Co-invest Feeder II, L.P.	Yhdysvallat	25 553 662,69	29 570 803,49
Sponsor Fund III Ky	Suomi	3 968 834,01	3 968 834,01
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	23 272 994,40	23 272 994,40
Stellus Credit Offshore Fund II, LP	Yhdysvallat	7 385 572,33	7 869 063,35
Sterling Capital Partners III LP	Yhdysvallat	4 511 604,88	4 511 604,88
Superhero Venture Fund 2015 Ky	Suomi	1 322 168,02	1 463 218,39
Symbiotic (Investments) LP	Iso-Britannia	16 302 851,78	16 302 851,78
Syntaxis Mezzanine I LP	Guernsey	2 124 616,79	2 124 616,79
Syntaxis Mezzanine II LP	Guernsey	3 991 338,13	8 536 390,61
Taaleri Aurinkotuuli Ky	Suomi	2 911 797,00	2 911 797,00
Target Partners Fund II	Saksa	8 169 898,88	12 100 567,95
TCW Crescent Mezzanine Partners VC LP	Yhdysvallat	1 343 910,06	1 706 902,57
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	82 260 572,57	82 260 572,57
The Resolute Fund II, L.P	Yhdysvallat	8 992 365,55	8 992 365,55
The Sixth Cinven Fund	Guernsey	52 660 869,96	52 660 869,96
Towerbrook III	Caymansaaret	649 464,01	649 464,01
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	34 432 415,25	48 379 450,49
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	64 567 603,48	73 224 714,98
TPG Asia VII LP	Caymansaaret	17 922 585,61	17 922 585,61
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	28 067 622,62	42 468 961,92
TPG Partners VII LP.	Yhdysvallat	59 334 341,61	71 506 446,90
TPG VII Renown Co-invest II, LP	Yhdysvallat	21 061 499,58	21 859 847,16
Turing Equity Co L.P	Guernsey	14 884 317,18	34 700 229,75
UOB Portfolio Advisors Pan Asia Select Fund LP	Caymansaaret	2 772 616,03	2 772 616,03
Vaaka Partners Buyout Fund II Ky	Suomi	22 544 308,59	25 193 146,79
Vaaka Partners Buyout Fund III Ky	Suomi	8 024 073,14	8 789 481,45
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	1 097 196,70	1 546 971,64
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	920 142,28	1 280 578,62

10. EMOYHTIÖN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Verdane Capital VII KS	Ruotsi	713 575,69	5 563 977,22
Verdane ETF III SPV K/S	Tanska	3 167 675,02	3 881 499,41
Verso Fund II Ky	Suomi	4 076 208,00	5 303 003,94
White Oak Yield Spectrum (LUX) Feeder Fund SCSp	Luxemburg	60 856 632,41	61 581 508,59
Victoria Co-invest L.P.	Caymansaaret	6 915 629,32	11 738 007,67
Zeus Co-invest LP	Iso-Britannia	16 497 253,93	16 497 253,93
Muut		6 605 405,21	59 029 767,52
Yhteensä		3 819 501 014,47	4 603 267 849,23
Muut rahastot			
1992 Asia Strategies Fund A	Caymansaaret	42 258 078,60	42 258 078,60
Alyeska Aleutian Fund Series 36	Caymansaaret	28 055 009,20	28 055 009,20
Alyeska Aleutian Fund Series 75	Caymansaaret	28 510 915,61	30 963 115,20
AQR Managed Futures Offshore CI A Series 2016_07	Caymansaaret	37 536 255,35	37 536 255,35
AQR Managed Futures Offshore CI A Series 2018_02	Caymansaaret	22 343 684,77	22 343 684,77
AQR Style Premia Fund Class B	Caymansaaret	79 574 175,15	79 574 175,15
Atlas Enhanced Fund Ltd Class D Series 09 11	Caymansaaret	30 237 224,78	30 237 224,78
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	19 400 533,17	35 000 974,99
Brevan Howard Fund B1 Class Limited	Caymansaaret	12 500 000,00	13 416 250,00
Brevan Howard Fund W Class Limited	Caymansaaret	46 500 000,00	49 898 961,43
Brevan Howard Global Volatility Fund Ltd EUR Cl. A	Caymansaaret	20 000 000,00	20 446 000,00
Bridgewater Pure Alpha Major Markets, Ltd	Caymansaaret	85 697 146,29	92 120 825,33
Bridgewater Pure Alpha Major Markets, S 5100-154A	Caymansaaret	44 177 416,50	46 060 412,66
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	39 970 000,00	43 902 758,32
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	28 260 805,88	92 078 464,89
D.E Shaw Composite International Fund	Caymansaaret	44 470 265,01	125 008 376,84
Davidson Kempner Distressed Op Class A Tranche 1	Caymansaaret	18 876 832,01	28 487 063,00
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01JAN18	Brittiläiset Neitsytsaaret	32 762 982,95	57 480 534,66
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01MAR18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 187 326,02	8 717 845,15
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01MAY18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 278 831,03	8 761 671,01
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01NOV18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 655 819,90	8 655 819,90
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01SEP18	Brittiläiset Neitsytsaaret	4 320 461,20	4 320 461,20
Firebird Republics Spv Ltd	Caymansaaret	537 848,03	537 848,03
Gci Japan Hybrids Class C	Caymansaaret	24 392 107,41	29 111 501,13
Global Opportunities Offshore Ltd	Caymansaaret	19 230 769,29	23 504 918,21
GoldenTree Offshore Fund SP8-1 CR Series 107	Caymansaaret	3 597 560,56	3 597 560,56
GoldenTree Select Offshore Fund Class C	Caymansaaret	80 263 263,50	90 432 497,82
GSA Trend Fund Limited Eur	Caymansaaret	15 848 540,96	15 848 540,96
HBK Merger Strategies Offshore Fund A-Series Lead	Caymansaaret	22 398 762,93	24 175 474,17
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A Lead	Caymansaaret	62 702 696,96	78 009 815,17
Iris Balanced Cell	Guernsey	4 742 946,60	5 134 356,04
Iris Balanced Cell QI EUR S01	Guernsey	719 001,20	719 001,20
Magnetar Pra Fund Ltd Series A	Caymansaaret	17 535 400,05	19 095 776,42
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	867 891,36	1 681 080,46
Markel Aquilo Fund	Bermuda	87 693 631,14	87 693 631,14
Markel Aquilo Fund SP 2016	Bermuda	1 206 747,60	1 206 747,60
Markel Aquilo Fund SP 2017	Bermuda	1 529 813,89	1 529 813,89
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund A Sub 6 SP	Bermuda	1 179 046,10	1 179 046,10
Markel CatCo Limited Diversified Arb Fund SP2017	Bermuda	11 717 662,67	11 717 662,67
Markel CatCo Limited Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	45 739 212,48	45 739 212,48
Marshall Wace Liquid Alpha Plus A Fund	Irlanti	25 000 000,00	25 178 903,89
Marshall Wace Liquid Alpha Plus H Fund	Irlanti	30 000 000,00	31 761 000,00
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	40 000 000,00	62 497 485,67
Millennium International Ltd Class EE Sub Series 01A	Caymansaaret	21 734 850,45	27 012 173,34
Millennium International Ltd Sub-Class GG EUR	Caymansaaret	75 000 000,00	75 000 000,00
MT Logan B1 Mutual Fund Series 3, December 2017	Bermuda	1 214 392,72	1 214 392,72
MT Logan B1 Mutual Fund Series 8, Preference Shares	Bermuda	10 485 281,41	10 485 281,41
MT Logan B1 Mutual Fund Series 8, December 2017	Bermuda	1 005 132,28	1 005 132,28
MT Logan Re Ltd Series 3 Preference Shares	Bermuda	12 117 485,09	12 668 230,89
Nine Masts Fund One A5 Share Class	Caymansaaret	48 764 743,58	48 764 743,58
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	715 118,25	715 118,25
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	2 567 549,16	3 666 389,93
Pacific Alliance Asia Opportunity Fund Ser I Oct18	Caymansaaret	50 103 662,75	51 279 548,63
Palmetto Fund, Ltd. Class G	Bermuda	24 217 266,79	24 217 266,79
Palmetto Fund, Ltd. Class H	Bermuda	43 393 762,88	53 248 852,59
Palmetto Fund, Ltd. Q4 2017 Development Class D	Bermuda	2 741 434,69	3 042 529,38
Palmetto Fund, Ltd. Q4 2017 Development Class E	Bermuda	3 082 729,79	3 082 729,79
Paulson Credit Opportunities II Ltd. Class B	Caymansaaret	2 007 623,54	33 913 771,96
Pershing Square Holdings Ltd/Fund	Guernsey	3 849 345,28	3 849 345,28
Pharo Gaia Fund	Caymansaaret	30 016 878,63	40 817 349,54
Pharo Gaia Fund Class B Series 19	Caymansaaret	25 000 000,00	25 000 000,00
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	17 822 807,72	23 428 644,44
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	789 322,86	1 339 047,76
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd A-1075	Caymansaaret	1 116 996,31	1 186 057,05
R2 Crystal A	Suomi	63 845 427,78	63 845 427,78
Schroder AS Agriculture Fund I Eur Acc	Luxemburg	1 504 443,01	1 504 443,01
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	663 911,23	663 911,23
Stratus Feeder Limited E Euro 1.5 Leverage	Brittiläiset Neitsytsaaret	20 000 000,00	26 117 454,24
Tudor BVI Global Fund Ltd Sub-Cls A ALT Ser 18_11	Caymansaaret	44 139 301,31	44 139 301,31
Tudor BVI Global Fund Ltd Sub-Cls A ALT Ser 18_7	Caymansaaret	84 606 751,27	87 321 851,53
Värde Investment Partners (Offshore), Ltd.	Caymansaaret	124 182 465,44	125 181 073,60
Muut / Muut rahastot		3 073 679,32	4 203 288,89
Yhteensä		1 907 239 029,69	2 263 589 193,24
Yhteensä		23 639 730 901,76	26 944 173 624,23

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset. Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. EMOYHTIÖN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2018	2017
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	2 745 116,00	5 876 559,00
Käypä arvo	75 594 429,56	104 113 017,67

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat toistaiseksi voimassa olevia.

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. EMOYHTIÖN LAINASAAMISET 31.12.	2018	2017
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	105 627 770,79	73 604 690,67
Takausvakuutus	44 429 051,77	47 289 157,90
Muu vakuus	57 412 652,86	111 380 291,82
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	207 469 475,42	232 274 140,39
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	183 788 002,02	74 293 663,93
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	391 257 477,44	306 567 804,32
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	94 108 842,32	118 452 041,16
Muut lainasaamiset	157 530 080,20	134 434 732,77
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	251 638 922,52	252 886 773,93
Lähipiirilainat		
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	264 135 478,92	35 579 977,76
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	942 503 519,24	779 301 303,88

Lainojen laina-ajat ovat 1-30 vuotta ja ne ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja.

Lainat on sidottu joko kiinteään tai vaihtuvaan viitekorkoon.

13. EMOYHTIÖN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	2018					
	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintamenot 1.1.	19 056 787,92	38 247 138,58	813 016,65	2 720 380,67	1 705 184,26	62 542 508,08
Sulautumisen osuus	10 451 721,53	29 495 686,97	2 134 003,43	14 361 510,80	71 583,37	56 514 506,10
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-12 464 192,31	-2 451 242,47		-11 823 081,91		-26 738 516,69
Lisäykset	314 193,93	2 528 303,35	9 295 319,39	87 301,53	0,00	12 225 118,20
Vähennykset	-49 747,15	-20 403 669,96	0,00	-371 196,40	0,00	-20 824 613,51
Siirrot erien välillä	0,00	1 542 412,77	-1 542 412,77	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	17 308 763,92	48 958 629,24	10 699 926,70	4 974 914,69	1 776 767,63	83 719 002,18
Kertyneet poistot 1.1.	-8 056 666,46	-11 028 146,95		-794 190,75		-19 879 004,16
Sulautumisen osuus	-9 907 611,01	-9 338 543,95		-12 892 286,53		-32 138 441,49
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	12 464 192,31	2 451 242,47		11 823 081,91		26 738 516,69
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	39 070,75	5 073 702,06		186 639,83		5 299 412,64
Tiilikauden poistot	-1 943 105,93	-7 355 464,35		-896 617,55		-10 195 187,83
Kertyneet poistot 31.12.	-7 404 120,34	-20 197 210,72		-2 573 373,09		-30 174 704,15
Kirjanpitoarvo 31.12	9 904 643,58	28 761 418,52	10 699 926,70	2 401 541,60	1 776 767,63	53 544 298,03

14. EMOYHTIÖN MUUT SAAMISET 31.12.

	2018	2017
Muut saamiset		
Sijoituksiin liittyvät saamiset	3 470 277 822,45	7 121 339 974,35
Etukäteen maksetut korvaukset	540 185 900,69	411 819 018,15
Saman konsernin yrityksiltä	4 424 394,28	728 390,27
Muut saamiset	2 794 079,32	808 533,99
	4 017 682 196,74	7 534 695 916,76

15. EMOYHTIÖN SIIRTOSAAMISET 31.12.

	2018	2017
Siirtosaamiset		
Sijoituksiin liittyvät	234 430 200,42	199 171 880,56
Verosaamiset	10 832 301,01	8 975 151,72
Saatava vastuunjaosta	8 593 506,00	-
Muut siirtosaamiset	6 504 827,83	5 103 974,36
	260 360 835,26	213 251 006,64

16. EMOYHTIÖN OMA PÄÄOMA 31.12.	2018	2017
Oma pääoma		
Pohjarahasto	22 994 653,31	22 994 653,31
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		
1.1.	80 888 855,87	76 506 266,71
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	4 400,00	3 036,00
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	5 149 024,56	4 379 553,16
Sidotun pääoman rahasto		
Sulautumisen osuus	5 112 000,00	-
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		
1.1.	5 199 024,56	4 479 553,16
Sulautumisen osuus	53 903 819,09	-
Siirto lahjoitusvaroihin	-50 000,00	-100 000,00
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-5 149 024,56	-4 379 553,16
Tilikauden voitto (tappio)	5 999 540,21	5 199 024,56
	174 052 293,04	109 082 533,74
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:		
Vakuutusentottajien osuus	174 052 293,04	109 082 533,74
Voitonjakokelpoiset varat:		
Tilikauden voitto	5 999 540,21	
+ Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	86 042 280,43	
+ Edellisten tilikausien voitto	53 903 819,09	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	145 945 639,73	

17. EMOYHTIÖN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA 31.12.	2018	1.1.2018 *)	2017
Vakuutusmaksuvastuu			
Vastaiset eläkkeet	19 068 429 743,00	17 482 092 035,00	14 627 021 716,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 043 613 678,00	3 331 638 762,00	3 159 749 620,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	119 150 047,00	135 513 115,00	119 931 751,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-262 933 612,00	797 506 437,00	676 404 138,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	21 968 259 856,00	21 746 750 349,00	18 583 107 225,00
Korvausvastuu			
Alkaneet eläkkeet	18 657 417 551,00	17 472 304 023,00	14 807 745 423,00
Korvausvastuu yhteensä	18 657 417 551,00	17 472 304 023,00	14 807 745 423,00
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	40 625 677 407,00	39 219 054 372,00	33 390 852 648,00

*) Yhtiön vastuuvelka sulautumishetkellä

18. EMOYHTIÖN MUUT VELAT 31.12.	2018	2017
Muut velat		
Sijoituksiin liittyvät velat	3 811 359 548,20	7 720 630 385,44
Ennakonpidätysvelka	222 547 985,22	180 300 326,75
Saman konsernin yrityksille	30 273 833,83	4 909 547,89
Omistusyhteisy yrityksille	3 360,33	-
Muut velat	25 146 248,00	4 089 330 975,58
		14 053 332,82
		7 919 893 592,90

19. EMOYHTIÖN SIIRTOVELAT 31.12.	2018	2017
Siirtovelat		
Sijoituksiin liittyvät	343 748 960,63	349 695 135,64
LEL / TaEL-vapaakirjaukseen liittyvä kustannus	850 000,00	-
Velka vastuunjakoon	20 694 347,00	21 944 457,00
Muut siirtovelat	21 585 345,05	386 878 652,68
		20 700 087,30
		392 339 679,94

20. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUKSET 31.12.	2018	2017
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	273 809,00	273 809,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit käteinen ⁽¹⁾	418 943 994,01 29 084 585,44	758 785 847,38 26 288 400,77
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen ⁽¹⁾	82 524 906,38	109 529 722,30
(1) Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 111 509 403,86 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 923 193 824,53 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	3 617 982 747,06	2 564 516 654,57
Muut sijoitussitoumukset	186 109 326,72	6 707 293,63
Sijoitussitoumukset on v. 2018 raportoitu 31.12. tilanteesta, kun aikaisemmissa tilinpäätöksissä on käytetty 30.9. tilanteen lukuja. Vuoden 2017 luvut on oikaistu vastaamaan muutettua käytäntöä.		
Johdannaissopimukset		
Ei-suojaaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-804 098 187,82	-1 631 451 742,05
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	48 082 934 226,24	19 418 271 035,18
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	601 255 467,84	438 207 352,72
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-42 486 701 858,12	-13 697 133 268,75
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-176 322 613,85	-79 157 296,41
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-13 717 738 521,80	-4 659 847 465,38
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-20 513 699,69	-52 219 106,72
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-25 164 823,90	0,00
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-164 823,90	0,00
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	14 687 396 463,35	14 417 036 298,80
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	26 971 518,77	63 274 822,04
Suljetut, käypä arvo	-6 677 380,31	715 648,22
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	20 467 473 742,53	13 962 156 518,12
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	822 880 717,37	823 663 906,05
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-9 822 709 265,34	-4 263 704 223,30
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-247 867 696,79	-192 198 451,16
Valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00	0,00
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00	0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	194 786 626,75	-510 213 011,57
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00	0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	5 225 115 778,68	7 322 307 318,58
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	248 254 235,08	345 449 049,04
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-2 621 147 739,47	-4 574 665 123,16
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-163 346 399,51	-252 373 843,63
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	9 708 555,05	-63 340 889,07
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	25 812,69	239 125,89
Muut johdannaissopimukset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	77 057 004,81	330 631 655,25
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	2 869 712,46	14 467 692,66
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	945 085 613,30	361 069 978,38
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	70 424 232,94	78 356 414,32
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-569 640 250,92	-153 492 308,47
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-38 935 869,63	-7 646 021,52
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	3 208 872 745,09	4 776 713 282,44
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	3 206 188,57	-17 088 745,60

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

20. EMOYHTIÖN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUUMUKSET 31.12.

2018

2017

Arvostusperiaatteet

Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.
 Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon.
 Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon. EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelty tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon.
 Keskusvastapuoliselvittävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuolelta saatuun arvoon.

Yhteisvastuu

Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään.
 Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.

Arvonlisäveron tarkistusvastuu

5 624 378,00

3 286 315,00

Vuokravastuut (ml. leasingvastuut)

Seuraavana vuonna erääntyvät
 Myöhempinä vuosina erääntyvät

855 944,72

932 640,91

1 038 113,75

1 095 800,29

21. VAKAVARAISUUSPÄÄOMA 31.12.	2018	2017
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	174 002 293,04	109 032 533,74
Tilinpäätössiirtojen kertymä	5 682 489,88	5 393 371,21
Omaisuu den käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	5 750 542 423,08	6 185 584 197,82
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 040 792 377,00	3 159 749 620,00
Aineettomat hyödykkeet	-49 365 988,80	-39 032 129,74
Muut erät	-3 907 000,00	-
	8 917 746 594,20	9 420 727 593,03
TVYL 17 § vähimmäispääomavaatimus	1 863 991 067,00	1 790 903 589,00

TIIVISTELMÄ TUNNUSLUVUISTA	2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo, milj. e	5 409,9	4 311,6	4 301,8	4 268,7	4 167,4
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e ¹⁾	5 711,7	4 721,8	4 594,1	4 441,6	4 350,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo-in, milj. e	-641,6	2 693,4	1 743,3	2 070,6	2 188,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	-1,4	7,2	4,8	6,0	6,8
Liikevaihto, milj. e	5 964,5	6 805,3	5 573,4	6 885,2	5 716,9
Kokonaisliikekulut, milj. e	194,6	150,3	147,2	150,7	149,8
Kokonaisliikekulut, % liikevaihdosta	3,3	2,2	2,6	2,2	2,6
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. e	148,8	108,9	107,6	109,1	108,1
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut,% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Kokonaistulos, milj. e	-1 581,0	1 078,4	405,2	474,3	884,5
Vastuuvelka, milj. e	40 625,7	33 390,9	31 458,7	30 630,2	28 402,3
Vakavaraisuuspääoma, milj. e ²⁾	8 917,7	9 420,7	8 460,0	8 244,2	7 904,5
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,59	1,75	2,00	2,04	1,99
Eläkevarat, milj. e ³⁾	46 473,8	39 633,6	37 422,9	36 098,7	34 388,5
% vastuuelasta ³⁾	123,7	131,2	129,2	129,6	129,8
Siirto asiakashyvityksiin, % TyEL-palkkasummasta	0,6	0,72	0,61	0,59	0,56
TyEL-palkkasumma, milj. e	20 568,0	16 708,6	16 788,0	16 651,0	16 713,8
YEL-työtulosumma, milj. e	1 682,5	1 483,6	1 470,6	1 484,6	1 482,4
TyEL-vakuutuksia ⁴⁾	73 370	38 766	38 131	38 354	38 487
TyEL-vakuutettuja	624 800	503 800	502 000	500 500	510 800
YEL-vakuutuksia	74 443	63 052	61 486	61 851	61 941
Eläkkeensaajia	459 993	336 654	329 323	323 172	318 867

1) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneita kuluja

2) Laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja)

3) STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukainen vastuuelka + vakavaraisuuspääoma. 2016 asti vastuuelka + arvostuserot

4) Vakuutussopimuksen tehneiden työntekijien vakuutukset

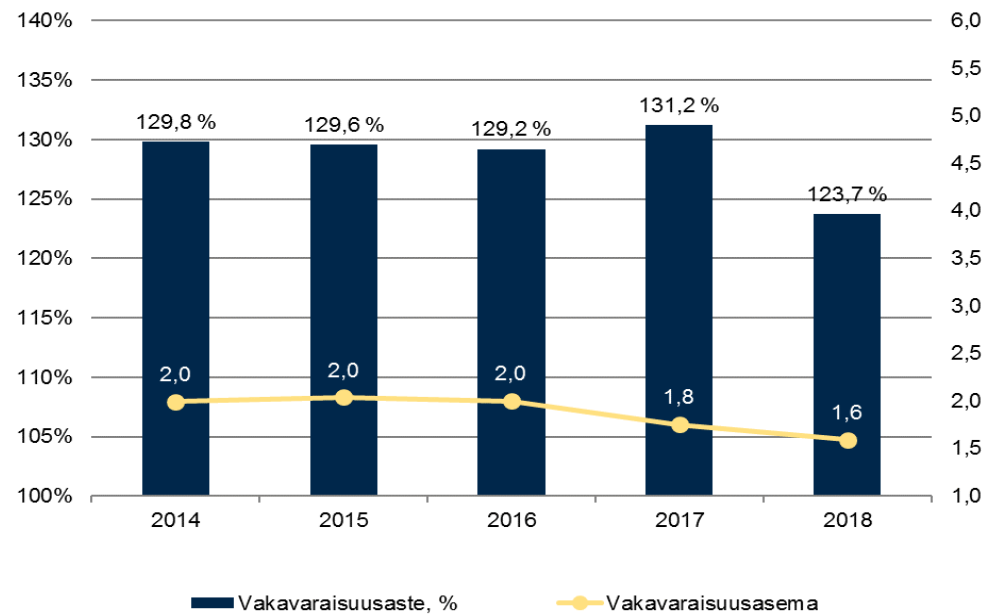
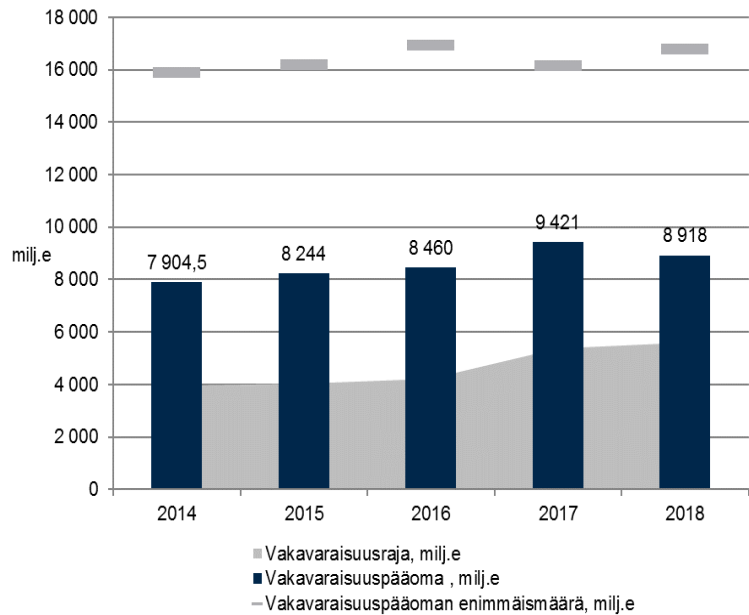
TULOSANALYYSI, milj.e	2018	2017	2016	2015	2014
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	-40,5	13,3	-35,5	32,2	45,7
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	-1 592,1	1 038,8	410,5	406,8	804,8
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	-641,6	2 693,4	1 743,3	2 070,6	2 188,4
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-950,5	-1 654,6	-1 332,7	-1 663,8	-1 383,6
Hoitokustannustulos	29,9	25,4	36,1	35,4	34,0
Muu tulos ¹⁾	21,6	0,9	-5,9	-	-
Kokonaistulos	-1 581,0	1 078,4	405,2	474,3	884,5
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	-1 701,0	958,4	300,1	371,5	791,5
Vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutokseen	-	-	-38,7	27,3	45,3
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	-543,0	731,6	-161,8	855,0	80,0
Arvostuserojen muutokseen	-1 163,8	221,4	495,8	-517,8	661,8
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	-0,2	0,3	0,3	1,7	0,2
Tilikauden voittoon	6,0	5,2	4,5	5,3	4,3
Muuhun tasoitusmäärän muutokseen	-	-	3,2	4,8	0,0
Siirtoon asiakashyvityksiin	120,0	120,0	102,0	98,0	93,0
Yhteensä	-1 581,0	1 078,4	405,2	474,3	884,5

1) Vuosina 2014-2015 muu tulos sisältyy sijoitustoiminnan tulokseen.

VAKAVARAISUUS	2018	2017	2016	2015	2014
Vakavaraisuusraja, milj.e	5 592	5 373	4 229	4 044	3 968
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, milj.e	16 776	16 118	16 915	16 177	15 872
Vakavaraisuuspääoma, milj.e	8 918	9 421	8 460	8 244	7 904
Vakavaraisuusaste, % ¹⁾	123,7	131,2	129,2	129,6	129,8
Vakavaraisuusasema ²⁾	1,6	1,8	2,0	2,0	2,0

1) Eläkevarat suhteessa STM asetuksen (614/2008) 11 §:n 10 kohdan mukaiseen vastuuelkaan. Esitetään kaikki vuodet uudessa esitysmuodossa.

2) Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan

SIIJOITUSJAKAUMA (KÄYVIN ARVOIN)	Perusjakauma				Riskijakauma					
	31.12.2018		31.12.2017		31.12.2018		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	% ⁹⁾	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}	% ^{9) 10)}
Korkosijoitukset yhteensä	17 360,7	37,7	15 158,4	38,5	14 035,1	30,5	22,9	35,4	35,8	40,3
Lainasaamiset ¹⁾	954,0	2,1	833,1	2,1	954,0	2,1	2,1	2,7	3,0	4,2
Joukkovelkakirjalainat	14 695,0	31,9	13 980,8	35,5	3 652,1	7,9	11,5	19,2	27,2	13,7
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	1 711,7	3,7	344,6	0,9	9 429,0	20,5	9,2	13,5	5,5	22,4
Osakesijoitukset yhteensä	19 692,1	42,8	17 755,9	45,1	19 632,3	42,7	44,4	41,2	41,1	41,8
Noteeratut osakkeet ³⁾	14 997,4	32,6	14 017,8	35,6	14 937,5	32,5	34,9	32,4	32,7	33,5
Pääomasijoitukset ⁴⁾	3 752,3	8,2	2 600,6	6,6	3 752,3	8,2	6,6	6,2	5,6	4,9
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	942,4	2,0	1 137,4	2,9	942,4	2,0	2,9	2,6	2,8	3,4
Kiinteistösijoitukset yhteensä	6 096,4	13,2	4 682,9	11,9	6 113,5	13,3	11,9	11,3	11,0	10,9
Suorat kiinteistösijoitukset	5 508,0	12,0	4 308,4	10,9	5 508,0	12,0	10,9	10,1	9,6	9,5
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	588,4	1,3	374,6	1,0	605,5	1,3	1,0	1,2	1,4	1,4
Muut sijoitukset	2 874,8	6,2	1 757,9	4,5	6 424,8	14,0	17,6	14,5	9,2	6,2
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	2 000,2	4,3	748,6	1,9	2 000,2	4,3	1,9	2,9	1,9	1,5
Hyödykesijoitukset	20,1	0,0	-15,2	0,0	99,8	0,2	0,1	0,4	0,2	0,2
Muut sijoitukset ⁷⁾	854,6	1,9	1 024,4	2,6	4 324,8	9,4	15,6	11,3	7,1	4,5
Sijoitukset yhteensä	46 024,0	100,0	39 355,1	100,0	46 205,7	100,4	96,8	102,3	97,0	99,2
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾					-181,7	-0,4	3,2	-2,3	3,0	0,8
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	46 024,0		39 355,1	100,0	46 024,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	0,3		0,4					0,6	0,8	-0,9

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikkentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen

9) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE	31.12.2018			31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾ milj. e	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ milj. e	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle ¹⁰⁾ %
Tuotto e / % sit. pääomalle							
Korkosijoitukset yhteensä	0,6	18 009	0,0	1,6	3,6	1,2	2,4
Lainasaamiset ¹⁾	31,2	928	3,4	3,4	3,3	3,7	4,3
Joukkovelkakirjalainat	-49,9	15 591	-0,3	1,2	3,6	0,9	1,7
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	19,3	1 490	1,3	5,4	5,8	3,5	9,0
Osakesijoitukset yhteensä	-711,6	19 676	-3,6	14,8	6,5	11,6	10,9
Noteeratut osakkeet ³⁾	-1 519,7	15 705	-9,7	13,9	3,5	10,6	9,8
Pääomasijoitukset ⁴⁾	558,6	3 105	18,0	14,7	16,9	21,3	16,3
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	249,5	866	28,8	26,8	20,5	4,8	14,0
Kiinteistösijoitukset yhteensä	342,2	5 748	6,0	5,0	6,4	7,8	5,4
Suorat kiinteistösijoitukset	275,0	5 180	5,3	4,7	6,7	7,0	4,9
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	67,2	568	11,8	7,4	3,6	13,0	8,5
Muut sijoitukset	-247,2	2 459	-10,1	-2,2	-0,9	10,3	17,7
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	41,9	1 447	2,9	-1,0	5,6	12,8	6,8
Hyödykesijoitukset	-16,6	-11	151,9	-41,2	-159,8	-344,0	76,1
Muut sijoitukset ⁷⁾	-272,5	1 023	-26,6	-2,7	-6,0	13,0	21,8
Sijoitukset yhteensä	-616,0	45 892	-1,3	7,3	4,9	6,1	6,8
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-25,6	0	0,0	0,0			
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	-641,6	45 892	-1,4	7,2	4,8	6,0	6,8

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

10) Laskettu kulloinkin voimassaolleen Työeläkevakuuttajat TELA ry:n tuotonlaskentaryhmän ohjeistuksen mukaisesti

HOITOKUSTANNUSTULOS, milj. e	2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	166,2	125,8	134,9	135,9	133,2
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	10,3	7,4	7,6	7,2	7,0
Muut tuotot	2,3	1,1	1,2	1,4	1,9
Hoitokustannustulo yhteensä	178,7	134,3	143,7	144,5	142,1
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-148,8	-108,9	-107,6	-109,1	-108,1
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liikekulut yhteensä	-148,8	-108,9	-107,6	-109,1	-108,1
Hoitokustannustulos	29,9	25,4	36,1	35,4	34,0
Liikekulut % hoitokustannustulosta	83,2 %	81,1 %	74,9 %	75,5 %	76,0 %

1) Ilman sijoitustoiminnan liikekuluja, työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettuja

TYÖKYVYTTÖMYYSRISKIN HALLINTA, milj. e	2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	6,1	5,0	5,0	4,9	5,0
Korvauskuluihin kirjatut työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katetut kulut	5,7	5,0	4,7	5,1	5,7
Liikekuluihin kirjatut hoitokustannusosalla katetut työkyvyttömyysriskin hallitsemisesta aiheutuneet kulut ²⁾	0,2	1,8	4,9	4,9	4,6
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut / Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	93,1 %	99,0 %	94,8 %	104,1 %	115,3 %

2) Vuodesta 2016 alkaen ei sisällä yhtiön työsuhteessa olevan oman henkilöstön työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä henkilöstökuluja

VAKUUTUSLIIKKEEN TULOS, milj.e	2018	2017	2016	2015	2014
Yhtiön omalla vastuulla olevien liikkeiden vakuutusmaksutulo	927,6	744,7	569,9	625,6	647,9
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuuvelan korko	934,4	736,5	727,4	701,3	676,3
Vakuutusliikkeen tulo yhteensä	1 861,9	1 481,2	1 297,3	1 327,0	1 324,2
Maksetut rahastoidut eläkkeet	1 276,2	957,0	923,0	867,2	819,9
Maksutappiot	33,0	7,4	9,1	11,6	14,9
Omalla vastuulla olevien liikkeiden vastuuvelan muutos	593,2	503,4	400,7	415,9	443,7
Korvausmeno yhteensä	1 902,4	1 467,9	1 332,8	1 294,8	1 278,5
Vakuutusliikkeen tulos	-40,5	13,3	-35,5	32,2	45,7

RISKIENHALLINTA ILMARISESSA

1 Riskienhallinta osana yhtiön johtamista ja sisäistä valvontaa

Riskienhallinta on Ilmarisessa osa yhtiön normaalia johtamista ja sisäistä valvontaa. Riskienhallinta muodostuu kaikista niistä menettely- ja toimintatavoista, joiden tavoitteena on tunnistaa ja arvioida toimintaa ja tavoitteita uhkaavia riskejä sekä toteuttaa arvioinnin tuloksen edellyttämiä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi.

Riskienhallinta toteutuu Ilmarisen johtamis- ja valvontajärjestelmän välityksellä ja perustuu yhtiön johtamista ja vastuuvälillisyyttä tukeville periaatteille. Näin riskienhallinta on osa yhtiön toimintatapoja, päätöksentekoa ja prosesseja siten, että se lisää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä ja tukee säännösten noudattamista.

Ilmarinen ottaa toiminnassaan riskejä perustuen harkittuun riski/tuotto-analyysiin muun muassa parempien tulosten, kuten eläkkeiden maksamista turvaavien sijoitustoiminnan tuottojen, aikaansaamiseksi. Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa Ilmarisen riskinkantokykyyn ja riskinottohalukkuuteen. Jos riskeillä ei voida arvioida saavutettavan tavoiteltavaa hyötyä, pyritään ne välttämään taloudellisesti järkevin keinoin.

Prosessit, päätöksentekovaltuudet, päätöksenteon menettelyt ja valvonta ovat Ilmarisessa sitä määräämuotoisempia, mitä suurempia potentiaalisia riskejä prosesseihin tai tehtäviin päätöksiin sisältyy. Toimintaprosesseissa määritetyt roolit ja vastuut, tehtävien asianmukainen eriyttäminen, käyttövaltuudet, tietojen oikeellisuuden varmistaminen, varajärjestelyt sekä tietojärjestelmien ja prosessien dokumentointi ovat keskeisiä riskienhallinnan keinoja.

2 Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

2.1 Riskienhallinnan yleiset puitteet Ilmarisessa

Riskienhallinta on Ilmarisessa osa johdon vastuualuetta ja kaikkia organisaation prosesseja, kuten strategista suunnittelua ja muutoksenhaallinnan prosesseja. Riskienhallinta on myös osa yhtiön toimintaperiaatteita, arvoja ja kulttuuria. Riskienhallinnan puitteet on määritelty Ilmarisen riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteissa ja sitä sijoitustoiminnan osa-alueella täydentävässä sijoitussuunnitelmassa.

2.2 Yhtiön ja sen toimielinten vastuut riskienhallinnassa

Ilmarisen hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonta- ja riskienhallintajärjestelmän olemassaolosta ja toimivuudesta. Hallitus käsittelee ja hyväksyy vuosittain Ilmarisen riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteet ja sijoitussuunnitelman. Hallitus ja toimiva johto laativat strategisen päätöksenteon ja riskienhallinnan osana vuosittain riski- ja vakavaraisuusarvion, jossa arvioidaan merkittävimpien riskien vaikutusta yhtiön toimintaan ja niitä toimenpiteitä, jotka ovat aiheellisia näiden riskien hallitsemiseksi. Hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta avustaa hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskienhallintaan, sisäiseen valvontaan sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajien työhön. Hallintoneuvoston tehtävänä puolestaan on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvoston puolesta eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa seuraavat hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat tarkastajat.

2.3 Riskienhallinnan toteuttamisen vastuut Ilmarisessa

Ilmarisen riskienhallinnan johtaminen ja toteuttaminen perustuu malliin, jossa riskienhallintaan liittyvät vastuut jakautuvat kolmeen osa-alueeseen:

1. Ilmarisen liiketoimintalinjat ja tukitoiminnot vastaavat omista riskeistään ja niiden hallinnasta
2. Riippumattomat riskien valvontatoiminnot valmistelevat ja kehittävät riskienhallinnan periaatteita sekä tukevat linjoja riskienhallinnan toimivuuden ja riittävyyden varmistamisessa. Lisäksi riippumattomat toiminnot valvovat yhtiön riskitilannetta sekä ohjeiden noudattamista ja raportoivat näistä säännöllisesti yhtiön johdolle ja hallitukselle
3. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä

Ilmarisen liiketoimintalinjoilla ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu omien vastualueidensa ja tekemiensä päätösten riskeistä sekä niiden hallinnasta. Näin nämä riskit omistavat tahot vastaavat siitä, että operatiivisen toiminnan menettelytavat ja toimintaa koskeva ohjeistus mahdollistavat tuloksellisen toiminnan hyväksytyllä riskitasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan liittyvien riskien tunnistamista ja arviointia sekä toimenpiteitä näiden riskien hallitsemiseksi.

Yhtiön riippumaton riskienhallintatoiminto vastaa yhtiön riskienhallinnan periaatteiden ja puitteiden kehittamisestä. Riskienhallintatoiminto tukee riskit omistavia toimintoja toimivien riskienhallinnan menettelyjen ja toimintatapojen käyttöönotossa sekä avustaa näitä riskiraportoinnissa. Riskienhallintatoiminto myös seuraa ja arvioi yhtiön riskitilannetta sekä raportoi tästä säännöllisesti yhtiön johdolle ja hallitukselle. Ilmarisen riippumattomien toimintojen sekä linjojen edustajista koostuva riskienhallintatoimikunta toimii riskienhallinnan toimeenpanoa ja kehittämistä koordinoivana toimielimenä. Riskienhallintatoimikunnan puheenjohtajana toimii yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallintatoiminnosta vastaava johtaja.

Ilmarisessa on riippumaton compliance-toiminto, joka tukee liiketoimintaa luotettavan hallinnon ja sisäisen valvonnan toimivuuden ja riittävyyden varmistamisessa. Compliance-toiminnalla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen varmistamista ja valvontaa. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa yhtiön toimintaan kohdistuva ulkoinen ja sisäinen luottamus vahvistamalla toimintakulttuuria ulkoisen ja sisäisen sääntelyn sekä hyvän markkinatavan noudattamisen osalta. Compliance-toiminnon tehtävänä on valvoa ja varmistaa, että Ilmarisen kaikessa toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä, hyvää vakuutusta-

kaa, hallituksen hyväksymiä työjärjestyksiä ja ohjeistuksia sekä sisäisiä menettelytapaohjeistuksia. Compliance-toiminto valvoo ja varmistaa säännösten noudattamista muun muassa arvioimalla sisäisiä prosesseja ja menettelytapoja sekä tekemällä tarpeellisia parannusehdotuksia johdolle ja liiketoiminnalle.

Ilmarisen sisäinen tarkastus tukee yhtiön hallitusta ja toimitusjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida Ilmarisen toimintojen ja prosessien osalta niiden riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä johtamis- ja hallintomenettelyiden asianmukaisuutta, toimivuutta, tehokkuutta ja riittävyyttä sekä antaa suosituksia näiden parantamiseksi. Sisäisen tarkastuksen ohella myös tilintarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä. Tilintarkastajat arvioivat samalla sisäisen tarkastuksen toimivuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuutta oman työnsä kannalta.

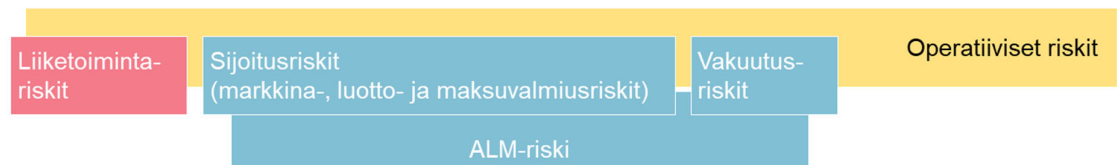
3 Riskit ja niiden luokittelu

Ilmarisen menestyksellistä toimintaa vaarantavat riskit voivat olla mitä hyvänsä tekijöitä, jotka

- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin vastata moitteettomasti lakisääteisen tehtävän hoitamisesta,
- vaikuttavat haitallisesti yhtiön mahdollisuuksiin saavuttaa lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteensa tai
- muulla tavoin uhkaavat yhtiön toiminnan jatkuvuutta.

Riskit voivat olla joko tapahtumia tai muutoksia toimintaympäristössä, jotka estävät tai häiritsevät yhtiön toimintaa, tai ne voivat toteutua käyttämättä jääneinä, liiketoiminnan kannalta tavoittelemisen arvoisina mahdollisuuksina.

Strategisesti merkittävät riskit uhkaavat olennaisesti yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista ja usein samalla yhtiön tulosta tai vakavaraisuutta. Strategisesti merkittävät riskit ovat jaettavissa liiketoiminta-, sijoitus-, vakuutus- ja operatiivisiin riskeihin. Tämä jako on esitetty alla olevassa kuvassa.

Liiketoimintariskeillä tarkoitetaan kilpailutilanteen ja toimialan muutosten sekä liiketoimintapäätösten tai niiden toimeenpanon epäonnistumiseen liittyvää tappioriskiä.

Sijoitusriskeihin kuuluvat markkina-, luotto- ja maksuvalmiusriskit.

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen.

ALM-riski on riski siitä, että taseen varojen ja velkojen yhteensopivuudelle asetetut vaatimukset ja tavoitteet eivät riittävässä määrin täyty (ns. Asset Liability Management -riski). Tämä voisi johtaa vastuiden arvon nousemiseen ilman, että varojen arvo nousee vastaavasti ja näin tämän seurauksena voi olla vakavaraisuuden alentuminen.

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riittämättömiin tai epäonnistuneisiin sisäisiin prosesseihin, henkilöstöön ja järjestelmiin sekä ulkoisiin tapahtumiin liittyvää tappioriskiä.

Riskien mahdolliset vaikutukset eivät ole aina yksiselitteisesti rahalla mitattavissa, vaan ne voivat toteutuessaan vaikuttaa välillisesti myös Ilmarisen maineeseen. Riskin toteutuminen jossain riskiluokassa voi johtaa Ilmarisen maineen heikkenemiseen eri sidosryhmissä ja täten aiheuttaa liiketoiminnan menetyksiä ja tappioita. Pahimmillaan yrityksen itsenäiset toimintaedellytykset voivat heiketä olennaisesti.

4 Strategisesti merkittävimmät riskit

Yhtiön johtoryhmä tunnistaa ja arvioi yhtiön toimintaan liittyvät strategisesti merkittävimmät riskit vuosittain. Kullekin tunnistetulle riskille on nimetty johtoryhmän jäsenistä vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on vastata riskinhallintakeinojen riittävydestä ja tarvittavista kehittämistoimenpiteistä. Strategisesti merkittävät riskit sisältyvät hallituksen hyväksymään yhtiön riski- ja vakavaraisuusarvioon.

Strategisesti merkittävien riskien on arvioitu voivan toteutua erityisesti seuraavien yhtiön toimintaan liittyvien tapahtumien tai toimintojen yhteydessä:

- toimintaympäristön merkittävät muutokset
- sijoitustoiminta
- palvelukehitys ja digitalisaatio
- kannattava kasvu.

5 Vakuutusriskit ja niiden hallinta

5.1 Vakuutusmaksut ja vastuuelka

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuelan riittävyteen. Molempien laskenta on määritelty yhtiön laskuperusteissa, jotka sosiaali- ja terveysministeriö (STM) vahvistaa yhtiön hakemuksesta. Vakuutusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa laskuperusteiden turvaavuus lain vaatimusten mukaisesti, mistä yhtiön aktuaari vastaa.

Työntekijän eläkelaki (TyEL) edellyttää, että STM ei saa ilman erityistä syytä vahvistaa eläkevakuutuksen ehtoihin tai laskuperusteisiin eroja, jotka vaikeuttavat lain toimeenpanoa tai eläkelaitosten yhteisten asioiden hoitamista. Edelleen lain mukaan työeläkelaitosten on toimitettava yhteistyössä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Edellä olevista seuraa, että vakuutusmaksun ja vastuuelan laskuperusteet ovat kaikilla työeläkeyhtiöillä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta samanlaiset.

Eläke-etuuksien osittaisesta rahastoinnista johtuen vakuutusmaksu ja vastuuelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa vakuutusliikettä sekä eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevaa liikettä (tasausliikettä), joten myös riskit voidaan jaotella saman jaon mukaan. Ilmarisen vastuuelasta 99 prosenttia on TyEL:n mukaista, joten lähes koko vakuutusriski liittyy TyEL-toimintaan. Yrittäjän eläkelain (YEL) mukainen vakuutus on käytännössä viime kädessä valtion vastuulla, joten riskit yhtiölle ovat vähäisiä. Seuraavassa tarkastellaankin vain TyEL:n mukaista vakuutusta ja siihen liittyviä vakuutusriskejä.

TyEL:n omalla vastuulla oleva liike koostuu vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkelikkeestä. Lisäksi yhtiöllä on riski maksamattomiin vakuutusmaksuihin liittyvistä maksutappioista. Keskeisiä tekijöitä vakuutusriskien hallinnassa ovat odotettavissa olevaan eläkealkavuuteen, korvausten suuruuteen ja eläkkeiden kestoon liittyvien epävarmuuksien huomioiminen. Taloudellisesti olennaisimmat riskit koskevat epävarmuutta, joka liittyy odotetun elinajan pituuteen sekä työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen.

Vanhuuseläkeliikkeen riski on toteutuvan kuolevuuden poikkeama oletetusta. Osa vanhuuseläkkeestä rahastoidaan aktiiviaikana eläkkeen karttuessa. Kertyvän eläkevastuun määrä riippuu oletetusta kuolevuudesta. Kun toteutuva kuolevuus poikkeaa oletetusta, syntyy rahastoidun eläkemenon osalta yhtiölle voittoa tai tappiota. Kuolevuusperusteet tarkistettiin viimeksi vuoden 2016 lopussa. Kuolevuusperusteen muutoksesta aiheutuvat kustannukset ovat eläkelaitosten yhteisellä vastuulla, joten yhtiökohtaista riskiä syntyy lähinnä yhtiön vakuutuskannan poikkeamasta keskimääräiseen nähden. Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Etera yhdistyi Ilmariseen 1.1.2018 ja samalla yhtiöön siirtyi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL) mukainen päättynyt vakuutuskanta. Vakuutuskannan poikkeavan luonteen johdosta yhtiölle vahvistettiin erityinen kuolevuusperuste.

Työkyvyttömyysliikkeen riskit liittyvät työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen, myönnettyjen eläkkeiden suuruuteen ja voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden päättävyyteen. Työkyvyttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan suuruus vahvistetaan vuosittain ja sen riittävyttä seurataan. Työkyvyttömyysliikkeeseen liittyy yhtiökohtainen riski siitä, että yhtiön työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuva meno poikkeaa laskuperusteissa oletetusta. Tätä riskiä kasvattaa työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkkeen alkamisen välinen pitkä viive. Tämän johdosta Ilmarisessa seurataan jatkuvasti työkyvyttömyyseläkeliiikkeen kehitystä ja eläkkeiden alkavuutta.

Maksutappioiden osalta riskinä on saamatta jääneiden vakuutusmaksujen ennakoitua suurempi määrä. Vakuutusmaksun maksutappio-osa on mitoitettu vastaamaan vakuutuskannan rakennetta, millä otetaan huomioon pienempien työnantajien suurempi maksutappioriski. Ilmarisen vakuutuskannassa maksutappiot ovat keskimääräisellä tasolla.

TyEL-vakuutusmaksun laskuperusteet on vahvistettava etukäteen seuraavalle kalenterivuodelle. Vakuutusmaksut ja vastuuvelan määrä perustuvat laskuperusteissa tehtyyn arvioon tulevasta eläkemenosta ja kumpaankin liittyy vuotuista tulovaihtelua toteutuneeseen kehitykseen nähden. Vakavaraisuuspääoma toimii sekä sijoitus- että vakuutusriskin puskurina.

5.2 Yhtiön vakuutuskannan rakenteeseen liittyvät riskit

Laskuperusteita valmisteltaessa vakuutusmaksu ja vastuuvelka mitoitetaan yhtiöiden keskimääräisen vakuutuskannan mukaan. Lisäksi TyEL sisältää säädöksen, jonka mukaan vastuuvelan laskuperusteiden osoittautuessa kaikkien eläkelaitosten osalta riittämättömiksi perusteiden muuttamisesta aiheutuva vastuuvelan kasvu katetaan tavalla, joka ei muodosta riskiä yksittäiselle eläkelaitokselle. Riittämättömyyttä voi kuitenkin ilmetä myös yksittäisellä eläkevakuutusyhtiöllä. Omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen riskinä on näin ollen vakuutuskannan rakenteen poikkeaminen alan keskimääräisestä epäedulliseen suuntaan.

Vanhuuseläkeliiikkeessä riski on, että yhtiön vakuutuskannassa keskimääräinen elinaika ja siten eläkkeellä oloaika on muita yhtiöitä pitempi. Toimialojen välillä ei ole merkittäviä eroja riskilliseen suuntaan ja työeläkeyhtiöt toimivat pääsääntöisesti valtakunnallisesti, jolloin erot eri alueiden elinajoissa tasoittuvat. Vanhuuseläkeliiikkeessä satunnaisheilaukset ovat vakuutuskannan tasolla pieniä.

Työkyvyttömyyseläkeliiikkeen alkavuudessa voi olla systemaattisia yhtiökohtaisia eroja esimerkiksi silloin, jos yhtiön toiminta rajautuu maantieteellisesti suppealle alueelle tai jos vakuutuskannan toimialajakauma poikkeaa keskimääräisestä.

Työeläkevakuutuksessa laki kieltää vastuuvallinnan käytön riskienhallintakeinona. Työeläkevakuutusyhtiön on siis myönnettävä vakuutus vakuuttamisvelvolliselle yritykselle. Tämä lisää erityisesti maksutappioriskiä.

Jos yksittäisen työeläkevakuutusyhtiön vakuutusliikkeen tulos on systemaattisesti muita huonompi, ero pienentää yhtiön vakavaraisuuspääomaa ja asiakashyvityksiä. Ilmarisen vakuutuskannan ikä- ja toimialajakauma eivät poikkea olennaisesti alan keskimääräisestä eikä yhtiöön siten kohdistu merkittävää poikkeavan vakuutuskannan muodostamaa riskiä.

5.3 Yhteisesti kustannettaviin eläkkeisiin liittyvät riskit

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton eläkemeno (tasauseläkemeno), jonka osuus maksussa olevista eläkkeistä rahoitetaan vuosittain perittävällä TyEL-maksuun sisältyvällä maksun osalla, tasausosalla. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevan vakuutusliikkeen puskurina toimii kunkin eläkelaitoksen vastuuelkaan sisällytetty tasausvastuu.

Tasauseläkemeno poolataan vuosittain kaikkien eläkelaitosten kesken niiden toiminnan mukaisessa laajuudessa, jonka mittarina käytetään vakuutettua palkkasummaa. Eläkelaitoksen vastuu rajoittuu vakuutusmaksuun sisältyvään tasausmaksutuloon ja tasausvastuuseen. Yhteisesti kustannettavat eläkkeet eivät aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle.

5.4 Lisävakuutusvastuu

Vastuuelkaan sisältyy myös lisävakuutusvastuu, joka koostuu osittamattomasta ja ositetusta lisävakuutusvastuusta sekä osaketuottosidonnaisesta lisävakuutusvastuusta.

Osittamaton lisävakuutusvastuu karttuu tai purkautuu vuosittain tilinpäätöksessä kirjanpidon mukaisella sijoitustoiminnan tuloksella, joka saadaan vähentämällä kirjanpidon mukaisista nettotuotoista vastuuelan tuottovaatimus. Lisäksi vuodesta 2017 alkaen vakuutusliikkeen tulos kartuttaa tai purkaa osittamatonta lisävakuutusvastuuta. Osittamaton lisävakuutusvastuu luetaan osaksi vakavaraisuuspääomaa. Ositettu lisävakuutusvastuu sisältää tilinpäätöksessä seuraavana vuonna vakuutusmaksun alennuksina annettavat asiakashyvitykset.

Osa eläkelaitosten osakeriskistä on yhteisesti eläkejärjestelmän kannettavana. Tämä on toteutettu sitomalla vastuuelan tuottovaatimus osittain osaketuottojen kehitykseen. Näin myös vastuuelka puskuroid osittain sijoitustuloksen heilahtelua. Osaketuottoihin sidottu osuus on 20 prosenttia laskettuna varsinaisesta vastuuelasta.

Osaketuottosidonnaisuus toteutetaan erityisellä vastuuelkaerällä, osaketuottosidonnaisella lisävakuutusvastuulla, jonka vuotuinen muutos vastaa osaketuottojen kehitystä. Tämä vastuuelan osa kehittyy samalla tavalla kaikissa eläkelaitoksissa ja voi kasvattaa niiden vastuuelkaa korkeintaan yhdellä prosentilla tai pienentää sitä korkeintaan 20 prosentilla.

5.5 Vastuuelan tuottovaatimus

Pitkällä aikavälillä vastuuelalle on saatava vähintään tuotto, joka muodostuu TyEL:n laskupeerusteissa määritellyn perustekorona ja osakesijoitusten tuoton painotettuna keskiarvona jälkimmäisen painon ollessa 20 prosenttia. Jos sijoitusten tuotto jää pitkällä aikavälillä keskimääräistä alemmaksi, alenee yhtiön riskinottoa ja tuottovaatimuksen saavuttaminen vaikeutuu.

Perustekorko, joka kuvastaa sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuottoa, pohjautuu eläkelaitosten keskimääräiseen vakavaraisuusasteeseen. Täydennyskertoimen, eli perustekorona ja 3 prosentin rahastokorona erotuksen mukainen tuotto käytetään rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korottamiseen. Samoin mikäli osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuun määrä ylittää ylärajaksi asetetun määrän, yksi prosentti laskennassa käytettävästä vastuuelasta, ylite käytetään rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korotuksiin.

Vuonna 2018 Ilmarisen vastuuelalle laskettu kokonaistuottovaatimus oli 2,5 prosenttia, josta osaketuottosidonnaiseseen lisävakuutusvastuuseen sitoutunut tuotto oli -1,5 prosenttia. Muulle vastuuelalle hyvitetiin 4,0 prosentin mukainen tuotto.

5.6 Vastuuvelan rakenne ja kesto

Ilmarisen varsinaisen eläkevastuun (ml. LEL ja TaEL vastuuvelka sekä pl. osittamaton lisävakuutusvastuu ja osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu) arvioidaan kasvavan lähivuosina noin 4 prosenttia vuodessa. Vastuuvelasta karkeasti kolmannes on kestoaltaan alle 10 vuotta, kolmannes 10 - 20 vuotta ja kolmannes yli 20 vuotta.

Ilmarisen vastuuvelan rakenne tilinpäätöksessä oli seuraava:

	Tilinpäätös 31.12.2018		Tilinpäätös 31.12.2017	
	milj. e	%	milj. e	%
Vastaisten vanhuuseläkkeiden vastuu	18 704	50	14 347	49
Vastaisten työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	339	1	262	1
Alkaneiden vanhuuseläkkeiden vastuu	12 328	33	9 640	33
Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu	1 571	4	1 249	4
Tasausvastuu	4 500	12	3 654	13
Yhteensä (TyEL, muu kuin lisävakuutusvastuu)	37 442	100	29 152	100
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 044		3 160	
Ositettu lisävakuutusvastuu	119		120	
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-263		676	
TyEL-vakuutus yhteensä	40 342		33 108	
Muu kuin TyEL-vakuutuksen vastuuvelka	284		283	
Vastuuvelka yhteensä	40 626		33 391	

6 Sijoitusriskit ja niiden hallinta

6.1 Sijoitustoiminnan tavoitteet

Pitkällä aikavälillä sijoituksille on saatava vähintään vastuuvelalle hyvitetävä tuotto. Ilmarisen sijoitustoiminnan osalta riskinä on, että sijoitustuotot jäävät pitkällä aikavälillä jälkeen kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta, jolloin yhtiön vakavaraisuus heikkenee. Osaketuottosidonnaisen vastuuvelan osalta yhtiö voi vähentää riskiä sijoittamalla vastaavan osuuden sijoituksistaan osakkeisiin. Tältä osin yhtiön riskiksi jää sen oman osaketuoton poikkeaminen eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta.

6.2 Vakavaraisuuden hallinnan yhteys sijoitussuunnitteluun ja riskienhallintaan

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa, että Ilmarinen voi toteuttaa sijoitusstrategiaansa, kun otetaan huomioon epävarmuuden vaikutus tehtyihin oletuksiin ja asetettuihin tavoitteisiin. Ilmarisen vakavaraisuuden hallinta perustuu jatkuvaan riskien ja kokonaisvakavaraisuustarpeen arviointiin ja riskienhallintaan. Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa ratkaisevaa on riskien arvioinnin seurauksena sijoitussalkkuun tehtävät toimenpiteet. Niillä varmistetaan, ettei yhtiö joudu liian suurella todennäköisyydellä tilanteeseen, jossa se olisi pakotettu luopumaan pitkän tähtäimen sijoitusstrategiastaan turvatakseen vakavaraisuutensa lyhyellä aikavälillä.

Sijoitussalkun riskiprofiili saattaa muuttua nopeastikin esimerkiksi taloudellisten olosuhteiden muutosten seurauksena ja siksi sijoitussalkun riskitasoa on jatkuvasti verrattava Ilmarisen riskinsietokykyyn. Muutostekijöiden vaikutuksia arvioidaan Ilmarisessa sijoitussalkun lyhyen tähtäimen riskilaskennalla sekä sitä täydentävillä stressitesteillä ja pidemmän tähtäimen skenaarioilla.

Lainsäädännössä asetetut vähimmäispääomavaatimus, vakavaraisuusraja ja muut valvontarajat riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskinotosta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Riskihakuisempi sijoitustoiminta edellyttää suurempaa vakavaraisuuspääomaa.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on vakavaraisuuspääoman vakavaraisuusraja. Sen mitoituksen teoreettinen perusta on määritelty siten, että vuoden aikavälillä on korkeintaan 3 prosentin todennäköisyys sille, että yhtiön sijoitus- ja vakuutusriskeissä tapahtuisi vakavaraisuusrajaa suurempi tappio. Vakavaraisuusraja on kuitenkin aina vähintään 5 prosenttia sijoitusten käyvin arvoin lasketusta yhteismäärästä. Vakavaraisuusraja on sitä korkeampi, mitä riskillisempi sijoitusjakauma eläkelaitoksella on. Vakavaraisuusrajan laskennassa otetaan huomioon yhtiön toimintaan liittyvät riskit vakavaraisuuslaissa määritellyn riskiluokituksen mukaisesti. Kunkin sijoituksen osalta otetaan tällöin huomioon kaikki sijoituksen kohdistuvat olennaiset riskit. Vakavaraisuusrajaa laskettaessa kullekin riskiluokalle lasketaan riskiarvo ja odotettu tuotto sekä otetaan huomioon sijoitusten keskittymisestä aiheutuva riski. Lisäksi laskennassa otetaan huomioon riskiluokkien väliset riippuvuudet. Vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

6.3 Vakavaraisuuspääoma ja riskinottohalukkuus

Ilmarisen tulee huolehtia kyvystään maksaa yhtiön vastuulla olevat nykyiset ja tulevat eläkkeet, minkä vuoksi sijoitustoiminta on järjestettävä tuottavasti ja turvaavasti. Tuottava sijoittaminen edellyttää altistumista sijoitusriskeille, joita turvaavuusvaatimus rajoittaa.

Sijoitusstrategiaansa määrittäessään Ilmarinen joutuu tasapainottelemaan useiden samanaikaisten tavoitteiden välillä. Tavoitteita on asetettu paitsi pitkän aikavälin reaaliuotolle myös keskipitkän aikavälin vakavaraisuuskehitykselle ja jatkuvasti yhtiön tulee tietenkin pysyä riittävän vakavaraisena. Strategisen allokaation valinnassa pyritään löytämään parhaiten Ilmarisen tavoitteisiin vastaava strategia, joka samalla täyttää yhtiön vakavaraisuusvaatimukset riittäväällä varmuudella. Menestyksellisen sijoitustoiminnan edellytyksenä on, että riskinotto perustuu vallitseviin sijoitusmahdollisuuksiin, toisin sanoen markkinatilanteesta riippuvaan sijoitusriskin tuotto/riski -suhteeseen. Yhtiön hallitus päättää strategisesta allokaatiosta vähintään vuosittain.

Sijoitustoiminnan finanssiriskejä rajoittavat lakisääteiset vakavaraisuussäännökset ja Ilmarisen sisäinen limiittikehikko, jotka osaltaan pyrkivät varmistamaan sijoitussalkun riittävän hajautuksen ja likviditeetin. Käytännössä sijoitustoiminnan riskienhallintaprosessi tarkoittaa kuitenkin finanssiriskien jatkuvaa tunnistamista, analysointia ja riskienhallintatoimenpiteistä päättämistä.

Sijoitustoiminnan riskipuskurina toimii yhtiön vakavaraisuuspääoma, joka on yhtiön varojen ja vastuiden erotus. Vakavaraisuuspääoman tärkeimmät erät ovat yhtiön oma pääoma, osittamaton lisävakuutusvastuu ja sijoitusten arvostuserot. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvälille hyvitetävän koron, erotus kasvattaa vakavaraisuuspääomaa. Päinvastaisessa tilanteessa vakavaraisuuspääomaa puretaan tarvittava määrä.

Ilmarisen vakavaraisuuspääoma vuoden 2018 lopussa oli 8 918 miljoonaa euroa ja vakavaraisuusraja oli 5 592 miljoonaa euroa Vakavaraisuusasema eli vakavaraisuuspääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli siten 1,59. Ilmarisen vakavaraisuusaste eli eläkevarojen suhde vastuuvälkään oli 123,7 prosenttia. Vakavaraisuusaste kuvaa yhtiön riskinkantokykyä ja vakavaraisuusasema yhtiön ottamaa riskiä suhteessa riskinkantokykyyn.

6.4 Sijoitustoiminnan valtuudet, valvonta ja raportointi

Ilmarisen hallitus vahvistaa operatiivisessa sijoitustoiminnassa noudatettavat valtuudet vuosittain sijoitussuunnitelman yhteydessä. Sijoitusvaltuuksien puitteissa toimivan johdon on mahdollista poiketa strategisen allokation määrittelyä omaisuuslajien painoista. Sijoitustoiminnan riskin määrää seurataan tasehallintaryhmässä, jossa on edustajat sijoitustoiminnasta sekä talous-, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnasta. Ryhmä huomioi seurannassaan sijoitustoiminnalle asetetut vakuutustoiminnan vaatimukset ja tekee tarvittaessa ehdotuksen sijoitussuunnitelman tai sijoitusvaltuuksien muuttamisesta.

Operatiivisesti valittua riskitasoa sekä vakavaraisuustilannetta arvioidaan viikoittaisissa sijoitustoimikunnan kokouksissa, joissa myös riskienhallintatoiminnolla on edustus. Riippumaton riskienhallintatoiminto raportoi sijoitustoiminnan riskinoton rajojen noudattamisesta ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumisesta hallitukselle kuukausittain. Raportoidun tiedon oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä sillä, että sijoituspäätöksenteko- ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

6.5 Riskien arviointiin ja hallintaan liittyvät menetelmät

Markkinariski

Markkinariski syntyy finanssimarkkinoilla päivittäin muuttuvien hintojen ja arvojen seurauksena. Ilmarisen sijoitusomaisuuteen kohdistuvia markkinariskejä ovat osake-, korko-, korkoero-, kiinteistö-, valuutta-, hyödyke- ja volatilitteettiriskit. Markkinariskejä rajoitetaan asettamalla limiittejä tietyllä todennäköisyydellä syntyville maksimitappioille (niin sanottu Value at Risk -tunnusluku eli VaR). Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa on lisäksi otettava huomioon jatkuva mahdollisuus uusien riskitekijöiden ilmaantumiseen ja historiallisen aikasarja-aineiston perusteella tehtävän riskilaskennan rajoittunut näkökulma. Edellä mainituista syistä finanssirikianalyysiä on jatkuvasti täydennettävä stressitesteillä ja laatimalla skenaarioanalyysyjä sijoitussalkun koostumuksesta tehtävien toimenpiteiden tueksi.

Markkinamuutosten vaikutuksia Ilmarisen vakavaraisuuteen on havainnollistettu alla olevassa taulukossa. Osakekurssien 10 prosentin laskun yhteydessä on muiden omaisuuslajien odotettu muuttuvan niiden ja osakkeiden välisten historiallisten riippuvuuksien mukaisesti. Lisäksi on tarkasteltu tilannetta, jossa kiinteistöjen käypiä arvoja on laskettu 10 prosentilla ja samalla muiden omaisuuslajien käyvät arvot on pidetty muuttumattomina.

	Osakekurssien muutos -10 %	Kiinteistöjen käypä arvo -10 %
Vaikutus		
- vakavaraisuuspääomaan (milj.e)	-1 801,0	-624,6
- vakavaraisuusasemaan	-0,20	-0,12
- tuotto prosenttiin (prosenttiyks.)	-5,4 %	-1,4 %
- vakavaraisuusasteeseen (prosenttiyks.)	-4,5 %	-1,7 %

Kun lähtökohdaksi otetaan sijoitukset hetkellä 31.12.2018, oli 2,5 prosentin todennäköisyys sille, että sijoitusten arvossa olisi kuukauden aikavälillä tapahtunut 2 576 miljoonan euron tai sitä suurempi alenema. Tämä VaR-tunnusluku oli 5,6 prosenttia vuodenvaihteen sijoitusten määrästä ja 28,9 prosenttia vakavaraisuuspääomasta. Toteutuessaan tällainen tapahtuma olisi alentanut vakavaraisuusasteen 118,9 prosenttiin.

Luottoriski

Ilmarisen toimintaan liittyvät luottoriskit syntyvät suorasta luotonannosta sekä joukkolainojen ja OTC-johdannaisten vastapuoliriskeistä.

Suorassa luotonannossa ensisijainen luottoriskin hallintakeino on yritysanalyysi ja yrityksen tulevaisuuden maksukykyyn suhteutettu luotonanto. Lisäksi riskiä hallitaan vakuusjärjestelyin.

Vastapuoliriskiä hallitaan joukkolainojen osalta liikkeellelaskijan luottokelpoisuusanalyysillä sekä rajoittamalla joukkolainojen yhteenlaskettuja sijoituksia luottoluokittain ja yksittäisen liikkeellelaskijan osuutta joukkolainasijoituksista.

OTC-johdannaisten vastapuoliriskiä hallitaan vakuuksilla. Vakioimattomiin johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä hallitaan myös käyttämällä kaikkien osapuolten kanssa kansainvälisiä standardisopimuksia, jotka ovat ISDA:n (International Swaps and Derivatives Association) hyväksymiä.

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriski on Ilmarisen vastuisiin nähden ongelmitta hallittavissa, sillä eläkemeno on varsin tarkoin ennustettavissa ja varallisuudesta yli 61 prosenttia on likvideissä arvopaperisijoituksissa. Sijoitusinstrumenttien heikosta vaihdettavuudesta johtuvaa lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan suhteuttamalla omaa sijoitettua määrää markkinoiden keskimääräiseen päivävaihtoon sijoituskohteittain.

6.6 Sijoitussalkun jakauma omaisuuslajeittain

Ilmarisen sijoitusvarallisuuden jakautuminen pääomaisuusluokkiin 31.12.2018 sekä näiden sijoitusten tuotot on esitetty liitetieto-osiossa Tunnusluvut ja analyysit. Alla oleva taulukko noudattaa työeläkelaitosten yhdessä sopimaa tapaa kuvata sijoitusten tuottoja ja riskiä.

	Perusjakauma käyvin arvoin, milj. e	Riskijakauma käyvin arvoin, milj. e	Tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	Volatili- teetti, %
Korkosijoitukset	17 361	14 035	0,0	
Lainasaamiset	954	954	3,4	
Joukkovelkakirjalainat	14 695	3 652	-0,3	1,6
- Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	5 101	4 209	-1,5	
- Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	9 594	-557	0,4	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1 712	9 429	1,3	
Osakesijoitukset	19 692	19 632	-3,6	
Noteeratut osakkeet	14 997	14 937	-9,7	8,9
Pääomasijoitukset	3 752	3 752	18,0	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	942	942	28,8	
Kiinteistösijoitukset	6 096	6 113	6,0	
Suorat kiinteistösijoitukset	5 508	5 508	5,3	
Kiinteistörahastot ja yhteissijoitukset	588	606	11,8	
Muut sijoitukset	2 875	6 425	-10,1	
Hedge-rahastosijoitukset	2 000	2 000	2,9	3,9
Hyödykesijoitukset	20	100	-	
Muut sijoitukset	855	4 325	-26,6	
Sijoitukset yhteensä, %	100	100		
Johdannaisten vaikutus, %	0	0		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, %	100	100		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä, milj. €	46 024	46 024		3,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %			-1,4	

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio 31.12.2018 oli 0,3 (0,4) wotta.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty noteerattujen osakkeiden jakauma maantieteellisin alueittain sekä joukkolainasijoitusten jakauma luottoluokittain. Lainakanta on esitetty vakuusluokittain ja kiinteistösijoitusten jakauma kohdeluokittain.

	Noteerattujen osakesijoitusten jakauma				Joukkolainojen ml. korkorahastot		
	meur	Osuus,	Osuus,		meur	Osuus,	Osuus,
	2018	2018	2017		2018	2018	2017
Suomi	4 024	27	24	AAA	1 973	14	21
USA	3 303	22	21	AA	956	7	6
Japani	762	5	7	A	1 642	11	9
Muut kehittyneet markkinat	4 902	33	36	BBB	3 109	22	25
Kiina	706	5	4	BB tai huonompi	4 927	34	30
Kehittyvät markkinat pl. Kiina	1 301	9	8	Ei luokiteltu	1 697	12	8

Lainakantajajakauma vakuuksittain		
milj. e	2018	2017
Reaalivakuudelliset lainat	565,6	596,2
Lainat, jossa on takaus	154,1	133,8
Lainat takaajayhteisöille	0,0	0,6
Vakuudettomat	184,4	96,3
Korkosaamiset	5,2	6,2
Yhteensä	909,2	833,1

Kiinteistösijoitusten rakenne	meur	Osuus, %	Osuus, %
	2018	2018	2017
Asuinkiinteistöt	1013	17	17
Toimistokiinteistöt	1134	19	20
Liikekiinteistöt	480	8	7
Hotellit	430	7	8
Varastokiinteistöt	256	4	5
Muut	382	6	6
Hallintayhteisöt, kotimaiset	514	8	8
Hallintayhteisöt, ulkomaiset	1301	21	21
Kiinteistörahastot	589	10	8

Kiinteistökannan käyttöaste (pl. saneerauskohteet) oli 93,3 (93,7) prosenttia.

7 Operatiiviset riskit ja niiden hallinta

Operatiivisia riskejä liittyy kaikkeen toimintaan, eikä niiltä voida koskaan täysin suojautua. Näitä riskejä pyritään rajoittamaan taloudellisesti järkevin keinoin. Operatiiviset riskit sisältävät myös oikeudelliset riskit sekä säännösten ja eettisten periaatteiden noudattamiseen liittyvät compliance-riskit.

Pääosaa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan liiketoimintayksiköiden normaalin toiminnan johtamisen osana. Tästä vastaa kunkin yksikön esimies. Tavoitteena on, että

yksiköiden toiminta on huolellista, laadukasta, taloudellista ja tehokasta. Merkittävien operatiivisten riskien hallinnasta on huolehdittu muun muassa henkilöstön osaamisen varmistamisella sekä erilaisilla tietotekniikkaan ja toimintatapoihin liittyvillä keinoilla, kuten varajärjestelmillä ja -tietoliikenneyhteyksillä, prosessien dokumentoinnilla, vertailutietojen käytöllä sekä seuranta-menettelyillä.

Vuonna 2018 yksi operatiivisten riskien hallinnan pääpainopistealueena oli Ilmarisen ja Eteran onnistuneen integraation sekä tavoiteltujen synergiaetujen varmistaminen. Erilaiset muutos-hallinta- ja johtamismenettelyt sekä tehostetut riskien seurantakäytännöt ovat olleet yhdistymiseen liittyvien operatiivisten riskien keskeisiä hallintamekanismeja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeinen osa on riskien kartoittaminen. Tämä pitää sisällään sekä riskien tunnistamisen ja arvioinnin että kontrolli- ja hallintatoimenpiteiden riittävyyden varmistamisen. Ilmarisen toiminnot kartoittavat omaan toimintaansa liittyvät operatiiviset riskit kerran vuodessa toiminnan suunnittelun yhteydessä sekä lisäksi merkittävien toiminnan muutosten yhteydessä vakioidulla mallilla. Pääosa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan toimintojen normaalin sisäisen valvonnan ja johtamisen osana. Prosessi- ja tietotekniikkariskit muodostavat keskeiset riskialueet Ilmarisen toiminnassa. Yhtiön perustehtävän hoitamisen kannalta vahingollisimpia operatiivisia riskejä ovat virheet ja häiriöt, jotka toteutuessaan vaarantaisivat eläkkeiden oikeellisuuden tai oikea-aikaisen maksamisen.

Ilmarisen hallituksen vahvistaman riskienhallintajärjestelmän toimintaperiaatteiden mukaisesti kaikki Ilmarisen liiketoimintalinjat ja tukitoiminnot raportoivat toimintaansa liittyvistä operatiivisista riskitapahtumista, eli toteutuneista operatiivisista riskeistä ja läheltä piti -tilanteista. Riskitapahtumat kirjataan Ilmarisessa yhdenmukaisella mallilla operatiivisten riskien seuranta- ja raportointijärjestelmään, joka mahdollistaa muun muassa ajantasaisen operatiivisia riskejä koskevan tiedon seurannan sekä hyödyntämisen toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Ilmarisella on lakisääteinen varautumisvelvoite, mikä edellyttää yhtiöltä varautumista toiminnan vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Varautumisen tarkoituksena on varmistaa yhtiön liiketoiminnan jatkuminen erityyppisissä häiriötilanteissa ja -olosuhteissa ja rajoittaa näiden aiheuttamia haittavaikutuksia. Ilmarisessa on laadittu toiminnan jatkuvuutta varmistavat ja häiriötilanteiden toimintaa ohjaavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta seurataan ja ylläpidetään vuosittain.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

2018

KONSERNIN TASE 31.12.		2018		2017	
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	13				
Aineettomat oikeudet		9 904 643,58		11 000 121,46	
Muut aineettomat hyödykkeet		24 824 637,60		22 932 771,76	
Konserniliikearvo		12 417 236,65		0,00	
Ennakkomaksut		10 545 789,03	57 692 306,86	529 254,96	34 462 148,18
Sijoitukset	6				
Kiinteistösijoitukset	8				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		3 549 539 576,05		2 670 525 242,28	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		680 142 924,82	4 229 682 500,87	510 606 525,32	3 181 131 767,60
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä					
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	9	158 013 793,35		88 846 129,80	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		122 141 113,33	280 154 906,68	131 768 721,33	220 614 851,13
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	10	23 639 730 901,76		18 526 060 783,69	
Rahoitusmarkkinavälineet		10 435 891 306,82		10 902 852 736,18	
Kiinnelainasaamiset		403 827 478,22		388 957 557,48	
Muut lainasaamiset	12	391 257 477,44		306 567 804,32	
Talletukset		70 152 481,80	34 940 859 646,04	0,00	30 124 438 881,67
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		283 279 541,16		858 499 133,08	
Muut saamiset	14	4 015 982 850,22	4 299 262 391,38	7 537 196 911,52	8 395 696 044,60
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet	13				
Koneet ja kalusto		2 401 541,60		1 926 189,92	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 776 767,63	4 178 309,23	1 705 184,26	3 631 374,18
Rahat ja pankkisaamiset			1 266 283 314,27		399 700 871,75
Siirtosaamiset	15				
Korot ja vuokrat		194 615 333,84		164 105 265,93	
Muut siirtosaamiset		75 357 663,51	269 972 997,35	49 226 710,25	213 331 976,18
Vastaavaa yhteensä			45 348 086 372,67		42 573 007 915,29

KONSERNIN TASE 31.12.		2018		2017	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	<u>16</u>				
Pohjarahasto		22 994 653,31		22 994 653,31	
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		86 042 280,43		80 888 855,87	
Sidotun pääoman rahasto		5 112 000,00			
Muut rahastot		584 855,91		584 855,11	
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		-103 451 083,92		-115 420 889,36	
Tilikauden voitto (tappio)		-23 324 786,28	-12 042 080,55	-36 734 989,09	-47 687 514,16
Vähemmistöosuudet			12 175 668,20		6 953 935,77
Vakuutustekninen vastuuelka	<u>17</u>				
Vakuutusmaksuvastuu		21 968 259 856,00		18 583 107 225,00	
Korvausvastuu		18 657 417 551,00	40 625 677 407,00	14 807 745 423,00	33 390 852 648,00
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		48 649 834,43		757 356 922,58	
Muut velat	<u>18</u>	4 275 402 441,42	4 324 052 275,85	8 071 020 265,49	8 828 377 188,07
Siirtovelat	<u>19</u>		398 223 102,17		394 511 657,60
Vastattavaa yhteensä			45 348 086 372,67		42 573 007 915,28

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta		-23 943 688,27	-37 083 115,85
Oikaisut			
Vuoteen Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos		1 406 623 035,00	1 932 189 413,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset		1 385 365 908,41	1 165 843 987,89
Suunnitelman mukaiset poistot		77 193 692,27	67 911 109,82
Muut oikaisut		-1 114 324 718,07	-1 516 006 119,80
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta		1 730 914 229,34	1 612 855 275,06
Käyttöpääoman muutos:			
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)		4 257 766 396,03	-3 281 985 884,34
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		-4 572 409 543,95	3 197 217 043,99
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		1 416 271 081,42	1 528 086 434,71
Maksetut välittömät verot		-13 469 579,61	-11 147 610,39
Liiketoiminnan rahavirta		1 402 801 501,81	1 516 938 824,33
Investointien rahavirta			
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)		-25 130 464 909,80	-24 104 410 001,66
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)		23 873 050 444,16	21 940 372 748,84
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)		-9 550 738,54	-4 379 309,25
Investointien rahavirta		-1 266 965 204,18	-2 168 416 562,07
Rahoituksen rahavirta			
Muu voitonjako		-45 600,00	-96 964,00
Rahoituksen rahavirta		-45 600,00	-96 964,00
Rahavarojen muutos		135 790 697,63	-651 574 701,74
Rahavarat tilikauden alussa		399 700 871,75	1 050 893 611,51
Sulautumisen osuus		730 791 744,89	
Rahavarat tilikauden lopussa		1 266 283 314,27	399 700 871,75

1. KONSERNIN VAKUUTUSMAKSUTULO		2018		2017	
Ensivakuutus					
TyEL:n mukainen eläkevakuutus					
Työnantajan osuus	3 680 580 356,24			2 923 410 282,55	
Työntekijän osuus	1 369 827 722,00	5 050 408 078,24		1 081 045 088,00	4 004 455 370,55
YEL:n mukainen vakuutus		384 280 024,18	5 434 688 102,42		343 025 998,17
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu			-24 823 708,74		
Vakuutusmaksutulo			5 409 864 393,68		4 347 481 368,72
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät					
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista					
TyEL	-15 596 246,62			-7 599 415,12	
YEL	-3 394 643,11		-18 990 889,73	-2 160 394,95	-9 759 810,07

2. KONSERNIN MAKSETUT KORVAUKSET		2018		2017	
Ensivakuutus					
Maksettu eläkkeensaajille					
TyEL:n mukainen perusvakuutus	5 734 347 846,31			4 401 082 190,45	
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	54 659 083,79			55 600 412,41	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	400 144 678,22			397 691 195,61	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 640 223,20	6 190 791 831,52		1 644 508,17	4 856 018 306,64
Maksettu / saatu kustannustenjakokorvauksia					
TyEL-eläkkeet	-267 948 499,49			84 402 580,41	
YEL-eläkkeet	33 797 050,47			9 284 052,59	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-154 626 382,51			-167 434 745,91	
YEL:n valtion osuus	-88 882 431,88			-59 564 426,85	
VEKL:n valtion korvaus	-1 468 480,36	-479 128 743,77	5 711 663 087,75	-915 796,78	-134 228 336,54
Korvaustoiminnon hoitokulut			56 466 710,82		35 254 332,39
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut			5 720 111,04		4 971 887,03
Maksetut korvaukset yhteensä			5 773 849 909,61		4 762 016 189,52

3. KONSERNIN SIOJITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		2018		2017	
Sijoitustoiminnan tuotot					
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	2 241 375,58			-1 053 535,00	
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyhtiöiltä	107 442,50			29 853,36	
Korkotuotot muilta omistusyhteisyhtiöiltä	4 496 794,41	6 845 612,49		4 800 291,11	3 776 609,47
Tuotot kiinteistösijoituksista					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-14 524 072,09			-50 368 376,88	
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	1 786 748,58			11 673,00	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	35 126 435,17			24 192 801,70	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	248 722 691,11	271 111 802,77		203 447 329,13	177 283 426,95
Tuotot muista sijoituksista					
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	423 320 160,28			413 449 331,55	
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	434 878 358,79			383 985 179,81	
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	2 931 138 146,84	3 789 336 665,91		3 969 490 138,89	4 766 924 650,25
Yhteensä		4 067 294 081,17			4 947 984 686,67
Arvon alentumisten palautukset		690 756 147,25			122 670 712,42
Myyntivoitot		16 352 842 087,37			16 334 022 596,93
Yhteensä		21 110 892 315,78			21 404 677 996,02
Sijoitustoiminnan kulut					
Kulut kiinteistösijoituksista					
Kulut muista sijoituksista					
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut					
Muille kuin saman konsernin yrityksille	-392 069 133,26	-392 069 133,26		-239 131 520,11	-239 131 520,11
Yhteensä		-3 236 448 621,63			-2 807 699 239,10
Arvon alentumiset ja poistot					
Arvon alentumiset	-2 076 122 055,66			-1 288 514 700,31	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-66 998 504,44	-2 143 120 560,10		-61 386 347,87	-1 349 901 048,18
Myyntitappiot		-15 224 468 786,68			-14 806 868 866,74
Yhteensä		-20 604 037 968,40			-18 964 469 154,01
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua					
		506 854 347,38			2 440 208 842,01
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa					
		506 854 347,38			2 440 208 842,01

4. KONSERNIN LIIKEKULUERITTELYT	2018		2017	
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	56 466 710,82		35 254 332,39	
Työkyvyttömyysriskin hallinnasta aiheutuneet kulut	5 720 111,04	62 186 821,86	4 971 887,03	40 226 219,42
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	1 401 098,47		1 518 288,27	
Muut vakuutusten hankintamenot	15 727 246,33	17 128 344,80	12 955 907,27	14 474 195,54
Vakuutusten hoitokulut		53 584 211,36		41 621 312,51
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	9 426 294,53		8 453 154,56	
Oikeushallintomaksu	1 224 118,71		1 053 572,77	
Finanssivalvonnan valvontamaksu	1 091 659,42	11 742 072,66	835 897,12	10 342 624,45
Muut hallintokulut		21 228 666,36		18 238 859,71
Liikekulut yhteensä		103 683 295,18		84 676 992,21
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	3 853 710,71		2 682 960,50	
Kulut muista sijoituksista	24 398 494,72	28 252 205,43	23 415 045,02	26 098 005,52
Kokonaisliikekulut yhteensä		194 122 322,48		151 001 217,15

5. KONSERNIN HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	2018	2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	58 186 403,02	42 742 962,35
Eläkekulut	10 990 010,08	8 705 327,76
Muut henkilösivukulut	2 070 136,78	2 009 578,58
Varausten muutos	-4 641 051,78	-1 827 290,86
Yhteensä	66 605 498,10	51 630 577,83
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtajat	799 949,05	827 751,06
Toimitusjohtajan sijainen	360 281,61	282 542,33
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	474 999,96	405 336,31
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	121 211,84	108 710,71
Yhteensä	1 756 442,46	1 624 340,41
Johdon eläkesitoumukset		
Ilmarisen toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtajat ovat vakuutettu lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella sijoitussidonnaisella lisäeläkevakuutuksella, joka on maksuperusteinen.		
Lisäeläkevakuutuksen vanhuuseläkkeeseen oikeuttava ikä on 1.3.2018 alkaen 65 vuotta tai TyEL:n 11 §:n 2 mom. mukainen alin vanhuuseläkeikä sen ollessa mainittua ikää alempi 1.3.2018 lukien (28.2.2018 asti eläkeikä oli 63 vuotta).		
Lisäeläkevakuutuksen vuosimaksu on 20 prosenttia vakuutetun lakisääteisen eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista.		
Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksut vuonna 2018 olivat yhteensä 197 813,85 €.		
Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioista on maksettu lakisääteinen työeläkevakuutusmaksu.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	713	577
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	410 536,12	347 469,60
Veroneuvonta	35 870,87	19 235,88
Muut palvelut	57 222,26	335 640,20

Ilmarinen ei ole ostanut tilintarkastusyhteisöltään EU:n tilintarkastusasetuksen (art. 5) listaamia muita kiellettyjä palveluita.

6. KONSERNIN SIIJOITUKSET 31.12.		2018			2017		
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	
Kiinteistösijoitukset							
Kiinteistöt	2 572 772 940,01	2 582 170 979,01	3 836 381 608,97	2 057 936 328,03	2 067 334 367,02	3 237 119 962,71	
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	896 247 500,54	896 247 500,54	1 175 776 788,71	592 489 581,42	592 489 581,42	726 841 554,07	
Muut kiinteistöosakkeet	71 121 096,50	71 121 096,50	72 372 636,43	10 701 293,84	10 701 293,84	11 038 573,88	
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	680 142 924,82	680 142 924,82	680 619 115,59	510 606 525,32	510 606 525,32	510 606 525,32	
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä							
Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä	158 013 793,35	158 013 793,35	298 616 096,25	88 846 129,80	88 846 129,80	121 556 182,74	
Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyhteisöissä							
Lainasaamiset	122 141 113,33	122 141 113,33	122 141 113,33	131 768 721,33	131 768 721,33	131 768 721,33	
Muut sijoitukset							
Osakkeet ja osuudet	23 639 730 901,76	23 639 730 901,76	26 944 173 624,23	18 526 060 783,69	18 526 060 783,69	22 470 779 304,96	
Rahoitusmarkkinavälineet	10 435 891 306,82	10 435 891 306,82	10 511 945 315,53	10 902 852 736,18	10 902 852 736,18	11 091 268 341,39	
Kiinnelainasaamiset	403 827 478,22	403 827 478,22	403 827 478,22	388 957 557,48	388 957 557,48	388 957 557,48	
Muut lainasaamiset	391 257 477,44	391 257 477,44	391 257 477,44	306 567 804,32	306 567 804,32	306 567 804,32	
Talletukset	70 152 481,80	70 152 481,80	70 152 481,80	0,00	0,00	0,00	
	39 441 299 014,59	39 450 697 053,59	44 507 263 736,50	33 516 787 461,41	33 526 185 500,40	38 996 504 528,20	
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: Korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua			-16 151 809,03			-28 705 313,84	
Kirjanpitoarvo sisältää Muita arvonkorotuksia			9 398 039,00			9 398 038,99	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			5 056 566 682,91			5 470 319 027,80	

7. KONSERNIN SIIJOITUKSET 31.12.	2018		2017	
JOHDANNAISTEN KIRJANPITOARVO, KÄYPÄARVO JA ARVOSTUSERO	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero				
Muut saamiset				
Johdannaisten hintaero	132 474 165,46	0,00	42 080 609,47	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	1 341 049 613,58	1 742 814 653,23	1 355 177 790,32	1 685 657 402,13
Muut velat				
Johdannaisten hintaero	-199 508 204,97	0,00	-129 168 323,62	0,00
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-839 696 597,34	-626 472 579,78	-747 675 835,63	-531 356 292,72
Muut siirtosaamiset ja -velat				
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset	-223 211 586,28	5 746 190,59	-279 786 721,19	9 389 436,49
Kirjanpitoarvo ja käypäarvo yhteensä	211 107 390,45	1 122 088 264,04	240 627 519,35	1 163 690 545,90
Arvostusero yhteensä		910 980 873,59		923 063 026,55
LYHYEKSIMYNTIEN KIRJANPITOARVO, KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Lyhyeksimyntien käypä arvo ja arvostusero				
Muut velat				
Velat myydyistä osakelainoista	-3 411 532,10	-3 305 183,75	-70 506 530,64	-69 817 647,08
Arvostusero yhteensä		106 348,35		688 883,56

8. KONSERNIN KIINTEISTÖSIJOITUKSET 31.12.**2018**

	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	3 370 219 389,13	532 677 882,45
Sulautumisen osuus	630 683 617,72	62 979 045,26
Lisäykset	460 494 564,79	110 233 915,53
Vähennykset	-161 053 557,82	-15 902 247,65
Hankintameno 31.12.	4 300 344 013,82	689 988 595,59
Kertyneet poistot 1.1.	-653 657 634,01	
Sulautumisen osuus	-19 167 260,72	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	37 070 161,68	
Tilikauden poistot	-65 679 609,73	
Kertyneet poistot 31.12.	-701 434 342,78	
Arvonalentumiset 1.1.	-59 639 249,98	-22 071 357,13
Sulautumisen osuus	-4 503 953,76	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	19 619 471,55	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-32 679 959,05	0,00
Arvonalentumisten palautukset	14 230 859,10	12 225 686,36
Arvonalentumiset 31.12.	-62 972 832,14	-9 845 670,77
Arvonkorotukset 1.1.	13 602 737,15	
Arvonkorotukset 31.12.	13 602 737,15	
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 549 539 576,05	680 142 924,82
Osakkuusyritysten jäljellä oleva konserniaktiiva 31.12.2018	55 265 806,29	
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	34 885 790,65	
Kirjanpitoarvo	34 885 790,65	
Käypä arvo	48 936 436,71	

9. KONSERNIN SJOITUKSET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ		2018
Muutokset otsikon mukaisissa taseryhmissä:		Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä
Hankintamenot 1.1.		88 846 129,80
Sulautumisen osuus		64 134 399,83
Lisäykset		19 812 370,79
Vähennykset		-11 337 655,92
Hankintameno 31.12.		161 455 244,50
Sulautumisen osuus		-3 441 450,78
Tilikauden arvonalentumiset		-0,37
Arvonalentumiset 31.12.		-3 441 451,15
Kirjanpitoarvo 31.12.		158 013 793,35

10. KONSERNIN SIIJITUKSET OMISTUSYHTIYTYKSISSÄ

1/2

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Kotipaikka	Osuus osakkeista / äänistä, %
Kiinteistöosakkeet		
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt (206 kpl) lueteltu konsernin liitetiedoissa		
Muut		
Metsäraha II Ky	Helsinki	100,00 / 100,00
Metsämassi Oy	Helsinki	100,00 / 100,00
Tietollmarinen Oy	Helsinki	30,00 / 70,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyksissä		
Kiinteistöosakkeet		
AD Office Holding Sarl	Luxemburg	50,00 / 50,00 (1)
Antilooppi GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Management Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Antilooppi Ky	Helsinki	50,00 / 00,00
Asunto Oy Eerikinkatu 43	Helsinki	24,32 / 24,32
Asunto Oy Espoon Jousi	Espoo	33,70 / 33,70
Asunto Oy Espoon Kaari	Espoo	32,76 / 32,76
Asunto Oy Espoon Sellonhuippu	Espoo	25,50 / 25,50
Asunto Oy Helsingin Kipparin Klaava	Helsinki	28,80 / 28,80
Asunto Oy Helsingin Strömbergintie 8	Helsinki	22,50 / 22,50
Asunto Oy Jyväskylän Assistentti	Jyväskylä	25,61 / 25,61
Asunto Oy Jyväskylän Dosentti	Jyväskylä	40,29 / 40,29
Asunto Oy Olarin Capella, Espoo	Espoo	32,90 / 32,90
Asunto Oy Rovaniemen Lapinneito	Rovaniemi	25,53 / 25,53
Asunto Oy Rovaniemen Pohjanseniorit	Rovaniemi	44,50 / 44,50
Asunto Oy Ruoholahdenkatu 24	Helsinki	20,41 / 20,41
Asunto Oy Turun Waitter	Turku	29,13 / 29,13
Asunto Oy Vantaan Kiltterinmetsä	Vantaa	33,54 / 33,54
BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00 / 49,00
Central Post I BV	Amsterdam	50,00 / 50,00 (1)
CFI Fund Management I Oy	Helsinki	49,00 / 49,00
Cloud Office Holding BV	Amsterdam	49,00 / 49,00
Col REO Victoria Office A S.a.r.l.	Luxemburg	49,00 / 49,00
EN Properties GP Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
EN Properties I KY	Helsinki	89,29 / 00,00
Herbert Park ICAV	Dublin	36,30 / 36,30 (1)
HL Covent Garden Comm. V. (HL Covent Garden)	Bryssel	94,97 / 00,00
HL Covent Garden Management N.V. (HL Covent Garden Management)	Bryssel	0,05 / 47,60
Hypo Fund Management I Oy	Helsinki	43,00 / 43,00
Hypo Fund Management II Oy	Helsinki	49,00 / 49,00
ILMA Sarl	Senningerberg	49,50 / 49,50
Kauppakeskus REDi GP Oy	Helsinki	32,26 / 32,26
KSK Parking I Ky	Helsinki	32,07 / 0,00
KSK Redi Ky	Espoo	32,07 / 0,00
Redi Parkki GP Oy	Helsinki	32,26 / 32,26
Kiinteistö Oy Espoon Anna Sahlsténin katu 11 B	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Espoon Runoratsunkatu 9	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Helsingin Ajomiehentie 1	Helsinki	49,95 / 49,95
Kiinteistö Oy Kauppakeskus Sello	Espoo	25,50 / 25,50
Kiinteistö Oy Kemin Portti	Kemi	23,87 / 23,87
Kiinteistö Oy Kipparipari	Helsinki	48,80 / 48,80
Kiinteistö Oy Kluuvin Pysäköinti	Helsinki	38,61 / 38,61
Kiinteistö Oy Kolarin Ylläs Villas 1	Kolari	20,00 / 20,00
Kiinteistö Oy Päivöntori	Varkaus	33,00 / 33,00
Kiinteistö Oy Runoratsun Pysäköinti	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Selloparkki	Espoo	25,50 / 25,50
Kiinteistö Oy Toholammin Liikekulma	Toholampi	23,70 / 23,70
Kiinteistö Oy Uusi Espoon Perkkäantalo	Espoo	33,33 / 33,33
Kiinteistö Oy Viherlaakson Ostokeskus	Espoo	29,96 / 29,96
Lappeenrannan Villimiehen Vitonen Oy	Lappeenranta	50,00 / 50,00
Leppävaaran Hotelliikiinteistö Oy	Espoo	25,50 / 25,50
Mercada Oy	Helsinki	33,33 / 33,33
New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00 / 49,00
PH Buildings C.V.	Amsterdam	99,99 / 0,00
PH Buildings B.V.	Amsterdam	50,00 / 50,00
Porin Puuvilla Oy	Pori	50,00 / 50,00
PP Property Management Oy	Pori	49,00 / 49,00
Russia Invest BV	Amsterdam	40,31 / 40,31
Sipoonranta Oy	Sipoo	24,99 / 24,99
SNI EURO Partnership I SCS	Senningerberg	49,90 / 49,90 (1)
SNI EURO Partnership II SCS	Senningerberg	49,90 / 49,90 (1)
SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90 / 49,90
Spektri Kiinteistöt GP Oy	Helsinki	31,86 / 31,86
Spektri Kiinteistöt Ky	Helsinki	31,84 / 0,00
Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 / 50,00 (2)
Tamina Homes Common share	Delaware	99,98 / 00,00
Tamina Homes Voting share	Delaware	40,00 / 40,00
Tripla Mall GP Oy	Helsinki	38,75 / 38,75
Tripla Mall Ky	Helsinki	38,75 / 0,00
Wiggum Sari	Munzbach	49,00 / 49,00
World Trade Center Helsinki Oy	Helsinki	50,00 / 50,00

1) Hankinnat vuonna 2018

2) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistusosuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin on yhdistelty 100 %

10. KONSERNIN SIIJOITUKSET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ

1/2

Muut

Arek Oy	Helsinki	24,26 / 24,26
ET-Hoivakiinteistöt Oy	Helsinki	40,00 / 40,00
The Forest Company Limited (A shares)	St. Peter Port	50,14 / 50,14
The Forest Company Limited (Ordinary shares)	St. Peter Port	7,52 / 7,52
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00 / 33,00
Navidom Oy	Espoo	25,00 / 25,00
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	Hämeenlinna	48,45 / 0,00
SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Esko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Suula Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00 / 50,00
Tornator Oyj	Imatra	23,13 / 23,13

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut			
Ahlstrom-Munksjö Oyj	3,33	35 772 570,43	46 303 167,12
Alma Media Oyj	2,64	11 625 687,30	11 625 687,30
Altia Oyj	3,01	7 716 047,00	7 716 047,00
Amer Sports Oyj	2,79	62 977 398,77	124 959 450,00
Asiakastieto Group Oyj	0,94	3 766 433,97	5 519 748,00
Aspo Oyj	3,18	6 816 154,60	7 945 367,44
Basware Oyj	4,11	12 169 234,15	23 262 495,30
Bittium Oyj	3,63	4 105 784,74	9 879 550,98
CapMan Oyj	7,11	14 237 969,09	15 382 690,05
Cargotec Oyj	1,53	26 232 679,14	26 232 679,14
Caverion Oyj	2,89	20 401 500,00	20 401 500,00
Citycon Oyj	7,13	102 632 113,82	102 632 113,82
Consti Yhtiöt Oyj	9,93	4 292 480,50	4 292 480,50
Cramo Oyj	2,95	19 666 886,40	19 666 886,40
Detection Technology Oyj	3,85	2 703 520,00	9 057 900,00
Digia Oyj	14,59	6 455 204,98	11 151 405,90
DNA Oyj	3,87	48 092 559,72	87 312 704,68
Efecte Oyj	5,00	1 122 908,74	1 122 908,74
Elisa Oyj	1,77	86 125 345,82	106 901 194,53
Enersense International Oyj	4,62	854 012,50	854 012,50
Evli Pankki Oyj	0,73	1 162 991,25	1 250 861,70
Exel Composites Oyj	2,88	1 374 359,33	1 374 359,33
Finnair Oyj	1,52	9 522 592,53	13 731 700,00
Fiskars Oyj Abp	1,34	13 817 423,55	16 502 087,84
Fortum Oyj	1,01	150 473 335,40	170 380 290,00
F-Secure Oyj	2,71	9 891 768,70	9 891 768,70
Glaston Oyj Abp	7,15	3 734 298,37	5 357 580,79
Gofore Oyj	6,65	5 554 914,34	7 070 306,11
Harvia Oyj	1,73	1 633 532,89	1 740 254,21
Herantis Pharma Oyj	4,83	1 140 960,00	1 140 960,00
Huhtamäki Oyj	2,34	58 305 806,92	68 014 800,00
Ilkka-Yhtymä Oyj	2,38	2 081 560,39	2 152 953,50
Incap Oyj	5,32	871 154,19	1 672 617,60
Innofactor Oyj	4,97	641 700,00	641 700,00
Kamux Oyj	4,09	8 918 844,48	8 918 844,48
Kemira Oyj	2,07	31 522 200,00	31 522 200,00
Kesko Oyj	2,08	72 139 433,08	95 786 431,88
Kojamo Oyj	13,09	29 004 650,36	263 727 830,45
Kone Oyj	0,86	124 671 694,49	188 230 595,50
Konecranes Abp	2,81	58 343 100,00	58 343 100,00
Kotipizza Group Oyj	1,02	576 485,00	1 482 000,00
Lassila & Tikanoja Oyj	2,41	10 207 723,61	13 910 359,68
Lehto Group Oyj	2,15	5 316 607,80	5 316 607,80
Marimekko Oyj	2,66	2 383 905,92	4 480 715,20
Martela Oyj	8,07	992 784,00	992 784,00
Metso Oyj	2,70	91 592 987,20	91 592 987,20
Metsä Board Oyj	2,44	41 478 064,25	47 914 286,20
Neste Oyj	1,59	143 622 755,79	274 033 334,40
Next Games Oyj	2,95	552 778,69	552 778,69
Nixu Oyj	2,55	812 697,60	1 403 750,40
NoHo Partners Oyj	2,09	3 289 276,53	3 404 900,00
Nokia Oyj	0,65	178 050 336,45	184 485 000,00
Nokian Renkaat Oyj	2,20	81 443 957,52	81 443 957,52
Nordea Bank Abp	0,65	190 414 945,14	190 414 945,14
Nurminen Logistics Oyj	19,84	2 124 760,00	2 124 760,00
Olvi Oyj	4,35	15 589 987,97	28 033 571,10
Oriola Oyj	3,25	11 589 160,98	11 589 160,98
Orion Oyj	2,52	68 858 827,36	107 770 202,76
Outokumpu Oyj	1,99	26 493 600,00	26 493 600,00
Outotec Oyj	4,01	22 517 460,08	22 517 460,08
Panostaja Oyj	8,11	4 071 604,00	4 071 604,00
Pihlajalinna Oyj	2,17	4 214 000,00	4 214 000,00
Ponsse Oyj	1,40	3 288 005,71	9 698 850,20
Pöyry Oyj	3,79	22 114 846,97	23 728 980,40
QT Group Oyj	10,14	5 013 297,36	18 773 311,16
Raisio Oyj	1,87	7 183 401,65	7 183 401,65
Ramirent Oyj	2,17	12 780 152,69	12 780 152,69
Rapala VMC Oyj	0,90	1 053 324,00	1 053 324,00
Robit Oyj	3,57	1 222 228,44	1 222 228,44
Rovio Entertainment Oyj	2,60	7 887 512,50	7 887 512,50
Sampo Oyj	0,73	141 014 042,19	154 755 407,25
Sanoma Oyj	2,18	30 203 120,10	30 203 120,10
Scanfil Oyj	1,69	2 381 212,32	3 985 200,00
Siili Solutions Oyj	4,61	1 739 495,95	2 616 300,00
Silmäasema Oyj	4,56	2 801 500,00	2 801 500,00
SRV Yhtiöt Oyj	1,59	1 622 355,07	1 622 355,07
SSH Communications Security Oyj	3,00	1 981 010,00	1 981 010,00
Stockmann Oyj Abp	1,65	2 244 876,00	2 244 876,00
Stora Enso Oyj	2,68	213 038 291,98	215 539 382,22
Suomen Hoivatilat Oyj	1,68	3 112 116,24	3 314 043,54
Suominen Oyj	6,09	7 271 128,60	7 271 128,60
Taaleri Oyj	0,59	1 185 771,00	1 185 771,00
Talenom Oyj	17,19	2 468 343,14	22 383 247,30
Teleste Oyj	4,74	4 659 280,50	4 659 280,50
Terveystalo Oyj	4,44	45 495 104,00	45 495 104,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Tieto Oyj	1,95	28 587 600,02	33 949 120,80
Tikkurila Oyj	2,58	13 655 152,72	13 655 152,72
Tokmanni Group Oyj	1,87	7 589 691,21	7 880 202,92
UPM-Kymmene Oyj	1,69	169 277 082,73	199 940 730,00
Uponor Oyj	2,37	14 843 240,00	14 843 240,00
Vaisala Oyj	4,35	20 733 110,53	25 767 413,75
Valmet Oyj	2,03	21 512 595,35	54 294 400,00
Verkkokauppa.com Oyj	2,85	5 270 090,80	5 270 090,80
Viafin Service Oyj	3,15	584 001,46	584 001,46
Vincit Oyj	3,05	1 470 000,00	1 785 000,00
VMP Oyj	3,04	1 476 000,00	1 476 000,00
Wärtsilä Oyj Abp	2,02	165 225 916,46	166 057 541,70
YIT Oyj	2,66	28 559 063,62	28 559 063,62
Muut		1 579 380,11	8 079 658,51
Yhteensä		2 970 890 859,52	3 842 441 099,54

Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat

3Step IT Group Oy	7,14	4 152 016,80	16 633 402,50
BMH Technology Oy	19,49	2 241 127,86	2 241 127,86
Bolt Group Oy	15,78	1 119 997,99	1 119 997,99
Cinia Oy	11,24	2 347 833,60	2 347 833,60
DevCo HoldCo 2 Oy	11,16	5 999 999,94	5 999 999,94
Enfo Oyj	1,81	713 063,12	924 150,00
Ferrován Oy	12,81	500 554,50	500 554,50
Fingrid Oyj	19,88	135 726 627,55	369 999 998,95
Fira Group Oy	9,52	3 702 125,18	7 846 367,68
Futurice Oy	16,22	1 958 405,99	8 515 312,08
Graniittirakennus Kallio Oy	9,18	9 499 899,00	9 499 899,00
GreenStream Network Oy	17,18	849 109,85	849 109,85
Hintsa Performance Oy	10,07	2 218 163,12	2 218 165,26
HUB Logistics Finland Oy	18,00	2 343 160,72	2 343 161,05
Hydroline Oy	15,88	615 500,16	2 016 455,28
Indoor Group Holding Oy	18,74	5 884 200,00	6 243 300,00
Keliber Oy	6,53	1 804 078,00	2 650 616,73
Lamor Corporation Ab	10,09	706 516,94	706 516,94
Lounea Oy	1,13	596 249,37	596 249,37
M-Brain Oy	12,76	752 744,19	752 744,19
Mehiläinen Konserni Oy	4,30	41 533 727,00	41 533 727,00
MultiTaction Oy	18,53	670 040,25	670 040,25
Newlcon Oy	9,09	1 150 330,20	1 150 368,45
Osuuskunta KPY	13,73	12 115 578,15	17 523 700,00
PHP Holding Oy	1,76	3 696 242,35	7 740 752,62
Pohjolan Voima Oyj	1,83	24 901 675,66	24 901 675,66
Porasto Oy	12,82	556 312,36	556 312,36
PRT-Forest Oy	10,02	2 255 040,00	2 255 040,00
Muut		2 596 360,37	4 584 158,61
Yhteensä		273 206 680,22	544 920 737,48

	Kotivaltio	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut				
3i Group Plc	Iso-Britannia	0,04	3 458 352,43	3 458 352,43
3M Co	Yhdysvallat	0,03	24 864 044,79	24 864 044,79
a2 Milk Company Ltd	Uusi-Seelanti	0,17	7 962 496,92	7 962 496,92
ABB Ltd	Sveitsi	0,06	21 245 798,21	21 245 798,21
AbbVie Inc	Yhdysvallat	0,01	9 258 253,28	9 258 253,28
Accor SA	Ranska	0,09	9 252 500,00	9 252 500,00
Activision Blizzard Inc	Yhdysvallat	0,02	6 104 803,49	6 104 803,49
Adidas AG	Saksa	0,06	20 678 040,48	24 637 500,00
Adobe Inc	Yhdysvallat	0,02	14 505 548,90	14 827 729,26
Advance Auto Parts Inc	Yhdysvallat	0,01	937 980,31	937 980,31
Aegon NV	Alankomaat	0,02	1 874 960,00	1 874 960,00
Affiliated Managers Group Inc	Yhdysvallat	0,03	1 215 886,51	1 215 886,51
Aflac Inc	Yhdysvallat	0,01	2 033 989,97	2 377 078,08
AlA Group Ltd	Hong Kong	0,01	5 292 319,30	6 675 773,63
Air Liquide SA	Ranska	0,06	22 640 663,31	25 814 280,00
Aker BP ASA	Norja	0,06	4 799 010,89	4 799 010,89
Akzo Nobel NV	Alankomaat	0,06	11 108 197,01	11 649 505,20
Alfa Laval AB	Ruotsi	0,12	9 246 889,26	9 246 889,26
Alibaba Group Holding Ltd	Caymansaaret	0,00	5 985 152,84	5 985 152,84
Alimentation Couche-Tard Inc	Kanada	0,06	14 522 095,13	14 947 756,49
Allergan Plc	Irlanti	0,01	3 559 576,42	3 559 576,42
Allianz SE	Saksa	0,07	52 670 972,16	52 670 972,16
Alphabet Inc	Yhdysvallat	0,01	45 331 714,87	47 489 397,38
Alps Electric Co Ltd	Japani	0,13	4 227 254,67	4 227 254,67
Amadeus IT Group SA	Espanja	0,06	15 210 000,00	15 210 000,00
Amazon.com Inc	Yhdysvallat	0,00	8 534 528,38	8 534 528,38
American International Group Inc	Yhdysvallat	0,01	2 030 218,34	2 030 218,34
AmerisourceBergen Corp	Yhdysvallat	0,03	3 963 668,12	3 963 668,12
Amgen Inc	Yhdysvallat	0,01	9 466 622,88	11 227 493,45
Anthem Inc	Yhdysvallat	0,01	3 576 591,23	6 192 786,03
Antofagasta Plc	Iso-Britannia	0,03	2 207 298,08	2 370 227,81
Aon Plc	Iso-Britannia	0,03	8 002 573,04	9 165 800,68
Aperam SA	Luxemburg	0,12	2 305 000,00	2 305 000,00
Applied Materials Inc	Yhdysvallat	0,03	7 152 838,43	7 152 838,43
Arthur J Gallagher & Co	Yhdysvallat	0,05	4 746 145,26	5 663 510,92
Asahi Kasei Corp	Japani	0,06	7 561 668,90	7 715 057,61
ASML Holding N.V.	Alankomaat	0,06	35 446 255,12	37 702 500,00

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Assa Abløy AB	Ruotsi	0,12	19 860 105,87	19 860 105,87
Assicurazioni Generali SpA	Italia	0,03	6 766 720,40	6 766 720,40
Astellas Pharma Inc	Japani	0,02	5 174 672,23	5 174 672,23
AstraZeneca Plc	Iso-Britannia	0,01	9 562 665,27	11 220 437,05
Atlas Copco AB	Ruotsi	0,00	771 026,55	771 026,55
Atos SE	Ranska	0,12	8 935 000,00	8 935 000,00
Atrium Ljungberg AB	Ruotsi	0,64	7 952 585,20	12 463 370,93
Attendo AB	Ruotsi	2,18	26 840 398,95	26 840 398,95
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Australia	0,03	13 360 974,11	13 360 974,11
Autodesk Inc	Yhdysvallat	0,03	8 395 110,39	8 432 751,09
Aviva Plc	Iso-Britannia	0,03	4 995 304,80	4 995 304,80
AXA SA	Ranska	0,04	20 460 873,43	20 460 873,43
Axfood AB	Ruotsi	0,13	3 893 969,78	3 893 969,78
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	Espanja	0,05	15 888 408,03	15 888 408,03
Banco Santander SA	Espanja	0,00	641 370,61	1 191 150,00
Bank of America Corp	Yhdysvallat	0,00	5 922 707,42	5 922 707,42
Bank of Montreal	Kanada	0,03	11 924 954,44	11 924 954,44
Bank of New York Mellon Corp/The	Yhdysvallat	0,01	3 453 903,93	3 453 903,93
Bank of Nova Scotia/The	Kanada	0,02	10 231 272,03	10 231 272,03
BASF SE	Saksa	0,06	35 538 168,96	35 538 168,96
Bayer AG	Saksa	0,01	4 054 878,36	4 054 878,36
Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	0,03	14 138 000,00	14 138 000,00
BB&T Corp	Yhdysvallat	0,03	8 058 655,02	8 058 655,02
Best Buy Co Inc	Yhdysvallat	0,01	1 247 651,10	1 250 452,40
Biogen Inc	Yhdysvallat	0,02	9 146 479,26	9 195 676,86
BlackRock Inc	Yhdysvallat	0,02	12 545 838,07	12 623 343,90
Boliden AB	Ruotsi	0,12	5 307 336,55	5 915 077,36
Booking Holdings Inc	Yhdysvallat	0,01	5 266 842,79	5 266 842,79
BP Plc	Iso-Britannia	0,00	3 120 305,19	3 120 305,19
Brembo SpA	Italia	0,09	2 667 000,00	2 667 000,00
Bristol-Myers Squibb Company	Yhdysvallat	0,02	11 526 497,82	11 526 497,82
British Land Company Plc/The	Iso-Britannia	0,13	7 450 840,11	7 450 840,11
Brown-Forman Corp	Yhdysvallat	0,02	4 117 402,64	4 971 833,60
BT Group Plc	Iso-Britannia	0,04	9 798 043,59	9 798 043,59
Bunzl Plc	Iso-Britannia	0,11	9 991 096,55	9 991 096,55
Burberry Group Plc	Iso-Britannia	0,02	1 212 139,11	1 212 139,11
Buzzi Unicem SpA	Italia	0,22	6 724 964,68	6 724 964,68
C.H. Robinson Worldwide Inc.	Yhdysvallat	0,01	1 105 413,40	1 156 623,07
CaixaBank SA	Espanja	0,02	3 777 999,73	3 777 999,73
Caltex Australia Ltd	Australia	0,10	4 005 617,76	4 005 617,76
Canadian Imperial Bank of Commerce	Kanada	0,02	4 894 646,05	4 894 646,05
Canadian National Railway Co	Kanada	0,03	12 917 654,60	12 917 654,60
CapGemini SE	Ranska	0,07	10 389 600,00	10 389 600,00
Capita Plc	Iso-Britannia	0,03	554 323,23	554 323,23
Capri Holdings Ltd	Brittiläiset Neit:	0,10	4 967 685,59	4 967 685,59
Caterpillar Inc	Yhdysvallat	0,01	7 766 637,55	7 766 637,55
Celgene Corp	Yhdysvallat	0,01	4 819 004,37	4 819 004,37
CenterPoint Energy Inc	Yhdysvallat	0,04	5 160 296,07	5 160 296,07
Centrica Plc	Iso-Britannia	0,04	3 138 885,77	3 138 885,77
Cerner Corp	Yhdysvallat	0,02	2 940 945,12	2 940 945,12
Charles Schwab Corp/The	Yhdysvallat	0,02	8 634 515,28	8 634 515,28
Check Point Software Technologies Ltd	Israel	0,01	1 404 136,40	1 546 473,80
Chubb Ltd	Sveitsi	0,02	12 928 011,53	12 928 011,53
Church & Dwight Co Inc	Yhdysvallat	0,06	8 301 490,54	9 127 382,53
Cigna Corp	Yhdysvallat	0,01	4 993 268,93	5 144 104,80
Cintas Corp	Yhdysvallat	0,01	1 119 180,71	1 465 511,69
Cisco Systems Inc	Yhdysvallat	0,01	8 983 560,50	11 371 179,04
Citrix Systems Inc	Yhdysvallat	0,01	1 114 080,59	1 448 258,25
Clorox Co/The	Yhdysvallat	0,07	12 548 182,83	12 814 169,43
Cloudera Inc	Yhdysvallat	0,33	4 820 960,70	4 820 960,70
CME Group Inc	Yhdysvallat	0,02	8 697 187,17	10 678 733,62
Coca-Cola Amatil Ltd	Australia	0,14	4 976 586,93	4 976 586,93
Coca-Cola Co/The	Yhdysvallat	0,00	3 731 583,04	4 137 758,08
Cognizant Technology Solutions Corp	Yhdysvallat	0,02	6 976 137,03	6 976 137,03
Coles Group Ltd	Australia	0,01	932 171,92	932 171,92
Coloplast AS	Tanska	0,04	5 232 794,94	6 870 756,50
Colruyt SA	Belgia	0,06	4 084 051,86	5 333 417,28
Commerzbank AG	Saksa	0,04	2 774 643,73	2 774 643,73
Commonwealth Bank of Australia	Australia	0,04	28 823 064,06	28 823 064,06
Compagnie Financière Richemont SA	Sveitsi	0,02	11 177 566,78	11 177 566,78
Compagnie Générale des Établissements Michelin	Ranska	0,06	8 640 000,00	8 640 000,00
Compass Group Plc	Iso-Britannia	0,07	19 494 830,58	19 494 830,58
Conagra Brands Inc	Yhdysvallat	0,07	5 377 589,52	5 377 589,52
ConocoPhillips Co	Yhdysvallat	0,02	9 905 209,61	9 905 209,61
Continental AG	Saksa	0,02	4 814 000,00	4 814 000,00
Costco Wholesale Corp	Yhdysvallat	0,01	7 010 447,16	7 010 447,16
Covestro AG	Saksa	0,03	2 488 320,00	2 488 320,00
Crédit Agricole SA	Ranska	0,04	11 859 120,00	11 859 120,00
CRH Plc	Irlanti	0,04	8 347 550,00	8 347 550,00
Croda International Plc	Iso-Britannia	0,18	9 442 327,69	12 453 302,24
CSL Ltd	Australia	0,02	9 694 821,21	9 694 821,21
CSX Corp	Yhdysvallat	0,03	14 919 650,66	14 919 650,66
Daimler AG	Saksa	0,16	76 311 917,10	76 311 917,10
Daiwa House Industry Co Ltd	Japani	0,02	4 165 673,42	4 165 673,42
Danone SA	Ranska	0,02	9 641 505,00	9 641 505,00
Dassault Systèmes SE	Ranska	0,01	1 414 431,35	2 006 249,40
Deere & Co	Yhdysvallat	0,00	1 122 255,51	1 458 348,13
Denso Corp	Japani	0,01	3 883 194,28	3 883 194,28
Deutsche Börse AG	Saksa	0,11	18 050 872,44	21 840 704,10

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Deutsche EuroShop AG	Saksa	0,28	4 459 000,00	4 459 000,00
Deutsche Post AG	Saksa	0,06	17 945 650,50	17 945 650,50
Deutsche Telekom AG	Saksa	0,00	2 634 402,50	2 634 402,50
Deutsche Wohnen AG	Saksa	0,32	31 262 111,31	45 628 916,04
Diageo Plc	Iso-Britannia	0,01	10 682 980,17	10 735 939,54
Dick's Sporting Goods Inc	Yhdysvallat	0,02	592 091,53	592 091,53
DNB ASA	Norja	0,01	1 787 436,14	1 933 563,80
Dollar Tree Inc	Yhdysvallat	0,01	1 110 550,99	1 179 077,90
Dominion Energy Inc	Yhdysvallat	0,02	6 936 715,28	6 936 715,28
DowDuPont Inc	Yhdysvallat	0,01	7 098 200,87	7 098 200,87
DSV A/S	Tanska	0,01	1 389 010,60	1 462 213,62
E.ON SE	Saksa	0,06	10 595 415,60	10 595 415,60
Eastman Chemical Co	Yhdysvallat	0,05	4 062 151,27	4 062 151,27
EasyJet Plc	Iso-Britannia	0,02	1 108 465,64	1 153 262,61
Ecolab Inc	Yhdysvallat	0,03	7 909 273,69	10 166 506,55
EDP - Energias de Portugal SA	Portugali	0,06	6 395 537,73	6 618 660,64
Electricité de France SA	Ranska	0,00	1 469 167,50	1 469 167,50
Electronic Arts Inc	Yhdysvallat	0,02	5 168 122,27	5 168 122,27
Eli Lilly & Co	Yhdysvallat	0,01	4 569 557,10	7 357 568,56
Emerson Electric Co	Yhdysvallat	0,03	8 613 144,10	8 613 144,10
Enbridge Inc	Kanada	0,02	7 058 785,65	7 058 785,65
Endesa SA	Espanja	0,01	2 891 418,30	2 894 694,00
Enel SpA	Italia	0,00	2 127 845,64	2 240 160,60
Engie SA	Ranska	0,01	2 836 815,00	2 836 815,00
Eni SpA	Italia	0,01	3 213 756,00	3 213 756,00
Entra ASA	Norja	0,72	11 932 708,03	15 303 119,69
Epiroc AB	Ruotsi	0,15	14 547 064,22	14 547 064,22
Equinor ASA	Norja	0,03	17 898 791,54	18 233 912,41
Equity Residential	Yhdysvallat	0,23	37 156 758,53	48 988 209,61
EssilorLuxottica SA	Ranska	0,06	24 189 705,00	24 851 250,00
Essity AB	Ruotsi	0,03	4 329 624,18	4 329 624,18
Estée Lauder Companies Inc/The	Yhdysvallat	0,03	9 657 871,37	11 109 909,17
Evonik Industries AG	Saksa	0,03	3 169 700,00	3 169 700,00
Exelon Corp	Yhdysvallat	0,01	3 733 215,72	3 733 215,72
Expedia Group Inc	Yhdysvallat	0,04	5 415 458,52	5 415 458,52
Expeditors International of Washington Inc	Yhdysvallat	0,01	1 110 915,33	1 295 934,03
Experian Plc	Jersey	0,05	8 949 877,15	10 338 927,19
FANUC Corp	Japani	0,02	6 603 098,93	6 603 098,93
Fast Retailing Co Ltd	Japani	0,02	5 926 654,47	7 785 657,53
Fastenal Co	Yhdysvallat	0,01	1 110 522,45	1 121 348,93
FedEx Corp	Yhdysvallat	0,01	3 520 742,36	3 520 742,36
Ferrari NV	Alankomaat	0,03	6 502 500,00	6 502 500,00
Fortive Corp	Yhdysvallat	0,10	19 057 074,24	19 057 074,24
Fresenius Medical Care AG & Co KGaA	Saksa	0,01	2 373 000,00	2 373 000,00
Fuchs Petrolub SE	Saksa	0,04	1 948 714,56	1 948 714,56
Galp Energia SGPS SA	Portugali	0,07	8 207 368,00	8 207 368,00
Geberit AG	Sveitsi	0,01	979 495,61	979 495,61
Gecina SA	Ranska	0,04	3 867 764,00	3 867 764,00
Genmab A/S	Tanska	0,08	6 501 011,17	7 111 003,98
Gilead Sciences Inc	Yhdysvallat	0,01	9 238 174,67	9 238 174,67
Givaudan SA	Sveitsi	0,04	6 006 869,79	7 065 844,35
Gjensidige Forsikring ASA	Norja	0,03	1 766 061,04	1 766 061,04
Glanbia Plc	Irlanti	0,10	4 528 592,42	4 832 047,00
GlaxoSmithKline Plc	Iso-Britannia	0,06	46 299 198,62	46 299 198,62
Glencore Plc	Jersey	0,01	5 175 991,86	5 175 991,86
GN Store Nord A/S	Tanska	0,05	1 246 081,66	2 346 872,36
Halliburton Co	Yhdysvallat	0,00	868 198,85	868 198,85
Hammerson Plc	Iso-Britannia	0,15	4 253 149,70	4 253 149,70
HeidelbergCement AG	Saksa	0,07	7 227 900,00	7 227 900,00
Hemfosa Fastigheter AB	Ruotsi	0,09	758 563,75	1 022 448,02
Henkel AG & Co KGaA	Saksa	0,02	7 869 270,00	7 869 270,00
Hennes & Mauritz AB	Ruotsi	0,00	510 568,93	510 568,93
Hermès International SA	Ranska	0,02	7 802 092,60	8 106 694,80
Hershey Company/The	Yhdysvallat	0,02	4 049 929,05	4 259 912,66
HKT Trust & HKT Ltd	Hong Kong	0,03	2 417 996,32	2 417 996,32
Honda Motor Co Ltd	Japani	0,04	14 941 994,44	14 941 994,44
Hong Kong Exchanges and Clearing Ltd	Hong Kong	0,04	13 254 530,25	13 254 530,25
Hormel Foods Corp	Yhdysvallat	0,05	8 387 808,28	9 072 761,57
HP Inc	Yhdysvallat	0,02	3 708 293,37	4 469 432,31
Hugo Boss AG	Saksa	0,03	1 003 650,76	1 003 650,76
Huntington Bancshares Inc	Yhdysvallat	0,04	4 961 633,19	4 961 633,19
Husky Energy Inc	Kanada	0,03	2 714 692,73	2 714 692,73
Iberdrola SA	Espanja	0,06	20 303 841,56	25 309 814,00
Idemitsu Kosan Co Ltd	Japani	0,06	3 735 335,72	3 735 335,72
IGM Financial Inc	Kanada	0,13	6 219 952,64	6 219 952,64
Illinois Tool Works Inc	Yhdysvallat	0,04	13 772 354,78	16 039 912,66
IMI Plc	Iso-Britannia	0,04	952 073,07	952 073,07
Industria de Diseno Textil SA	Espanja	0,02	13 605 383,70	13 605 383,70
ING Groep NV	Alankomaat	0,07	25 908 574,84	25 908 574,84
Intel Corp	Yhdysvallat	0,01	9 096 571,18	10 251 091,70
International Business Machines Corp	Yhdysvallat	0,00	865 718,12	865 718,12
Intertek Group Plc	Iso-Britannia	0,19	16 097 839,09	16 097 839,09
Intesa Sanpaolo SpA	Italia	0,05	16 506 972,97	16 506 972,97
Investec Plc	Iso-Britannia	0,11	5 309 872,22	5 309 872,22
Italgas SpA	Italia	0,05	2 059 142,66	2 123 245,00
ITOCHU Corp	Japani	0,21	50 800 966,92	50 800 966,92
Johnson & Johnson	Yhdysvallat	0,01	23 238 282,87	27 570 372,05
Johnson Matthey Plc	Iso-Britannia	0,17	10 303 623,13	10 303 623,13
JXTC Holdings Inc	Japani	0,02	3 020 154,55	3 020 154,55

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Kao Corp	Japani	0,05	14 855 294,29	16 212 640,24
KBC Groep NV	Belgia	0,07	16 313 009,82	17 512 756,10
KDDI Corp	Japani	0,01	7 180 989,27	7 180 989,27
Kellogg Co	Yhdysvallat	0,05	8 441 889,96	8 441 889,96
Kering SA	Ranska	0,05	17 527 452,50	24 684 000,00
Kerry Group Plc	Irlanti	0,03	3 728 478,57	4 058 875,00
KeyCorp	Yhdysvallat	0,03	3 898 002,94	3 898 002,94
Keyence Corp	Japani	0,04	20 301 539,41	23 665 832,34
Kirin Holdings Co Ltd	Japani	0,04	7 303 696,07	7 303 696,07
Klépierre SA	Ranska	0,07	6 168 340,16	6 168 340,16
Knorr-Bremse AG	Saksa	0,06	7 476 500,00	7 476 500,00
Komatsu Ltd	Japani	0,02	3 193 325,39	3 193 325,39
Koninklijke Ahold NV	Alankomaat	0,09	20 568 232,63	23 975 657,50
Koninklijke DSM NV	Alankomaat	0,05	5 279 401,80	6 327 900,00
Koninklijke KPN NV	Alankomaat	0,02	2 126 592,00	2 126 592,00
Koninklijke Philips NV	Alankomaat	0,09	25 356 226,54	25 733 760,00
Kubota Corp	Japani	0,05	7 435 041,72	7 435 041,72
Kuehne & Nagel International AG	Sveitsi	0,01	982 859,45	982 859,45
Kungsleden AB	Ruotsi	0,30	2 778 415,43	4 083 966,27
Kyocera Corp	Japani	0,03	4 364 719,90	4 364 719,90
Kyowa Hakko Kirin Co Ltd	Japani	0,07	5 489 331,10	6 168 057,21
LafargeHolcim Ltd	Sveitsi	0,04	9 339 604,22	9 339 604,22
Lam Research Corp	Yhdysvallat	0,02	2 973 144,10	2 973 144,10
Land Securities Group Plc	Iso-Britannia	0,15	9 851 117,62	10 204 072,04
LEG Immobilien AG	Saksa	0,32	8 755 854,00	18 336 000,00
Legal & General Group Plc	Iso-Britannia	0,07	10 786 382,74	10 786 382,74
Legrand SA	Ranska	0,06	8 391 993,90	8 391 993,90
Linde Plc	Irlanti	0,01	8 894 698,46	10 171 069,78
Link REIT	Hong Kong	0,04	5 259 357,51	7 074 435,46
LKQ Corp	Yhdysvallat	0,13	8 286 462,88	8 286 462,88
LogMeIn Inc	Yhdysvallat	0,15	5 541 132,03	5 541 132,03
London Stock Exchange Group Plc	Iso-Britannia	0,10	15 435 319,88	15 598 455,28
Lonza Group AG	Sveitsi	0,06	8 884 689,07	9 259 472,89
L'Oréal SA	Ranska	0,03	30 500 664,30	35 496 600,00
Lowe's Companies Inc	Yhdysvallat	0,01	3 720 001,31	4 032 314,41
LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SE	Ranska	0,00	6 355 836,82	6 455 000,00
M&T Bank Corp	Yhdysvallat	0,04	6 875 240,17	6 875 240,17
Macquarie Group Ltd	Australia	0,02	3 944 193,34	4 418 988,90
Magna International Inc	Kanada	0,04	5 952 838,43	5 952 838,43
Manulife Financial Corp	Kanada	0,02	4 406 504,33	4 406 504,33
Marathon Petroleum Corp	Yhdysvallat	0,02	6 317 379,91	6 317 379,91
Marine Harvest ASA	Norja	0,12	10 593 379,27	10 593 379,27
Marsh & McLennan Companies Inc	Yhdysvallat	0,03	10 522 883,31	10 826 602,62
Marvell Technology Group Ltd	Bermuda	0,08	7 065 502,18	7 065 502,18
MasterCard Inc	Yhdysvallat	0,01	14 732 363,08	18 534 497,82
McCormick & Company Inc	Yhdysvallat	0,05	8 304 439,53	8 682 738,86
McDonald's Corp	Yhdysvallat	0,01	5 823 122,28	7 672 918,11
McKesson Corp	Yhdysvallat	0,01	2 089 571,41	2 089 571,41
Medtronic Plc	Irlanti	0,01	7 038 518,95	8 103 877,73
Merck & Co Inc	Yhdysvallat	0,01	18 199 490,48	22 370 393,01
Merck KGaA	Saksa	0,02	9 694 080,00	9 694 080,00
Metro Inc	Kanada	0,15	10 191 117,61	11 286 805,51
Microchip Technology Inc	Yhdysvallat	0,04	6 286 462,88	6 286 462,88
Microsoft Corp	Yhdysvallat	0,01	37 576 099,10	55 047 336,24
Mitsubishi Corp	Japani	0,03	8 503 839,16	10 078 665,08
Mitsubishi Electric Corp	Japani	0,02	4 829 161,70	4 829 161,70
Mitsubishi Estate Co Ltd	Japani	0,02	4 119 189,51	4 119 189,51
Mitsubishi UFJ Financial Group Inc	Japani	0,01	4 949 449,34	4 949 449,34
Mitsui Fudosan Co Ltd	Japani	0,03	4 855 979,34	4 855 979,34
Mizuho Financial Group Inc	Japani	0,03	9 461 263,41	9 461 263,41
Mondi Plc	Iso-Britannia	0,08	7 067 001,67	7 067 001,67
Mosaic Co/The	Yhdysvallat	0,06	6 320 572,16	6 375 545,85
Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft AG in München	Saksa	0,06	15 850 060,81	16 397 700,75
Murata Manufacturing Co Ltd	Japani	0,03	7 721 493,84	7 721 493,84
National Australia Bank Ltd	Australia	0,02	9 694 816,28	9 694 816,28
National Bank of Canada	Kanada	0,05	4 692 121,54	5 713 399,55
National Grid Plc	Iso-Britannia	0,06	16 680 273,44	16 680 273,44
Natixis SA	Ranska	0,01	1 418 985,00	1 418 985,00
Naturgy Energy Group SA	Espanja	0,03	6 159 086,20	6 813 786,00
NetEase Inc	Caymansaaret	0,01	1 374 601,91	1 374 601,91
Netflix Inc	Yhdysvallat	0,01	8 425 716,99	10 517 816,59
Newcrest Mining Ltd	Australia	0,05	5 339 087,55	5 339 087,55
Nexon Co Ltd	Japani	0,03	2 680 811,92	2 802 940,01
NextEra Energy Inc	Yhdysvallat	0,01	3 598 053,28	3 598 053,28
Nidec Corp	Japani	0,02	5 482 773,14	5 482 773,14
NIKE Inc	Yhdysvallat	0,01	5 213 256,24	6 324 410,38
Nintendo Co Ltd	Japani	0,04	11 624 950,34	11 624 950,34
Nitto Denko Corp	Japani	0,04	3 339 531,19	3 339 531,19
Nordstrom Inc	Yhdysvallat	0,01	979 488,63	979 488,63
Norsk Hydro ASA	Norja	0,09	7 654 964,08	7 654 964,08
Novo Nordisk A/S	Tanska	0,05	38 913 696,92	46 480 384,73
Novozymes A/S	Tanska	0,10	12 011 545,70	12 011 545,70
NTT DOCOMO Inc	Japani	0,01	9 620 929,68	9 620 929,68
Nutanix Inc	Yhdysvallat	0,09	5 267 848,59	5 448 471,62
Nutrien Ltd	Kanada	0,03	7 114 988,79	7 114 988,79
NVIDIA Corp	Yhdysvallat	0,01	8 743 886,46	8 743 886,46
Nyfosa AB	Ruotsi	0,09	528 099,34	627 876,70
Oracle Corp	Yhdysvallat	0,00	1 492 197,64	1 492 197,64
Oracle Corp Japan	Japani	0,02	1 428 511,57	1 606 950,18

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Orange SA	Ranska	0,03	11 774 129,00	11 774 129,00
Oriental Land Co Ltd	Japani	0,02	4 816 045,51	5 268 176,40
Orsted A/S	Tanska	0,03	6 166 713,43	8 380 774,84
Otsuka Holdings Co Ltd	Japani	0,02	3 698 033,70	4 079 742,55
Palo Alto Networks Inc	Yhdysvallat	0,04	5 511 716,25	5 757 117,90
Panasonic Corp	Japani	0,04	7 871 275,33	7 871 275,33
Partners Group Holding AG	Sveitsi	0,02	1 993 141,60	2 344 307,39
PepsiCo Inc	Yhdysvallat	0,00	4 020 070,99	4 128 985,15
Pfizer Inc	Yhdysvallat	0,00	5 155 323,88	6 669 869,00
Phillips 66 Co	Yhdysvallat	0,02	6 252 458,52	6 252 458,52
Pirelli & C. SpA	Italia	0,10	5 598 000,00	5 598 000,00
Polaris Industries Inc	Yhdysvallat	0,02	937 962,24	937 962,24
Procter & Gamble Co/The	Yhdysvallat	0,00	6 315 617,22	6 913 566,81
Progressive Corp/The	Yhdysvallat	0,01	2 015 306,51	3 090 529,39
Proximus SA	Belgia	0,02	1 931 700,00	1 931 700,00
Prudential Financial Inc	Yhdysvallat	0,03	7 435 152,10	7 435 152,10
Prudential Plc	Iso-Britannia	0,08	33 759 294,22	33 759 294,22
Public Service Enterprise Group Inc	Yhdysvallat	0,03	7 031 081,22	7 031 081,22
Rakuten Inc	Japani	0,07	5 760 842,83	5 840 286,05
Randgold Resources Ltd	Jersey	0,00	6 146 959,86	6 146 959,86
Ready Capital Corp	Yhdysvallat	1,01	3 914 192,14	3 914 192,14
Reckitt Benckiser Group Plc	Iso-Britannia	0,04	20 716 053,76	20 716 053,76
Red Electrica Corp SA	Espanja	0,05	5 645 148,31	5 743 703,00
RELX Plc	Iso-Britannia	0,03	9 633 833,90	9 688 574,65
Renault SA	Ranska	0,03	5 455 000,00	5 455 000,00
Repsol SA	Espanja	0,05	3 486 939,75	10 331 904,00
Restaurant Brands International Inc	Kanada	0,03	5 708 515,28	5 708 515,28
Rio Tinto Plc	Iso-Britannia	0,01	3 939 154,74	5 102 093,42
Robert Half International Inc	Yhdysvallat	0,02	1 127 450,68	1 181 823,69
Roche Holding AG	Sveitsi	0,05	84 373 450,91	93 799 126,85
Rockwell Automation Inc	Yhdysvallat	0,09	11 818 158,60	13 799 475,98
Rogers Communications Inc	Kanada	0,03	6 651 038,39	6 692 762,58
Ross Stores Inc	Yhdysvallat	0,03	8 232 733,61	8 545 412,65
Royal Bank of Canada	Kanada	0,01	8 994 113,43	9 396 451,93
Royal Caribbean Cruises Ltd	Liberia	0,02	4 269 432,31	4 269 432,31
Royal Dutch Shell Plc	Iso-Britannia	0,00	3 260 750,50	3 260 750,50
Royal Unibrew A/S	Tanska	0,23	7 017 267,29	7 017 267,29
RPC Group Plc	Iso-Britannia	0,16	4 718 759,57	4 718 759,57
RTL Group SA	Luxemburg	0,01	721 757,80	721 757,80
RWE AG	Saksa	0,05	6 309 856,00	6 309 856,00
Sagax AB	Ruotsi	1,76	15 147 053,09	15 147 053,09
Sage Group Plc/The	Iso-Britannia	0,02	1 226 369,99	1 226 369,99
Salesforce.com Inc	Yhdysvallat	0,01	9 416 397,58	11 961 572,05
Sandvik AB	Ruotsi	0,14	22 098 797,64	22 098 797,64
Sanofi SA	Ranska	0,01	5 181 532,44	6 052 800,00
SAP SE	Saksa	0,05	57 250 159,23	58 156 773,39
Schindler Holding AG	Sveitsi	0,01	1 109 427,65	1 120 279,97
Schlumberger Limited	Curaçao	0,00	775 883,19	775 883,19
Schneider Electric SE	Ranska	0,10	35 924 446,56	35 924 446,56
ServiceNow Inc	Yhdysvallat	0,03	7 895 427,55	9 322 270,74
SES SA	Luxemburg	0,03	3 335 000,00	3 335 000,00
SGS SA	Sveitsi	0,13	17 596 045,38	18 953 608,13
Shin-Etsu Chemical Co Ltd	Japani	0,02	6 566 865,32	6 566 865,32
Shionogi & Co Ltd	Japani	0,04	5 057 257,48	5 725 784,66
Shire Plc	Jersey	0,02	8 531 742,93	8 531 742,93
Siemens AG	Saksa	0,03	27 690 798,60	27 690 798,60
Siemens Gamesa Renewable Energy SA	Espanja	0,09	8 246 000,00	8 246 000,00
Siemens Healthineers AG	Saksa	0,00	1 288 000,00	1 684 980,00
Sika AG	Sveitsi	0,07	5 930 079,54	10 818 209,25
Sirius XM Holdings Inc	Yhdysvallat	0,02	3 469 283,84	3 469 283,84
Skandinaviska Enskilda Banken AB	Ruotsi	0,05	9 888 421,60	9 888 421,60
Smith & Nephew Plc	Iso-Britannia	0,04	5 112 515,12	5 318 994,33
Snam SpA	Italia	0,01	1 633 987,12	1 633 987,12
SoftBank Group Corp	Japani	0,01	8 702 026,22	8 702 026,22
Sompo Japan Nipponkoa Holdings Inc	Japani	0,07	8 449 225,27	8 449 225,27
Sony Corp	Japani	0,05	21 567 425,22	26 415 375,45
Sotkamo Silver AB	Ruotsi	9,23	4 572 612,26	4 572 612,26
Southern Co	Yhdysvallat	0,01	2 274 116,16	2 274 116,16
Spark New Zealand Ltd	Uusi-Seelanti	0,08	3 169 028,16	3 514 015,39
Splunk Inc	Yhdysvallat	0,06	6 688 480,92	7 794 759,83
SSAB AB	Ruotsi	0,50	12 563 200,00	12 563 200,00
SSE Plc	Iso-Britannia	0,09	6 466 729,63	6 466 729,63
Standard Chartered Plc	Iso-Britannia	0,04	7 904 069,03	7 904 069,03
Standard Life Aberdeen Plc	Iso-Britannia	0,08	5 771 822,91	5 771 822,91
Starbucks Corp	Yhdysvallat	0,01	8 773 807,81	9 845 851,53
State Street Corp	Yhdysvallat	0,03	6 059 126,64	6 059 126,64
STMicroelectronics NV	Alankomaat	0,09	10 608 000,00	10 608 000,00
Sumitomo Chemical Co Ltd	Japani	0,08	5 495 431,07	5 495 431,07
Sumitomo Corp	Japani	0,03	4 182 670,21	5 173 980,93
Sumitomo Electric Industries Ltd	Japani	0,06	5 808 502,19	5 808 502,19
Sumitomo Mitsui Trust Holdings Inc	Japani	0,03	3 831 227,65	3 831 227,65
Suncor Energy Inc	Kanada	0,04	15 940 363,99	15 940 363,99
Suncorp Group Ltd	Australia	0,08	7 743 526,51	7 743 526,51
Sunrise Communications Group AG	Sveitsi	0,10	3 319 833,17	3 319 833,17
Swedbank AB	Ruotsi	0,06	13 864 853,34	13 864 853,34
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi	0,03	6 183 445,72	6 183 445,72
Swiss Life Holding AG	Sveitsi	0,08	8 077 992,68	9 135 859,44
Swiss Re AG	Sveitsi	0,06	16 822 814,80	16 822 814,80
Swisscom AG	Sveitsi	0,02	5 179 540,33	5 179 540,33

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Sysco Corp	Yhdysvallat	0,03	7 224 838,43	7 224 838,43
Takeda Pharmaceutical Co Ltd	Japani	0,03	6 327 850,62	6 327 850,62
Take-Two Interactive Software Inc	Yhdysvallat	0,07	7 196 506,55	7 196 506,55
Tate & Lyle Plc	Iso-Britannia	0,23	8 017 126,31	8 017 126,31
TechnipFMC Plc	Iso-Britannia	0,01	979 307,81	979 307,81
Tele2 AB	Ruotsi	0,11	6 038 016,43	6 038 016,43
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Ruotsi	0,04	9 473 612,36	9 473 612,36
Telefonica SA	Espanja	0,04	14 411 447,52	14 411 447,52
Telenor ASA	Norja	0,03	8 309 220,89	8 309 220,89
Telia Company AB	Ruotsi	0,20	35 343 817,39	35 812 705,50
TELUS Corp	Kanada	0,01	1 970 496,64	1 970 496,64
Tencent Holdings Limited	Caymansaaret	0,00	6 998 606,08	6 998 606,08
Terna Rete Elettrica Nazionale SpA	Italia	0,02	2 041 544,80	2 041 544,80
Tesco Plc	Iso-Britannia	0,02	3 553 443,82	3 553 443,82
Texas Instruments Inc	Yhdysvallat	0,01	5 762 931,88	5 762 931,88
TGS-NOPEC Geophysical Company ASA	Norja	0,12	2 675 098,26	2 675 098,26
Thermo Fisher Scientific Inc	Yhdysvallat	0,01	5 277 108,21	7 561 878,60
ThyssenKrupp AG	Saksa	0,04	3 290 665,00	3 290 665,00
Tiffany & Co	Yhdysvallat	0,06	5 229 173,98	5 272 270,74
Tobii AB	Ruotsi	1,80	4 597 359,29	4 597 359,29
Tokyo Electron Ltd	Japani	0,05	7 437 425,51	7 437 425,51
Toray Industries Inc	Japani	0,06	5 944 862,93	5 944 862,93
Toronto-Dominion Bank/The	Kanada	0,04	26 312 951,58	28 351 566,04
TOTAL SA	Ranska	0,05	67 848 810,50	67 848 810,50
Tractor Supply Co	Yhdysvallat	0,01	1 108 926,79	1 108 926,79
Tryg A/S	Tanska	0,04	2 013 793,59	2 534 273,94
Twilio Inc	Yhdysvallat	0,08	5 566 907,16	5 848 689,96
UCB SA	Belgia	0,04	5 036 090,32	5 346 000,00
Ultimate Software Group Inc/The	Yhdysvallat	0,11	6 892 731,20	7 486 331,88
Umicore SA	Belgia	0,03	1 669 136,80	2 365 758,09
Unibail-Rodamco-Westfield SE	Ranska	0,15	27 708 526,80	27 708 526,80
Unicharm Corp	Japani	0,07	11 896 236,00	11 896 236,00
Unilever NV	Alankomaat	0,05	58 925 529,80	70 429 716,60
United Parcel Service Inc	Yhdysvallat	0,01	7 239 475,98	7 239 475,98
United Utilities Group Plc	Iso-Britannia	0,05	2 712 133,30	2 712 133,30
Universal Health Services Inc	Yhdysvallat	0,06	5 598 951,97	5 598 951,97
Valeo SA	Ranska	0,06	3 826 500,00	3 826 500,00
Valero Energy Corp	Yhdysvallat	0,03	7 635 125,00	7 635 125,00
Walt Disney Co/The	Yhdysvallat	0,01	13 688 609,41	14 365 938,86
Weir Group Plc/The	Iso-Britannia	0,29	10 882 809,97	10 882 809,97
Verizon Communications Inc	Yhdysvallat	0,01	18 891 991,43	20 427 057,64
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	0,10	10 087 217,60	13 858 824,47
Westpac Banking Corp	Australia	0,03	17 908 890,26	17 908 890,26
William Demant Holding A/S	Tanska	0,07	2 902 619,01	4 287 764,47
Visa Inc	Yhdysvallat	0,01	17 807 305,68	17 807 305,68
Vivendi SA	Ranska	0,05	13 825 500,00	13 825 500,00
Volvo AB	Ruotsi	0,07	16 178 418,18	16 178 418,18
Vonovia SE	Saksa	0,05	10 309 881,46	10 649 175,00
WPP Plc	Jersey	0,02	2 366 046,97	2 366 046,97
WW Grainger Inc	Yhdysvallat	0,01	1 121 312,96	1 225 121,82
Xilinx Inc	Yhdysvallat	0,02	2 891 774,81	3 722 707,42
Yaskawa Electric Corp	Japani	0,11	6 205 562,18	6 205 562,18
Zendes Inc	Yhdysvallat	0,10	5 142 777,06	5 607 598,25
Zurich Insurance Group AG	Sveitsi	0,08	31 396 230,43	32 325 421,95
Muut			632 977,01	719 066,68
Yhteensä			4 084 019 839,92	4 354 541 335,10
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Muut			157 356,87	178 815,27
Yhteensä			157 356,87	178 815,27

	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo, EUR	Käypä arvo, EUR
Korkorahastot			
Aktia Emerging Market Local Currency Bond D	Suomi	40 000 000,00	40 415 435,53
Aktia Emerging Markets Bond+ D	Suomi	52 319 413,59	55 803 107,56
Amundi Money Market Fund - Short Term (EUR) IV	Luxemburg	130 096 078,64	130 096 078,64
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Feb 2007	Caymansaaret	9 954 122,07	11 183 782,51
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Initial Series	Caymansaaret	10 381 226,86	11 663 648,70
Apollo Offshore Credit Fund Ltd S-2 Mar 2017	Caymansaaret	40 170 379,99	40 170 379,99
Aviva Inv - Short Duration Glob Hy Bond Fund M USD	Luxemburg	106 124 859,36	106 819 283,59
AXA IM US Short Duration High Yield \$ A-class	Luxemburg	220 688 083,02	276 082 824,90
AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	Luxemburg	59 404 844,18	157 433 727,63
Bairings Capital European Loan Tranche B	Irlanti	440 000 000,00	464 062 293,54
BlackRock SF EM Flexi Dynamic Bond Fund X2 USD	Luxemburg	38 704 305,99	38 704 305,99
Credit Suisse Nova Lux Global Senior Loan MB USD	Luxemburg	420 166 680,00	442 905 211,40
Deutsche Managed Eur Reserve	Irlanti	122 242 095,87	122 242 095,87
Global Evolution Funds Emerg Mkt Local De Zeur	Luxemburg	173 662 042,61	173 662 042,61
Global Evolution Funds Frontier Markets I	Luxemburg	30 356 435,65	30 356 435,65
Goldman Liq Res EUR Inst 650	Irlanti	145 482 818,79	145 482 818,79
Goldman Sach Global High Yield Portfolio Class I	Luxemburg	157 208 991,07	157 208 991,07
iShares iBoxx Investment Grade Corporate Bond ETF	Yhdysvallat	153 495 711,79	153 495 711,79
JP Morgan LIQ EUR Inst Flex Dis E29	Luxemburg	180 322 530,37	180 322 530,37
Morgan Stanley EUR Liq Inst ZE1	Luxemburg	199 760 461,50	199 760 461,50
Muzinich Short Duration High Yield HEA	Irlanti	24 415 463,00	27 087 106,96
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund	Luxemburg	21 121 418,47	28 209 671,46
OHA SCA SICAV-SIF - OHA US Senior Loan Fund EUR	Luxemburg	49 900 000,00	54 406 227,34
OP-Euro A	Suomi	24 976 711,69	24 976 711,69
OP-High Yield Fund A	Suomi	19 998 132,80	34 990 830,15

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

OP-Korkotuotto A	Suomi	24 818 444,46	24 818 444,46
Pinebridge Global Dynamic Asset Pbi Global Y1h	Irlanti	87 526 460,17	87 526 460,17
Pinebridge Global Secured Credit Fund	Luxemburg	99 586 597,07	99 586 597,07
SKY U.S. Short Duration High Yield Fund	Luxemburg	231 376 775,77	231 376 775,77
SPDR Bloomberg Barclays Short Term HghYld Bond ETF	Yhdysvallat	40 904 803,49	40 904 803,49
T.Rowe Global High Yield Bond Fund	Luxemburg	196 909 495,59	266 355 322,45
Taaleri Parkki A Erikoissijoitusrahasto	Suomi	10 000 694,98	10 000 694,98
UBS Lux Money Market Fund - EUR	Luxemburg	179 883 387,49	179 883 387,49
Muut		622 541,63	622 541,63
Yhteensä		3 742 582 007,96	4 048 616 742,74
Osakerahastot			
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	Luxemburg	14 454 637,27	42 702 491,02
Aberdeen Global Sicav Asia Pacific Equity A2/C	Luxemburg	16 100 759,15	39 775 993,32
Amundi Index MSCI Emerging Markets UCITS ETF	Luxemburg	747 403 662,26	747 403 662,26
AQR Global Defensive Equity Fund	Luxemburg	200 000 000,00	232 467 471,12
East Capital Balkan Fund	Ruotsi	9 202 995,67	9 394 183,13
East Capital China A-Shares Fund	Luxemburg	7 329 339,22	12 906 517,82
East Capital Global Frontier Markets Fund A USD	Luxemburg	5 517 516,22	5 855 391,89
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1K	Suomi	45 000 000,00	59 747 915,08
eQ Kehittyvät Markkinat Pienyhtiö 1K	Suomi	10 000 000,00	10 095 970,30
Evli Europe B	Suomi	50 000 000,00	52 017 599,15
Evli GEM B	Suomi	30 000 000,00	40 710 704,12
FIM Frontier C	Suomi	4 000 000,00	4 026 243,31
FIM Kehittyvät Markkinat ESG Sijoitusrahasto	Suomi	19 179 452,34	22 073 833,26
Fondita Nordic Micro Cap A	Suomi	5 488 341,69	5 488 341,69
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi	5 000 000,00	5 580 030,50
Fourton Hannibal	Suomi	3 216 309,71	4 800 744,16
Fourton Stamina A	Suomi	13 873 046,17	33 831 853,30
Investec Emerging Markets Equity -I	Luxemburg	39 521 871,46	49 052 313,09
Investec GS Asian Equity	Luxemburg	67 024 598,76	85 737 551,86
Investec GSF Asia Pacific Equity Fund I	Luxemburg	25 028 281,39	36 378 200,54
iShares Core MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	547 661 939,23	547 661 939,23
iShares Emerging Markets Index Fund	Irlanti	66 533 620,59	79 761 786,52
iShares MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat	22 795 348,85	22 795 348,85
iShares MSCI South Africa ETF	Yhdysvallat	8 632 290,73	8 632 290,73
iShares MSCI South Korea ETF	Yhdysvallat	19 671 244,99	19 709 103,93
iShares MSCI Taiwan ETF	Yhdysvallat	15 030 355,88	15 152 765,76
iShares STOXX Europe 600 UCITS ETF	Saksa	28 906 539,84	28 906 539,84
iShares U.S. Real Estate ETF	Yhdysvallat	33 417 497,58	33 607 803,35
JPMorgan Emerging Markets Opportunities Fund	Luxemburg	88 499 044,65	100 128 897,65
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg	4 276 602,45	11 163 380,07
KJK Fund II Balkan December 2012	Luxemburg	2 795 720,29	6 224 851,92
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2015	Luxemburg	2 127 671,53	3 443 983,31
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Dec 2016	Luxemburg	1 365 884,54	1 828 306,07
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2014	Luxemburg	1 164 658,00	2 619 548,77
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A June 2015	Luxemburg	2 310 439,26	3 122 564,45
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A May 2016	Luxemburg	1 438 303,89	2 146 951,69
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan Discovery A Nov 2017	Luxemburg	1 251 096,31	1 323 243,63
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan A July 2012	Luxemburg	10 695 212,18	21 300 814,36
KJK Fund II Sicav-SIF Balkan A September 2012	Luxemburg	2 220 948,27	2 220 948,27
KJK Fund III S.C.A. SICAV-RAIF BX1	Luxemburg	600 000,00	600 000,00
Lyxor Core EURO STOXX 50 DR	Luxemburg	40 936 436,64	40 936 436,64
Lyxor Core STOXX Europe 600 DR	Luxemburg	718 761 243,20	718 761 243,20
Mandatum Life European Small & Mid Cap Eq S3 EUR	Luxemburg	27 782 042,94	27 782 042,94
Mandatum Life Slim Tail US Equity Fund S USD CAP	Luxemburg	8 948 950,91	11 707 711,40
Mirae Asset G D Fund - Asia Sector Leader Eq I	Luxemburg	31 877 226,98	32 427 494,19
Nordea 2 - Emerging Markets Enhanced Equity Fund	Luxemburg	43 631 441,22	43 631 441,22
Nordea Stable Emerging Markets Equity	Luxemburg	126 163 870,07	143 147 465,30
OP-Kehittyvä Aasia	Suomi	29 450 556,50	46 320 913,33
OP-Amerikka Arvo A	Suomi	5 523 951,13	5 523 951,13
OP-Amerikka Indeksi A	Suomi	26 018 999,64	26 018 999,64
OP-Amerikka Kasvu A	Suomi	5 133 961,95	5 133 961,95
OP-Amerikka Pienyhtiöt B	Suomi	10 114 425,72	10 114 425,72
OP-Eurooppa Indeksi A	Suomi	44 742 754,31	44 742 754,31
OP-Latinalainen Amerikka A	Suomi	33 012 231,38	38 990 306,16
OP-Suomi Arvo A	Suomi	82 086 119,14	82 086 119,14
Osmosis MoRE World Resource Efficiency Fund plc	Irlanti	15 452 050,65	19 831 424,69
PAM USA Fund I Ky	Suomi	186 702 341,47	186 702 341,47
Pinebridge Global Focus Equity Pbi FN-Y	Irlanti	28 331 122,62	28 331 122,62
PineBridge Japan Small Cap Equity Fund	Irlanti	27 928 566,26	27 928 566,26
Prosperity New Russian Generation, B share	Guernsey	3 319 176,78	3 797 473,51
Prosperity Quest Fund Unlisted Limited, Class C	Caymansaaret	16 477 401,33	26 532 724,85
Robeco Capital Growth Fund - US Select Opp I USD	Luxemburg	11 227 319,60	11 227 319,60
Robeco Global Developed Conservative Equities Fund III	Alankomaat	154 483 145,03	160 724 030,86
Russell Japan Equity Fund A Accum	Irlanti	50 011 755,13	82 215 712,13
Schroder International Selection Fund MK-I	Luxemburg	22 463 496,82	41 823 615,72
SPDR S&P 500 ETF Trust	Yhdysvallat	217 378 573,94	217 378 573,94
SPDR S&P Biotech ETF Fund	Yhdysvallat	10 242 528,85	10 459 689,96
Taaleri Arvo Troikka Kasvu	Suomi	10 399 918,44	10 399 918,44
Taaleri Mikro Rein A Erikoissijoitusrahasto	Suomi	8 043 167,57	8 043 167,57
Taaleri Rhein Value Equity A	Luxemburg	10 785 013,71	17 739 493,11
Topix ETF	Japani	388 936 471,31	391 935 854,94
UB Asia REIT Plus	Suomi	5 000 000,00	7 833 238,95
UB European REIT Fund	Suomi	4 999 880,59	7 090 122,97
UBS Global Innovators I-A2-Acc	Luxemburg	9 999 999,97	11 145 471,97
Vanguard S&P 500 ETF	Yhdysvallat	1 549 655 752,17	1 549 655 752,17
Xtrackers MSCI Europe Small Cap Ucits ETF	Luxemburg	187 139 661,00	187 139 661,00
Yhteensä		6 331 896 785,34	6 697 658 622,32

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Kiinteistörahastot

Aberdeen Indirect Property Partners Asia	Luxemburg	1 448 051,00	1 448 051,00
Aberdeen Indirect Property Partners II	Luxemburg	903 635,03	903 635,03
Aberdeen Property Fund Finland I Ky	Suomi	8 189 064,00	8 189 064,00
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	Iso-Britannia	4 855 201,58	4 855 201,58
Amberia Ky	Suomi	1 928 999,31	1 928 999,31
ARCH Capital - Asian Partners II, L.P.	Caymansaaret	7 496 932,25	9 685 541,29
Avara Asuinkiinteistörahasto I Ky	Suomi	1 672 222,28	1 672 222,28
Boston Capital Income and Value U.S. Ap Fund	Luxemburg	1 392 993,21	1 392 993,21
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	44 848 422,65	53 009 102,93
CapMan Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	5 315 148,57	11 377 358,91
CapMan Nordic Real Estate II FCP-RAIF	Suomi	2 846 005,80	3 084 922,29
Capman Re II KY	Suomi	12 754 156,32	12 754 156,32
CapMan Real Estate I Ky	Suomi	1 342 939,61	1 342 939,61
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	Yhdysvallat	2 249 763,98	2 249 763,98
Curzon Capital Partners III, LP.	Iso-Britannia	15 139 583,74	15 139 583,74
ECE European Prime Shopping Centre Fund	Luxemburg	41 907 681,19	68 615 823,58
eQ Liikekiinteistöt 1T Erikoissijoitusrahasto	Suomi	3 883 155,41	4 616 420,82
European Property Investors Special Opportunities	Iso-Britannia	10 502 310,47	10 502 310,47
Fennica Toimitilat I Erikoissijoitusrahasto	Suomi	26 425 000,00	26 821 538,20
Fosca II	Luxemburg	8 000 000,00	24 698 760,00
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	Luxemburg	4 685 782,79	4 685 782,79
Franklin Templeton European Real Estate F O F	Luxemburg	543 379,54	543 379,54
Frogmore Real Estate Partners, L.P	Iso-Britannia	1 268 488,64	1 268 488,64
Goodman European Logistics Fund	Luxemburg	19 357 200,00	19 357 200,00
ICECAPITAL Asunto 2012 Ky	Suomi	10 311 698,29	18 999 077,24
ICECAPITAL Asunto 2015 Ky	Suomi	21 960 634,45	25 900 416,19
ICECAPITAL Housing Fund IV Ky	Suomi	4 968 266,51	5 025 227,69
Kauppaeskiintörahasto FEA Ky	Suomi	41 395 032,89	41 395 032,89
OP Asuntorahasto I Ky	Suomi	6 931 265,17	6 931 265,17
OP Toimitilakiinteistö Ky	Suomi	8 988 103,82	8 988 103,82
OP Tonttirahasto Ky	Suomi	12 798 369,17	12 798 369,17
Partners Group Real Estate Secondary 2009, LP	Iso-Britannia	26 334 590,91	26 334 590,91
Pradera European Retail Fund	Luxemburg	7 169 324,95	7 169 324,95
Real Estate Debt and Secondaries Ky	Suomi	3 216 141,96	3 216 141,96
Real Estate Fund of Funds II KY	Suomi	5 079 507,16	5 079 507,16
Real Estate Fund of Funds V KY	Suomi	6 849 117,99	6 849 117,99
Rockspring German Retail Box Fund	Iso-Britannia	19 857 399,22	19 857 399,22
Sierra Portugal Fund	Luxemburg	30 857 015,06	30 857 015,06
Suomen Osatontti II Ky	Suomi	19 600 000,00	19 945 842,00
Suomen Osatontti Ky	Suomi	31 173 657,93	33 513 957,95
Tapiola KR III Ky	Suomi	8 026 142,34	8 026 142,34
VTBC-Ashmore Real Estate Partners I, L.P.	Iso-Britannia	6 259 044,00	6 313 998,40
YCE Housing I Ky	Suomi	7 887 000,00	9 573 351,02
Muut		1 618 898,85	2 042 108,66
Yhteensä		510 237 328,04	588 959 229,31

Pääomarahastot *)

Access Capital Fund III Mid-market BO Europe LP	Guernsey	1 275 689,84	1 275 689,84
Access Capital Fund Infrastructure LP	Iso-Britannia	3 115 124,38	3 115 124,38
Access Capital Fund IV LP - Growth Buy-Out EU Sec	Guernsey	1 130 883,15	1 130 883,15
Adagio Co-invest LP	Guernsey	5 966 394,69	8 275 389,44
Adelis Equity Partners Fund I	Ruotsi	7 313 411,61	7 733 534,80
Alpha Private Equity Fund V	Jersey	3 812 554,11	3 812 554,11
Amanda III Eastern Private Equity LP	Suomi	3 800 495,95	3 800 495,95
Amanda V East LP	Suomi	3 568 472,45	3 715 750,44
Amber Trust II SCA	Luxemburg	2 038 209,53	4 715 990,87
Amber Trust SCA	Luxemburg	546 909,70	546 909,70
AMP Capital Global Infrastructure Fund (Non-US) LP	Iso-Britannia	16 108 872,11	17 443 346,63
AMP Capital Global Infrastructure Fund II B LP	Luxemburg	42 356 981,68	42 356 981,68
Antin Infrastructure Partners FPCR	Ranska	4 839 286,96	8 292 916,69
Antin Infrastructure Partners III FPCI	Ranska	57 039 186,64	57 039 186,64
AP VIII Prime Security Services Holdings LP	Yhdysvallat	10 628 791,50	16 082 912,02
Apax Europe VI - A, L.P.	Iso-Britannia	4 225 090,12	4 225 090,12
Apax Europe VII -B, L.P.	Iso-Britannia	14 499 283,77	14 499 283,77
Apax IX	Guernsey	65 164 519,61	78 489 165,09
Apax VIII	Guernsey	86 867 472,68	95 768 522,00
Apollo Overseas Partners VII, L.P.	Caymansaaret	12 764 244,97	12 764 244,97
Apollo Overseas Partners VIII	Yhdysvallat	66 720 424,14	83 324 609,37
Arcadia II	Saksa	621 079,43	621 079,43
Ardian Infrastructure Fund IV	Iso-Britannia	30 510 000,00	35 550 160,47
Ares Private Credit Solutions (Cayman) L.P	Caymansaaret	26 750 128,28	30 256 381,54
Argos Co-investment-1 LP	Guernsey	14 742 886,61	23 251 049,17
Ashmore EM Corporate Private Debt Fund SICAV-SIF	Luxemburg	3 477 354,51	3 477 354,51
Atlas Venture VI	Yhdysvallat	1 366 762,64	1 369 561,31
AXA IM Partner Capital Solutions VII B-EUR-3-4-R	Ranska	75 711 638,47	76 557 657,32
Barings Global Private Loan Fund	Yhdysvallat	21 891 152,91	21 891 152,91
Barings Global Private Loan Fund 2	Luxemburg	52 881 987,00	53 614 413,27
BC European Capital IX, LP	Guernsey	56 749 681,37	71 985 949,32
BC European Capital VIII	Iso-Britannia	3 163 990,17	3 163 990,17
Beechbrook UK SME Credit Feeder I L.P.	Iso-Britannia	14 680 311,81	14 680 311,81
Blackstone Capital Partners VII LP	Yhdysvallat	27 068 425,12	33 067 308,64
Blackstone GSO Corp Funding Eur Fund	Irlanti	4 753 910,27	4 753 910,27
Blackstone York Partners II (Cayman) L.P.	Caymansaaret	15 289 221,10	15 720 005,24
Blue Bay Direct Lending Fund II SLP	Luxemburg	21 519 189,90	22 116 971,48
BlueBay Direct Lending Fund III Unleveraged	Luxemburg	956 626,95	956 626,95
BlueBay Senior Loan Fund I (A)	Luxemburg	21 550 145,80	21 550 145,80
Bocap SME Achievers Fund II Ky	Suomi	3 681 946,18	3 681 946,18
Bridgepoint Europe III	Iso-Britannia	6 806 356,68	6 806 356,68
Bridgepoint Europe IV B LP	Iso-Britannia	20 065 499,36	22 030 714,37
Bridgepoint Europe IV E LP	Iso-Britannia	19 946 043,81	29 374 339,26

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Bridgepoint Europe V 'C' LP			
Broad Street Loan Partners III Offshore Unlevered	Iso-Britannia	83 746 393,89	94 820 765,78
Broad Street Senior Partners Offshore L.P.	Caymansaaret	20 461 030,20	21 407 311,18
CapMan Buyout Fund IX	Caymansaaret	20 631 189,87	20 631 189,87
CapMan Buyout X Fund A	Guernsey	23 371 507,39	27 904 294,39
CapMan Russia II	Guernsey	15 963 891,55	15 963 891,55
Capman Technology Fund 2007 L.P.	Guernsey	4 185 053,49	4 185 053,49
Carnot Co-invest LP	Guernsey	1 381 024,14	2 138 493,33
Certior Credit Investment I Ky	Iso-Britannia	8 390 000,00	8 433 300,79
Certior Credit Opportunities Fund Ky	Suomi	7 500 000,00	7 798 102,50
Chicago Growth Partners II LP	Suomi	13 531 033,82	15 170 562,13
Chiron Guernsey Holdings, LP INC	Yhdysvallat	1 650 644,94	1 650 644,94
Churchill Middle Market Senior Loan Fund II	Guernsey	10 556 798,21	32 221 996,74
Churchill Senior Loan Fund II - European Co-Inv	Luxemburg	24 260 068,12	24 260 068,12
Cidron Childsafe Limited	Luxemburg	10 674 429,69	10 674 429,69
Cidron Humber Topco Limited	Jersey	8 417 273,77	8 417 273,77
Cinven Cullinan LP	Jersey	15 180 245,38	15 238 717,48
Comvest Capital IV International (Cayman) LP	Guernsey	5 947 205,32	8 301 263,81
Conor SPV III Ky	Yhdysvallat	3 770 230,10	3 800 338,49
Conor Technology Fund I Ky	Suomi	2 011 197,94	7 387 356,16
Conor Technology Fund II	Suomi	2 767 500,81	5 958 780,72
CORDET Direct Lending SCSp	Suomi	7 781 241,04	7 810 584,10
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 5	Luxemburg	13 051 666,28	13 082 115,82
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 6	Caymansaaret	7 247 000,00	7 506 152,72
CRC Capital Relief Fund III, Ltd. CL A Serie 7	Caymansaaret	2 841 000,00	2 918 644,53
Crescent Mezzanine Partners VIC, LP	Caymansaaret	19 912 000,00	19 925 141,92
Crestline Specialty Lending II (CAN), L.P.	Yhdysvallat	3 210 945,85	5 528 102,52
Crown European Buyout Opportunities II plc	Caymansaaret	6 310 684,70	6 684 306,08
CVC Capital Partners VII	Irlanti	1 012 793,11	6 978 112,12
CVC Credit Partners European Mid-Market Solutions Feeder Fund (	Jersey	7 945 740,98	8 573 001,61
CVC Europe V	Iso-Britannia	21 840 385,78	21 977 871,01
Darwin Private Equity I	Caymansaaret	6 626 239,81	14 758 411,89
Dasos FS Partnership SCSp	Iso-Britannia	2 853 298,69	2 853 298,69
Dasos Timberland Fund I	Luxemburg	10 000 000,00	16 711 240,00
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	14 751 110,22	16 944 777,32
Doughty Hanson V	Luxemburg	34 529 328,32	40 567 403,60
Emerald Hill Capital Partners II, L.P.	Iso-Britannia	1 097 967,28	1 097 967,28
EPE Overseas Co-Investors L.P.	Japani	14 980 724,68	39 975 485,28
EQT Credit Opportunities III L.P. III	Caymansaaret	1 287 709,92	1 287 709,92
EQT Infrastructure II, LP.	Iso-Britannia	6 326 549,00	6 326 549,00
EQT Infrastructure III	Iso-Britannia	41 838 311,84	45 557 612,25
EQT Mid-Market Credit II (EUR Unlevered No.1) SCSp	Luxemburg	28 906 865,67	32 504 122,75
EQT Ventures No.1 SCSp	Luxemburg	14 947 822,54	15 597 200,79
EQT VI Fund	Luxemburg	5 212 270,40	7 100 702,03
EQT VII Fund	Iso-Britannia	30 093 440,80	36 538 402,55
Essedel Russia Opportunity Fund	Iso-Britannia	62 666 430,83	70 238 039,67
Euro Choice IV LP	Suomi	2 488 879,67	2 488 879,67
European Capital Private Debt LP	Jersey	1 667 403,92	5 995 302,53
European Diversified Infrastructure Fund II SCSp	Luxemburg	26 139 886,64	26 139 886,64
European Mid Market Secondary Fund II LP	Luxemburg	19 877 440,00	19 877 440,00
European Mid-Market Secondary Fund I	Iso-Britannia	13 649 275,48	15 322 458,27
Folmer Equity Fund II Ky	Iso-Britannia	4 742 114,06	4 742 114,06
Greenspring Global Partners IV(Offshore) LP	Suomi	2 459 527,94	2 461 499,54
Greenspring SPV IV, L.P.	Yhdysvallat	13 535 201,31	26 759 234,29
H.I.G Bayside Loan Opportunity Fund II	Yhdysvallat	2 642 930,05	2 958 501,16
Hg Capital Edge Co-Invest LP	Yhdysvallat	2 106 951,44	2 106 951,44
HgCapital 7	Guernsey	2 391 944,20	3 328 411,57
ICG Senior Debt Partners Fund	Iso-Britannia	50 958 732,16	81 961 397,81
ICG Senior Debt Partners Fund III	Luxemburg	21 671 612,24	22 998 326,67
IIF UK 1 LP	Luxemburg	19 978 522,75	20 261 039,04
Ilmarisen Suomi-Rahasto I Ky	Irlanti	16 838 918,23	17 405 540,66
ILS Property & Casualty Feeder Fund Ltd.	Suomi	1 530 572,43	2 954 137,95
InnKap 4 Partners LP	Caymansaaret	6 174 950,85	8 173 915,16
Innovator Kasvurahasto 1 Ky	Guernsey	4 284 166,16	4 284 166,16
Intera Fund I Ky	Suomi	8 170 249,27	10 534 817,45
Intera Fund III Ky	Suomi	618 989,89	618 989,89
Inveni Life Science Fund I Ky	Suomi	13 330 000,00	14 049 833,33
Inventure Fund II Ky	Suomi	1 464 194,18	1 464 194,18
Inventure Fund III Ky	Suomi	4 182 892,68	5 671 002,76
IPR.VC Fund I Ky	Suomi	539 782,10	539 782,10
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	Suomi	1 484 837,11	1 484 837,11
Kasvurahastojen Rahasto III Ky	Suomi	7 987 398,06	8 086 058,40
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	1 003 775,68	1 003 775,68
KKR 2006 Fund L.P.	Suomi	13 474 718,06	17 848 720,42
KKR Asian Fund II L.P.	Yhdysvallat	11 570 086,93	11 570 086,93
KKR Asian Fund III (EEA) SCSp	Caymansaaret	43 426 954,99	55 212 323,33
KKR Asian Fund L.P.	Luxemburg	11 742 367,16	12 792 377,00
KKR Banff Co-invest LP	Caymansaaret	1 964 884,46	1 964 884,46
KKR Blue Co-invest LP	Yhdysvallat	19 817 335,86	20 087 336,24
KKR Byzantium Infrastructure Co-invest II LP	Caymansaaret	13 289 269,55	20 919 692,41
KKR Enterprise Co-invest LP	Kanada	13 937 769,00	13 937 769,00
KKR European Fund III	Yhdysvallat	17 467 248,91	17 467 248,91
KKR European Fund IV (EEA) LP	Caymansaaret	10 046 891,00	10 592 115,68
KKR Evergreen Co- Invest II LP	Iso-Britannia	71 144 561,00	89 816 095,31
KKR Global Infrastructure Inv III EEA (EUR) SCSp	Kanada	9 163 670,28	9 163 670,28
KKR Lending Partners Europe (Euro) Unlevered L.P.	Luxemburg	3 452 589,00	3 452 589,00
KKR Mezzanine Partners I L.P.	Iso-Britannia	22 687 385,69	22 687 385,69
KKR Private Credit Opportunities Partners II L.P.	Yhdysvallat	2 687 890,70	2 765 674,79
KKR Sigma Co-invest, L.P.	Iso-Britannia	9 883 404,35	9 883 404,35
KKR Starlight Co-invest	Caymansaaret	12 820 512,82	13 058 620,09
Kool Investment LP	Kanada	15 000 000,00	15 000 000,00
Lewis & Clark Timberlands, LP	Ruotsi	13 662 150,26	15 688 400,08
Lifeline Ventures Fund I Ky	Yhdysvallat	38 852 010,37	42 997 312,06
Lifeline Ventures Fund III Ky	Suomi	1 558 135,43	9 788 028,94
	Suomi	3 237 440,06	3 268 691,07

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

MAKI.VC Fund I Ky	Suomi	1 180 133,03	1 180 133,03
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	19 419 458,98	19 419 458,98
MB Equity Fund V Ky	Suomi	5 641 044,17	5 641 044,17
Midinvest Fund II Ky	Suomi	656 697,95	656 697,95
Montagu IV LP	Iso-Britannia	17 432 612,33	24 536 680,55
Montagu V LP	Iso-Britannia	34 444 093,70	41 372 833,14
Morgan Stanley Global Distressed Opportunities LP	Caymansaaret	2 378 321,81	6 718 741,15
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	3 643 184,48	3 643 184,48
NB Granite Private Debt LP	Yhdysvallat	21 559 744,36	22 095 743,69
NC Atrium Co-invest Beta, L.P	Jersey	15 000 000,00	15 077 055,00
NC Mighty Co-invest Beta LP	Jersey	17 719 500,31	34 381 901,27
NegaWatt Energiatehokkuusrahasto 2 Ky	Suomi	1 855 644,49	1 855 644,49
Nest Capital 2015 Fund Ky	Suomi	10 276 461,95	10 568 950,61
Nordic Capital Alexander Co-Invest L.P	Jersey	5 176 568,21	8 840 035,89
Nordic Capital Fund VIII	Jersey	83 686 767,66	83 686 767,66
Nordic Capital V	Jersey	602 733,55	602 733,55
Nordic Capital VI	Jersey	747 481,40	747 481,40
Nordic Capital VII	Jersey	6 920 889,80	6 920 889,80
Nordic Mezzanine Fund II LP	Iso-Britannia	614 201,73	791 056,20
Nordic Mezzanine Fund III LP	Iso-Britannia	1 940 563,56	7 539 900,59
North Haven Infrastructure Partners II	Luxemburg	15 792 665,52	16 716 519,73
OP Pension Private Equity Funds Ky	Suomi	43 445 544,00	43 445 544,00
PAI Europe V FCPR	Ranska	1 431 962,06	4 384 407,21
PAI Europe V LP	Iso-Britannia	1 926 385,51	1 926 385,51
Partners Group Asia Pacific Fund LP	Iso-Britannia	4 951 038,59	5 896 055,89
Partners Group Client Access 27 LP, Inc	Guernsey	10 000 000,00	10 005 010,00
Partners Group Direct Equity 2016, L.P. Inc.	Guernsey	15 860 802,59	16 589 511,30
Partners Group Direct Infrastructure 2015 S.C.A.	Luxemburg	24 198 579,98	24 198 579,98
Partners Group Direct Investments 2012, L.P. INC	Iso-Britannia	9 463 929,22	13 586 833,20
Partners Group European Mezzanine 2008	Iso-Britannia	15 953 904,07	15 953 904,07
Patrimonium Middle Market Debt Fund II-A	Luxemburg	862 500,00	862 500,00
Permira Credit Solutions II Master L.P.1	Iso-Britannia	16 683 127,21	16 683 127,21
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Iso-Britannia	48 667 125,12	48 797 383,38
Permira Credit Solutions III Senior Euro L.P.	Guernsey	56 216 027,65	56 216 027,65
Permira IV LP	Guernsey	7 861 999,58	10 560 418,66
Permira V	Guernsey	87 501 573,26	114 086 126,24
Permira VI	Guernsey	79 524 883,76	87 695 190,79
PineBridge Structured Capital Partners III, L.P.	Yhdysvallat	12 349 596,98	13 033 700,34
Portfolio Advisors Private Equity Fund IV	Caymansaaret	5 605 348,76	5 605 348,76
Power Fund II Ky	Suomi	1 601 741,03	1 601 741,03
RCP Direct II LP	Caymansaaret	2 930 058,72	3 162 398,43
RCP Fund X LP	Caymansaaret	2 281 390,31	2 281 390,31
RCP IX Fund	Caymansaaret	3 297 269,44	3 452 867,53
RCP Secondary Opportunity Fund II	Yhdysvallat	6 834 763,73	6 834 763,73
RCP V Feeder Fund Ltd	Caymansaaret	4 034 204,94	4 034 204,94
RCP VI Fund Ltd	Caymansaaret	4 526 870,55	4 526 870,55
Saari I Ky	Suomi	1 104 928,25	1 104 928,25
Safe Co-investment No.2 Limited Partnership	Iso-Britannia	24 309 213,19	26 174 069,87
Salto LP Fund	Guernsey	8 862 458,62	16 750 605,13
Scottish Equity Partners III	Iso-Britannia	1 466 692,91	1 466 692,91
Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	2 077 210,50	3 429 309,29
Selected Private Equity Funds I	Suomi	2 784 313,94	4 606 856,24
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	580 914,93	1 781 245,93
Selected Private Equity Funds II Ky	Suomi	2 836 266,30	2 857 266,02
Sentica Buyout III Ky	Suomi	4 352 578,61	4 352 578,61
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	18 985 685,00	19 852 723,26
Sentica Buyout V Ky	Suomi	9 058 042,00	10 141 299,13
SEP V LP	Iso-Britannia	5 345 977,43	5 345 977,43
Siguler Guff Small Business Credit Opport. Fund LP	Yhdysvallat	10 837 342,04	10 837 342,04
Siguler Guff Unitranche Opportunities Fund, LP	Yhdysvallat	16 207 284,65	17 256 982,36
Silver Lake Partners III L.P.	Yhdysvallat	16 000 624,31	28 923 880,95
Silver Lake Partners IV	Yhdysvallat	140 319 874,30	221 189 827,61
Silver Lake Partners V	Yhdysvallat	31 601 455,11	31 601 455,11
SL SPV-Feeder I LP	Yhdysvallat	9 834 863,70	9 834 863,70
SLP Blue Co-invest	Yhdysvallat	14 421 445,54	14 864 191,27
SLP Denali Co-Invest L.P.	Yhdysvallat	21 487 515,67	86 321 275,45
SLP West Holdings Co-invest Feeder II, L.P.	Yhdysvallat	25 553 662,69	29 570 803,49
Sponsor Fund III Ky	Suomi	3 968 834,01	3 968 834,01
Sponsor Fund IV Ky	Suomi	23 272 994,40	23 272 994,40
Stellus Credit Offshore Fund II, LP	Yhdysvallat	7 385 572,33	7 869 063,35
Sterling Capital Partners III LP	Yhdysvallat	4 511 604,88	4 511 604,88
Superhero Venture Fund 2015 Ky	Suomi	1 322 168,02	1 463 218,39
Symbiotic (Investments) LP	Iso-Britannia	16 302 851,78	16 302 851,78
Syntaxis Mezzanine I LP	Guernsey	2 124 616,79	2 124 616,79
Syntaxis Mezzanine II LP	Guernsey	3 991 338,13	8 536 390,61
Taaleri Aurinkotuuli Ky	Suomi	2 911 797,00	2 911 797,00
Target Partners Fund II	Saksa	8 169 898,88	12 100 567,95
TCW Crescent Mezzanine Partners VC LP	Yhdysvallat	1 343 910,06	1 706 902,57
The Fifth Cinven Fund	Guernsey	82 260 572,57	82 260 572,57
The Resolute Fund II, L.P	Yhdysvallat	8 992 365,55	8 992 365,55
The Sixth Cinven Fund	Guernsey	52 660 869,96	52 660 869,96
Towerbrook III	Caymansaaret	649 464,01	649 464,01
Towerbrook Investors IV, L.P.	Caymansaaret	34 432 415,25	48 379 450,49
TPG Asia VI LP.	Caymansaaret	64 567 603,48	73 224 714,98
TPG Asia VII LP	Caymansaaret	17 922 585,61	17 922 585,61
TPG Drone Co-Invest, L.P.	Caymansaaret	28 067 622,62	42 468 961,92
TPG Partners VII LP.	Yhdysvallat	59 334 341,61	71 506 446,90
TPG VII Renown Co-invest II, LP	Yhdysvallat	21 061 499,58	21 859 847,16
Turing Equity Co L.P	Guernsey	14 884 317,18	34 700 229,75
UOB Portfolio Advisors Pan Asia Select Fund LP	Caymansaaret	2 772 616,03	2 772 616,03
Vaaka Partners Buyout Fund II Ky	Suomi	22 544 308,59	25 193 146,79
Vaaka Partners Buyout Fund III Ky	Suomi	8 024 073,14	8 789 481,45
Vaaka Partners Buyout I (B,C,D,E,F) Ky	Suomi	1 097 196,70	1 546 971,64
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	920 142,28	1 280 578,62

10. KONSERNIN OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2018

2/2

Verdane Capital VII KS	Ruotsi	713 575,69	5 563 977,22
Verdane ETF III SPV K/S	Tanska	3 167 675,02	3 881 499,41
Verso Fund II Ky	Suomi	4 076 208,00	5 303 003,94
White Oak Yield Spectrum (LUX) Feeder Fund SCSp	Luxemburg	60 856 632,41	61 581 508,59
Victoria Co-invest L.P.	Caymansaaret	6 915 629,32	11 738 007,67
Zeus Co-invest LP	Iso-Britannia	16 497 253,93	16 497 253,93
Muut		6 605 405,21	59 029 767,52
Yhteensä		3 819 501 014,47	4 603 267 849,23
Muut rahastot			
1992 Asia Strategies Fund A	Caymansaaret	42 258 078,60	42 258 078,60
Alyeska Aleutian Fund Series 36	Caymansaaret	28 055 009,20	28 055 009,20
Alyeska Aleutian Fund Series 75	Caymansaaret	28 510 915,61	30 963 115,20
AQR Managed Futures Offshore CI A Series 2016_07	Caymansaaret	37 536 255,35	37 536 255,35
AQR Managed Futures Offshore CI A Series 2018_02	Caymansaaret	22 343 684,77	22 343 684,77
AQR Style Premia Fund Class B	Caymansaaret	79 574 175,15	79 574 175,15
Atlas Enhanced Fund Ltd Class D Series 09 11	Caymansaaret	30 237 224,78	30 237 224,78
Brevan Howard Fund B Class Limited	Caymansaaret	19 400 533,17	35 000 974,99
Brevan Howard Fund B1 Class Limited	Caymansaaret	12 500 000,00	13 416 250,00
Brevan Howard Fund W Class Limited	Caymansaaret	46 500 000,00	49 898 961,43
Brevan Howard Global Volatility Fund Ltd EUR Cl. A	Caymansaaret	20 000 000,00	20 446 000,00
Bridgewater Pure Alpha Major Markets, Ltd	Caymansaaret	85 697 146,29	92 120 825,33
Bridgewater Pure Alpha Major Markets, S 5100-154A	Caymansaaret	44 177 416,50	46 060 412,66
CFM STRATUS Feeder Limited Class D	Brittiläiset Neitsytsaaret	39 970 000,00	43 902 758,32
Citadel Kensington Global Strategies LTD	Caymansaaret	28 260 805,88	92 078 464,89
D.E Shaw Composite International Fund	Caymansaaret	44 470 265,01	125 008 376,84
Davidson Kempner Distressed Op Class A Tranche 1	Caymansaaret	18 876 832,01	28 487 063,00
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01JAN18	Brittiläiset Neitsytsaaret	32 762 982,95	57 480 534,66
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01MAR18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 187 326,02	8 717 845,15
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01MAY18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 278 831,03	8 761 671,01
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01NOV18	Brittiläiset Neitsytsaaret	8 655 819,90	8 655 819,90
Davidson Kempner Int-Class C Tranche 4 - 01SEP18	Brittiläiset Neitsytsaaret	4 320 461,20	4 320 461,20
Firebird Republics Spv Ltd	Caymansaaret	537 848,03	537 848,03
Gci Japan Hybrids Class C	Caymansaaret	24 392 107,41	29 111 501,13
Global Opportunities Offshore Ltd	Caymansaaret	19 230 769,29	23 504 918,21
GoldenTree Offshore Fund SP8-1 CR Series 107	Caymansaaret	3 597 560,56	3 597 560,56
GoldenTree Select Offshore Fund Class C	Caymansaaret	80 263 263,50	90 432 497,82
GSA Trend Fund Limited Eur	Caymansaaret	15 848 540,96	15 848 540,96
HBK Merger Strategies Offshore Fund A-Series Lead	Caymansaaret	22 398 762,93	24 175 474,17
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd class A Lead	Caymansaaret	62 702 696,96	78 009 815,17
Iris Balanced Cell	Guernsey	4 742 946,60	5 134 356,04
Iris Balanced Cell QI EUR S01	Guernsey	719 001,20	719 001,20
Magnetar Pra Fund Ltd Series A	Caymansaaret	17 535 400,05	19 095 776,42
Man Absolute Return Strategies I Ltd: Class ARS1 2	Caymansaaret	867 891,36	1 681 080,46
Markel Aquilo Fund	Bermuda	87 693 631,14	87 693 631,14
Markel Aquilo Fund SP 2016	Bermuda	1 206 747,60	1 206 747,60
Markel Aquilo Fund SP 2017	Bermuda	1 529 813,89	1 529 813,89
Markel CatCo Diversified Arbitrage Fund A Sub 6 SP	Bermuda	1 179 046,10	1 179 046,10
Markel CatCo Limited Diversified Arb Fund SP2017	Bermuda	11 717 662,67	11 717 662,67
Markel CatCo Limited Diversified Arbitrage Fund	Bermuda	45 739 212,48	45 739 212,48
Marshall Wace Liquid Alpha Plus A Fund	Irlanti	25 000 000,00	25 178 903,89
Marshall Wace Liquid Alpha Plus H Fund	Irlanti	30 000 000,00	31 761 000,00
Marshall Wace Market Neutral TOPS B Fund	Irlanti	40 000 000,00	62 497 485,67
Millennium International Ltd Class EE Sub Series 01A	Caymansaaret	21 734 850,45	27 012 173,34
Millennium International Ltd Sub-Class GG EUR	Caymansaaret	75 000 000,00	75 000 000,00
MT Logan B1 Mutual Fund Series 3, December 2017	Bermuda	1 214 392,72	1 214 392,72
MT Logan B1 Mutual Fund Series 8, Preference Shares	Bermuda	10 485 281,41	10 485 281,41
MT Logan B1 Mutual Fund Series 8, December 2017	Bermuda	1 005 132,28	1 005 132,28
MT Logan Re Ltd Series 3 Preference Shares	Bermuda	12 117 485,09	12 668 230,89
Nine Masts Fund One A5 Share Class	Caymansaaret	48 764 743,58	48 764 743,58
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	Caymansaaret	715 118,25	715 118,25
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	Caymansaaret	2 567 549,16	3 666 389,93
Pacific Alliance Asia Opportunity Fund Ser I Oct18	Caymansaaret	50 103 662,75	51 279 548,63
Palmetto Fund, Ltd. Class G	Bermuda	24 217 266,79	24 217 266,79
Palmetto Fund, Ltd. Class H	Bermuda	43 393 762,88	53 248 852,59
Palmetto Fund, Ltd. Q4 2017 Development Class D	Bermuda	2 741 434,69	3 042 529,38
Palmetto Fund, Ltd. Q4 2017 Development Class E	Bermuda	3 082 729,79	3 082 729,79
Paulson Credit Opportunities II Ltd. Class B	Caymansaaret	2 007 623,54	33 913 771,96
Pershing Square Holdings Ltd/Fund	Guernsey	3 849 345,28	3 849 345,28
Pharo Gaia Fund	Caymansaaret	30 016 878,63	40 817 349,54
Pharo Gaia Fund Class B Series 19	Caymansaaret	25 000 000,00	25 000 000,00
Pharo Macro Fund B	Caymansaaret	17 822 807,72	23 428 644,44
QVT Offshore Class 1-NI 1075	Caymansaaret	789 322,86	1 339 047,76
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd A-1075	Caymansaaret	1 116 996,31	1 186 057,05
R2 Crystal A	Suomi	63 845 427,78	63 845 427,78
Schroder AS Agriculture Fund I Eur Acc	Luxemburg	1 504 443,01	1 504 443,01
Shepherd Investments International, Ltd. Class BQ	Brittiläiset Neitsytsaaret	663 911,23	663 911,23
Stratus Feeder Limited E Euro 1.5 Leverage	Brittiläiset Neitsytsaaret	20 000 000,00	26 117 454,24
Tudor BVI Global Fund Ltd Sub-Cls A ALT Ser 18_11	Caymansaaret	44 139 301,31	44 139 301,31
Tudor BVI Global Fund Ltd Sub-Cls A ALT Ser 18_7	Caymansaaret	84 606 751,27	87 321 851,53
Värde Investment Partners (Offshore), Ltd.	Caymansaaret	124 182 465,44	125 181 073,60
Muut / Muut rahastot		3 073 679,32	4 203 288,89
Yhteensä		1 907 239 029,69	2 263 589 193,24
Yhteensä		23 639 730 901,76	26 944 173 624,23

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 EUR omistukset. Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

11. KONSERNIN AVOIMET ARVOPAPERILAINASOPIMUKSET 31.12.	2018	2017
Lainaksi otetut arvopaperit		
Määrä	2 745 116,00	5 876 559,00
Käypä arvo	75 594 429,56	104 113 017,67

Lainaksi otetut osakkeet ovat pörssiosakkeita

Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä

Lainauksen vakuudeksi annettujen panttien käypä arvo on esitetty taseen liitetietojen kohdassa vakuudet ja vastuusitoumukset

12. KONSERNIN LAINASAAMISET 31.12.	2018	2017
Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Pankkitakaus	105 627 770,79	73 604 690,67
Takausvakuutus	44 429 051,77	47 289 157,90
Muu vakuus	57 412 652,86	111 380 291,82
Vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	207 469 475,42	232 274 140,39
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno	183 788 002,02	74 293 663,93
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	391 257 477,44	306 567 804,32
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin		
Kiinnelainasaamiset	94 108 842,32	118 452 041,16
Muut lainasaamiset	157 530 080,20	134 434 732,77
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	251 638 922,52	252 886 773,93
Lähipiirilainat		
Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	264 135 478,92	35 579 977,76
Osakkuusyrityksille myönnettyt lainat	942 503 519,24	779 301 303,88

Lainojen laina-ajat ovat 1-30 vuotta ja ne ovat sekä laina-aikana lyhennettäviä että laina-ajan lopussa maksettavia kertalyhenteisiä lainoja. Lainat on sidottu joko kiinteään tai vaihtuvaan viitekorkoon.

13. KONSERNIN AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET

	2018						
	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Konserniliikearvo	Ennakkomaksut	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintamenot 1.1.	19 056 787,92	38 247 138,58		813 016,65	2 720 380,67	1 705 184,26	62 542 508,08
Sulautumisen osuus	10 451 721,53	25 209 467,10		1 850 241,74	14 615 113,53	71 583,37	52 198 127,27
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-12 464 192,31	-2 451 242,47			-11 823 081,91		-26 738 516,69
Lisäykset	314 193,93	3 161 503,99	13 894 074,04	9 141 181,72	87 301,53	0,00	26 598 255,21
Vähennykset	-49 747,15	-20 403 669,96		0,00	-371 196,40	0,00	-20 824 613,51
Siirrot erien välillä	0,00	1 258 651,08		-1 258 651,08	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	17 308 763,92	45 021 848,32	13 894 074,04	10 545 789,03	5 228 517,42	1 776 767,63	93 775 760,36
Kertyneet poistot 1.1.	-8 056 666,46	-11 028 146,95			-794 190,75		-19 879 004,16
Sulautumisen osuus	-9 907 611,01	-9 338 543,95			-13 145 889,26		-32 392 044,22
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	12 464 192,31	2 451 242,47			11 823 081,91		26 738 516,69
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	39 070,75	5 073 702,06			186 639,83		5 299 412,64
Tilikauden poistot	-1 943 105,93	-7 355 464,35	-1 476 837,39		-896 617,55		-11 672 025,22
Kertyneet poistot 31.12.	-7 404 120,34	-20 197 210,72	-1 476 837,39		-2 826 975,82		-31 905 144,27
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 904 643,58	24 824 637,60	12 417 236,65	10 545 789,03	2 401 541,60	1 776 767,63	61 870 616,09

14. KONSERNIN MUUT SAAMISET 31.12.

	2018	2017
Muut saamiset		
Sijoituksiin liittyvät saamiset	3 470 277 822,45	7 121 339 974,35
Etukäteen maksetut korvaukset	540 185 900,69	411 819 018,15
Muut saamiset	5 519 127,08	4 037 919,02
		7 537 196 911,52

15. KONSERNIN SIIRTOSAAMISET 31.12.

	2018	2017
Siirtosaamiset		
Sijoituksiin liittyvät	234 430 200,42	199 171 880,56
Verosaamiset	10 832 301,01	8 975 151,72
Saatava vastuunjaosta	8 593 506,00	0,00
Muut siirtosaamiset	16 116 989,92	5 184 943,90
		213 331 976,18

16. KONSERNIN OMA PÄÄOMA 31.12.	2018	2017
Oma pääoma		
Pohjarahasto	22 994 653,31	22 994 653,31
Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		
1.1.	80 888 855,87	76 506 266,71
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	4 400,00	3 036,00
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	5 149 024,56	4 379 553,16
80 888 855,87	86 042 280,43	80 888 855,87
Sidotun pääoman rahasto		
Sulautumisen osuus	5 112 000,00	-
Muut rahastot		
1.1.	584 855,92	584 855,11
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		
1.1.	-152 155 878,45	
Sulautumisen osuus	53 903 819,09	
Siirto lahjoitusvaroihin	-50 000,00	-100 000,00
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	-5 149 024,56	-4 379 553,16
-103 451 083,92	-103 451 083,92	-115 420 889,36
Tilikauden voitto (tappio)	-23 324 786,28	-36 734 989,09
	-12 042 080,55	-47 687 514,16
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:		
Vakuutuksenottajien osuus	-12 042 080,55	-47 687 514,16

17. KONSERNIN VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA 31.12.	2018	1.1.2018 *)	2017
Vakuutusmaksuvastuu			
Vastaiset eläkkeet	19 068 429 743,00	17 482 092 035,00	14 627 021 716,00
Osittamaton lisävakuutusvastuu	3 043 613 678,00	3 331 638 762,00	3 159 749 620,00
Ositettu lisävakuutusvastuu	119 150 047,00	135 513 115,00	119 931 751,00
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-262 933 612,00	797 506 437,00	676 404 138,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	21 968 259 856,00	21 746 750 349,00	18 583 107 225,00
Korvausvastuu			
Alkaneet eläkkeet	18 657 417 551,00	17 472 304 023,00	14 807 745 423,00
Korvausvastuu yhteensä	18 657 417 551,00	17 472 304 023,00	14 807 745 423,00
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	40 625 677 407,00	39 219 054 372,00	33 390 852 648,00

*) Yhtiön vastuuelka sulautumishetkellä

18. KONSERNIN MUUT VELAT 31.12.	2018	2017
Muut velat		
Sijoituksiin liittyvät velat	3 811 359 548,20	7 720 630 385,44
Ennakonpidätysvelka	222 547 985,22	180 300 326,75
Omistusyhteisyrityksille	3 360,33	-
Muut velat	241 491 547,67	170 089 553,30
		8 071 020 265,49
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Rahoituslaitoslainat		6 959 973,00
		5 084 136,00

19. KONSERNIN SIIRTOVELAT 31.12.	2018	2017
Siirtovelat		
Sijoituksiin liittyvät	343 748 960,63	349 695 135,64
LEL / TaEL-vapaakirjaukseen liittyvä kustannus	850 000,00	-
Velka vastuunjakoon	20 694 347,00	21 944 457,00
Muut siirtovelat	32 929 794,54	22 872 064,96
		394 511 657,60

20. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET 31.12.	2018	2017
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	7 967 871,00	7 197 777,00
Omien lainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset		
Lainojen määrä	27 542 063,00	1 470 000,00
Annetut kiinnitykset	42 905 000,00	2 000 000,00
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo arvopaperit	418 943 994,01	758 785 847,38
käteinen (1)	29 084 585,44	26 288 400,77
Osakelainauksen vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo käteinen (1)	82 524 906,38	109 529 722,30
(1) Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteisvakuudet 111 509 403,86 euroa sisältyvät tase-erään muut saamiset		
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteispannit 923 193 824,53 euroa sisältyvät tase-erään muut velat		
Yhteisyrityksen puolesta annetut vakuudet		
Pankkilainan vakuudeksi kiinnitetty panttikirjat	437 384 468,50	408 053 068,50
Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	3 617 982 747,06	2 564 516 654,57
Muut sijoitussitoumukset	186 109 326,72	6 707 293,63
Sijoitussitoumukset on v. 2018 raportoitu 31.12. tilanteesta, kun aikaisemmissa tilinpäätöksissä on käytetty 30.9. tilanteen lukuja. Vuoden 2017 luvut on oikaistu vastaamaan muutettua käytäntöä.		
Johdannaisopimukset		
Ei-suojaavat		
Korkojohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-804 098 187,82	-1 631 451 742,05
	0,00	0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	48 082 934 226,24	19 418 271 035,18
	601 255 467,84	438 207 352,72
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-42 486 701 858,12	-13 697 133 268,75
	-176 322 613,85	-79 157 296,41
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-13 717 738 521,80	-4 659 847 465,38
	-20 513 699,69	-52 219 106,72
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	-25 164 823,90	0,00
	-164 823,90	0,00
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	14 687 396 463,35	14 417 036 298,80
	26 971 518,77	63 274 822,04
Suljetut, käypä arvo	-6 677 380,31	715 648,22
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	20 467 473 742,53	13 962 156 518,12
	822 880 717,37	823 663 906,05
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-9 822 709 265,34	-4 263 704 223,30
	-247 867 696,79	-192 198 451,16
Valuutanvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	0,00	0,00
	0,00	0,00
Osakejohdannaiset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	194 786 626,75	-510 213 011,57
	0,00	0,00
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	5 225 115 778,68	7 322 307 318,58
	248 254 235,08	345 449 049,04
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-2 621 147 739,47	-4 574 665 123,16
	-163 346 399,51	-252 373 843,63
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	9 708 555,05	-63 340 889,07
	25 812,69	239 125,89
Muut johdannaisopimukset		
Futuuri- ja termiinisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	77 057 004,81	330 631 655,25
	2 869 712,46	14 467 692,66
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus käypä arvo	945 085 613,30	361 069 978,38
	70 424 232,94	78 356 414,32
Avoimet, asetetut, kohde-etuus käypä arvo	-569 640 250,92	-153 492 308,47
	-38 935 869,63	-7 646 021,52
Tuotonvaihtosopimukset		
Avoimet, kohde-etuus käypä arvo	3 208 872 745,09	4 776 713 282,44
	3 206 188,57	-17 088 745,60

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisien tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

20. KONSERNIN VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET 31.12.	2018	2017
Arvostusperiaatteet		
Pörssijohdannaiset arvostetaan käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.		
Kahdenväliset OTC -johdannaiset arvostetaan vastapuolen arvostuksen perusteella, mikäli markkinaolosuhteet eivät estä kyseisten johdannaistransaktioiden arvostamista markkina-arvoon.		
Kahdenvälinen OTC -johdannaistransaktio arvostetaan teoreettiseen mallihintaan, mikäli markkinaolosuhteet estävät kyseisen transaktion arvostamisen markkina-arvoon.		
EMIR -asetuksessa ja siihen liittyvissä teknisissä standardeissa on määritelty tarkemmin milloin markkinaolosuhteet estävät arvostamisen markkina-arvoon.		
Keskusvastapuoliselitettävät OTC -johdannaiset arvostetaan keskusvastapuolelta saatuun arvoon.		
Yhteisvastuu		
Yhtiö kuuluu OP Osuuskunnan edustamaan verovelvollisuusryhmään.		
Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.		
Arvonlisäveron tarkistusvastuu	42 631 672,53	33 157 831,60
Vuokravastuut (ml. leasingvastuut)		
Seuraavana vuonna erääntyvät	1 019 221,83	1 125 432,26
Myöhemmin vuosina erääntyvät	1 076 261,86	1 095 800,29
Muut vastuusitoumukset	1 047 000,00	1 057 000,00

21. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYRITYKSET JA OSAKUUUSYRITYKSET 31.12.2018

Ilmarisen tytäryritykset		Kotipaikka	Omistussuus, %
1 Kiinteistö Oy	Aleksanterinkatu 13	Helsinki	100
2 Kiinteistö Oy	Aleksinparkki	Kerava	100
3 Kiinteistö Oy	Annalankankaantie 20	Oulu	100
4	Antiooppi kortteli Oy	Helsinki	100
5	City Fund Management Kaksi Oy	Helsinki	100
6	City Fund Management Kolme Oy	Helsinki	100
7	City Fund Management Yksi Oy	Helsinki	100
8	Dixin Toimistot Ky	Helsinki	100
9	Dixin Toivo Oy	Helsinki	100
10	Elieilin Pysäköinti Oy	Helsinki	100
11	Espagalleria Oy	Helsinki	100
12 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 5	Espoo	100
13 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 8	Espoo	100
14 Asunto Oy	Espoon Itsehallintotie 1	Espoo	100
15 Asunto Oy	Espoon Kefeus	Espoo	100 (1)
16 Kiinteistö Oy	Espoon Keilalahti 2 A	Espoo	100
17 Kiinteistö Oy	Espoon Keilalahti 2 B	Espoo	100
18 Kiinteistö Oy	Espoon Keilarannantorni	Espoo	100
19 Kiinteistö Oy	Espoon Keilaranta 11	Helsinki	100
20 Kiinteistö Oy	Espoon Keilaranta 19	Espoo	100
21 Kiinteistö Oy	Espoon Kutojankulma 2	Helsinki	100
22 Kiinteistö Oy	Espoon Kutojantie 4	Espoo	100
23 Kiinteistö Oy	Espoon Länsiväylänsivu	Espoo	100
24 Asunto Oy	Espoon Markkinakatu 2	Helsinki	100
25 Asunto Oy	Espoon Merivalkama 18	Espoo	100
26 Asunto Oy	Espoon Neulaspolku 1	Helsinki	100
27 Asunto Oy	Espoon Postipuuntalo	Espoo	100
28 Asunto Oy	Espoon Puntaritie 2	Espoo	100
29 Asunto Oy	Espoon Puntaritie 5	Espoo	100
30 Asunto Oy	Espoon Runoratsunkatu 1	Espoo	100
31 Kiinteistö Oy	Espoon Runoratsunkatu 17	Espoo	100
32 Asunto Oy	Espoon Suurpellon Puistokatu 12C	Espoo	100
33 Kiinteistö Oy	Espoon Trillakatu 5	Helsinki	100
34 Kiinteistö Oy	Esterinportti 2	Helsinki	100
35 Kiinteistö Oy	Hakkilan Lokki	Vantaa	100
36 Kiinteistö Oy	Haminan Sibeliuskatu 27	Helsinki	100
37 Kiinteistö Oy	Haminan Syväsatamantie 8	Hamina	100
38 Kiinteistö Oy	Helsingin Aleksanterinkatu 17	Helsinki	92,76
39 Kiinteistö Oy	Helsingin Armfeltintie 8	Helsinki	100
40 Kiinteistö Oy	Helsingin Bulevardi 26	Helsinki	100
41 Asunto Oy	Helsingin Eerikinkatu 41	Helsinki	100
42 Asunto Oy	Helsingin Gydenintie 5 - 7	Helsinki	100
43 Asunto Oy	Helsingin Hanuripolku 4-6	Helsinki	100
44 Asunto Oy	Helsingin Hellemaenpolku 10	Helsinki	100
45 Asunto Oy	Helsingin Hietasaarenkuja 3	Helsinki	100
46 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 42	Helsinki	100
47 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 44	Helsinki	100
48 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 46	Helsinki	100
49 Asunto Oy	Helsingin Hiomotie 48	Helsinki	100
50 Asunto Oy	Helsingin Hitsaajankatu 15	Helsinki	100
51 Asunto Oy	Helsingin Ilmarisen Talo 124	Helsinki	100
52 Asunto Oy	Helsingin Kap Hornin katu 8	Helsinki	100
53 Asunto Oy	Helsingin Kiviparantie 2	Helsinki	100
54 Asunto Oy	Helsingin Laivalahdenportti 3	Helsinki	93,92
55 Asunto Oy	Helsingin Leikosaarentie 26	Helsinki	100
56 Kiinteistö Oy	Helsingin Lepakko	Helsinki	100
57 Asunto Oy	Helsingin Länsisatamankatu 2	Helsinki	100
58 Asunto Oy	Helsingin Merikaapeli	Helsinki	100
59 Kiinteistö Oy	Helsingin Merkurius	Helsinki	100
60 Kiinteistö Oy	Helsingin Mikonkatu 9	Helsinki	100
61 Kiinteistö Oy	Helsingin Mustalahdentie 3	Helsinki	100
62 Asunto Oy	Helsingin Neitsytsaarentie 2	Helsinki	100
63 Asunto Oy	Helsingin Neitsytsaarentie 4	Helsinki	100
64 Asunto Oy	Helsingin Neitsytsaarentie 6	Helsinki	100
65 Asunto Oy	Helsingin Neitsytsaarentie 8	Helsinki	100
66 Asunto Oy	Helsingin Näyttelijäntie 13	Helsinki	100
67 Asunto Oy	Helsingin Palikkapolku 1	Helsinki	100
68 Asunto Oy	Helsingin Piispantalot	Helsinki	100
69 Kiinteistö Oy	Helsingin Punanotkonkatu 2	Helsinki	100
70 Kiinteistö Oy	Helsingin Pääpostitalo	Helsinki	100
71 Kiinteistö Oy	Helsingin Satamakaari 22	Helsinki	100
72 Kiinteistö Oy	Helsingin Satamakaari 24	Helsinki	100
73 Asunto Oy	Helsingin Tulvaniitynpolku 3	Helsinki	100
74 Asunto Oy	Helsingin Tähtisaranpolku 3	Helsinki	100
75 Asunto Oy	Helsingin Ulappasaarentie 4	Helsinki	100
76 Asunto Oy	Helsingin Vanha Viertotie 9	Helsinki	100
77 Kiinteistö Oy	Helsingin Varastokatu 14	Helsinki	100 (2)
78 Asunto Oy	Helsingin Viulutie 9	Helsinki	100
79 Kiinteistö Oy	Helsingin Väinämöisenlinna	Helsinki	100
80 Asunto Oy	Helsingin Välimerenkatu 10	Helsinki	100
81 Kiinteistö Oy	Huittisten Lauttakylänkatu 12	Helsinki	100
82 Kiinteistö Oy	Hulikanpala	Lempäälä	100
83 Kiinteistö Oy	Hyrylän Keskiholvi	Tuusula	50,26 (2)
84 Asunto Oy	Hyvinkään Kankurinkatu 5	Hyvinkää	100
85 Kiinteistö Oy	Hyvinkään Tinakatu 10	Helsinki	100
86 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 121	Helsinki	100
87 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 122	Helsinki	100
88 Kiinteistö Oy	Ilmarisen Talo 123	Helsinki	100

21. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYITYKSET JA OSAKKUUSRYITYKSET 31.12.2018

89	Kiinteistö Oy	Iso-Ylläksentie 42	Helsinki	100
90	Kiinteistö Oy	Julininkulma	Turku	79,12
91	Kiinteistö Oy	Jyväskylän Kauppakatu 39	Jyväskylä	100
92	Kiinteistö Oy	Jämsän Jämsänkoskentie 25	Jämsä	100
93	Asunto Oy	Järvenpään Sahankaari 1-3	Järvenpää	100
94	Kiinteistöosakeyhtiö	Kalasataman Hauki	Helsinki	100
95	Kiinteistö Oy	Kangasalan Mäkirinteentie 1	Helsinki	100
96	Kiinteistö Oy	Kaskisten Bladintie 35	Helsinki	100
97	Asunto Oy	Kemin Valtakatu 10	Kemi	67,07
98	Asunto Oy	Keravan Aleksinkulma	Kerava	100
99	Asunto Oy	Keravan Aleksinpuisto	Kerava	100
100	Kiinteistö Oy	Keravan Alieravantie 34	Helsinki	100
101	Kiinteistö Oy	Keravan Isoahjo	Helsinki	100
102	Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 11	Kerava	100
103	Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 23	Kerava	100
104	Asunto Oy	Keravan Santaniitynkatu 25	Kerava	100
105	Kiinteistö Oy	Kolarin Lomarova III	Kolari	100
106	Kiinteistö Oy	Koneharjun Kangas	Lahti	100
107	Kiinteistö Oy	Kotkan Metsäkulmankatu 21	Kotka	100
108	Kiinteistö Oy	Kotkan Siikasaarentie 78	Helsinki	100
109	Kiinteistö Oy	Kutomotie 16	Helsinki	100
110	Kiinteistö Oy	Kutomotie 18	Helsinki	100
111	Kiinteistö Oy	Kutomotie 9	Helsinki	100
112	Kiinteistö Oy	Kuusankosken Kauppakulma	Kuusankoski	100 (2)
113		Kämp Galleria Oy	Helsinki	100
114		Kämp-Kiinteistöt Oy	Helsinki	100
115	Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Kauppatori	Lappeenranta	78,79
116	Asunto Oy	Lappeenrannan Kievarinkatu 1	Lappeenranta	100
117	Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Tyyni	Lappeenranta	100
118	Asunto Oy	Lappeenrannan Valto Käkelän katu 4-6	Lappeenranta	100
119	Kiinteistö Oy	Lielahden Kauppapuisto 1	Tampere	100
120	Kiinteistö Oy	Lielahden Kauppapuisto 2	Tampere	100
121	Kiinteistö Oy	Liikekeskus Aleksintori	Kerava	100
122	Kiinteistö Oy	Lohjan Ojamonharjuntie 86	Helsinki	100
123	Kiinteistö Oy	Luumäen Suoanttilantie 101	Helsinki	100
124	Kiinteistö Oy	Malminkaari 23	Helsinki	100 (2)
125	Kiinteistö Oy	Martinkaisentien Palvelutalo	Jyväskylä	100
126		Metsämassi Oy	Helsinki	100
127		Metsärahasato II KY	Helsinki	100
128	Kiinteistö Oy	Mylykulma	Lappeenranta	100 (2)
129	Asunto Oy	Nokian Kissankello	Nokia	59,23
130	Kiinteistö Oy	Nokian Kivimiehenkatu 4	Helsinki	100
131	Kiinteistö Oy	Nummelan Ratastie 3	Helsinki	100
132	Asunto Oy	Olarin Oktaavi, Espoo	Espoo	100
133	Kiinteistö Oy	Olarin Tempo Espoo	Espoo	100
134	Kiinteistö Oy	Oulun Isopurjeentie 3	Oulu	100
135	Kiinteistö Oy	Oulun Kauppuriinkatu 9	Helsinki	100
136	Asunto Oy	Oulun Linnankartano	Oulu	100
137	Kiinteistö Oy	Oulun Pekurinkulma	Helsinki	100
138	Kiinteistö Oy	Oulun Soramäentie 1	Oulu	100
139		Oy F.W. Grönqvist Ab	Helsinki	88,44
140	Kiinteistö Oy	Paraisten Liikekeskus	Parainen	71,92
141	Kiinteistö Oy	Pasilan Beta	Helsinki	100
142	Kiinteistö Oy	Pasilan Delta	Helsinki	100
143	Kiinteistö Oy	Pasilan Eta	Helsinki	100
144	Kiinteistö Oy	Pasilan Ratapiha	Helsinki	100
145	Kiinteistö Oy	Pasilan Theta	Helsinki	100
146	Kiinteistö Oy	Pasilan Zeta	Helsinki	100
147		Pommisuoja Oy	Helsinki	100
148	Kiinteistö Oy	Porin Itäkeskuksenkaari 2	Helsinki	100
149	Kiinteistö Oy	Rock Vallila	Helsinki	100
150	Kiinteistö Oy	Salomonkatu 7-9	Helsinki	79,34
151	Asunto Oy	Seinäjoen Saga	Seinäjoki	100
152		Sokeriinnan Tontit Oy	Espoo	100
153	Kiinteistöyhtiö	Sukkasijoitus Oy	Ylöjärvi	100
154	Kiinteistö Oy	Tahkonieni 1	Kuopio	100
155	Asunto Oy	Tampereen Ankkarinraitti 4	Tampere	100
156	Asunto Oy	Tampereen lidesranta 14	Tampere	100
157	Asunto Oy	Tampereen lidesranta 16	Tampere	100
158	Asunto Oy	Tampereen Kalevan puistotie 14	Tampere	100
159	Asunto Oy	Tampereen Kaukatorin Naapurinliikka	Tampere	100
160	Asunto Oy	Tampereen Lapinkaari 8	Tampere	100
161	Kiinteistö Oy	Tampereen Lokomonkatu 27	Helsinki	100
162	Kiinteistö Oy	Tampereen Portti	Tampere	100
163	Kiinteistö Oy	Tampereen Sellukatu 30	Tampere	100
164	Asunto Oy	Tampereen Tapettikatku 5	Tampere	100
165	Kiinteistö Oy	Tampereen Turvesuonkatu 10	Tampere	100
166	Kiinteistö Oy	Teuvan Tuokkolantie 14	Teuva	100
167		Tietollmarinen	Helsinki	30,00 (3)
168	Kiinteistö Oy	Tikkurilan Toimistokiinteistö 1	Vantaa	100
169	Kiinteistö Oy	Tikkurilan Toimistokiinteistö 2A	Vantaa	100
170	Kiinteistö Oy	Tikkurilan Toimistokiinteistö 2B	Vantaa	100
171	Kiinteistö Oy	Tilkan Parkki	Helsinki	100
172	Kiinteistö Oy	Topeliuksenkadun Tontti	Helsinki	100
173	Asunto Oy	Tornion Länsipiha	Tornio	100
174	Asunto Oy	Turun PriimaSeniori	Turku	100
175	Kiinteistö Oy	Tuusulan Huurrekuja 2	Helsinki	100
176	Kiinteistö Oy	Tuusulan Höggerinhaara 12	Helsinki	100
177		Tähtitoimistot Ky	Helsinki	100
178	Kiinteistö Oy	Vaasan Mäkiavontie 22	Vaasa	100
179	Kiinteistö Oy	Vaasan Tehokatu 10	Vaasa	100
180	Kiinteistö Oy	Vainikkalan Huolintatie 13	Helsinki	100
181	Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 1	Helsinki	100
182	Kiinteistö Oy	Vantaan Ainontie 5	Helsinki	100
183	Kiinteistö Oy	Vantaan Asolantie 14	Helsinki	100
184	Asunto Oy	Vantaan Helios	Vantaa	100

21. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN YHDISTELLYT TYTÄRYITYKSET JA OSAKKUUSYITYKSET 31.12.2018

185 Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 2	Vantaa	100
186 Asunto Oy	Vantaan Helmikuja 4	Vantaa	100
187 Asunto Oy	Vantaan Korsontie 9	Vantaa	100
188 Asunto Oy	Vantaan Kranssi	Vantaa	100
189 Asunto Oy	Vantaan Neilikkatie 8	Helsinki	100
190 Asunto Oy	Vantaan Osmanheikki	Vantaa	100
191 Kiinteistö Oy	Vantaan Osmankäämi	Vantaa	100
192 Asunto Oy	Vantaan Paakari	Vantaa	100
193 Asunto Oy	Vantaan Pakkalanrinne 2	Helsinki	100
194 Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalanrinne 4	Helsinki	100
195 Kiinteistö Oy	Vantaan Pakkalantie 27	Vantaa	100
196 Kiinteistö Oy	Vantaan Rälssitie 9	Helsinki	100
197 Asunto Oy	Vantaan Solkikuja 4	Vantaa	100
198 Asunto Oy	Vantaan Tulikivi	Vantaa	100
199 Asunto Oy	Vantaan Tädyketie 4	Vantaa	100
200 Asunto Oy	Vantaan Ukonkivi	Vantaa	100
201 Kiinteistö Oy	Vantaan Valimotien Kiinteistöt	Vantaa	100 (2)
202 Asunto Oy	Vantaan Valtuustokatu 6	Vantaa	100
203 Asunto Oy	Vantaan Vuolukivi	Vantaa	100
204 Asunto Oy	Vantaan Zirkoni	Vantaa	100
205 Kiinteistö Oy	Vantaan Öljykuja 2	Helsinki	100
206 Kiinteistö Oy	Vega	Helsinki	100
207 Kiinteistö Oy	Vänrikirinne	Espoo	100
208 Kiinteistö Oy	Värsilän Teollisuustie 5	Helsinki	100
209 Kiinteistö Oy	Äänekosken Kauppakatu 5	Helsinki	100

Myydyt

1 Kiinteistö Oy	Alvar Aallonkatu 3	Helsinki
2 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 12	Espoo
3 Kiinteistö Oy	Espoon Anna Sahlsténin katu 18	Espoo
4 Kiinteistö Oy	Helsingin Ruislintu	Helsinki
5 Kiinteistö Oy	Helsingin Töölönlahdenkatu 3	Helsinki
6 Kiinteistö Oy	Järvenpään Yhteiskouluntie 13	Järvenpää
7	Loistotoimistot Ky	Helsinki
8 Kiinteistö Oy	Meritonttu	Espoo
9 Kiinteistö Oy	Tilkan Viuhka	Helsinki
10	Timanttitoimistot Ky	Helsinki
11 Kiinteistö Oy	Valkeakosken Hakalantie 1	Helsinki
12 Kiinteistö Oy	Vantaan Tikkurilantie 5	Helsinki

Ilmarisen konserniin yhdistellyt osakkuusyitykset

	Kotipaikka	Omistussuus, %
1 AD Office Holding Sarl	Luxemburg	50,00 (1)
2 Antilooppi konserni	Helsinki	50,00
3 Arek Oy	Helsinki	24,26
4 BOC Frankfurt Management S.a.r.l.	Munzbach	49,00
5 Central Post I BV	Amsterdam	50,00 (1)
6 Cloud Office Holding BV	Amsterdam	49,00
7 Col REO Victoria Office A S.a.r.l	Luxemburg	49,00
8 Herbert Park ICAV	Dublin	36,30 (1)
9 HL Covent Garden	Bryssel	95,02 (4)
10 ILMA Sarl	Senningerberg	49,50
11 Kiinteistö Oy Kauppakeskus Sello	Espoo	25,50
12 Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	33,00
13 Mercada Oy	Helsinki	33,33
14 Navidom Oy	Espoo	25,00
15 New York Life Office Holdings LLC	Delaware	49,00
16 PH Buildings	Amsterdam	99,99 (5)
17 Russia Invest BV	Amsterdam	40,31
18 SNI EURO Partnership I ja II	Senningerberg	49,90 (1)
19 SNI Property Unit Trust	Saint Helier	49,90
20 SSC Ahti Oy	Helsinki	50,00
21 SSC Esko Oy	Helsinki	50,00
22 SSC Futlaiva Oy	Helsinki	50,00
23 SSC Kiisla Oy	Helsinki	50,00
24 SSC Maslaiva Oy	Helsinki	50,00
25 SSC Neslaiva Oy	Helsinki	50,00
26 SSC Suula Oy	Helsinki	50,00
27 SSC Ukko Oy	Helsinki	50,00
28 Taivas Tysons Corner Inc	Delaware	50,00 (6)
29 Tamina Homes Inc.	Delaware	99,98 (7)
30 The Forest Company Limited	St. Peter Port	28,20
31 Tornator Oyj	Imatra	23,13
32 Wiggum Sarl	Munzbach	49,00

1) Hankittu tilikaudella 2018

2) Vastuunsiirron kautta tulleet

3) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 70 %.

4) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 47,6 %.

5) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 50 %.

6) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen omistussuus oikeuttaa 100 prosenttiin yhtiön tuloksesta, joten konserniin on yhdistelty 100 %.

7) Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ääniosuus on 40 %.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2018 on 145 945 639,73 euroa, josta tilikauden voitto on 5 999 540,21 euroa.

Hallitus ehdottaa, että yhtiökokous päättäisi varata hallituksen käyttöön tilikauden voitosta enintään 50 000,00 euroa jaettavaksi yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin lahjoituksina, sekä valtuuttaisi hallituksen päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista sekä muista lahjoitusten ehdoista. Valtuutus on voimassa vuoden 2020 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka ja valtuutuksen päättyessä mahdollisesti käyttämättä olevat lahjoitusvarat siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että muu osuus tilikauden voitosta eli 5 949 540,21 euroa siirrettäisiin varmuusrahastoon.

Helsingissä 14. päivänä helmikuuta 2019

Mikko Helander

Jarkko Eloranta

Jyri Häkämies

Sture Fjäder

Tero Kiviniemi

Timo Kokkila

Hille Korhonen

Leena Laitinen

Olli Lehtilä

Katarina Murto

Juho Nummela

Seppo Parvi

Kristian Pullola

Kyösti Suokas

Jouko Pölönen
toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2019

KPMG Oy Ab
tilintarkastusyhteisö

Juha-Pekka Mylén
KHT-tilintarkastaja

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen (y-tunnus 0107638-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Konsernilta tilikaudella veloittamamme palkkiot muista kuin tilintarkastuspalveluista olivat (sisältäen arvonnlisäveron): varmennuspalvelut 6 684 euroa, veropalvelut 26 123 euroa ja muut palvelut 9 765 euroa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arvioimme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

MERKITTÄVIMMÄT ARVIDUT OLENAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT**KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN RISKIEN JOHDOSTA****Vastuuvelan laskenta (tilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja emoyhtiön liitetieto 17)**

- Vakuutustekninen vastuuvelka, 40,6 mrd €, muodostaa Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen (Ilmarinen) tilinpäätöksessä taseen veloista merkittävimmän erän.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran (Etera) sulautumisen myötä 1.1.2018 Ilmariseen siirtyi 5,8 mrd €:n vastuuvelka.
- Sulautumisen yhteydessä syntyi järjestelmien päällekkäisyyksiä, joita on osittain tilikauden aikana purettu.
- Vuoden 2018 aikana tapahtui kolme vastuunsiirtoa, joista merkittävin oli OP-Eläkekassan vastuunsiirto.
- Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain työeläkeyhtiöille yhteiset vakuutusmaksun ja vastuuvelan laskentaa koskevat laskuperusteet, joiden mukaan tilinpäätöksen vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan. Laskuperusteisiin sisältyvät muun muassa vastuuvelan laskennassa käytettävät vakuutusmatemaattiset oletukset, kuten kuolevuus ja työkyvyttömyyden alkaminen.
- Lopullinen vastuuvelka lasketaan tilikauden jälkeisenä keväänä vuosilaskennassa työnantajien toimitettua laskentaa varten tarvittavat ansiotiedot. Eläketurvakeskus tekee tasausjärjestelmän vuotuisen selvittelyn vasta tilikauden jälkeisenä syksynä, jolloin loputkin vastuuvelan osat voidaan laskea.
- Vakuutusteknisen vastuuvelan laskenta perustuu sekä yhtiön keräämiin että työeläkejärjestelmän tuottamiin ulkoisiin tietoihin.
- Vakuutusteknisen vastuuvelan merkittävyyden sekä muiden edellä mainittujen tekijöiden johdosta vakuutustekninen vastuuvelka on arvioitu tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi eräksi.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt Ilmarisen vakuutusteknisen vastuuvelan kirjaamiseen ja laskentaan sisältyvien periaatteiden arviointia. Olemme myös arvioineet Eteran sulautumisen sekä vastuunsiirtojen käsittelyn oikeellisuutta vastuuvelassa.
- Olemme arvioineet vastuuvelan laskentaprosessia ja testanneet laskennan sisäisen kontrolliympäristön toimivuutta. Sisäisen kontrolliympäristön toimivuutta on arvioitu myös ulkoiselta palveluorganisaatiolta saadun varmennusraportin avulla.
- Vakuutusmatemaattikkomme on osallistunut tarkastukseen arvioiden vakuutusteknisen vastuuvelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita, oletuksia ja käytettyjä laskuperusteita. Lisäksi olemme arvioineet laskentaan sisältyneen palkkasumma -arvion perusteita.
- Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuvelan kirjanpidollisen käsittelyn ja vastuuvelkaa koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

Sijoitusomaisuuden arvostus (tilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja emoyhtiön liitetiedot 6–12 ja 20–21)

- Sijoitusomaisuuden tasearvo Ilmarisen tilinpäätöksessä on 39,5 mrd €, muodostaen taseen varoista merkittävimmän erän.
- Eteran sulautumisen myötä Ilmariseen siirtyi kirjanpitoarvoin 5,0 mrd € (käyvin arvoin 5,7 mrd €) sijoitusomaisuutta.
- Sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksessä pääsääntöisesti hankintamenuun tai, kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn arvoon tai edellä mainittuja alempaan käypään arvoon.
- Omaisuuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai käypien arvojen yleisten periaatteiden mukaisesti määritettyihin arvioihin. Sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkinnanvaraisuutta erityisesti niiden omaisuuserien ja instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista; näitä ovat esim. pääoma- ja kiinteistösijoitukset.
- Johdannaisia käytetään sekä suojaamistarkoitukseen että sijoitustoiminnan riskitason muuttamiseen. Johdannaisten käypä arvo 31.12.2018 oli 1,1 mrd € (alla olevat kohde-etuudet yhteensä 22,9 mrd €).

Sijoitusomaisuuden arvostus on määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi eräksi, koska sijoitusomaisuus on huomattava erä Ilmarisen taseessa ja sijoitusomaisuuden käyvillä arvoilla on merkittävä vaikutus yhtiön vakavaraisuus- asemaan.
- Olemme arvioineet Ilmarisen soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.
- Olemme testanneet arvopapereiden, johdannaisten ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontrolleja.
- Olemme arvioineet 1.1.2018 Eteran sulautumisen osalta sijoitustuotteiden siirron oikeellisuutta Ilmarisen sijoitusjärjestelmään.
- Tarkastuksen yhteydessä olemme myös verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä käypiä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.
- Johdannaisia tarkastettiin vertaamalla positiota ulkopuolisten säilyttäjien vahvistuksiin sekä markkinoiden hintanoteerauksiin. Lisäksi olemme testanneet pistokokein johdannaisten laskentaa sekä verranneet johdannaisten käypiä arvoja omien malliemme mukaisesti laskettuihin arvoihin.
- Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka

ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 27.3.2018 alkaen.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 28. helmikuuta 2019

KPMG OY AB

Juha-Pekka Mylén
KHT